

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ

ΛΕΥΚΟΜΑ

1909

Τὸ Παιχνίδιον

= Νινυφία =

Του. Τῆς

Λευκίδα. Γ. Διναρδάνης

ὄμιλος τοῦ Ἀρπυίου

τοῦ δευτέρου τόμου

04/05

Βιβλίον =:

Του.

Λευκίδα. Γ. Διναρδάνης

ἐκ. Παλαιμίου.

Χορίον Βόρην.

ἔτος 1909

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ

2387

ΛΕΥΚΟΜΑ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΘΝΙΚΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ, ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Μ. Α. ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ Σ^Α

ΕΙΒΛΙΟΠΛΑΙ - ΕΚΔΟΤΑΙ

Εν Γαλατῃ, ὁδῷ Μαχμουδιῆ, ἀριθ. 30

1909

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ

ΛΕΥΚΟΜΑ

Διεύθυνσις :

Κ. Μ. ΜΑΥΡΟΠΟΥΔΟΝ

καὶ Δ. ΚΑΡΑΜΑΝΟΓΛΟΥΝ

Γαλατῆ Μουρχανέ, ἀριθ. 38

Κωνσταντινούπολις

ΕΤΗΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΕΚΔΟΤΑΙ

Κ. Μ. ΜΑΥΡΟΠΟΥΔΟΣ
Δ. ΚΑΡΑΜΑΝΟΓΛΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1909

Τύποις Α. Κορομηλά

2367

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ *Πανελληνίου Δευκώματος* προσέβημεν θαρροῦντες εἰς τὰ φιλόμουσα αἰσθήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, ὅπερ οὐχὶ ἄπαξ ὑπεστήριξε παρόμοια ἔργα. Δάφνας βεβαίως δὲν θὰ δρέψωμεν, ἀλλὰ θὰ θεωρήσωμεν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς, ἐὰν ὁ σκοπὸς διὰ τὸν ὁποῖον ἡ παροῦσα ἔκδοσις γίνεται μὴ παραγνωρισθῇ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν. Προσεπαθήσαμεν ἄλλως τε νὰ καταστήσωμεν τὸ *Πανελλήνιον Δεύκωμα* ὅσον τὸ δυνατὸν ἐπαγωγότερον ἀνάγνωσμα καὶ ἐλπίζομεν ἀκραδάντως ὅτι αἱ ἡμέτεραι θυσίαι καὶ οἱ ἡμέτεροι κόποι δὲν θὰ στεφθῶσιν ὑπὸ ἀποτυχίας, ἥτις οὐδόλως ἀρμόζει δι' ἔργον ἀντάξιον τοῦ ἀνὰ χεῖρας τοιούτου.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 27 Φεβρουαρίου 1909

Κ. Μ. ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ
Δ. ΚΑΡΑΜΑΝΟΓΛΟΥ

Η ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΙΣ

Ὡς θαῦμα ἐν τῇ Ἱστορίᾳ πρωτοφανὲς ἐχαρακτηρίσθη γενικῶς ὁ ἄμεσος καὶ ἀναίμακτος τῆς Ὀθωμανικῆς Μεταπολιτεύσεως θρίαμβος. Οὔτε ἄμεσος ἐν τούτοις ὑπῆρξε κατ' οὐσίαν οὔτε ἀναίμακτος. Ὁ νόμος ὁ ἱστορικὸς ἐξεπληρώθη καὶ ἐνταῦθα. Αἱ μεγάλαι μεταβολαὶ δὲν ἐπιτελοῦνται διὰ μαγικῆς ράβδου. Ἡ Ὀθωμανικὴ Μεταπολίτευσις παρεσκευάσθη ἀπὸ μακροῦ, ζυμωθείσα καὶ δι' αἵματος. Τὸ μαρτυρολόγιόν της χάνεται εἰσέτι, κατὰ μέγα μέρος, εἰς τὸ σκότος τοῦ ζοφεροῦ παρελθόντος — τὸ σκότος τοῦ μυστικισμοῦ, δι' οὗ συνεκάλυπτεν ἡ εἰδεχθῆς ἀπολυταρχία τὰ ἀπαίσιμα ἔργα της — ἀλλ' ὅταν ἀνακύψῃ ἐξ ὀλοκλήρου εἰς φῶς, θὰ σκορπίσῃ τὴν φρίκην καὶ τὸν ἴλιγγον. Ἡ Ἱστορία δὲν ἐξέτελεσεν εἰσέτι πλήρη τὸν ἔλεγχόν της καὶ δὲν κατέστρωσε τὸν θλιβερόν της ἀπολογισμόν.

Ἄλλὰ καὶ οἱ ποταμοὶ τοῦ αἵματος τοῦ χυθέντος ὑπὸ τῶν λαῶν τῆς αὐτοκρατορίας εἰς τοὺς ἀλληλοσπαραγμοὺς καὶ τὰς ἀδελφοκτονίας των ἢ εἰς τὴν ἀπεγνωσμένην αὐτῶν πάλην πρὸς τοὺς τυράννους τοῦ καταλυθέντος καθεστώτος, ὁπότε καὶ ὁ στρατὸς ἐδοκίμασεν ἀλγεινῶς τὰ ἀντίποινα τῆς κακοδιοικήσεως, ἐπότισαν ἀφθόνως καὶ ἐγονιμοποίησαν τὰ σπέρματα τῶν φιλελευθέρων ἰδεῶν τὰ διασπαρέντα ὑπὸ τῶν πρωτοεργατῶν τῆς νεοτουρκικῆς κινήσεως ἀνὰ τὴν χώραν καὶ

τὰς ἐνόπλους τοῦ Κράτους δυνάμεις, ἴδια δὲ ἀνὰ τὰ στε-
λέχη τῶν νεοτέρων καὶ εὐπαιδευτῶν ἀξιωματικῶν, τὸ προσ-
φορώτερον πρὸς καλλιέργειαν αὐτῶν ἔδαφος. Ὁ αἰώνιος
ἀγὼν καὶ ἡ αἱματοχυσία ἡ ἀτελειώτος, ἡ ἀναστάσις τῆς
χώρας, αἱ κακουχίαι, αἱ θυσίαι, ὁ σφαγιασμός τῶν πολλῶν
πρὸς ὄφελος τῆς ἀγριῶς τὸν τόπον καταθλιβούσης καὶ ἐγ-
κληματικῶς αὐτὸν ἐκμεταλλεομένης ἀσυνειδήτου ὀλιγαρχίας
τῶν εὐνοουμένων ἢ τῶν ἀγρύπτως ἐνεδρευόντων καὶ ἐ-
τοιμῶν εἰς ἐπιδρομὰς ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν, ἦσαν τὰ πειστι-
κώτερα ἐπιχειρήματα διὰ τοὺς κατηχοῦντας ἀποστόλους τῆς
νεοτουρκικῆς προπαγάνδας.

Τὰ ὄργανα τῆς ἀπολυταρχίας εἶχον ἐξεγείρει τὴν ἀποτροπία-
σιν καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ἀντιδραστικῶν στοιχείων, τῶν στοι-
χείων τῶν τυφλῶς προσκειμένων εἰς τὴν ὑπάτην ἀρχὴν τὴν
συγκεντροῦσαν ἐν ἑαυτῇ καὶ τὴν ἀνυπολόγιστον τῆς πνευμα-
τικῆς ἐξουσίας δύναμιν. Αὐταὶ ἀκόμη αἱ θεοκρατικαὶ ἰδέαι
τῶν θρησκευτικῶν τοῦ Μουσουλμανισμοῦ λειτουργῶν, αἴτι-
νες ἐφαίνοντο κατ' ἀρχὴν ἀσυμβίβαστοι πρὸς τοὺς κοινο-
βουλευτικὸς θεσμοὺς, ἐνέδωκαν προθύμως εἰς τὰ καινὰ δαι-
μόνια. Ἡ θηριώδης πίεσις τοῦ δεσποτικῶν συστήματος, ὅ-
περ τυφλῶς ὑπονομεῖον τὰ ἴδια αὐτοῦ θεμέλια εἶχεν ἐπεκ-
τείνει τὰς ὑποψίας καὶ τοὺς διωγμούς του καὶ εἰς αὐτὰς ἀ-
κόμη τὰς κατ' ἐξοχὴν συντηρητικὰς τάξεις, ἐπεκάθητο εἰς ὅ-
λον τὰ στήθη ὡς ἐφιῶλης τρομακτικῶς, μετ' ἀνακουφίσεως
δὲ ἐγίνετο δεκτὴ ἡ ἰδέα τῆς ἀποσείσεως τοῦ ἀφορήτου ζυ-
γοῦ. Ἐὰν εἰς ὅλα αὐτὰ προσθέσωμεν καὶ τὸ πειθὴνιον κατὰ
βάθος τῶν ἀνατολικῶν λαῶν, ἀκόπως ὑπὸ τοῦ ἰσχυροτέρου
παρασυρομένων, ἐξηγεῖται πλέον τελείως τὸ «θαῦμα» τῆς
συναρπαγῆς* καὶ ἀντιδραστικῶν ἔτι στοιχείων καὶ τῆς ἀκα-
ταμαχίτου τῶν Νεοτούρκων ἐπιβολῆς, ὅτε πάνοπλον τὸ
Κομιτάτον προέβαλε, κρατοῦν εἰς χεῖρας αὐτοῦ τὸν στρατόν.

Διὰ τούτων ὅμως δὲν ἐννοοῦμεν καὶ ὅτι οὐδὲν παρουσιάζει
τὸ ἀξιοθαύμαστον ἢ Ὀθωμανικῇ Μεταπολίτευσις. Ὁ-

λως τοῦναντίον. Ἡ κατήχησις ἢ ἐπὶ ἔτη μαζὰ διαρκέσασα,
ἡ τόλμη καὶ τὸ ριψοκίνδυνον τῶν ἐμπνευσμένων καὶ ἀτρο-
μῆτων προπαγανδιστῶν, οἵτινες εἰσέδωον παντοῦ μετημφιε-
σμένοι, ἐν μέσῳ τοῦ φοβερωτέρου περιβάλλοντος, τῆς σατα-
νικωτέρας τοῦ κόσμου κατασκοπείας, τῆς ὁποίας τὰ ὄργανα
ὡς πνεύματα κακοποιὰ ἐπλανῶντο ἀνὰ τὴν χώραν, ἢ ὑπερ-
πήδησις τῶν σινικῶν τειχῶν, τῶν ἀνεγερθέντων ὑπὸ τῆς ἀ-
πολυταρχίας διὰ τῶν ἱεροεξεταστικῶν καὶ ἀποκλειστικῶν μέ-
τρων κατὰ πάσης ἀνέτου ἀνὰ τὸ Κράτος κυκλοφορίας, ἢ ἐ-
πιτυχῆς τοῦ προσηλυτιστικῶν ἔργου διεξαγωγῆς ὑπὸ τὰς δυσ-
χερεστέρας τῶν συνθηκῶν καὶ ὑπὸ σύστημα διαφθορᾶς ἐκ-
φανλίσαν τοὺς χαρακτῆρας καὶ μὴ ἐπιτρέπον οὐδὲ τὴν μετα-
ξὺ τῶν γνωρίμων ἐμπιστοσύνην, πάντα ταῦτα εἶναι ὁμολο-
γουμένως γεγονότα πλέον ἢ καταπληκτικά.

Ὅταν ἀναλογισθῇ τις τὴν δεσπίζουσαν τρομοκρατίαν, θὰ
ἀναμετρήσῃ καὶ ὅλον τὸ μέγεθος τῆς ἐντυπώσεως, ἣν παρή-
γαγεν ἢ ἐκρηξίς τοῦ ὑπερηφάνου νεοτουρκικοῦ κινήματος
καὶ ἡ ἐπιβολὴ αὐτοῦ μετὰχύτητα ἀστραπῆς. Τὰ θύματα τῆς
τυραννίας ἀνεσκίρτησαν ὄχι πλέον μετ' ἀνακούφισιν, ἀλλὰ μετ'
φρενίτιδα ἐνθουσιασμοῦ. Οἱ δὲ πρωταγωνισταὶ τῆς Ἐλευ-
θερίας περιεβλήθησαν ἐν τῇ κοινῇ συνειδήσει τὸ γόητρον ἡ-
ρώων μυθικῶν, τὴν αἴγλην ἡμιθέων, οἵτινες εἶχον ἐπιτελέσει
ἄθλον ὑπεράνθρωπον. Τίς θὰ λησμονήσῃ ποτὲ τὰς περιφή-
μους ἐκεῖνας ἀποθεώσεις τῶν κολοσσαίων διαδηλώσεων με-
τὰ τὴν ἐποποιίαν τῶν μακεδονικῶν ὁρέων, ἀπὸ τῶν ὁποίων
ἅπασ' ἔτι μετὰ τοσοῦτους αἰῶνας εἶχεν ἐξαπλωθῆ πρὸς τοὺς
Ἀσιάτας μία θριαμβευτικὴ κατάκτησις, διὰ τὴν ἀποδειχθῆ
καὶ εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν ὅτι ἡ Ἱστορία ἐπαναλαμ-
βάνεται ;

Ὑπὸ τὰς πρώτας ἐκεῖνας χαρμοσύνους ἐντυπώσεις ἀντίλ-
λαξαν καὶ αἱ φυλαὶ μετ' ἀσκήσασιν ἀκράτητον τὸ φίλημα τῆς
ἀγάπης. Τὸ ἰδανικὸν τῆς μιᾶς καὶ ἀδιαιρέτου ἀνθρωπότη-
τητος, ἄνευ διακρίσεων φυλετικῶν, παρέστη αἴφνης λαμβά-

Π. Γ. ΚΟΣΜΙΔΗΣ
Βουλευτής Πρωτεύουσας

νον την σάρκα τῆς πραγματικότητος εἰς τὴν πρωτόγονον Ἀνατολήν. Ἀνὰ τὰς πόλεις καὶ τοὺς ἀγροτικούς συνοικισμοὺς ἐξετυλίγησαν εἰδύλλια ἀδελφοποιήσεων ὄνειρώδη. Ἀλλὰ δὲν διήρκεσαν δυστυχῶς ἢ ὅσον διαρκοῦν τὰ ὠραία ὄνειρα.

Ἡ ἀφύπνις ὑπῆρξε σκληρά. Ὁ φανατισμὸς ὑποτροπιάσας ἀγριώτερος μετὰ τὴν στιγμιαίαν κατεύνασιν διέσπειρε τὴν φρίκην διὰ σκηνῶν τραγικῶν. Ἡ πάλη τῶν ἐθνικότητων ἐπανήλθεν ὀξύτερα. Ἐντὸς δ' αὐτῆς τῆς πρωτεύουσας ὁ λαὸς διήλθεν ἡμέρας τρόμου καὶ ἀγωνίας ὑπὸ τὰς κυκλοφορούσας ἀπαισίας φήμας καὶ πρὸ τοῦ ἐκτάκτως ἀνησυχητικοῦ ἐκείνου θεάματος τοῦ πυρετώδους ἐξοπλισμοῦ τῶν κατοπτέρων στρωμάτων.

Πρὸς στιγμὴν προέβαλε τὸ φάσμα τῶν ζοφερωτέρων τῆς ἀπολυταρχίας χρόνων. Τὰ ἐλογικὰ ἐπέτειναν τὸν ἀνταγωνισμόν, ὁπότε καὶ ὠργίασε κυριολεκτικῶς ἡ παρανομία. Περιέπλεξε δὲ ἔτι πλέον τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν καὶ ἡ ἀνακίνησις ζητημάτων ἐξωτερικῶν. Οἱ Νεότουρκοι ἢ τοῦλάχιστον οἱ θερμότεροι ἐξ αὐτῶν ἐνεφανίσθησαν ὡς μεγαλοῦδεάται οὐτοπιστῆαι ὄχι μόνον εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν. Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἐφαντάσθησαν συγχώνευσιν τῶν στοιχείων εἰς τὴν χοάνην τοῦ ἐκτουρκισμοῦ καὶ τὴν δημιουργίαν ἑνὸς ὀργανισμοῦ συμπαγοῦς οὐχὶ μόνον διὰ τῶν πολιτικῶν δεσμῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐθνικῆς ἀφομοιώσεως. Εἰς δὲ τὸ ἐξωτερικὸν διεξεδίκησαν ἀπεριφρόστως τὴν ἀνάκτησιν χωρῶν, αἵτινες ἀπὸ πολλοῦ εἶχον ἀποξενωθῆ διὰ τὴν Τουρκίαν· τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ὅλος ἀντίθετον, ἢ ἐπίσπευσις τῆς ἐντελοῦς τῶν χωρῶν τούτων ἀπαλλοτριώσεως. Ὅτε δὲ οἱ Κρητες ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῶν ἐν τῇ Βαλκανικῇ γεγονότων ἐκήρυξαν τὴν ἑνωσίν των μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ὅλος ὁ γόλος διὰ τὴν διάφρευσιν τῶν οὐτοπιῶν, ἐπιτεινόμενος καὶ διὰ τοῦ ἀνακύψαντος δυστυχῶς ἀρχαίου μισελληνισμοῦ, συνεκεντρώθη εἰς ἐστρα-

τείαν ἀνθελληνικὴν πλήρη πικρίας, μολονότι οὔτε ἡ Ἑλλάς οὔτε ὁ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμὸς εὐθύνονται διὰ τὰ ἐν τῇ Βαλκανικῇ καὶ διὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν Κρητῶν, ἤτις ἄλλως εἶναι καὶ ἀποτέλεσμα ἐξελίξεως μακρῆς καθιστώσης τὴν ἔνωσιν ἀναπόδραστον καὶ νόμον, οὕτως εἶπειν, ἱστορικόν.

Δὲν θὰ ἦτο ὑπερβολὴ ἂν ἔλεγέ τις ὅτι ἡ ἀνθελληνικὴ πολιτικὴ ἀποτελεῖ ἐν τῶν κυριωτέρων χαρακτηριστικῶν, ἂν μὴ τὸ κυριώτερον, τοῦ νέου καθεστώτος. Ἀπόδειξις μετὰ ἄλλων καὶ τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις διαδραματισθέντα. Ἴσως δὲν συγχωρεῖται ὑπὸ τινων τουρκικῶν κύκλων ἡ ἐξέχουσα καὶ ἠθικῶς καὶ ὕλικῶς θέσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὡς στοιχείου ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν δρῶντος. Ἄλλὰ καὶ ἡ στοιχειωδέστερα πολιτικὴ σύνεσις ὑπαγορεύει ἀπεναντίας τὸν διὰ παντὸς τρόπον προσεταιρισμὸν τοῦ σπουδαίου τούτου παράγοντος τοσοῦτον μᾶλλον ὅσον κοινοὶ οἱ ἐχθροὶ καὶ κοινὰ τὰ συμφέροντα.

Ἄν δὲ τὴν μῆνιν τῶν θιασωτῶν τοῦ ἔκτουριζμοῦ ἐξεγείρη τὸ ἀδύνατον τῆς ἀφομοιώσεως στοιχείου ὡς τὸ Ἑλληνικόν, διὰ τοῦ διαγωμοῦ ὅμως ἐπαπειλεῖται ἡ διάσπασις καὶ παντὸς ἄλλου δεσμοῦ ἐκ τῶν ἐνούντων τὰ τέκνα μᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πατρίδος. Ἄλλ' ὑπάρχουν οἱ ὑποπτευόμενοι τοὺς ἑλληνικοὺς τῆς Τουρκίας πληθυσμοὺς καὶ ὡς στρέφοντας τὸ βλέμμα πρὸς ἄλλην διεύθυνσιν.... Ἐὰν παραδεχθῆ τις πρὸς στιγμὴν τὸ βίσιμον τῆς ὑπονοίας ταύτης, μήπως ἡ ἐχθρικὴ πρὸς αὐτοὺς πολιτεία εἶναι ὁ καταλληλότερος τρόπος πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἀφοσιώσεώς των εἰς τὸ Κράτος τὸ ὀθωμανικόν ;

Οἱ πρωτεργαταὶ τῆς Μεταπολιτεύσεως, καταπατοῦντες τὰ ἀνθρώπινα καὶ ἔθνικα δίκαια, ὄχι μόνον ἀναιροῦν τὸ ἴδιον αὐτῶν ἔργον, ἀνατρέποντες ἀπὸ τῶν βίσεών του τὸ Σύνταγμα, οὕτινος ἔροι θεμελιώδεις ἐγγυῶνται τὸν σεβασμὸν τῶν δικαίων τούτων, ἀλλὰ καὶ περιπίπτουν εἰς αὐτὰς ἐκείνας τὰς ἀνομίας, διὰ τὰς ὁποίας εἶχον στιγματίσει τὸ κατα-

λυθὲν σύστημα ὡς ἀπεργαζόμενον τὰς διαιρέσεις καὶ ὀπλίζον ἀδελφοὺς ἐναντίον ἀδελφῶν, μολονότι τὸ σύστημα ἐκείνο δὲν εἶχεν ἀποτολμήσει ἀπροκαλύπτως τὴν ἐκμηδένισιν τῶν ἔθνοτήτων.

Ἄδικοῦντες καὶ τὸν μέγαν αὐτῶν ἄθλον καὶ τὴν περιφανῆ των δόξαν, τείνουν ἀσυναίσθητως νὰ παραστήσουν τὴν συνταγματικὴν Τουρκίαν ὡς φασμαγορίαν ἀπατηλὴν, τὴν δὲ ἐλευθερίαν, τὴν ἀδελφότητα, τὴν δικαιοσύνην ὡς χιμαίρας διὰ τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος ἀσσυλήπτους. Τί ὄραϊον ἐν τούτοις «θαῦμα», ἂν διὰ πολιτικῆς ἀκεραίας καὶ εἰρηνευτικῆς καὶ δι' ἐκπολιτιστικῆς ἐργασίας ἀπερισπάστου κατωρθοῦτο ἡ πραγματικὴ τῆς Ἀνατολῆς ἀναγέννησις καὶ ἀναμόρφωσις !

Ἐποία δὲ πρὸς τούτο δύναμις ἀνεκτίμητος ὁ ἑλληνοθωμανικὸς πολιτισμὸς ! ...

Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ-ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΤΙΣ Ο ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΩΣ ΚΑΤΟΡΘΟΥΤΑΙ ;

Ὁ ὑπερκόσμιος Χριστιανισμὸς ἐκ τῆς ἀθλίας, ταπεινῆς καὶ ἀμαρτωλῆς οὐσίας ἡμῶν μορφώνει ἁγίους. Τί λέγω ; Μορφώνει υἱοὺς Θεοῦ, ἀνθρώπους ἰσοθέους, Θεοῦ ὁμοιώματα. Καὶ τοιοῦτος ὁ τοῦ θεοπλάστου καὶ λογικοῦ ἀνθρώπου προορισμὸς, ἦτοι νὰ ἐξωμοιωθῇ τῷ Θεῷ. Ὁ ἐν Τριάδι ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν πρὶν ἢ πρυβῆ εἰς τὴν ποίησιν καὶ πλάσιν τοῦ ἀνθρώπου εἶπε : «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν.» (Γένεσις). Ἦτοι ποιήσωμεν, εἶπε, κοινωνίαν ἀνθρώπων ὁμοίαν τῷ Θεῷ, γεννησομένην διὰ τῆς ἐλευθέρως θελήσεώς των, τῷ φωτισμῷ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τοῦ θεοῦ Νόμου, ἐν τῇ ὁδῷ καὶ τῇ πορείᾳ των ἀπὸ τῆς ἀτελείας φερομένων εἰς τὴν τελειότητα κατὰ νόμον προόδου καὶ λογικῆς ἀναπτύξεως. Ὁ Θεοφύτευτος Χριστιανισμὸς μορφώνει ἁγίους καὶ υἱοὺς Θεοῦ. Πῶς δέ ; Φωτίζων αὐτοὺς εἰς τὴν γνῶσιν τῆς Ἀληθείας, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, ἐνισχύων εἰς τὸ ἀγαθόν, καλλιεργῶν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν τὰ ἀγαθὰ σπέρματα καὶ ἐκριζῶν τὰς ἀκάνθας καὶ τοὺς τριβόλους, ἀναγεννῶν διὰ τοῦ Ἁγ. Βαπτίσματος καὶ τῆς πίστεως εἰς τὸν Θεάνθρωπον Χριστὸν, καθαρίζων τὴν καρδίαν αὐτῶν, διανοίγων ἐνώπιόν των ὀρίζοντας ἀναπτύξεως καὶ προόδου ἠθικοῦς, νοητικοῦς, κοινωνικοῦς, ἀνατρέφων αὐτοὺς ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου, ἐξαρτῶν τὴν πᾶσαν

ἐνέργειαν αὐτῶν ἐκ τῆς πειθαρχίας καὶ ὑπακοῆς εἰς τὸ θεῖον θέλημα τὸ διὰ τοῦ Χριστοῦ ἀποκαλυπτόμενον αὐτοῖς.

Τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ φυσικῇ αὐτοῦ καταστάσει ; Ἀμαρτωλὸς ἀπὸ γεννήσεως, νόμου δικαιοῦματος κληρονομηκοῦ, φέρων τὸ ἀμάρτημα τῶν γονέων του, ρέπει εἰς τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὸν ἐγωϊσμὸν, εἰς τὴν ἠδυπάθειαν καὶ τὴν ματαιότητα· αἰσθητικὸς δ' ὢν, κατὰ τὰς τῶν αἰσθήσεων διαθέσεις φέρεται. Παραδιδόμενος εἰς τὰς ἑαυτοῦ κλίσεις φθάνει εἰς τὸ ἔσχατον τῆς διαφθορᾶς καὶ τοῦ ἐξευτελισμοῦ, καὶ γίνεται ἀφ' ἑαυτοῦ ἀνίκανος νὰ ποιήσῃ τὸ ἀγαθόν, ἢ ἐὰν ἐνίστε πράττει τὸ καλόν, πράττει μόνον τοῦτο κατ' ἐπίφασιν ἐξωτερικῆν, ἐγωϊστικῶς καὶ μὲ ἐλατήριον ἀλαζονείας καὶ οὐχὶ ἀγάπης εἰλικρινοῦς πρὸς τὸ ἀγαθόν, ἀπὸ κενοδοξίας καὶ πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. Δέσμιος ὢν ὑπὸ τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς κενοδοξίας οὐδὲν δύναται νὰ πράξῃ ἐξ ἐλατηρίου εὐγενοῦς ἀγάπης. Ἡ παραδιδόμενος ὅλως εἰς ἠδυπάθειαν βίον καὶ ἀπολαύσεων σαρκικῶν, ἀποκτινοῦται καὶ ὡς χοῖρος κυλιέται εἰς τὸν βόρβορον τῶν ἀκολάστων παθῶν, μὴ δυνάμενος ν' ἀνακύψῃ. Τοιοῦτος ὁ βίος καὶ τοιαύτη ἡ κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἀμαρτωλῇ αὐτοῦ καταστάσει καὶ ἐκτὸς τοῦ ὑπερφυοῦς χριστιανισμοῦ. Ἄλλ' ὁ Χριστιανισμὸς ἐντεῦθεν παραλαμβάνων αὐτὸν πιστευόντα ἀνυψοῖ εἰς τὴν ὑψίστην καὶ ἀνωτάτην ἀγιότητα ἦτοι εἰς κατάστασιν ἐν ἣ τὰ κακὰ ἔνστικτα τῆς φύσεως ἡμῶν ὑποχωροῦσι καὶ καταπατοῦνται, τὸ δὲ ἀγαθὸν ἀνυψοῦται ἐν τῇ συνειδήσει ἡμῶν καὶ γίνεται ἀντικείμενον τῶν σκέψεων, τῶν φροντιδῶν καὶ τῆς μερίμνης τοῦ βίου ἡμῶν· ἢ δὲ ἀθάνατος πνευματικὴ ψυχὴ ἡμῶν ὅλως ἀπεκδύεται τὸ κακόν, ἀφοσιουμένη εἰς τὸ ἀγαθόν, καὶ ἐνδύεται τὸ καλόν ἀπὸ καθήκοντος ἱεροῦ, καὶ ἀναγεννᾶται εἰς νέαν ζωὴν δικαιοσύνης, ἀρετῆς, ἠθικῆς προόδου καὶ τελειότητος, περιφρονεῖ τὸν βίον τῆς ἀμαρτίας, καὶ πλουτίζεται ἐν τῇ γνῶσει τῆς ἀληθείας, καὶ ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ ἀγαθοῦ, ἐξ ἀγάπης θερμῆς πρὸς

Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
Βουλευτής Πρωτευούσης

αυτό ! Ἴδου ἡ ἀγιότης ! Εἶναι δηλονότι, μεταβολὴ ἀπὸ τοῦ χείρονος εἰς τὰ κρείττονα, ἀπὸ τοῦ βίου τῆς ἁμαρτίας εἰς τὸν βίον τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς. Μίσος εἶναι τῆς καρδίας πρὸς τὸν πρότερον βίον τῆς ἁμαρτίας, καὶ εἰλικρινῆς πόθος καὶ ἀγάπη πρὸς τὸν βίον τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς. Καθαίρεσις τοῦ ἐλατηρίου τῆς φιλαυτίας καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ, τῆς ματαιότητος ἀπὸ τῆς καρδίας καὶ ἀνατροπὴ καὶ ἴδρυσις καὶ θεμελίωσις ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύσαντος εἰς Χριστὸν τοῦ ἐλατηρίου τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ θεοῦ θελήματος, τῆς φιλαληθείας, τοῦ καθήκοντος τῆς ἀρετῆς. Ἡ δὲ ἀληθῆς μετάνοια τοῦ ἁμαρτωλοῦ συνεισάγει ἐν τῇ αἰεζῶφ αὐτοῦ ψυχῇ τὴν Χριστιανικὴν ἀγιότητα, ἣτις *φθάνει μέχρι τῆς αὐτοθυσίας, ἐν τῇ αὐταπαρνήσει τοῦ ἀναγεννηθέντος ἡθικῶς ἀνθρώπου, καὶ τῇ τελείᾳ αὐτοῦ εἰς Θεὸν ὑπακοῇ. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἀγιότητος ἐφθασαν ὅλοι οἱ ἅγιοι τοῦ κοσμοσωτηρίου Χριστιανισμοῦ, οἱ σταυρώσαντες τὴν σάρκα αὐτῶν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις καὶ ἐρικυδεῖς ἥρωες ἀναδειχθέντες τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἠθικῆς ἀρετῆς. Διότι πιστεύσαντες εἰς τὸν Θεάνθρωπον Σωτῆρα Χριστὸν, ἀναγεννηθέντες ἐν τῷ Ἁγ. Βαπτίσματι, Χριστιανικῶς παιδευθέντες καὶ ἀνατραφέντες καὶ μορφωθέντες, ἀγαπήσαντες ἄχρι τέλους τοῦ βίου τὴν Χριστιανικὴν ἀρετὴν καὶ εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ θεοπνεύστου Ἁγ. Εὐαγγελίου ἀφοσιωθέντες, ἐγένοντο ἅγιοι, καὶ τελειωθέντες ἐν τῇ πίστει τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ καὶ τῇ ὑπακοῇ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἀνυψώθησαν εἰς Θέωσιν (κατὰ χάριν) καὶ τῷ Ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν Χριστῷ ἐξωμοιώθησαν, ἦτοι ἐτέλεσαν τὸν προορισμὸν τῶν, καὶ χαίρουσιν ἐν οὐρανοῖς ἀγαλλόμενοι.

Ἔργον δὲ τοῦ θεοποιῦ χριστιανισμοῦ καὶ ἀποστολῆ αὐτοῦ εἶναι ἐν τῷ κόσμῳ νὰ μορφώσῃ τὸν ἄνθρωπον καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ, νὰ ποιήσῃ Θεοῦς (θέσει ἀείποτε καὶ κατὰ χάριν) τοὺς ἀνθρώπους, δικαίους καὶ ἐναρέτους ὡς ὁ πανύμνητος εἰς τοὺς αἰῶνας Τριαδικὸς Θεὸς ἡμῶν. Καὶ τὸ ἔργον

επιτελείται ἐν τῷ κόσμῳ ἄχρις οὗ τελειωθῆ. Ὁ θέλων, ὁ πιστεύων εἰς Χριστὸν, ὁ ὑπακούων, ὁ ἐκτελῶν τὸ τοῦ Θεοῦ θέλημα ἅγιος γίνεται καὶ θεοῦται. Ὁ δὲ μὴ θέλων, ὁ ἀπιστῶν εἰς Χριστὸν, ὁ παρακούων, ὁ ἀθετῶν καὶ παραβαίνων τὸ τοῦ Θεοῦ θέλημα τῆς ἀγιότητος ἀποκλείει ἑαυτὸν γίνεσθαι κακὸς καὶ κακοποιὸς, καὶ ἐξομοιοῦται τῷ μισοθέῳ καὶ μισανθρώπῳ θανασίμῳ ἐχθρῶν ἡμῶν (ἀσράτῳ) διαδόλῳ.

«Γίνεσθε ἅγιοι λέγει ὁ Θεὸς ὅτι ἅγιος εἰμι»

— «Ἐγὼ εἶπα θεοὶ ἔστε, καὶ υἱοὶ Ὑψίστου πάντες.»

— Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι ὡς καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστι.»

Καθὼς δὲ εἶδομεν ὅτι καρπὸς τοῦ αἰεζώου Χριστιανισμοῦ εἶναι ἡ ἀγιότης, οὕτω καὶ καρπὸς τοῦ χριστιανισμοῦ εἶναι ἡ σοφία. Ἡ ἀγιότης ἀναφέρεται εἰς τὸ ἦθος, εἰς τὸ αἶσθημα τῆς καρδίας, εἰς τὰ ἐλατήρια τὰ ἠθικὰ, εἰς τὴν ἐσωτερικὴν θέλησιν, εἰς τὸν ἠθικὸν χαρακτήρα. Ἡ δὲ σοφία ἀναφέρεται εἰς τὸν νοῦν, εἰς τὴν διάνοιαν, εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας, εἰς τὸ συνειδέσθαι.

Ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ φυσικῇ αὐτοῦ καταστάσει γεννᾶται ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἀρχῆς, τοῦ τέλους αὐτοῦ, τοῦ πόθεν ἔρχεται καὶ διατί, καὶ ποῦ μεταβαίνει. Ὁρεγόμενος τοῦ εἰδέσθαι ζητεῖ νὰ μάθῃ καὶ γνωρίσῃ πᾶν τὸ ἀγνοούμενον, καὶ ὑπὸ τῆς φαντασίας ἐλαυνόμενος ἀποπλανᾶται ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἰδίας ἐρεῦνης, νομίζων ὅτι πληροὶ τὸ ἐν αὐτῷ κενὸν τῆς γνῶσεως διὰ τοῦ ψεύδους τὸ ὅποσον ἐκλαμβάνει ὡς ἀληθεῖαν. Ὅθεν δημιουργεῖ καὶ παράγει συστήματα τερατώδους πλάνης ἰδεολογικὰ καὶ θεογονικὰ, τὰ ἀποτελοῦντα τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπίνης φιλοσοφίας. Ἐγωισμὸς, πανθεισμός, θεϊσμός, ὕλισμός, δεισιδαιμονία, προλήψεις καὶ πλάνας θρησκευτικαὶ ποικίλαι καὶ ἀντιφατικαὶ περὶ Θεοῦ δοξασίαι, καὶ τέλος ἀρνητικὸς σκεπτισμὸς, ἀμφιβολία περὶ παντὸς, ἐνδοιασμός καὶ δισταγμός, ἀπιστία, παρήχθησαν ἐν τῷ βέοντι καὶ προσκαίρῳ παρόντι κόσμῳ ὑπὸ τοῦ κατὰ τὰ

στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστὸν φιλοσοφῆσαντος ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ ἐκπεσόντος εἰς μυρίας ἀποπλανήσεις κατὰ τὴν ἀθλιότητα τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας τῆς ἐνεργούσης φιλαύτως καὶ ἐγωϊστικῶς. Ἄπαντα τὰ ἐπινοηθέντα ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φαντασίας ἰδεολογικὰ καὶ θεογονικὰ συστήματα ἀπέληξαν εἰς τὸν ἀρνητικὸν σκεπτισμὸν, καὶ εἰς τὴν κακοδαιμονίαν τὸν ἄνθρωπον κατεκρήμνισαν. Πόθεν, καὶ διατί καὶ πρὸς τί ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς— τοῦτο ἔμεινεν ἀγνοούμενον—καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐγένετο θύμα φανατικῶν καὶ ἀγυρτῶν. Τί ἔσται μετὰ τὸν παρόντα βίον; Ζωὴ ἢ ἀπώλεια; Ὑπαρξίς ἢ ἀνυπαρξία; Ὁ ἄνθρωπος ἐπόθησε μὲν νὰ γνωρίσῃ τοῦτο, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη ἀπεπλανήθη ἀπέτυχε. Διὰ στόματος δὲ τῶν ἐξόχων ἐρευνητῶν ἐξήνεγκε τὸ σοφὸν ἐκεῖνο: «**Ἐν οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα**». Καὶ ἀληθῶς οὐδὲν οἶδεν ἐὰν ἀγνοῇ τὸν προορισμὸν αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος, τὸ εἶναι αὐτοῦ, τὸν ποιητὴν καὶ Δημιουργὸν καὶ τροφοδότῃν αὐτοῦ— τὰ περὶ αὐτὸν, τὰς σχέσεις τὰς ὁποίας ἔχει πρὸς τὸν Θεὸν, ἑαυτὸν καὶ τοὺς ὁμοίους. Ἄλλ' εἰς τὴν νοητικὴν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν καὶ τὴν μεγάλην ἀνάγκην καὶ τέχνην τοῦ εἰδέσθαι ἀνταπεκρίθη ὁ ἀειλαμπῆς χριστιανισμὸς διὰ τοῦ περιεχομένου τῆς γνῶσεως αὐτοῦ. Ὁ ἄνθρωπος, εἶπεν, ἐπλάσθη παρὰ τοῦ Θεοῦ κατ' εἰκόνα Αὐτοῦ, ἵνα πρὸς Αὐτὸν ἐξομοιωθῆ. Ἐξομοιοῦται δὲ τῷ Θεῷ γινόμενος σοφός, δίκαιος, ἀγαθός, μιμούμενος τὸν Θεὸν ἐν τῷ θεανθρώπῳ Χριστῷ, ὅστις εἶναι ἡ τελεία τοῦ Θεοῦ εἰκὼν καὶ ὁμοίωσις, ὁ τοῦ Θεοῦ αἰώνιος καὶ αἰδῖος λόγος, ὁ γενόμενος ἄνθρωπος, ἵνα τὴν θείαν γνῶσιν εἰς ἡμᾶς ἀποκαλύψῃ καὶ θεοὺς ἀπεργάσῃται. Ὁ ἄνθρωπος καὶ μετὰ θάνατον ζῆ ζῶν ἐυδαιμονίας ἐν τῷ Θεῷ, ἐὰν ἐπὶ γῆς ἐβίωσε βίον συνάδοντα τῷ προορισμῷ αὐτοῦ καὶ τῷ τοῦ Θεοῦ θελήματι, ζῶν δὲ κακοδαιμονίας ἐὰν ἐπὶ γῆς ἐβίωσε φαύλως καὶ ἐναντίον τοῦ προορισμοῦ του. Ὁ φωτοδότης Χριστιανισμὸς διέχυσε φῶς εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν τὴν ἀπὸ τοῦ ὀρ-

θεοῦ λόγου ἀποπλανηθεῖσαν καὶ ἐκπεσοῦσαν τῆς ἀρχικῆς περὶ Θεοῦ καὶ ἀνθρωπίνου προορισμοῦ εὐσεβοῦς παραδόσεως. Καί, διέχυσε φῶς καὶ ἐφώτισεν αὐτήν, ὥστε νὰ ἐνοήσῃ τὴν ἀγνοίαν τῆς, τὴν πλάνην τῆς, νὰ ἀνορθωθῇ καὶ στῆ ἐπὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ὅθεν ἠδύνατο νὰ διαβλέψῃ εἰς τὴν πηγὴν τῆς αἰδίου Ἀληθείας, ἀπὸ ταύτης δὲ νὰ κατοπεύσῃ καὶ ἴδῃ ὡς ἐν πανοράματι πᾶν τὸ ἀγνοούμενον πᾶν τὸ ἐπιστητόν.

«Ἐγὼ εἰμι ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ζωή», εἶπεν ὁ ἐνανθρωπήσας Λόγος τοῦ Θεοῦ· «Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδός· Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς».

Ὁ μὲν φυσικὸς ἄνθρωπος ὁ ἀποπλανηθεὶς παρεμόρφωσε τὴν ἀρχικὴν ἀλήθειαν, ὁ δὲ ἀθάνατος χριστιανισμὸς μετεμόρφωσε τὸν κόσμον διὰ τῆς γνώσεως τῆς αὐτοφώτου καὶ φωτοουργοῦ ἀληθείας, καὶ ἡ μεταμόρφωσις συνεχίζεται διότι τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς φιλοσοφίας ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἐν Χριστῷ Ἀλήθειαν, ἣτις μόνη πληροῖ τὸ κενὸν τῆς ἀνθρωπίνης φιλομαθείας, τὸ κενὸν τοῦ εἰδέναι, καὶ τὴν γνῶσιν καθιστᾷ ἐν τῇ ψυχῇ βεβαίαν καὶ ἀδιάσειστον. Ὁ χριστιανισμὸς συνεπλήρωσε τὴν ἐκ τοῦ ὀρθοῦ λόγου γνῶσιν καὶ ἀνεβίβασεν ὑψηλότερον καὶ ἐπηύξησε τὸ φυσικὸν φῶς τοῦ ὀρθοῦ λόγου διὰ τελειότερας γνώσεως, δι' ἀρχῶν νέων καὶ ἀνωτέρων εἰς τὰς ὁποίας ἦτο ἀδύνατον ν' ἀνυψωθῇ ὁ ἄνθρωπος ἄνευ τοῦ ὑπερουσίου Εὐαγγελικοῦ φωτισμοῦ. Ἐβεβαίωσε τὰς ἀληθείας εἰς ἃς διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ὁ ἄνθρωπος ἀνυψώθη περὶ Θεοῦ καὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς καὶ ἠθικοῦ νόμου, καὶ διὰ τῆς Ζωοφόρου Ἀναστάσεως τοῦ Θεοανθρώπου Χριστοῦ ἐν τῶν νεκρῶν διετράνωσε τὴν ἀλήθειαν τῆς ἀθανασίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐν τῇ μέλλοντι βίῃ. Τὴν σοφίαν, τὴν ὁποίαν ἐπιζητεῖ ὁ ἄνθρωπος, εὐρίσκει ἤδη ἐν τῇ Θείῳ Εὐαγγελίῳ, φιλοσοφῶν καὶ ἐρευνῶν ἐν τῷ φωτὶ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ πνευματικῶς προαγόμενος, ἕως κατὰ-

σχῆ πᾶσαν τὴν γνῶσιν καὶ γνωρίσῃ τὸ ἐν καὶ τὴν ἀλήθειαν καθὼς ἐστίν, ὅτε ὁ ἄνθρωπος ἔσται μακάριος κατὰ τὸ γεγραμμένον : «Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται.» — Καὶ «ὄψεται Αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς.» — Καὶ «Χορτασθήσομαι ἐν τῷ ὀφθῆναί μοι τὴν δόξαν Σου.» Καί : «Τότε ὀφόμεθα Αὐτὸν καθὼς ἐστίν.»

Καθὼς δὲ εἶδομεν ὅτι καρπὸς τοῦ θεοδμήτου Χριστιανισμοῦ εἶναι ἡ ἀγιότης καὶ ἡ σοφία οὕτω καὶ καρπὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἶναι ἡ δικαιοσύνη, ἡ εἰρήνη, καὶ ὁ ἀληθὴς πολιτισμὸς. Ἐὰν ἦνε ἀληθὲς ὅτι διὰ μόνου τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸ ἄτομον ἀνυψοῦται εἰς βίον ἀγιότητος, σοφίζεται, καὶ γινώσκει πᾶν ὅτι πληροῖ τὴν ἔφεσιν τοῦ εἰδέναι, ὡσαύτως εἶναι ἀληθὲς καὶ ὅτι διὰ μέσου τοῦ ψυχασώστου Χριστιανισμοῦ πᾶσα ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία, ἦν ἄτομα συνιστώσι, γίνεται δικαία ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτῆς καὶ ἀναδεικνύεται ὀρθῶς καὶ ἀληθῶς πεπολιτισμένη. Ὅποια δὲ τις ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία ἐκτὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ ; Ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία ἐκτὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ φέρεται ἢ εἰς τὴν δεσποτείαν καὶ τυραννίαν, ἢ εἰς τὴν ὀχλαγωγίαν καὶ τὴν ἀναρχίαν. Καὶ ἡ μὲν τυραννία ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀποκτίνωσιν καὶ δουλείαν, ἡ δὲ ἀναρχία εἰς τὴν θηριωδίαν καὶ τὸν ὄλεθρον. Ἡ ἱστορία τοῦ παρελθόντος εἶναι ἐκτραγῆδισ καὶ ἀναγραφὴ τῶν συνεπειῶν τῆς τυραννίας ἀφ' ἐνός, καὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ἀναρχίας ἀφ' ἐτέρου ὅτε ἐπεκράτει ἡ ἀτεταταμένη τυραννία τῶν ὀλίγων ἀπεκτηνοῦντο οἱ πολλοί. Ὅτε δὲ ἐπεκράτει ἡ τῶν πολλῶν ἐξουσία, ἡ κοινωνία εἰς ἀναρχίαν καὶ θηριωδίαν ἐξέπιπτεν. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει οἱ ὀλίγοι ὑπέτασσον τοὺς πολλοὺς εἰς τὰς ἰδίας τῶν ὀρέξεις ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ οἱ πολλοὶ ἐξηγείροντο καὶ κατέλυον τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐτρέποντο εἰς θηριωδίαν καὶ ἀναρχίαν. Σειρὰ δὲ ἀτελευτήτων πολέμων ἐπηκολούθησε μεταξὺ τῶν διαμαχομένων θελήσεων τῆς δεσποτείας τοῦ ἐνός, καὶ τῆς ὀχλοκρατίας τῶν πολλῶν, τοῦ ἐνός, καὶ τοῦ δήμου, καὶ ποταμηδῶν

ἔρευσε τὸ ἀνθρώπινον αἷμα ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐν τῇ καταστάσει δὲ ταύτῃ εὐρίσκετο ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία ἐκτὸς τοῦ Θεοκράντου Χριστιανισμοῦ!

Τί δὲ ἐπιζητεῖ ὁ κοινωνικὸς καὶ λογικὸς ἄνθρωπος; Ἐπιζητεῖ τὴν ἀσφάλειαν τῶν δικαιωμάτων του, τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς, τῆς περιουσίας του. Διότι ἐπιθυμεῖ νὰ ζῇ μετὰ τῶν ὁμοίων αὐτῷ εἰρηνικῶς, ἐργαζόμενος μετὰ δικαιοσύνης, μὴ ἀδικούμενος, μὴδὲ ζημιούμενος, ὠφελούμενος δὲ καὶ προστατευόμενος παρὰ τῶν ὁμοίων. Θέλει ἵνα σέβωνται οἱ ἄλλοι τὸ ἑαυτοῦ δικαίωμα, ὡς καὶ ἐκεῖνος ὀφείλει νὰ σέβηται τὸ δικαίωμα τῶν ὁμοίων. Τοῦτο δὲ πραγματοποιεῖται διὰ τοῦ ἐν ταῖς κοινωνίαις νόμου, τοῦ διακανονίζοντος τὰς σχέσεις τῶν πολιτῶν πρὸς ἀλλήλους, καὶ διὰ τῶν ἀρχόντων ὅτινες ἐπιβλέπουσι καὶ ἐπιστατοῦσιν εἰς τὴν τήρησιν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου. Ὁ δὲ νόμος ἀναγορεύεται ὡς ἀρχὴ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀνωτάτῃ, εἰς ἣν ὑπόκειται καὶ πειθαρχοῦσιν ἀδιακρίτως πάντες, ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι, πάντες ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου ὄντες, καὶ οὐδεὶς τοῦ νόμου ἀνώτερος. Ὁ δὲ νόμος τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας σύμφωνος εἶναι καὶ πρὸς τὸν νόμον τῆς συνειδήσεως, τὸν ἠθικόν, ἐπίταγμα θεῖον, θέλημα Θεοῦ, ὀριζόμενος ποινὰς καὶ τιμωρίας κατὰ τῶν ἀθετούντων καὶ παραβαινόντων αὐτόν. Τοῦ νόμου ἀνυψουμένου ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὑπεράνω πάντων, καὶ ἴσων πάντων λογιζομένων ἐνώπιον αὐτοῦ, μήτε ὁ εἰς ἰσχύει, μήτε τὸ πλῆθος, ἡ δὲ νομοκρατία καταργεῖ ἀπὸ τῆς κοινωνίας τὴν τυραννίαν καὶ τὴν ὀχλοκρατίαν, καὶ ἀποσοβεῖται τὰ κακὰ τῆς κτηνωδίας καὶ θηριωδίας, τὰ κακὰ τῆς σκληρᾶς καὶ ἀτερράμνου τυραννίας, τῆς δεσποτείας, τοῦ ἀναρχισμοῦ. Θέτει ἕκαστον καὶ πάντας ὁμοῦ εἰς τὴν ἑαυτοῦ θέσιν καὶ τάξιν. Λογίζεται πάντας ὑπευθύνους ἐνώπιον τοῦ νόμου, καὶ τὴν δικαιοσύνην θέτει εἰς τὴν φιλονομίαν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν νόμων τῆς κοινωνίας καὶ πολιτείας. Οἱ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβεῖς καὶ εἰς ἀλλήλους εἰσὶ δίκαιοι ἐφαρμόζοντες εἰς

τὰς σχέσεις τῶν πρὸς τοὺς ὁμοίους νόμον καὶ δικαιοσύνην. Οἱ γινώσκοντες ἔχοντες τοῦ κοσμοπλάστου καὶ παγκρατοῦς Τρισυποστάτου Θεοῦ ἡμῶν τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου, καὶ τοῦ προσορισμοῦ αὐτῶν γινώσκοντες ἔχουσι, καὶ τῶν πρὸς τοὺς ὁμοίους καθηκόντων τῶν, καὶ ἐπιδεικνύουσιν ἑαυτοὺς ἔργῳ καὶ λόγῳ δικαίους καὶ εὐεργετικούς. Φέρονται πρὸς τοὺς ἄλλους καθὼς θέλουσι νὰ φέρονται καὶ οἱ ἄλλοι πρὸς αὐτοὺς, ἀδικούμενοι δὲ δὲν αὐτοδικοῦσιν, ἀλλὰ δικαίως τὸ δίκαιον αὐτῶν ἐπιδιώκουσι καὶ προσφεύγουσιν εἰς τὴν κατὰ νόμον δικαίωσίν των. Εἰσὶ νομοταγεῖς!

Ἄληθής δὲ κοινωνικὴ τάξις παγιοῦται διὰ μόνου τοῦ θεοσυστάτου Χριστιανισμοῦ, δημιουργοῦντος καὶ ἀνιδρύοντος κοινωνίαν καὶ πολιτείαν χριστιανικὴν, θεμελιουμένην ἐπὶ τοῦ θρησκευτικοῦ βίου τῆς ἀγιωσύνης, ἐπὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ βίου τῆς ἀληθείας καὶ ἀληθοῦς γνώσεως καὶ σοφίας καὶ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ βίου τῆς νομιμότητος, ἰσότητος καὶ δικαιοσύνης. Ὁ σωσθήκοσμος χριστιανισμὸς ἐπέδρασε βεβαίως ἀπὸ τῆς ἐμφανείας του ἐπὶ τῶν κοινωνικῶν ἐθῶν καὶ νομίμων τῶν αὐτοσυστάτων κοινωνιῶν, ἀλλ' εἰσέτι δὲν μετέβαλεν ὀλοτελῶς τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν, δὲν ἀφομοίωσε τὴν κοινωνίαν πρὸς ἑαυτόν. Ὡς σύνολον κοινωνίας εἰσέτι οὗτος δὲν παρεστάθη σύστημα πολιτικῶν ἐν ἐφαρμογῇ, ὡς εὐρυτάτη κοινωνία ἐπὶ γῆς ἠθικῶν, λογικῶν, καὶ ὄντως φιλοχρίστων ἀρχόντων καὶ πολιτῶν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ τῆς δικαιοσύνης νόμου, εἰρηνεύουσα καὶ εὐημεροῦσα, καταργοῦσα δὲ τὰ φονικὰ ὄπλα, τὰς διαμάχας καὶ τοὺς ἀνθρωποκτόνους πολέμους. Ὁ οὐρανόπεμπτος χριστιανισμὸς ἔργον ἔχει νὰ μεταβάλλῃ ὀλοσχερῶς τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου, καταργῶν πάσας τὰς ψευδεῖς φιλοσοφίας, πλάνας καὶ κακοδοξίας, πάσας τὰς ψευδεῖς καὶ θεομάχους πολιτείας καὶ τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν ἀναμορφώσῃ πᾶσαν, ἀνακαινίσῃ καὶ διαπλάσῃ κατὰ τὸ μακαριουργὸν Ἁγ. Εὐαγγέλιον θρησκευτικῶς, φιλοσοφικῶς καὶ πολιτικῶς μὲ

Ἄρχοντα καὶ Κυβερνήτην ἀπόλυτον τὸν πάνσοφον καὶ πα-
νεπιστήμονα Θεάνθρωπον Χριστὸν, Ἀρχιερέα, Καθηγητὴν
καὶ Παμβασιλέα καὶ μόνιμον αὐτῆς τὸ παντέλειον Θεουργὸν
Ἄγ. Εὐαγγέλιον.

Ἐγγραφὸν ἐν Φαναρίῳ (Κων)πόλει τῇ 6ῃ Φεβρουαρίου 1909.

ΞΕΝΟΦΩΝ ΑΝΤ. ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

(ιατρός)

ΙΕΡΟΝ . . ΚΑΙ ΑΠΑΡΑΒΙΑΣΤΟΝ

Ψεύστην με εἶπετε, κυρία μου,
Κ' ἐδικαιούμην νὰ θυμώσω·
Ἄλλ' ὅμως ἡ ἐπιθυμία μου
Μοῦ λέγει νὰ σᾶς δικαιώσω.

*
* *

Ἐμέτερον καὶ τοῦτο τρόπαιον
Γίνομαι ψεύστης ! . . . Σᾶς ἄρκει ;
Κ' ἐν ψεῦδος λέγω ἀποτρόπαιον
— Κυρία μου, εἰσθε κακὴ !

ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

Γ. ΜΠΟΥΣΙΟΣ
Βουλευτὴς Σερβίων.

ΠΕΖΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΚΩΝ

Εἰς τὴν χαριτωμένῃ μου
μικρούλαν Λιλὴν Κ.

Εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν κλώνον ἦσαν ἀνοιγμένα δύο μεγάλα τριαντάφυλλα· τὸ ἓν βυσσινόχρωμον, ὑπερήφανον· τὸ ἄλλο ρόδινον, γελαστό.

Ἐνάμεσά των διεσκόπησε μίαν αὐγὴν τὸ ἄρωμά του μπουμπουκάκι δροσερὸ, ἡμίλειστο.

Ἡ φύσις ἔχυνε τριγύρω του ὅλην τὴν χάριν τῆς στοργῆς τῆς. Ὁ ἥλιος προθυμότερος τοῦ ἔστειλε τὰ ζωογόνα του φιλήματα καὶ τὸ λεπτὸ καὶ μυρωμένο ἀγέρι μ' ὅλην τὴν ἀβρότητά του ἐπερνοῦσε καὶ ἐδώπευε τοῦ δειλοῦ ρόδου τὰ συμμαζευμένα ἀνόμη πέταλα.

* *

Ἔτσι ἀνάμεσα εἰς δύο ρόδα ὡραιότατα, τὴν ἀλησμόνητη ἀγκάλην τῆς γιαγιᾶς καὶ τοῦ πατρὸς τὰ γόνατα, ἐσκόρπα ὄλον του τὸ ἄρωμα — τὴν χάριν, τὴν ἀγάπην, τὰ φιλήματα του — τὸ ἐκφραστικὸν ἐκείνο προσωπιάκι τῆς μελαγχροίνης μικρούλας.

Τὰ μαῦρα καὶ μεγάλα μάτια τῆς, αἰωνίως ἐκκληκτα, γεμάτα ἐρωτήσεις· τὰ λεπτά τῆς χεῖλη κλεισμένα πικρότατα εἰς ἓν ἀσύλληπτον χαμόγελον ἢ ἀνοιγμένα μ' ὅλην των τὴν περικάθειαν διὰ νὰ ψιθυρίσουν λόγους καλωσύνης, ἐκδηλώ-

σεις συμπαθείας — τὸ ἐκχέλισμα καρδίας γεμάτης ἀπὸ ἀδόλη στοργή — καὶ τὰ χεράκια τῆς, ἂν δὲν κρατοῦν τὴν χαϊδεμένην κούκλαν, θὰ θωπεύουν τῆς γιαγιᾶς τὰ χέρια, τοῦ μπαμπᾶ τὰ μάγουλα ἢ τῆς γατούλας τῆς τὴν μαύρην ράχιν.

Ἐλόκληρος ὁ βίος τῆς — πάντα ἀμυγδαλιᾶς ἀνθήσεις — εἶναι ἓν διαηγέστατον ρυάκι, τοῦ ὁποίου τὸ ἁρμονικὸν κελάρυσμα συντροφεύουν πλάτανοι μεγάλοι μὲ τὴν προστατευτικὴν σκιάν των.

Κυλᾶ τὸ δροσερὸ ρυάκι ἀπὸτε γοργότερα μέσα εἰς τὸν κάμπον· καὶ οἱ πλάτανοι σείουν ἐπάνωθεν του τὰ κλαδιά, τὸ φύλλωμά των χαρωπότερα θροεῖ. Σβύνει αὐτὸ τὸ φλοίσβημα του εἰς τὴν μεσονύκτιον σιγὴν· κρατοῦν κι' ἐκεῖνοι τὴν ἀναπνοὴν των κι' ἐπιβλέπουν ἄφωνοι, ἀνήσυχτοι τὸν ὕπνον του.

Ἔτσι στὸ προσκεφάλι τῆς μικρούλας ξαγρυπνοῦν, πάντοτε μειδιῶντες, ἢ γιαγιὰ καὶ ὁ μπαμπᾶς. Ἐνα ἀκοίμητο κανδήλι-ἢ στοργή των-ἀγρυπνεῖ ἐπάνω ἀπὸ τὸ κομψόν τῆς λίκνον. Ἀπὸ τὰ καλλιτεχνικὰ σκαλισματά του γύρω κέμονται μὲ ποικιλοχρώμους ταινίας τὰ ὡραιότερα καὶ πλουσιώτερα παιγνίδια, διὰ νὰ ἀντικρύξῃ τὴν ζωὴν μὲ τὸ χαμόγελον στὸ στόμα—σὰν ψεύτικο κι' αὐτὴν παιγνίδι.

Καὶ ἡ μικρούλα, παχουλή, γεμάτη ὑγεία, τραγουδεῖ, χοροπηδᾷ καὶ μεγαλώνει.

* *

Μὰ ὅπως εἰς τὸν παγερὸν χειμῶνα ὁ σκληρὸς Βορρειαῶς ἐφύσησε καὶ ἀπεφύλλισε τὸ βυσσινόχρωμον τοῦ κλώνου ρόδον, ἔτσι μιὰ πένθιμη αὐγὴ ἐφυλλορρόησε καὶ τῆς γιαγιᾶς ἢ στοργικὴ ἀγκάλη...

Ἐτρεξεν ἡ μικρούλα, ὅπως πάντα τὴν αὐγὴν, νὰ χαιρετήσῃ τὴν γιαγιάν τῆς μὲ τὸ προῖνὸ φιλή!

Ἐημέρωνε παραμονὴ τοῦ Νέου Ἔτους.

Κτύπησε μὲ τὰ δακτυλάκια τῆς τὴν κλειστὴν θύραν τοῦ

κοιτώνός της. Ἐκτύπησε καὶ πάλιν. Ἄλλὰ ἡ φωνὴ ἔκεινη, ποῦ ἐγέμιζε τὸ σπῆτι ἄλλοτε, δὲν ἀπεκρίθη στὰ κτυπήματά της. Ἐκπληκτα τὰ ματάκια της κυττάζουν γύρω καὶ τὸ μικροσκοπικὸ κεφάλαι φαίνεται ὡς νὰ συλλογίζεται:

— Μά! . . . δὲν ἐξύπνησεν ἀκόμη ἡ γιαγιά μου; Ἡ μοῦ παίζει παιγνιδάκια; . . . Ἡ μὴ τάχα ἐτοιμάζει τὰ παιγνίδια, ποῦ θὰ μοῦ χαρίσῃ! . . .

Εἰς τὴν σκέψιν ταύτην ἓνα μικρὸ μειδίαμα χαρᾶς διαγράφεται ἑλαφρότατα εἰς τὴν ἐξυπνὴν της φρυσιογνωμίαν.

Ἄλλ' εὐθὺς ἀμέσως σβύνει τῆς χαρᾶς ἡ ἔκφρασις καὶ ἡ ἀνησυχία περιστέλλει τὰ μικρὰ της χεῖλη εἰς παράπονον. Τὸ αἶθριόν της μέτωπον συνοφρυνοῦται θλιβερῶς καὶ τὰ μεγάλα μαῦρα, τὰ ἐρωτηματικὰ ματάκια εἶναι ἑτοιμα νὰ χύσουν γύρω δάκρυα — ὅπως ἡ ροδοπέταλος στεφάνη θὰ ἐστάλιζε δροσῆς μαργαριτάρια — ὅταν προφθάνῃ πλάγι της ἡ παραμάνα.

— Τί τρέχει; Τί γυρεύεις;

— Γιατί δὲν ξυπνᾷ σήμερα ἡ γιαγιά; Γιατί δὲν μοῦ μιλάει;

— Ἡ γιαγιά; Ἡ γιαγιά ἔφυγε σὲ ταξεῖδι μακρυνὸ, ἀγάπη μου . . .

— Σὲ ταξεῖδι;!

Συλλαβίζει μὲ περισσοτέραν ἐκπληξιν, μὲ ἀπορίαν ἀπερίγραπτον καὶ βλέπει τὴν καλὴν της παραμάναν μὲς τὰ μάτια.

— Ναί, παιδί μου, σὲ ταξεῖδι.

— Καὶ τὰ παιγνίδια; . . . Ποιὸς θὰ μοῦ χαρίσῃ σήμερα παιγνίδια; . . .

— Θὰ σοῦ τὰ στείλῃ, ἀγάπη μου μὲ τὸν μπαμπά . . .

Τὸ λυπημένον προσωπάκι ἔλαβεν ἔκφρασιν ἀμέσως ἱκανοποιήσεως καὶ μετὰ στιγμιαῖον δισταγμὸν, ἔτρεξε στὴν τραπέζαν, ἐνῶ τὸ συλλογισμένον μέτωπόν της καὶ τὰ ἀνοικοκλειόμενα ἀκόμη χεῖλη της ἔδειχναν ὅτι ἐπανελάμβανε τὴν φράσιν, ὡς διὰ νὰ πεισθῇ καλλίτερα:

— Θὰ μοῦ τὰ στείλῃ μὲ τὸν μπαμπά.

Τὸ γεῦμα ἠτοιμάσθη.

Ἡ μικρούλα τρέχει νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν της. Ἄλλὰ μόλις τὴν τοποθετοῦν εἰς τὸ ὑψηλὸν της κάθισμα, τὰ φλύαρα ματάκια της ἐρωτοῦν πολὺ προτιότερα ἀπὸ τὰ ροδαλά της χεῖλη:

— Καὶ τῆς γιαγιάς τὸ πιάτο; . . . Ἐρωτᾷ δευὰ-δευὰ.

— Ἀπόψε δὲν θὰ φάγῃ ἡ γιαγιά μαζί μας. Τὴν ἐκάλεσαν τὰ ἀγγελούδια σὲ τραπέζι, ἀγάπη μου.

Τῆς λέγει ὁ μπαμπᾶς, ἐνῶ τὰ χεῖλη του, παλλόμενα ἐκ συγκινήσεως, ἀποδέτουν παρατεταμένον φίλημα ἐπὶ τῶν παρειῶν της.

Ἡ μικρούλα τὸν προσβλέπει, ὡς εἰ διαμαρτυρομένη, διότι ἡ ἀγαπημένη της γιαγιά προὔτιμησε τὰ ἀγγελάκια ἀπὸ ἔκεινην καὶ κατόπιν σκέψεως τῷ λέγει:

— Μά . . . ἄς βάλουμε τὸ πιάτο της . . . Τί ξέρεις; Μπορεῖ νὰ θυμηθῇ τὴν μεμπέκα της . . . καὶ νᾶρθῃ! . . .

Ὁ πατὴρ σιωπᾷ. Τὰ δάκρυα πνίγουν τὸν λαιμόν του.

Κι' ἔκεινη, ἐλαμβάνουσα τὴν σιωπὴν του ὡς ἐπιδοκιμασίαν, νεύει εἰς τὴν ὑπηρετίαν νὰ φέρῃ τῆς γιαγιάς τὸ πιάτο. Καὶ ἀφοῦ ἐκομίσθη τὸ πινάκιον καὶ ἐτοποθετήθη, ἡ μικρούλα ἀρχίζει νὰ ροφᾷ ἀργὰ—ἀργὰ τὸν ζωμόν της. Τρώγει, ἀλλὰ τὰ λαμπερά της βλέμματα δὲν ἀποσπῶνται ἀπὸ τῆς θύρας.

Ἄναμένει πάντοτε . . .

Τὴν ἀγαποῦσε τόσο ἡ γιαγιά της, ὅστε ἦτο ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ τὴν ξεχάσῃ τὴν παρμονὴν τοῦ Νέου Ἔτους! Δὲν ἦτο δυνατόν. Ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ ἐπέστρεφε. Θὰ ἐκοιμᾶτο τάχα ἡ μικρούλα δίχως τὸ φίλι της! . . .

Μὲ τὴν προσήλωσίν της καὶ τὰς σκέψεις της αὐτὰς ἔφαγεν ὀλιγώτερον τοῦ συνήθους. Καὶ ὅταν τὴν κατεβίβασαν ἀπὸ τὸ κάθισμά της, ἔκαμιν σκεπτικὴ δύο-τρεῖς γύρους ἕως τὴν θύραν, πάντοτε λυπημένη, ἀναμένουσα.

Ὅταν πλέον ἀπηλπίσθη ἐντελῶς, ἦλθεν, ἀνέβηκεν εἰς τὰ γόνατα τοῦ μπαμπᾶ της, ἔκλινε τὸ κεφάλαιόν της ἐπὶ τοῦ στήθους του καὶ ἀπεκοιμήθη παραπονεμένη.

*
*
*

Ἄγγελος πικραμένος !

Ἀνοιξιάτικη αὐγὴ συννεφιασμένη !

Ἄστρον φωτοβόλον, ποῦ τὸ ἀπεσκέπασε δι' ὀλίγον σύννεφον πυκνόν !

Τὴν σφίγγουν τώρα ἀπαλώτατα τοῦ μπαμπᾶ οἱ βραχιόνες. Τὰ χεῖλη του, ὡς πτέρυγες ναρκωτικαί, ἀποθέτουν τὰ περιπαθέστερα φιλήματα ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῆς κόμης της. Κι' ἐκεῖνη ὁλονὲν θερμαινομένη διανοίγει τὰ μικρά της χεῖλη. Τὸ παράπονό της μεταβάλλεται βαθμηδὸν εἰς μειδίαμα θελκτικόν, τὸ ὁποῖον διαχύνει εἰς τὴν ὄψιν της τὰ διαφανέστερα τῆς αὐγῆς χρώματα.

Ὁ ὕπνος, στοργικώτερος, τῆς ἀποδίδει ἴσως τὴν χαμένην ἀγγαλιά.

Ἀθήναι.

ΑΘ. Π. ΓΑ-Ι-ΤΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΗ ΒΡΑΔΥΑ

Μέσ' στὴ φύλιά τὸ φεῖδι
Ἐρωτικά σφυρίζει
Καὶ τὴν ὄρᾴ γυρίζει
Καὶ δέρνεται 'ς τὴ γῆ.

Ὅ,τι 'ς τὸ στήθος μένει
Ἐυπνᾶ, βογγᾶ καὶ πάλλει,
Μιά νύχτα ὁ γκιώνης ψάλλει
Ὅπου δὲ θᾶχῃ αὐγῆ.

Φωτιά τὴ γῆ περνάει
Ἐ τῆς νύχτας τὴ μαυρίλα
Κι' ἀγάπη, ἀνατριχίλα,
Γροικοῦνε τὰ στοιχειά.

Κ' ἐγὼ σὲ τέτοια φλόγα
Ποῦ κάθε σῶμα λυόνει,
Πέρνω ζωὴ ἀφ' τὸ γκιώνη
Κι' ἀγάπη, ἀφ' τὴν ὀχιά.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

Κ. ΔΡΙΠΑΣ

Βουλευτὴς Σερβίων.

ΑΠΟ ΤΑ ΞΗΜΕΡΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΔΙΧΟΣ ΜΟΝΟΚΛ

Εἰς τὸν Βλάσιον Γαβριηλίδην.

Παραμοναὶ ἀνοίξεως.

Μία Λεπτή, λεπτούτσικη συννεφιά ἀπλώνεται σάν ἀράχνη ἀπάνω εἰς τὸν οὐράνιον θόλον.

Κάτω ὅλα σάν κοιμισμένα, ὅλα σάν νὰ ἔχουν πάθει ἀπὸ μίαν λιποθυμίαν, ἀπὸ ἓνα μούδιασμα.

Γαλήνη.

Καὶ μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μία γλυκεῖα μελαγχολία καὶ μία πάλη αἰσθημάτων καὶ ἓνα παράπονον . . .

Εἰς τοὺς κήπους ὁ ἐναγκαλισμὸς τοῦ πρασίνου καὶ τοῦ ὄχρου, ἡ περιίπτυξις τῆς μαραμμένης ζωῆς καὶ τοῦ ἔρωτος.

Ἐνα ἄρωμα ἐλαφρὸν εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, τὴν θολήν, ἓνας θόρυθος παράξενος γύρω σου, καὶ τοῦ ὁμοιάζει μὲ ἀρμονίαν θνήσκουσας πέριξ.

Παραμοναὶ ἀνοίξεως.

Φύλλα μισομαραμμένα καὶ ἄνθη ἄρρωστα ἀκόμα, καὶ πάρα κάτω ἔνας ὀρίζων μισοφώτιστος καὶ πάρα πέρα ἓνα κελᾶδιμα πουλιῶν τοῦ μοιάζει μὲ κλάμα καὶ μὴ γλύκα, γλύκα ἀτελειότη.

Τὸ χῶμα νοτισμένο σάν νὰ τὸ ἔρραντισε τώρα δὴ κανένα ἐλαφρὸν ψυχάλασμα. Χλωμὲς πορτοκαλίες καὶ ἄρρωστοι μενεξέδες καὶ χαμόμυλα πλαγιασμένα.

Ζωὴ καὶ θάνατος ἐν τῇ φύσει.

* *

«ὦ γλυκύ μου ἔαρ».

«Ὅλα χαμογελοῦν τώρα.

Ἡ συνεδρίασις τῶν πτηνῶν ἄρχεται τὴν 5^{ην} π. μ.

Ψάλλονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως

Μέσα εἰς τὰ πυκνὰ φυλλώματα τῶν δένδρων γαλασμὸς κόσμου.

Οἱ πτερωτοὶ ξανταδόροι τῆς ἀνοίξεως, οἱ θεότρελοι, ἀρχίζουσι τὰ αἰῶνια τραγουδάκια τους, οἱ κήποι μεταβάλλονται εἰς conservatoire.

Ἐνὰ σονέττο ἡ ζωὴ.

Τὰ μπουμπούκια σκάζουν εἰς τοὺς κήπους.

Ἡ ἀνοιξις ἔρχεται.

Χθὲς ἐδημοσίευσες τὸ πρόγραμμά της ἐπάνω εἰς τὰ φύλλα.

Καὶ ἡ ζωὴ ἐκκυκλοφόρησε θερμῆ.

Καὶ ἀντήχησε τὸ πρῶτον ἄσμα.

* *

«Ἄλλος κόσμος.

Ἐκεῖνο ὅμως που σοῦ προξενεῖ τὴν μεγαλειτέραν ἐντύπωσιν εἶναι ὁ περὶ σέ κόσμος.

Ὅλα τριγύρω σου γάνουν τὴν πραγματικότητα, ὅλα μεταβάλλονται εἰς ἀντιζείμενα αἶψα, φεύγοντα, ἀσύντακτα.

Ἄνευρα ἀπὸ χλωράλην.

Μεθύσι ἀπὸ χασίς.

Δὲν ζῆς εἰς τὴν γῆν.

Φανταστικὰ ὅλα. Ἄλλοιότικος κόσμος γύρω σου.

Ὁ θόρυθος τοῦ πλήθους καὶ οἱ πεζότεροι ἦχοι καὶ οἱ ἀνοστότεροι τόνοι κυλοῦν ἀρμονικοὶ καὶ σὲ μεθοῦν.

Καὶ ἀπὸ τὸν κυλιόμενον τροχὸν τῆς ἀμάξης ἀκούεις μουσικὴν. Καὶ ἔχεις μίαν ἐπανάστασιν αἰσθημάτων μέσα σου καὶ θέλεις ν' ἀγαπήσῃς· ν' ἀναλυθῆς ὁλόκληρος εἰς ἓν δάκρυ ἢ νὰ καῖς εἰς ἓν φίλημα. Καὶ ἀγαπᾷς μὲ ὅλην σου τὴν δύναμιν τὸ ὑπεῖρον καὶ σοῦ ἔρχεται τρέλλα, διότι τὸ φῶς, ἡ ἀρμονία, τὸ ἄρωμα, ὁ ἦχος δὲν ἔχουν σῶμα νὰ τὰ ἐναγκαλισθῆς στόμα νὰ τὰ φιλήσῃς.

Πιστεύεις εἰς ἓνα καὶ μόνον Θεόν, πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων.

Εἰς τὸν ΕΡΩΤΑ.

Ἐχεις καὶ ἓνα κόσμον ἰδιόν σου εἰς τὸ κέντρον τοῦ ὁποίου ὑψοῦται ὁ ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ θρόνος τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ ἐντός τῆς παλάμης τοῦ ὁποίου στρέφεται ἡ γῆ.

Καὶ ἀγαπᾷς ὅ,τι βλέπεις καὶ ἀγαπᾷς δύο ὀφθαλμούς, δύο ξανθοὺς βοστράχους καὶ ἓνα στοματάκι ὀλοπόρφυρον, τ' ὁποῖον τὸ θέλεις νὰ ἦναι ψολεὰ φίλημάτων.

Λατρεύεις την αιώνιαν «**Εκείνη**». Καί σοῦ φαίνεται ωραία, ἀ-
πείρως ωραία, γλυκεία, μοναδικῶς γλυκεία.

Μεταβάλλεσαι εἰς γλύπτην ἢ ζωγράφον καί τῆς χαρακῶνεις τὸ
σῶμα μὲ γραμμὰς θαυμασίας καί τῆς χρωματίζεις τοὺς ὀφθαλμοὺς
μὲ κυανοῦν τοῦ Σαρωνικοῦ καί τῆς φωτίζεις τὸ βλέμμα μὲ δέκα
ἡλίους καί τὴν παρομοιάζεις μὲ ὄνειρον καί μὲ οὐρανὸν καί μὲ
βρέφος ποῦ ὅταν γελᾷ, τὸ γέλιο του μοιάζει, μὲ σοννέτο ποῦ ζυ-
λᾷ καί σβύνει, ποῦ ὅταν κλαίῃ, τὰ δάκρυα κατακυλῶν ὡς θρύμ-
ματα ἀδαμαντίνης ψυχῆς θρασυθείσης.

Καί ΑΓΑΠΑΣ.

Καί εἶσαι ΗΛΙΘΙΟΣ.

ΜΕ ΤΟ ΜΟΝΟΚΛ

Παραμοναί ἀνοίξεως.

Καί ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καί ἀπὸ τὴν γῆν δὲν ἔχεις νὰ περιμένῃς
τίποτε.

Ἡ ἄνοιξις εἶναι μία πρασίνη κατάφυτος ἀηδία . . .

Καί τ' ἄστρα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα χθὲς ἔλαμπον εἰς μυριάδες ὀφθαλ-
μῶν ἐρωτευμένων, τώρα λάμπουν ὡς μυριάδες εἰκονογράφων τὰς
ὁποίας ἐσκόρπισαν ἐκεῖ χεῖρες ἀγνώστου ἑκατομμυριούχου.

Ὁ οὐρανὸς σου ὁ κατάχρωμος καί βαθυκύανος καί διάχρυσος
ὁμοιάζει τώρα μὲ βυτρίνα ἀγρυραιοβείου.

Ποῦ εἶναι οἱ ποιηταί νὰ σοῦ εἴπουν ὅτι τ' ἄστρα ἐκεῖνα τὰ ὀλό-
φωτα δὲν εἶναι ὁ κατοπτρισμὸς τῶν ἐπὶ γῆς ἑκατομμυρίων ἢ ἔστο
καί ἡ πολεμικὴ ἀποζημίωσις τὴν ὁποῖαν πληρώνει ἡ ἠττηθεῖσα
νύξ . . . εἰς τὴν ἀλήθειαν . . .

Πρώτη τάξεως φάρσα ἢ ζωή.

Καί πρώτης τάξεως φάρσα τὸ ἐκ παλλεύκων περυγῶν καί ἀέ-
ρος ὄν διὰ τὸ ὁποῖον ἀνελεύσο χθές.

Μὲ τὸ μονόκλ.

Τί στρογγυλὴ ποῦ φαίνεται ἡ ἀλήθεια καί τί ὀλοστροφύλλος ὁ
κόσμος.

Νὰ λοιπὸν ποῖος εἶναι ὁ πανίσχυρος Θεὸς καί ποῖον τὸ λα-
τρευμένον σου ἀριστούργημα ἢ γυναῖκα, ἢ αἰωνία γυναῖκα, ἢ ὁ-
ποῖα ὅταν γελᾷ καί ὅταν κλαίῃ καί ὅταν βαδίζῃ καί ὅταν λέγῃ εἶ-
ναι ωραία, ἀπείρως ωραία.

Καλὲ ποῖος σᾶς τὸ εἶπε ;

Καί πῶς σᾶς ἤλθε νὰ τὴν ὀνομάσητε ὄνειρον καί νὰ τὴν βαπτί-
σητε εἰς τὸ κυανοῦν ;

Τὴν γνωρίζετε καλὰ αὐτὴν ἀπέναντι, μὲ τὸ πλαστικὸν σῶμα, μὲ
τοὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς φωτεινοὺς, τὸν προκλητικώτατον καί γαργα-
λιστικώτατον αὐτὸν ὄγκον τῶν σαρκῶν ;

Εἶναι ἡ θλιβερά ἱστορία μιᾶς ἐγγειρίσεως ἡγενομένης ἐπὶ τῶν
πλαγίων τοῦ ἀνδρός καί ἀκριβῶς ὅπου εὐρίσκεται..... τὸ χρηματο-
φυλάκιον. . . .

Εἶναι ἡ γυναῖκα ἢ αἰωνία.

Εἶναι ωραία, πάρα πολὺ ωραία.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς καίουν, ζαλίζουσιν, μεθοῦν.

Ἔχει καί μίαν καρδίαν. Αὐτὴ, εἶναι τόσον λεπτὴ ποῦ ὁμοιάζει
πολὺ μὲ τὰ μεταξωτὰ μαντίλια τῶν ἐν Εὐρώπῃ, ὑφαντουργείων, δι'
αὐτὸ πολλοὶ τὴν ἔχουν εἰς τὴν τσέπη τους.

Εἶναι ἡ γυναῖκα τὴν ὁποῖαν βλέπεις μὲ τὸ μονόκλ.....

Ἐπλάσθη ἀπὸ τὸν Θεόν.

Τὸ σχέδιον ὅμως τὸ ἐξεπόνησεν ὁ διάβολος.

Ὁ Θεὸς τὴν ἀντέγραψε.

Τὴν ἐξεσήχρυσεν ἐπάνω εἰς τὸ γαλανὸν γιαλὶ τοῦ οὐρανοῦ, ὅπως
κάμνουν οἱ πρωτόπειροι ἰχθυογράφοι.

Ἐὰν κρίνωμεν ἀπὸ αὐτὴν τὸ ποιητικὸν ἔργον τοῦ Ὑψίστου, τότε
θὰ παραδεχθῶμεν τὸν αἰώνιον ποιητὴν μᾶλλον ὡς κτίστην.

Κτίστης καί ποιητής.

Πολὺ φυσικὸν ἦτο τοὺς στίχους του νὰ τοὺς κἀνῃ ἀπὸ λάσπη.

Ἄλλ' ἐγὼ παραδέχομαι ὅτι ὁ Θεὸς ἤρχισε νὰ τὴν κατασκευάσῃ
ὡς ποιητῆς, ἐνθυμηθεῖς δ' ἐν τῷ μεταξὺ καί τὸ ἄλλο του ἐπάγ-
γελμα τὴν ἀπετελείωσεν ὡς κτίστης.

Ἀσβέστης καί..... ἔμπνευσις. Ὡραῖον ἔργον.

Καί ὅμως αὐτὴ εἶναι ἡ γυναῖκα ποῦ βλέπεις μὲ τὸ μονόκλ τῆς
ἀληθείας.

ΤΙΜΟΣ ΜΩΡΑ-Ι-ΤΙΝΗΣ

ΑΠΟΚΡΥΦΟΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ

ΝΕΚΡΩΣΙΜΟΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

1

^Ω Ωραιότατε νεκρέ, ποῦ ἀπὸ τὰς ὄχθας τοῦ γαλανοῦ Λουνάβεως, ἔφερες τὴν πληγωμένην καρδίαν σου εἰς τὸ μοσχοβολισμένον κρεββάτι τοῦ Ἀττικοῦ χώματος. Ἐνας ἀπόκρυφος ναὸς ἀνοίγει τώρα ἐμπροσθὰ σου τὰς πύλας του. Ἡ κατάρα τοῦ ἱερέως δὲν φθάνει κάτω ἀπὸ τοὺς θόλους Σου, ὁ μορφασμὸς τοῦ λαϊκοῦ σβύνει ἐμπρὸς εἰς τὸν πυλῶνά του καὶ ὁ διωγμὸς τοῦ Σταυροῦ σταματᾷ ἐμπρὸς εἰς τοὺς δράκοντας, οἱ ὅποιοι φρουροῦν τὸν νάρθηκά του. ^Ω Ωραιότατε νεκρέ, φέρε ἐδῶ μέσα τὸ πληγωμένον στήθος σου.

Ἐνας ἱερεὺς κινεῖται εἰς τὸ βᾶθος τοῦ θυσιαστηρίου. Περιβάλλεται τὰ εὐώδη ἄμφια καὶ φορεῖ τὴν ἀνθισμένην μήτραν καὶ πέρνει εἰς τὰς ἱεράς του χεῖρας τὸ σιωπηλὸν λιβανιστήριον τῆς ἀγάπης. Ἐνας ἱερεὺς κινεῖται εἰς τὸ βᾶθος τοῦ θυσιαστηρίου. Καὶ ἀπὸ τὰ χεῖλη του ἀνεβαίνει πρὸς τοὺς ἀφθάστους θόλους ἡ μουσικὴ τῶν τηχομένων σωμάτων καὶ ἀπὸ τὸ λιβανιστήριόν του ὑψώνεται, μέσα εἰς τὸ κίτρινον φῶς, τὸ πανεύοσμον θυμίαμα τῶν καιομένων ψυχῶν.

2

^Ω Ωραιότατε νεκρέ, ἀπὸ τὰς πληγὰς τοῦ στήθους σου ῥεεῖ τὸ αἷμα τὸ ἁγιασμένον ἀπὸ τὴν ἀγάπην. Ἡ δίψα τῶν φύλημάτων ἔκαμε γλωμὰ ροδόφυλλα τὰ χεῖλη σου. Ἡ ὀραϊό-

της τῆς σκέψεως ἔπλασεν ἀλαβάστρινον τὸ μέτωπόν σου. Οἱ πιζροὶ ἐναγκαλισμοὶ ἔδωκαν εἰς τὸ κίνημά σου τὴν εὐγένειαν τῶν πτερυγῶν καὶ ἡ ἀγωνία τῶν χωρισμῶν σου ἔδωκε τὴν ὀρμὴν τοῦ ὀραίου πτερυγίσματος, μὲ τ' ὅποιον ἔσχισες τὴν ἀτμοσφαῖραν τῆς ζωῆς.

3

^Ω Ωραιότατε νεκρέ, ποῦ ἀπὸ τὰς ὄχθας τοῦ γαλανοῦ Λουνάβεως ἔφερες τὴν πληγωμένην καρδίαν σου εἰς τὸ μοσχοβολισμένον κρεββάτι τοῦ Ἀττικοῦ χώματος. Πόσον ὀραῖα ἐνίκησες τὴν Ζωὴν ! Καὶ ἡ ζωὴ ἔπεσε καὶ σ' ἐπροσκύνησε. Καὶ ἡ ζωὴ ἐμάδησεν ἐμπρὸς εἰς τὰ πόδια σου ὅλα τῆς τ' ἀνθη καὶ ἔθρηνσεν ὅλας τὰς ληκύθους τῶν μύρων τῆς καὶ ἔσπασεν ὅλας τὰς χορδὰς τῶν ψαλτηρίων τῆς καὶ ἔχυσεν ὅλας τὰς γλυκύτητας τῶν χυμῶν τῆς καὶ ἐσκόρπισεν ὅλα τὰ χρώματα τῶν ὀνείρων τῆς καὶ ἐφύσησε τὴν τελευταίαν βοὴν τῶν θριάμβων τῆς καὶ ἔπεσε σκλάβα ἐμπρὸς εἰς τὸ κάτασπρον ἄγαλμα τῆς ἀγάπης σου.

^Ω Ωραιότατε νεκρέ, ποῦ ἀπὸ τὰς ὄχθας τοῦ γαλανοῦ Λουνάβεως ἔφερες τὴν πληγωμένην καρδίαν σου εἰς τὸ μοσχοβολισμένον κρεββάτι τοῦ Ἀττικοῦ χώματος. Πόσον ὀραῖα ἐνίκησες τὸν Θάνατον ! Καὶ ὁ θάνατος ἔπεσε καὶ σ' ἐπροσκύνησε. Καὶ ὁ θάνατος ἔσταξεν εἰς τὰ χεῖλη σου τὴν αἰωνίαν δροσιὰν τῆς λήθης καὶ ἔχυσεν ἐπάνω εἰς τὰς πληγὰς σου τὰ βάλσαμα τῶν αἰωνίων γλυκασμῶν καὶ ἐκράτησε μὲ τὸ δυνατόν του χεῖρι τὰ μαρτυρικὰ κτυπήματα τῆς καρδίας καὶ ἔπνιξεν ἐπάνω εἰς τὰ σπλάγγνα σου τὸν ἀχόρταγον γῦπα τοῦ Καυκάσου καὶ ἔπεσε σκλάβος ἐμπρὸς εἰς τὸ κάτασπρον ἄγαλμα τῆς ἀγάπης σου.

4

^Ω Ωραιότατε νεκρέ, ποῦ ἀπὸ τὰς ὄχθας τοῦ γαλανοῦ Λουνάβεως ἔφερες τὴν πληγωμένην καρδίαν σου εἰς τὸ μοσχοβολισμένον κρεββάτι τοῦ Ἀττικοῦ χώματος. Ἐνας ἀπό-

κρυφός ναός ανοίγει τώρα εμπροστά σου τὰς πύλας του. Ἐνας ἱερεὺς κινεῖται εἰς τὸ βάθος τοῦ θυσιαστηρίου. Καὶ ἀπὸ τὰ χεῖλη του ἀνεβαίνει πρὸς τοὺς ἀφθάστους θόλους ἡ μουσικὴ τῶν τηχομένων σωμάτων καὶ ἀπὸ τὸ λιβανιστήριον του ὑψώνεται μέσα εἰς τὸ κίτρινον φῶς τὸ πανεύοσμον θυμίαμα τῶν καιομένων ψυχῶν. Ὡ ὠραιότατε νεκρέ, κάτω ἀπὸ τὸ θυσιαστήριον τὰ χέρια τοῦ ἱερέως ἤνοιξαν ἓνα τάφρον καὶ ἔστρωσαν ἓνα νυμφικὸν κρεβάτι διὰ τ' ἄγνωστα μεσάνυκτα.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Ἐνας ἰατρός τῆς Νέας Υόρκης Δουκέ βεβαιώνει ἔπειτα ἀπὸ πολλὰς παρατηρήσεις ὅτι ἡ διανοητικὴ ἐργασία καὶ ἡ μακροβιότης δὲν εἶναι ἀντίθετα πράγματα. Ἄρκει ἡ ἐργασία νὰ εἶναι ποικίλη καὶ ὄχι μονότονος.

Ἴδου καὶ φωτογραφικὴ γελοιογραφία. Διὰ τῆς θερμότητος καὶ τῶν χημικῶν οὐσιῶν ὁ ἐφευρέτης, Ἀμερικανός, κατορθώνει νὰ παραμορφῶν ἓνα μέλος τοῦ σώματος μόνον, τὴν μύτην, τὸν λαϊμὸν ἢ ὅ,τι δήποτε.

**

Ἐνας γερμανὸς κριτικὸς θέτει τὸ ζήτημα διατὶ ἡ γυναῖκα δὲν ἠμπόρεσε καὶ αὐτὴ νὰ δημιουργήσῃ μεγάλο μουσικὸν ἔργον. Πρὸς τοῦτο χρειάζεται, λέγει φαντασία καὶ γνώσις ἁρμονίας. Καὶ ἔχει μὲν φαντασίαν ὅπως οἱ ἄνδρες ἀλλὰ τῆς λείπει ἡ τέχνη, διότι ποτὲ ἡ γυναῖκα δὲν φθάνει εἰς τὸ τέγμα τῶν τεχνικῶν σπουδῶν. Ἴσως διότι χρειάζεται πολλὴ μελέτη, ἴσως καὶ διότι ἡ ἐπιτυχία δὲν εἶναι τόσοσ ταχεῖα.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

ΤΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ ΠΝΕΥΜΑΤΑ

Αἱ περισσότεραι τῶν ἀντιλήψεων, ἃς περὶ τῶν διανοητικῶν ἡμῶν προσόντων ἔχομεν, δὲν φέρουσι πάντοτε τὴν σφραγίδα τῆς λογικότητος καὶ τῆς ὀρθοφροσύνης. Ὁ ἐγωϊσμὸς καὶ ἡ ματαιοδοξία δὲν ἐπιτρέπουσι ποτὲ εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ κρίνῃ δυσμενῶς μίαν πνευματικὴν του ιδιότητα. Εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν σφαλῶν τούτων ἀντιλήψεων ἡ πρωτοτυπία εἶναι ἂν ὄχι ἡ πρώτη ἀλλ' οὔτε καὶ ἡ τελευταία.

Οἱ πλεῖστοι νομιζομεν, καὶ κολακευόμεθα νὰ πιστεῦσωμεν ὅτι εἴμεθα πρωτότυπα πνεύματα. Πᾶσα ἐργασία, ἡ τε πνευματικὴ καὶ σωματικὴ, φέρει, κατὰ τὴν γνώμην μας πάντοτε, τὸ cachet τῆς πρωτοτυπίας. Παραδείγματα τοιούτων παραισθήσεων ἀπαντῶμεν καθ' ἑκάστην ἐν τῇ βίῃ, εἰς τὴν δημοσιογραφίαν, τὴν φιλολογίαν καὶ ὅλας ἐν γένει τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας. Δὲν παρέρχεται ἡμέρα νὰ μὴ παριστῶμεν μάρτυρες νέων ἔργων, νέων προϊόντων τοῦ καλῶν, νέων ἐφευρέσεων καὶ ἀνακαλύψεων.

Ἡ βαθεῖα τῶν πηγῶν ἔρευνα ἀποκαλύπτει, ὅτι πρόκειται περὶ κοινῶν λογοκλόπων περὶ ἀπλῶν διαφημιστῶν, οἵτινες ἔξανα ἐκμεταλλεύομενα προϊόντα, παρουσιάζουσιν αὐτὰ ὡς ἰδικὰ τῶν μὲ μίαν προκλητικὴν καὶ θαμβώδη ἐπιχρῶσιν μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀναιδείας. Οἱ σφετερισταὶ οὗτοι τῶν ἰδρώτων τῶν ἄλλων συνονοῦσιν ἀπλοῦστατα εἰς μίαν κενοδοξίαν ἀκόρεστον μεγάλας δόσεις γενικῆς ἀνικανότητος.

Ἡ κοινωνία ὁμοιάζει ἐν μέγα παιδίον. τὸ ὅποσον εὐκόλως συμπαροῦρεται εἰς τὸ ρεῦμα τῆς μεγάλης ρεκλάμας καὶ τῶν παταγωδῶν διαλαλημάτων.

Τινὲς τῶν ψευδοπροτοτύπων τρέπονται ἄλλην ὁδόν. Κηρύττουσιν ἑαυτοὺς ὡς ἰδρυτὰς σχολῶν ἐκκεντρικῶν μὲ ἰδέας ἀλλοκότους, δια-

δίδοντες ἀρχὰς ἔλωσ ἀντιβαινούσας πρὸς ἄλλας, διὰ τῆς πείρας των αἰῶνων σφυρηλατηθείσας.

Ἡ πρωτοτυπία δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ αὐτοὺς τοὺς ἀγύρτας τοῦ πνεύματος. Ὡς ἰδιότης σπανία καὶ σπανίως παρατηρεῖται σήμερον.

Ἡ μίμησις εἶναι ὁ μέγας παράγων, ὁ κανονίζων τὴν ἀνθρωπίνην σκέψιν, ἔγραψεν ὁ πολὺς Tarde. Ὅλοι διὰ τῆς θύρας ταύτης συχνὰς διερχόμεθα.

Ὁ ἀληθὴς πρωτότυπος, βέβαιος περὶ τῆς ἀξίας του, διαμένει ἐν τῷ σκότει καὶ τῇ ἀφανείᾳ καὶ χάνεται πολλάκις ὡς ἀσημὸς τις, εἰς τὴν μεγάλην τῆς ζωῆς κονίστραν.

Ἄδιάφορος διὰ τὴν κρίσιν τοῦ κόσμου καὶ υπερήφανος ἐκ φύσεως ἀπέναντι τῶν ἐκκωφαντικῶν χειροκροτημάτων καὶ τῶν παταγωδῶν ἐπαίνων, ἡρέμα καὶ ἡσύχως ἀκολουθεῖ τὴν ὁδόν, ἣν ἐχάραξεν.

Ἡ ἐκτίμησις καὶ ἡ φιλία τῶν ὀλίγων, οἵτινες τὸν ἀντιλαμβάνονται, ἀρκοῦσι δι' αὐτόν κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς ἀπογοητεύσεως καὶ τῶν πικριῶν, τῶν ἀπαραιτήτων τούτων ἀχωρίστων συνοδῶν τῆς ζωῆς μας.

ΜΑΧΑΩΝ

ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΝ ΑΦΩΝΗ

Μπροστά σου ἐλησμόνησα, τὴ θλίψι, τὸ σκοτάδι,
καὶ μόνος τὰ μεσάνυχτα κοντὰ στὸ ἅγιο βῆμα,
γονάτισα μὲ τῆς σκιᾶς, ποῦ βγαίνουν ἀπ' τὸν Ἄδη,
κ' ἐθρήνησα μ' ἓνα καῦμὸ τὰ νεκρά σου. Τί κρίμα!

ΧΑΡΙΚΛΗΣ

Γ. ΧΟΝΑΙΟΣ

Βουλευτὴς Θεσσαλονίκης

ΠΑΡΑΞΕΝΟΙ ΚΟΣΜΟΙ

Η ΤΡΙΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟΥ

Ο ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΣ

Ἐν τὸν τρεμάμενο καὶ κατακίτρινο ἀγκομαχητὸ τῆς ἀσημέ-
νιας καντήλας, λευκὸς καὶ ἀχνὸς σὰν τὸ φεγγάρι, ἀνάμεσα
ἀπὸ τὰ γαλανὰ, βάλσαμομένα στεφάνια τοῦ λιβανιοῦ ποῦ
μοσχοβολαί, ἀπελπισμένος καὶ ὀλομόναχος, ὁ Ἐσταυρωμέ-
νος! . . . Τὰ μάτια του, σβυσμένα καὶ χανωμένα ἀπὸ τὴ
σιωπὴ τοῦ μαρτυρίου, γέρονον, βαθουλωμένα, πρὸς τὸ χῶμα
καὶ βαθειά τους κυματίζει τὸ αἰῶνιο παράπονο τῶν πονεμέ-
μένων· ἔχει ἀπλωμένα τὰ λευκά του χέρια καὶ ἅμα τὸν πο-
λυκνυτάξῃς, θαρρεῖς πῶς κρέμεται ἄσπρον ἀέρα, σὰν τοὺς στα-
λαχτῖτες, καὶ κολυμπάει ὀλόλευκος μέσα σὲ μίαν ἀπέραντη
κατασκοτεινὴ θάλασσα μὲ γαλανὰ κύματα . . .

Γύρω, τὰ κεράκια φέγγουν καὶ ἀνατριχιάζουν, ἀπὸ μιὰ ἱε-
ρὴ φοιτῆ, καὶ τρεμολάμπουν σὰν ἔρημες βασανισμένες ψυ-
χοῦλες, καὶ λυώνουν σὰν ἀπὸ κάποιον ἀζοίμητο καιῶμό, καὶ
ὄλο σταλάζουν βουβὲς σταλαγματιᾶς σὰ νὰ κλαῖνε . . . Ἀπὸ
τὸ ραγισμένο φεγγίτη φυσάει λιποθυμισμένα ἢ δροσοῦλα
τοῦ μεσονυχτιοῦ καὶ ἀπὸ τὸ λιβανιστῆρι ἀνεβαίνουν ἀνάλα-
φρα γαλανὰ φειδάκια καὶ στριφογυρίζουν ἔτοιμοθάνατα κά-
τω ἀπὸ τὸν ὀλογάλο θόλο . . .

Εἶναι ἢ πεθαμμένες ψυχές, ἢ ἀπελπισμένες ψυχές τοῦ κα-
τασταλάζουν μέσα ἀπὸ τὰ κύματα τοῦ λιβανιοῦ, ὀλόγυρα ἔς
τὸ λευκὸν, ὀλόλευκο καὶ παντέρημο ἀπελπισμένο τοῦ κοιμη-
τηρίου . . .

ΟΙ ΤΑΦΟΙ

Ἐξω οἱ τάφοι.....

Σὰ νὰ χιόνισε, τὰ μεσάνυχτα, σὰ νὰ χιόνισε καὶ ἀπλώ-
θηκαν τὰ κρουρὰ καὶ παγωμένα μάρμαρα. Εἶναι δὲ χειμῶ-
νανθοὶ καὶ σὰν κρῖνα ποῦ ἀνθίσανε στὸ φῶς τοῦ φεγγα-
ριοῦ μέσα ἔσθ' ἀμίλητο καὶ θαμπὸ περιβόλι τοῦ θανάτου·
σὰ νὰ εἶναι τὰ ὄνειρα τῶν πεθαμμένων, τὰ ὀλόλευκα ὄ-
νειρα τῶν πεθαμμένων ποῦ ἀράζανε γιὰ πάντα ἔσθ' ἀκύ-
μαντο καὶ ἀσάλευτο λιμάνι τοῦ θανάτου.....

Σὰ νὰ ἐτράνταξε τὰ λουλουδάκια τῆς μιὰ πελώρια ἀμυγ-
δαλιὰ καὶ ὄλα τὰ λουλουδάκια τῆς ἔσκορπίστηκαν καὶ ἔκα-
τρακύλησαν ὄλα ἔσθ' ἰσπιδιστὴ γλῶσσῃ . . .

Γύρω ἀπὸ τοὺς τάφους, βιολέττες καὶ τριαντάφυλλα καὶ
πανσέδες καὶ περιπλοκάδες· σταλάζουν ἀργὰ-ἀργὰ δροσοῦ-
λες ἀπὸ τὰ σιγαλὰ φυλλαράκια τῶν λουλουδιῶν καὶ ἀπὸ τὰ
τριαντάφυλλα χίνονται ὄλο ἀναφιλητὰ, ὄλο πνιγμένα ἀνα-
φιλητὰ, καὶ ὄλο γλυκόλογα, τὰ ἐρωτόλογα τῶν πεθαμμένων
ποῦ ἀγαποῦσαν . . .

Ἔρχεται ἓνα κοράκι, τὰ μεσάνυχτα, μὲ δόλωμαρες φτε-
ροῦγες καὶ χτυπαίει λαχανιασμένο τῆς καμπάνες, τῆς ἔρημες
καμπάνες, καὶ ξυπνοῦνε οἱ πεθαμμένοι καὶ σέρνουν τὸ χορδῶ...
Καὶ σάλεύουν ἔς τὸ σεληνόφωτο σκελετωμένα χέρια καὶ
πέπλοι, λευκόπεπλοι ἀπὸ σάβανα· καὶ κάθε πρωτὶ βρῖσκουνε
τὰ λουλουδάκια καὶ τὰ τριαντάφυλλα νεκρὰ ἀπὸ τὸν τρόπο..

Alas, poor Yorick!

(Hamlet-Shakespeare.)

Είναι μερικά πράγματα ἕξ τὸν κόσμον ποῦ χρειάζεται νὰ ἔχη κανεὶς μεγάλη ἀπελπισία ἢ μεγάλον τρόμον ὅσῃν ψυχῇ του γιὰ νὰ μὴν ξεκαρδιστῇ ἀπὸ τὰ γέλοια! δὲν ξέρω τίποτε γελοιωδέστερον, ἔξαφνα, ἀπὸ τὸ λευκὸ κρανίον ποῦ ὕστερα ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια, μέσα ἀπὸ τὰ τρισβαθὰ ἑνὸς τάφου; ξεθάβει τὸ ἀκάματο χέρι τοῦ νεκροθάφτη. . . Καὶ ὅμως ποῖος γελᾷ μ' αὐτό; ποῖος, ἀλήθεια, γελᾷ;

Εἶναι ἓνα ἡλίθιον καὶ ἀνεκφραστο κόκκαλον ποῦ ἔμπορεῖ νὰ τὸ κἀνῃ κανεὶς ποτῆρι γιὰ νὰ κερνήῃ τὸν ἀφρὸν τοῦ κρασιοῦ του, ἀνθογαλὶ γιὰ τὰ γιασεμιά του καὶ τοὺς χειμῶνανθους, νὰ τὸ σπᾶσῃ, νὰ τὸ κἀνῃ συντρίμμα, καὶ αὐτὸ δὲ βγᾶζει οὔτε φωνὴ πιά. . .

Εἶναι ἓνα ἄδειον, κίτρινον κουτάκι ποῦ ἐσκέβρωσε ὁ καιρὸς καὶ τὸ χῶμα, τόσο ἄδειον, ποῦ δὲν μποροῦμε νὰ καταλάβωμε ἂν εἶχε ποτὲ μυαλὸ τὸ δυστυχισμένο, καὶ τόσο κίτρινον ὡς τὰ ξεραμένα φύλλα! Καὶ ἂν δὲν ἦταν μέσα μας ἡ ἀπελπισία ὅτι, ὅλη μας ἡ ζωὴ, μὲ τοὺς πόθους καὶ τῆς χαρῆς καὶ τὰ ὄνειρά της, κλείνεται μέσα ὅς αὐτὸ τὸ γελοῖο λείψανον, ποῦ ἀπόμεινε πιά τὸ μονοδικὸ σύμβολόν της, καὶ ἂν δὲν ἦταν μέσα μας ὁ τρόμος καὶ τὸ πικρὸ προαίσθημα ὅτι μὰ μῆρα ἓνας νεκροθάφτης τοῦ μέλλοντος θὰ σέρνῃ ἀπὸ τὸ σκοτάδι ἑνὸς λάκκου τὸ ἀποσκελετωμένο κρανίον μας καὶ θὰ τὸ παίρῃ ὡς κουρελάκι, στὰ δάχτυλά του, τὰ βλακώδη, θὰ ἐπεθαίναμε ἀπὸ τὰ γέλοια. . .

Ποῦ εἶναι πιά τὰ μόρια καὶ τὰ κύτταρα τοῦ ἐγγεφᾶλου;

Ποῦ εἶναι τὰ γαλανὰ, τὰ καστανὰ καὶ τὰ ὀλόμαντρα ματάκια, ποῦ ἔρριχναν λιγώματα, χαμόγελα καὶ γλυκοματιές;

Ἐλάτε τώρα σεῖς ποῦ ἀγαπήσατε νὰ ἴδητε τοὺς ἀγαπη-

μένους σας καὶ ἂν δὲ σπαραῖξουν τὰ γέιλῃ σας οἱ λυγμοὶ, θὰ κρυφογελάσετε!

Τὸ κρανίον εἶναι ἡ τρομαχτικὴ καὶ ἐπίσημη γελοιογραφία ποῦ μᾶς ἀφίνει ἡ Φύσις, γιὰ νὰ μᾶς ταπεινώσῃ καὶ νὰ μᾶς ἐξευτελίσῃ: ἡ Φύσις εἶναι ὁ μεγαλύτερος σαρκαστὴς, πικρὸς σαρκαστὴς — αὐτὸ ποῖος θὰ τὸ ἀρνηθῇ! — ἀλλὰ καὶ σατανικὸς. . .

Γιὰ νὰ μᾶς τιμωρήσῃ ποῦ βαδίζωμε μὲ τὸ μέτωπον ὀρθοῦ ἀντίκρου ἀπὸ τῆ φοβέρα τῶν αἰώνιων στοιχείων, θανάτωνεὶ κάθε μας εὐγενικὰ ὄρημν, κάθε γλυκὸ καὶ ὄμορφόν μας, καὶ φυλάει ἀπὸ μᾶς ἓνα κομικὸ ξερείπιον, καὶ μᾶς ὑποχρεώνει νὰ τρέμωμε καὶ νὰ κλαίωμε μ' αὐτό, ὡς τὰ πουλιὰ ποῦ θωροῦνε, σκιαγμένα, π' ἀνεμίξῃ κάθε νύχταν τὸ τρομερὸ σκιάχτρο, ἀνάμεσ' ἀπὸ τ' ἀμπέλια καὶ τὰ σταφύλια!

Καὶ ἡ Φύσις γελᾷ, καὶ τὸ φεγγάρι γελᾷ, ὅλα γελοῦνε μὲ τῆ φρόνη μας καὶ τὴν ἀπελπισία μας καὶ ἡμεῖς διασκεδάζομε τὸ ἄπειρον, ἀστεῖα νευρὸσπαστα, ποῦ σέρνουν μὲ θανάσιμον τρόπον ἢ ἄορατες κλωστὲς τραγικῶν δυνάμεων....

ΝΑΠΟΛΕΩΝ Λ. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

Ἐνα ἀνέκδοτον τοῦ Δουμᾶ πατρός:

Ἐπῆσε μίαν ἡμέραν ἀπὸ ὅλην τὴν σκάλα ὁ μικρὸς του καὶ ἔμεινε ἀναίσθητος. Τὸ παιδί συνήλθε κατόπιν, καὶ ὅταν ἦλθεν ὁ ἰατρός διέταξε νὰ τοῦ βάλουν βδέλλες.

Ὁ μικρὸς Δουμᾶς δὲν ἤθελε. Αἱ παρακλήσεις τοῦ πατέρα του ἐπιήγαναν χαμένα.

— Βάλε ἐσὺ πρῶτα, τοῦ εἶπε ἐπιτέλους, καὶ τότε βάζω καὶ ἐγώ.

Καὶ ὁ Δουμᾶς ἔβαλε δύο βδέλλες εἰς τὸ ἀριστερόν του χέρι.

Καὶ ἐπιλέγει ὁ Ἀνατόλ Φράνς ὁ ὁποῖος διηγεῖται τὸ ἀνέκδοτον:

«Τὶ θαυμάσιος στρατιώτης, ὁ ρομαντικὸς αὐτὸς πυροβολητὴς, ὁ ὁποῖος ἦνοιγε τὰς φλέβας του ὅπως αἱ δέσποιναί της Παλαιᾶς Ρώμης.»

Η ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ

ᾠ! πόσον τρισμακάριστος κ' εὐλογημένη ὥρα
καθ' ἣν σ' ἐγνώρισα σεπτὴ γενέτειρά μου χώρα!
Πολλάκις ἐπειθύμησα κ' ἐγὼ νὰ σὲ γνωρίσω
καὶ τώρα σὲ ἀπέλαυσα, πῶς πάλιν θὰ σ' ἀφίσω;
Μὲ συντριμμένη τὴν καρδιά
φεύγω σὲ μέρη μακρυνά.

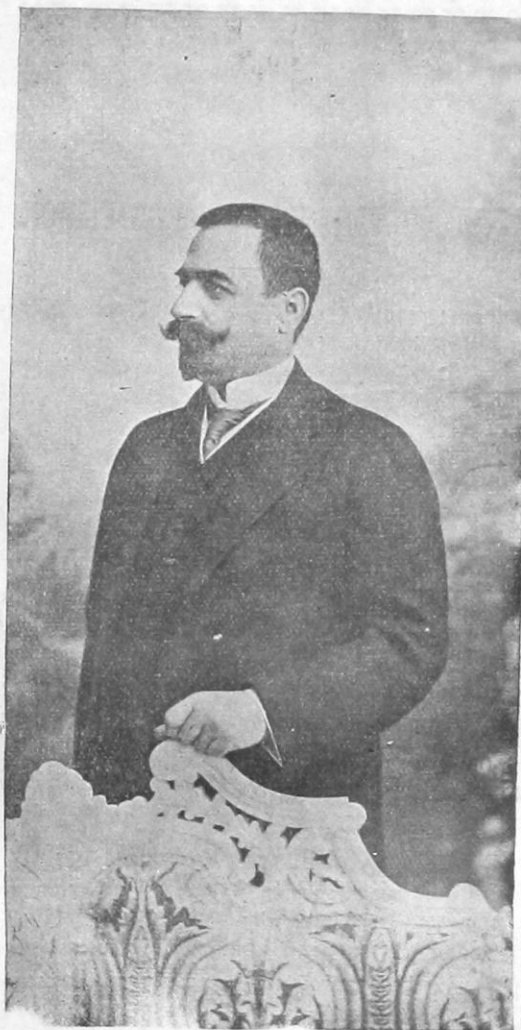
Ἐγνώρισά σε μήτηρ μου καὶ τόσους συγγενεῖς μου
ἐθαύμασα τὰς καλλονὰς ὧν βρίθεις ὦ Πατρίς μου
καὶ ἠξιώθην νὰ ἰδῶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου
ἐν ᾧ διὰ πρώτην μου φορὰν εἶδον τὸ φῶς τοῦ κόσμου
Θεέ μου θὰ ἀξιωθῶ
καὶ ἄλλοτε νὰ τὸν ἰδῶ;!

Τὰς τερπνοτάτας ἐξοχὰς τὰ θελκτικὰ τοπία
τὰ καταπράσινα βουνά τοὺς λόφους τὰ πεδία
Ποτὲ ὦ Γάνος δὴ! αὐτὰ δὲν θὰ τὰ συναντήσω
κ' εἰς τ' ὠραιότερον τῆς γῆς μέρος ἂν κατοικήσω
Ὅσον μακρὰν σου καὶ ἂν ζῶ
Σὲ ὦ Πατρίς μου θὰ ποθῶ.

Ἐχε ὑγίαν ὦ Πατρίς κ' εἰς τὸν Θεὸν μεγάλην.
ἔλπίδα ἔχω καὶ ποθῶ νὰ ἐπανέλθω πάλιν

— Ὅρα καλὴ σου τέκνον μου κ' ἂν ζῆς εἰς χώρας ἄλλας
θὰ σὲ προσμένω πάντοτε μ' ἀνοικτὰς ἀγκάλας
καθὼς ὅσους μὲ ἀγαποῦν
κ' οὐδέποτε μὲ λησμονοῦν.

Δ. ΚΑΡΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Σ. ΝΑΡΔΗΣ

Βουλευτὴς Καλλιπόλεως

ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝ ΤΟΝ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΙΣΜΟΝ

Η ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΜΑΣ ΙΔΙΑ ΤΩΝ ΘΗΛΕΩΝ

«Ο άκρατος σχολαστικισμός πρέπει να παταχθῆ ἀμειλίκτως πρὶν ἢ ἀγάγῃ τὸ Ἔθνος εἰς τελείαν καταστροφήν.»

Ο. Α. Ρ.

Κρούομεν σήμερον τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου καὶ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝ τὸν ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΙΣΜΟΝ, ὅστις ἀποτελεῖ αὐτόχρημα ἐθνικὴν πληγὴν.

Τὸ μικρόβιον τῆς ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΟΣ εἰσέδησε πανταχοῦ εἰς τὰ σχολεῖα τῶν ἀρρένων, εἰς τὰ τῶν θηλέων, εἰς τὰς ἐπιτροπὰς τῶν διδασκτικῶν βιβλίων καὶ πανταχοῦ ἄλλου, ὅπου δὲν χρειάζεται, ὑπάρχει δὲ φόβος νὰ μᾶς καταπνίξῃ ὡς ὁ ὄφις τὸν Λαοκόοντα.

Ἄς μᾶς συγχωρήσῃ ὁ τὴν «χρυσούφαντον πορφύραν» τοῦ υπεραττικισμοῦ ἠμφισβησένος ἀρχαῖος φίλος μας, ὁ μικρὸς μὲν τὸ δέμας, ἀλλὰ μαχητὴς ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν ἃς ἀντιπροσωπεύει, ἂν διαφωνῶμεν πρὸς αὐτόν.

Τὸν ἐκτιμῶμεν ὡς ἄτομον, ἀλλὰ θεωροῦμεν τὴν δρασὶν του ὡς ἐθνικῶς μὴ ἐπωφελεῖ ! ἐπιεικῶς εἰπεῖν !

Μνημονεύοντες δὲ αὐτοῦ δὲν ἐννοοῦμεν τὸ ἄτομον, ὅπερ θὰ ἦτο ἄνευ σημασίας (sans valeur) ὡς τοιοῦτον ἐν τῇ μεγίστῃ ζητήματι περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται, ἀλλὰ τὸν «τύ-

πον» τοῦ λογιωτατισμοῦ ὃν ἐκπροσωπεῖ τοῦτο καὶ εἰς ὃν συμπεριλαμβάνονται πάντες οἱ ὁμόφρονες αὐτῷ.

Ὁ σχολαστικισμὸς δὲν ἐνθουσιάζει, ἀλλὰ ναρκώνει, ἀποστεώνει καὶ ἀπολιθώνει τὰ περὶ αὐτόν. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξοβελισθῆ πανταχόθεν καὶ νὰ ἐντοπισθῆ εἰς μόνην τὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου, ὅπου εἶναι ἀβλαβής, ὅπου ἴσως δὲν δύναται νὰ βλάψῃ.

Σημειωτέον δὲ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ζητήματος γλώσσης, ἀλλὰ περὶ ἰδεῶν ὡς φερ' εἰπεῖν αἱ τοῦ λογιωτάτου τῆς Βαβυλωνίας, καθ' ἃς χάριν λεξιδίων πρέπει νὰ χάνῃ τις τὴν οὐσίαν τῶν ὑποθέσεων. Ἐκεῖνος, ὡς γνωστόν, δὲν κατάρθωνε μὲ τὴν γλῶσσάν του οὔτε μίαν ἀναφορὰν νὰ ὑποβάλλῃ πρὸς τὸν διοικητὴν, ὅπως ἀπαλλαγῆ τῆς φυλακῆς.

Εἶναι γνωστόν καὶ τὸ δηλοῦμεν ἀπεριφράστως πρὸς ἀποφυγὴν πάσης παρεξηγήσεως, ὅτι ἐν τῇ γλωσσικῇ ὑποθέσει εἴμεθα ὑπὲρ τῆς μέσης ὁδοῦ ἀποκρούοντες τὰ ἄκρα ἀμφοτέρων τῶν ἀλληλομαχομένων μερίδων, ἐφ' ὅσον ἐννοεῖται ἐπιτρέπεται εἰς ἡμᾶς, ὡς μὴ ἐπαίοντας νὰ ἔχωμεν γνώμην ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ τούτου ζητήματος,

Ἄλλ' ἐπαναλαμβάνομεν δὲν πρόκειται περὶ γλώσσης δύναται νὰ ἦνε σχολαστικὸς καὶ ὁ χυδαῖστῆς, ὡς καὶ ὁ ὑπεράγαν Ἀττικίζων. Ὁ σχολαστικὸς δύναται νὰ ἦνε καὶ ἄλλοεθνής. Θεωροῦνται δὲ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς σχολαστικοὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες χάριν λεξιδίων καὶ τύπων θυσιάζουσι τὴν οὐσίαν, ἀντιτίθενται εἰς τὴν Πρόδοον καὶ συντελοῦσιν εἰς τὴν ὀπισθοδρομίαν.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μὲρῶσιν τῶν τέκνων μας εἴμεθα τῆς γνώμης, ἣν ἐπανειλημμένως ἐκηρύξαμεν καὶ τὴν ὁποίαν τόσον ὠραῖα διετύπωσεν ὁ Γερμανὸς Αὐτοκράτωρ ἐν τῇ λόγῳ του τῷ ἐκφωνηθέντι ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ ἐν Δάντσει Πολυτεχνικοῦ Πανεπιστημίου διὰ τῶν ἐξῆς :

«Ἡμεῖς σπουδάζομεν εἰς τὰ σχολεῖα διὰ νὰ ζήσωμεν καὶ ὄχι διὰ νὰ γίνωμεν φιλόσοφοι.»

Τὸ σχολεῖον πρέπει νὰ παρέχη εἰς τὸν μαθητὴν ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἅπαντα τὰ στοιχεῖα διὰ νὰ δυνηθῇ οὗτος νὰ ἀγωνισθῇ τὸν δύσκολον ἀγῶνα τοῦ βίου.

Πρέπει νὰ ἐννοήσωσι τοῦτο οἱ ἀρμόδιοι, οἱ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἔσφαλλον καὶ σφάλλουσιν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ὄχι μόνον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἄρρεν φύλον, ἀλλὰ πρὸ πάντων ὅσον ἀποβλέπει εἰς τὸ θῆλυ.

Δὲν ἀποκλείομεν τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως ἀνωτέρας σχολῆς θηλέων, ὡς εἶναι αἱ *Höhere Tochter schulen* τῆς Γερμανίας, διὰ τὰς ὀλίγας, ἀλλὰ φρονοῦμεν, ὅτι ἡ συσσωρευσις ὄλων τῶν Ἑλληνίδων εἰς τὰ τῆς Φιλεκαπιδευτικῆς Ἐταιρίας, μὲ πρόγραμμα κλασικώτατον καὶ μὲ διδασκαλίαν μὴ ἀμιγῆ ἀκράτου σχολοστικισμοῦ, μὲ διδασκάλους καθηγητὰς τῆς Φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου δὲν συντελεῖ εἰς τὴν πρόδον τοῦ ἔθνους.

* *

Εἶναι ἀνάγκη πρὸς Θεοῦ νὰ γίνωσιν ὅλοι αἱ Ἑλληνίδες διδασκάλισσαι ἢ *δασκάλες*, ὡς συνήθως ἀποκαλοῦνται, ὁμιλοῦσαι καὶ γράφουσαι εἰς γλῶσσαν ἐξεζητημένως ὑπερκαθαρεύουσιν καὶ ἀφύσικον ἐν μέρει, μὴ ἔχουσαι δὲ οὐδὲ τὰς στοιχειώδεις ἀναγκαίαις γνώσεις διὰ τὸν πρακτικὸν βίον καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς;

Ποῖος ὁ πρῶτιστος προορισμὸς τῆς Ἑλληνίδος καὶ πάσης ἄλλης νεάνιδος τῆς σήμερον;

Νὰ γείνη καλὴ μήτηρ δυναμένη, νὰ μορφώσῃ τὰ τέκνα τῆς εἰς καλοὺς πολίτας, θ' ἀπαντήσωσιν ὅλοι μὲ φωνῆ.

Ἔστω!

Ἀλλὰ σχολαστικαὶ μητέρες θὰ μορφώσωσιν σχολαστικὰ τέκνα καὶ ἰδοὺ εἰς **μέγιστος κίνδυνος διὰ τὸ μέλλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ.**

Φαντασθῆτε μίαν γενεάν δλόκληρον ἀποτελουμένην ἀπὸ

λογιωτάτους ὡς ὁ τῆς Βαβυλωνίας, καὶ εἶπέτε μας τί δύνασθε νὰ περιμένητε ἀπὸ τοιοῦτον ἔθνος; Μὲ τὸν σχολοστικισμὸν δὲν προοδεύουσι σήμερον τοῦλάχιστον τὰ ἔθνη. Ἔχομεν ἀνάγκην πρακτικῶν ἀνθρώπων, πρακτικῶς μορφωμένων καὶ δυναμένων νὰ ἐργασθῶσιν οὕτως, ὥστε τὸ ἔθνος μας τελεσφόρως θὰ συναγωνίζηται ἐν τῇ διεθνεί ἀμίλλῃ.

Τὸ ζήτημα ὅμως δὲν περιορίζεται ἕως ἐδῶ. Ἔχει καὶ ἄλλην ὑψίστην σημασίαν κοινωνικὴν, ἣτις δὲν ἐμελετήθη οὐδὲ κατενοήθη ἀκόμη προσηκόντως. Ὅπως ἐξηλίχθη ὁ βίος καὶ ὅπως ἠὔξησαν αἱ ἀνάγκαι τῆς ζωῆς οὐδὲ τὸ ἥμισυ τῶν κορασιῶν τῆς ἀστικῆς τάξεως φθάνει εἰς τὸν θεωρούμενον ὡς μόνον καὶ κύριον προορισμὸν τοῦ τὸν γάμον. Αἱ ἀπολαυαὶ τῶν πλείστων νέων ἀνδρῶν δὲν ἀρκοῦσι πρὸς σύμπηξιν καὶ συντήρησιν οἰκογενείας.

Κατ' ἀνάγκην λοιπὸν οὗτοι διὰ ν' ἀποκατασταθῶσι ζητοῦσι προῖκα. Τίς ὅμως ἀστὸς οἰκογενειάρχης ἔχων δύο ἢ πλείονας θυγατέρας εἶναι εἰς θέσιν νὰ δώσῃ τὸ ποσὸν ἐκεῖνο ὡς προῖκα, ὅπερ ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως διὰ τὴν ἔδρυσιν τῆς σημερινῆς οἰκογενείας.

Καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν τὰ πλείστα κοράσια τῶν ἀστικῶν τάξεων μένοντα ἄνευ ἀποκαταστάσεως καὶ ἀναμένοντα, ὡς οἱ Ἰουδαῖοι, εἰς μάτην τὸν Μεσίαν!

Οὕτω δὲ τήκονται καὶ μαραίνονται ἐν ἀργίᾳ καὶ ἀπραξίᾳ καὶ ἐπιπροσθέτως ἀποτελοῦσι βάρος δυσφόρητον διὰ τὸν οἰκογενειάρχην πατέρα ἢ ἀδελφόν, ὅστις εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ συντηρῇ τόσας ἀέργους.

Ἀφοῦ δὲ ἡ ἀργία εἶναι μήτηρ κακίας, οἱ δὲ ἄεργοι δικάως θεωροῦνται ὡς «ἄχθη ἀρούρης», μέλη ἄχρηστα, ἢ ἐπικίνδυνα, τῆς κοινωνίας δύναται πᾶς τις νὰ ἐννοήσῃ πρὸ ποίου μεγάλου καὶ κινδυνοφόρου κοινωνικοῦ προβλήματος εὐρισκόμεθα. Τί ὠφελεῖ τὰς νεάνιδας αὐτὰς ἂν ἀπεστῆθησαν τὸν Ὅμηρον ἢ τὸν Πίνδαρον καὶ ἂν εἶναι εἰς θέσιν νὰ γράψωσιν ἐκθέσεις αἴτινες θὰ τύχωσι τῆς ἐγκρίσεως καὶ αὐτοῦ

του ρηθέντος φίλου ἡμῶν, τοῦ κριτοῦ τῶν βιβλίων τῆς δημο-
τικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἄρσακείῳ, ὅστις
μετὰ μεγίστης αὐστηρότητος ἔκρινε τὰ ὑποβληθέντα ἔργα κ'
ἐζήτησε τὴν ἀπόρριψιν ὄλων συλλήθδην καὶ ἀθρόων, διότι
δὲν ἦτο ἴσως εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμήσῃ **τὴν οὐσίαν** προκειμέ-
νου περὶ χημικῶν, φυσικῶν, βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν
θεμάτων **ἐνῶ ἡ οὐσία ἦτο ἀπειράκεις σπουδαιότερα ἐν τῇ
παρούσῃ περιστάσει.**

Καὶ τοῦτο διότι πρώτην φοράν συνετάχθησαν, ὡς ἐκ τῶν
ἀπαιτήσεων τοῦ Νόμου, βιβλία ἐνέχοντα τόσῃν ἀφθονίαν
γνώσεων χρησίμων διὰ τὸν πρακτικὸν βίον, ὧν οὐδὲ ἄκρω
δακτύλῳ ἤψατο ὁ κριτὴς οὗτος καὶ οἱ ὁμόφρονες αὐτῷ.

Εἶναι ἀπαραίτητος ἀνάγκη νὰ μεταρρυθμισθῇ ὁ νόμος
καὶ ν' ἀνατίθεται εἰς τὸ ἐξῆς ἡ κρίσις τῶν βιβλίων τῆς δη-
μοτικῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς μορφομένους δημοδιδασκάλους.

Πρὸ παντὸς δὲ πρέπει νὰ λείψωσιν ἀπὸ τὴν κριτικὴν ἐ-
πιτροπὴν οἱ καθηγηταὶ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πα-
νεπιστημίου, οἵτινες διὰ πᾶν ἄλλο εἶναι κατάλληλοι ἢ διὰ
κρίνωσι τοιαῦτα βιβλία, ὡς ἀπέδειξεν ἀκριθῶς ὁ τελευταῖος
διαγωνισμός.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ συζητηθῇ
καὶ τὸ ζήτημα τῆς καθάρσεως καὶ ἀνοδιοργανώσεως τοῦ
Πανεπιστημίου, εἰς τὸ ὅποιον ἐπιφυλασσόμεθα νὰ ἐπανέλ-
θωμεν. Τόσον μόνον σημειοῦμεν σήμερον ὅτι τὸ ἄριστον ἀ-
ποκεντρικὸν σύστημα ἀπέτυχεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, διότι
ἐφημέροσθη ἄνευ ἐλέγχου πραγματικοῦ καὶ μετεβλήθη εἰς
παρωδίαν καθόσον ἐδημιουργήθη ἐκεῖ ἀνεύθυνος ὀλιγαρχία,
πρὸς ἄλλο ἢ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀληθοῦς ἀποκεντρώσεως ἐκ-
προσωποῦσα.

Χρησιμεῖε δὲ, κακῶς βεβαίως ὡς ἐπιχείρημα εἰς τοὺς
ἐχθροὺς τῆς ἀποκεντρώσεως.

*
*

Ἄλλ' εἶναι καιρὸς νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ θέμα μας. Ἄ-

Δ. ΤΣΕΛΕΠΙΔΗΣ
Βουλευτὴς Χίου

νάγκη νά μεταβληθῆ ἄρδην τὸ σύστημα τῆς ἐκπαιδεύσεως, οὐ μόνον τῶν ἀρρένων ἀλλὰ καὶ τῶν θηλέων.

Ἄνάγκη νά ἐκπαιδεύωνται καὶ τὰ κοράσιά μας πρακτικῶς.

Ἄς διατηρηθῆ ἐν μόνον σχολεῖον πρὸς μόρφωσιν διδασκαλιστῶν. Τὰ λοιπὰ ἄς μεταρρυθμισθῶσιν εἰς ἐπαγγελματικὰς σχολὰς πάσης διαβαθμίσεως.

Ἡ Ἐνωσις τῶν Ἑλληνίδων ἔδωκε τὸ ἀξιόπαινον παράδειγμα διὰ τῆς δημιουργίας τῆς ἐπαγγελματικῆς καὶ νοικοκυρικῆς σχολῆς τῆς. Ἄλλὰ δὲν ἀρκεῖ τὸ μικρὸν τοῦτο βῆμα. Πρέπει εἰς πᾶσαν πόλιν εἰς πᾶσαν κώμην νά ὑπάρχη ἀνὰ μία σχολὴ **πρακτικῆ θηλέων**, ἀνάλογος πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ περιβάλλοντος.

Ἄς ἀνατρέψωμεν τὰ κοράσιά μας εἰς χρησίμους ἐργατικὰς μελίσσας, ἄς δώσωμεν εἰς αὐτὰ τὰ στοιχεῖα, ὅπως δύνανται νά ζήσωσι διὰ τῆς ἐντίμου ἐργασίας των. Τὸ ζήτημα τῆς διὰ τοῦ γάμου ἀποκαταστάσεως ἄς ἀφήσωμεν εἰς δευτέραν γραμμὴν, θὰ ἦνε τότε αὕτη πολὺ εὐκολωτέρα καὶ ὀμαλωτέρα.

*
**

Πρέπει ὅμως νά γίνῃ σοβαρωτάτη σκέψις καὶ ἐνέργεια ὅπως πεισθῶσιν ἅπαντες παρ' ἡμῖν ὅτι δὲν εἶναι τὸ ἐπάγγελμα τῆς διδασκαλίας τὸ μόνον ἀξιοπρεπὲς διὰ τὰς νεάνιδας.

Βλέπομεν ἄλλας ἐπιδοθεῖσας εἰς τὴν Ἰατρικὴν καὶ τὰς λοιπὰς ἐπιστήμας, βλέπομεν ἄλλας γινομένης νοσοκόμους καὶ μαιάς. Ἄλλαι τέλος ἐπεδόθησαν εἰς τὰς ἐμπορικὰς σπουδὰς. Πέρυσιν ἀπελύθη ἡ πρώτη διπλωματοῦχος τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς τῆς Ἀκαδημίας, ἐκ Κεφαλληνίας καταγομένη. Μόλις ἀπολυθεῖσα εὔρεν ἀμέσως προσοδοφόρον θέσιν ἐν τοῖς γραφεῖσι μεγάλης Ἐταιρίας ἐνταῦθα, ὅπου ἐργάζεται ἐπιμελῶς καὶ εὐσυνειδήτως, ἱκανοποιούσα τοὺς προϊσταμένους τῆς καὶ τοὺς ἐν τῇ ξένη ἀδελφούς τῆς, οἵτινες δὲν εἶ-

ναι πλέον ὑποχρεωμένοι νά τὴν συντηρῶσι· πρὸ παντός δὲ ἱκανοποίησε τὴν φιλοτιμίαν τῆς, διότι δὲν εἶναι ἀεργον καὶ ἄχρηστον μέλος τῆς κοινωνίας. Τὸ αἶσθημα δὲ τοῦτο τὴν καθιστᾷ βεβαίως εὐτυχῆ διότι τὴν μόνιμον εὐτυχίαν ἐν τῇ βίῳ οὐδὲν ἄλλο φέρει ἢ ἡ **ἐκ τῆς ἐργασίας εὐλογία**.

Ο. Α. ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ

Ἐάν πράγματι ὑπάρχει ἄλλη ζωὴ καὶ μάλιστα τόσο ὡραία, ὅσον τὴν παριστάνουν οἱ ἅγιοι πατέρες, μεγαλειτέραν ἠλιθιότητα δὲν γνωρίζω ἀπὸ τὸ νά ζῆ τις.

Ὅταν ὁ Θεὸς ἤρχισεν νά πλάττῃ τὴν γυναῖκα, περισσοτέραν ὥραν ἢ ἐχειρίασθη βεβαίως διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς . . . γλώσσης τῆς.

Τὸ **πρόβλημα** τῆς γυναικείας ὑπάρξεως ἐγκνείται εἰς τὴν εὐρεσιν ἐνὸς **ἀγνώστου** ὡς . . . συζύγου.

Ἡ μεγαλειτέρα **ποινὴ** πρέπει νά ἐπιβάλλεται εἰς ἐκεῖνον ὅστις **πίνει**.

Ἐάν ὑποθεθῆ ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει ὑπόθεσιν εἰς ἀμάρτημα, πρέπει νά κατηγορηθῆ ἐπὶ πλαστογραφίᾳ. Μᾶς βεβαίως ἡ Ἁγία Γραφή ὅτι ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ. Ἄρα τὸ πλάσμα τοῦ εἶναι **εἰκονικόν**.

Ἄθῆναι.

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΛΟΓΟΙ

ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΤΩΝ ΑΛΠΕΩΝ

ΠΕΡΝΑΕΙ ὁ ποιητής.

Πασκαλιές καὶ λεμονάνθια, καὶ οἱ μικροκάμωτες μοσχιές, τῆς Βεγγάλης τὰ ρόδα, καὶ τὰ χρυσὰ σπάργα τῶν ἀγρῶν, τῶν ζήπων τὰ πολυφροντισμένα χρυσάνθεμα τοῦ ἀπλώνουν παρακαλεστικά τὰ χεράκια τους.

Τὰ γαλανὰ τάνθακια τῶν περιπλοκάδων, σαρφαλωτὰ στοὺς τοίχους καὶ στὰ παράθυρα, τὰ ὀλόρθα κρῖνα σάν ὀλάσπρα πνεύματα στὰ μαῦρα μνήματα παράπλευρα, τοῦ ἀπλώνουν παρακαλεστικά τὰ χεράκια τους.

Καὶ τῶν θερμοκηπίων τὰ πορφυρογέννητα, καὶ οἱ ἄνανθοι φύκοι, τὰ χαμομήλια, γλωμά χαμόγελα τῆς πρασινάδας, καὶ αὐτὲς οἱ παπαροῦνες μισοκρυμμένες πίσω ἀπὸ τὰ κλήματα μὲ τῆς ντροπῆς τῆ φλόγα, τῶν βράχων οἱ ἀνεμῶνες, τῶν λιμνῶν τὰ νούφρα, τοῦ ἀπλώνουν παρακαλεστικά τὰ χεράκια τους.

Ἀπὸ τίς βραγιές καὶ ἀπὸ τὰ περιβόλια, ἀκουμπισμένα στῶν μαρμαρένιων λιακωτῶν τὰ στυλώματα, μυριοχάδευτα στολίδια τῶν ἀχοντόσπειτων, τῶν καλυβιῶν ρουμπίνια καὶ λυχνιτάρια, παιδιὰ τοῦ ἡλίου, τῶν ἰσκιῶν ἀναθρέμματα, ἀκριβογέννητα τῆς πλάσης καὶ τέχνης ἀκριβοκάμωτα, τῶν ἐρώτων σκορπίσματα καὶ τῶν θανάτων σωριάσματα, κάθε λογῆς, κάθε ὁμορφιάς, κάθε μοίρας ἄνθια καὶ ἀνθάκια, τοῦ ἀπλώνουν παρακαλεστικά τὰ χεράκια τους.

Στὰ δέντρα καὶ στὰ κλαδάκια τους ἐπάνω σφιχτοδεμένα ὀλάνοιχα, σὰ μάτια ποῦ ποτὲ δὲ θὰ κλειστούν, σὰ δαχτυλίδια ποῦ ἀρραβώνιασαν τὴν Καλλονὴν μὲ τὴν Ἀθανασίαν, ἢ, θεωρημένα, καὶ βασιλεύοντας μὲ τὴ δόξα τῶν ἡλιῶν στῶν ποτηριῶν τὰ κρονόρια,

στὰ φαρφουρένια βάρη τῶν ἀνθογαλιῶν, στὰ ρυθμικά δεσμάτα τῶν μπουζέτων, τοῦ ἀπλώνουν παρακαλεστικά τὰ χεράκια τους.

Κι' ὁ ποιητὴς περνάει, περνάει σὰ νὰ μὴν ἀγναντεύῃ τὰπλωμένα τὰ χεράκια, σὰ νὰ μὴν αἰσθάνεται τὰ παρακάλια, σὰ νὰ μὴ βλέπῃ τίποτε ἀπ' αὐτά.

Ἀδιάφορος, ἀμίλητος ἀκατάδεχτος περνάει ὁ ποιητής.

Πέρα καὶ ὀλόμακρο στὰγνώριστα τὰ ξένα, πέρα καὶ ὀλόψηλα στυλπεια τὰ τετράψηλα βουνά, στέκεται σάν ἀστρογειτόνισσα ἢ ἀπάτητη χορφή. Καὶ κάπου ἐκεῖ σ' ἓνα φαράγγι τρισβαθο φυτρώνει τὸ ἄφταστο, τὸ ἀθέριστο, τὸ ξένο, τὸ παράξενο λουλοῦδι.

Ὁ Ποιητὴς τὸ ξέρεῖ τὸ λουλοῦδι αὐτό, τὸ ξέρεῖ τὸ λουλοῦδι δὲν τὸ θυμᾶται τὸνομά του, καὶ ἂν τὸ θυμῆθῃ, δὲν τοῦ ἔρχεται στὰ χεῖλῃ νὰ τὸ πιᾶσῃ, αὐτὸς ποῦ πιάνει καὶ σφιχτοκρατεῖ τὴν Ἀρμονίαν.

Στὸ δρόμο ποῦ ὄνειρεύεται πῶς τὸν φέρνει πρὸς ἐκεῖνο τὸ λουλοῦδι, σέρνει τὰ ζουρασμένα πόδια ὁ ποιητής. Τὰ χέρια, τώρα αὐτὸς, τὰπλώνει παρακαλεστικά σ' ἐκεῖνο τὸ λουλοῦδι. Τὸ ξένο θέλει τὸ λουλοῦδι τοῦ ὀλόμακρου καὶ ὀλόψηλου βουνοῦ.

Ἄλλὰ τὸ ξένο τὸ λουλοῦδι τοῦ ὀλόμακρου καὶ ὀλόψηλου βουνοῦ χεράκια δὲν ἔχει ἐκεῖνο γιὰ νὰ τὰπλώσῃ παρακαλεστικά, καθὼς τὰπλώνουν ἄλλα. Κι' ἀμίλητον, ἀδιάφορο ἀκατάδεχτον, ἀντίξει τὸ λουλοῦδι τὸ ἀνερώτευτον.

ΟΝΕΙΡΟ ΚΑΚΟ

Ὡ τῆς ἀγάπης ἡ ἀναλαμπὴ στὶς καρδιές τῶν εἴκοσι χρονῶν!

«Ἀγάπῃ μου, πηγαῖνο στὴ μεγάλη χώρα νὰ παραγγεῖλω θέλω ἐκεῖ τὸ δαχτυλίδι ἀπὸ τὸ πλέον ἀγνὸ καὶ τὸ βαρύτερο χρυσάφι».

Τὸ δαχτυλίδι, πῆγε, τὸ παραγγεῖλε μὰ δὲν ξαναγύρισεν ἀπὸ τὴ χώρα τὴ μεγάλη. Γιατὶ τὸ δρόμο τοῦ ἔκοψεν ἓν ἄλλο χέρι Ὡ! τὸ χέρι ποῦ ἤξευρε νὰ προστάξῃ τοὺς ἔρωτας καὶ νὰ σκλαβώνῃ τίς ζωές. Καὶ τοῦ τὸ πέρασεν αὐτοῦ τὸ δαχτυλίδι.

Κ' ἡ ἀπαρηχημένη ἀπόμεινε δὲν ἄλλαξε ἡ θεωρία τῆς. μόνο ἡ ὁμορφιά τῆς πῆρε τ' ἀνοιχτότερο σταμάτισμα τῆς πεταλοῦδῃα τῆς μαρφομένης πεταλοῦδας. Καὶ ἡ ψυχὴ τῆς, ἔγινε βασιλοπούλα τοῦ μαρμάρωσεν ἀπὸ τὰ μάγια ἐνὸς Ἀράτη.

Ὅμως ἡ ψυχὴ τῆς, παίρνοντας τοῦ μύθου τὸ μαρμάρωμα, πῆρε καὶ τοῦ μύθου τὴν πνοὴν τὴν μαγικὴν, ἔγινε κάτι, ἔξω, πολὺ ἔξω

ἀπὸ τὸν κόσμον τῶν ματιῶν μας καὶ τῶν στοχασμῶν σφιχτοδέτη σιγαλὰ καὶ φοβερὰ μὲ τὸ Ἄορατον, ποιὸς ξέρει ; — καὶ μὲ τὸ Ἄφάνταστον.

Κι' ὁ ἄλλος ἔμεινε στὴ χώρα τῆ μεγάλης νύχτα μέρα δουλευτῆς πολεμιστῆς. Μὲ τὰ κλεφτοφάναρα τῶν πόθων ἔφαχνεν ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἔστεκε στὰ καρφιά τῶν φροντίδων, ἔτρεχε μὲ τῆς ζωῆς τὸ ρέμμα. Ἄναψε μιά καὶ δυὸ φορές τὶς λαμπάδες τῶν ὑμεναίων. Ἄντρας καὶ πατέρας, εἶδε γύρω στὸ τραπέζι του τὸ πολυθόρυβο μελίσσι τῶν παιδιῶν. Εἶδε τὸν χρόνον ὀργιστόμον στὸ πρόσωπό του, καὶ στὸ κεφάλι του νὰ λιανοψηχάλιζον τὰ λευκά γεράματα. Στὰ βάθη τῆς καρδιάς του κανὲν εἰδωλον τῶν εἰκοσὶ του χρόνων· μόνο στῆς φαντασίας του τὰπόκρυφα κἄτι σὰ λαχοῦρι σκοροφαγωμένον ἀρχαίου καιροῦ, παράξενον, τριμμένο κι' ἀνοφέλευτο, ποῦ δὲ μπορείς μῆτε νὰ τὸ φορέσης, μῆτε νὰ τὸ πουλήσης.

Ἄλλ' ὅμως καὶ τὰ πλέον συνειθισμένα τῆς ζωῆς εἶναι σὰν ἴσκιος ποῦ τὸ κορμί τους ἔχουν στὰ σκοτάδια τοῦ Ἄνεξήγητου.

Κι' ἀπὸ τὰ πλέον ταπεινά καὶ τὰ ἄλαλα, φτάνει ν' ἀκούμπησῃ ἄπάνω τους ὁ νοῦς τοῦ ποιητῆ, (ὦ τὸ ἀκούμπισμα τῆς λῦρας τοῦ Ἀπόλλωνος, τὸ ἀκούμπισμα στὸν τοῖχο τοῦ πύργου, — πῆς το πάλι ἐσὺ, ρωμαίε τραγουδιστή ! — κι' ὁ πύργος ζράτησε τὴν ἀρμονία κ' ἔνα παιδάκι μ' ἔνα λιθαράκι ἀνίσως ἄγγιξε τὸν τοῖχο του, ὁ τοῖχος τὴν ἀντιλαλοῦσε τὴν ἀρμονία), κι' ἀπὸ τὰ πλέον ταπεινά καὶ τὰ ἄλαλα μπορεί νὰ βγῆ μιά θεία μουσική. Καὶ φτυρώνει κι' ἀπὸ κάθε γῶμα, φτάνει νὰ τὸ ποτίσουν κἄποια ξεχωρισμένα χέρια, τὸ νυχτολούλουδο Μυστήριον.

Καὶ τοῦ ἔγεινεν ἡ ἀπαρνημένη ὄνειρο κακὸ καὶ τοῦ ἔγεινεν ὄνειρο κακὸ. Πολλὲς φορές ὅταν ὁ ὕπνος τὸν ταξείδευε μέσα στὴ βάρκα του, τὸν πῆγαινε ὁ λαμνοζόπος πάντα στὴν ἴδια τὴ μεριά καὶ τοῦ ξετίλυγε τὴν ἴδια τὴν εἰκόνα.

Ὁ δρόμος τοῦ δικοῦ τῆς τοῦ σπιτιοῦ. Περνοῦσε κάτω ἀπὸ τὸ σπῆτι μ' ὄλη τὴν παλιά λαχτάρα, μ' ὄλη τὴν ἀγάπη τῶν εἰκοσι χρόνων. Καὶ πολεμοῦσε νὰ τὴν ἀντικρύσῃ, νὰ τὴ σιμώσῃ, νὰ τῆς μιλήσῃ. Καὶ τὴν ἀντίκρουζεν ἀπὸ μακρὰ κατὰβαθα καθισμένη κἄπου στὸ πρασινανθισμένον ἡλιακὸ τῆς, μισοφανέρωτη, ὅμως ἄπιαστη κι' ἀνέγγιχτη, μὲ μιά σφραγίδα ξένη σφραγισμένη, σὰ ν᾿ ἄφτανεν ἡ εἰδή τῆς ἐδῶ κάτω ἀπὸ τὰ ἡλιακὰ τῶν οὐρανῶν καὶ τῶν ἄστρον.

Καὶ ἦταν ἡ ἴδια πάντα ἀσάλευτη, ἀμίλητη, ὀλογάληνη, ἀγέραστη. Ἄλλὰ τὸ στάσιμό τῆς εἶχε κἄτι γοργότερον ἀπὸ τὸ σίδηρο

ποῦ ὑψώνεται καὶ πέφτει νὰ χτυπήσῃ τὸν κατάδικο λαίμω· καὶ ἡ σιωπὴ τῆς, ὦ! τί ζυροπαγωμένος κόσμος ἀπὸ βουβὰ ἀναθῆματα! Καὶ ἦταν ἡ νιότη καὶ ἡ γαλήνη τῆς ἡ γαληνιά καὶ τὰ νῆα τῆς Μοίρας τῆς ἀνεξιλέωτης.

Ἦ συμφορὰ κάθε λογῆς μνηστρα, μία, ἀνάλλαξη!

Καὶ τοῦ ἔγεινεν ἡ ἀπαρνημένη ὄνειρο κακὸ, καὶ τοῦ ἔγεινεν ὄνειρο κακὸ. Τὸ εἶδε· μιά παλιά ἁμαρτία του θὰ ξαναγύριζεν ἔξαφνα μπροστά του μὲ μιά νέα κόλαση. Τὸ εἶδε· μιά θλίψη θὰ τὸν ἐμαράζωνε, Τὸ εἶδε· μιά κακία θὰ τὸν ἐμόλυνε. Τὸ εἶδε· κἄτι ἄπρεπο κι' ἀνάξιο θὰ τὸν ἐσκουληκώτρωνε. Τὸ εἶδεν ἕνας ἐχθρὸς θὰ τὸν ἐχτυποῦσε ἀλύπητα, Τὸ εἶδε· τοῦ Χάρου τὸ μαχαίρι θὰ τὸν ἐμαχαίρωνε. Τὸ εἶδε· μίαν ἀχαριστία θὰ τὸν ἐφαρμάκωνε. Τὸ εἶδε· κάποιο περιγέλιο θὰ τὸν ἐταπεινῶνε. Τὸ εἶδε· κἄποια ἀλήθεια θὰ τοῦ ἔδειχνε πῶς τιποτένιος ἦτανε. Τὸ εἶδε· κἄποια δύναμη θὰ τοῦ θύμιζε πῶς ἦτανε θεόφτωχος κι' ἀνήμπορος γιὰ κάθε τι. Τὸ εἶδε· κάποιο ἀρετὴ θὰ τοῦ φανέρωνε ἀνοιγμέν μέσα του βαθὺ πηγάδι πονηρίας. Καὶ κάθε φορὰ ποῦ τὸ βλεπε στὸν ὕπνο του τὸ κακὸν ὄνειρον, ἔβλεπε καὶ στὸν ξύπνο του τῆς ἴδιας του δικῆς τῆς ζωῆς τὸνειρον ἕνα πανάσχημον ἀγρίμι καὶ πανάθλιον.

Κι' ὅταν στὴν ὥρα τῆ στερνῆ καὶ τὴν πανύψιστη, στὴν ὥρα τοῦ χαροπαλαίματος, προσπέρασε ἐμπρός του σ' ἕνα παίξιμο στερνὸ πανύψιστον ἰλαροτραγωδίας ἡ ζωὴ του, ἀπὸ τὰ πρῶτα τοῦ παιδιοῦ χοροπηδήματα ὡς τὰ μουσουλίσματα τοῦ γέρου, κάθε στοχασμὸς καὶ κάθε κάμωμα, ὅλα προσπέρασαν ἐμπρός του, μαῦρα κι' ἀναγελαστικά καὶ μάταια, ἐκεῖ ποῦ ἀργόπεφτεν, ἡ ἀδλαία, κι' ὁ ψιθυριστῆς πετιόνταν ἀπ' τὴν τρύπα του νὰ φύγῃ, καὶ τὰ φῶτα ἔσβυναν, — τὴν εἶδε τότε μ' ὄλη τὴν παλιά λαχτάρα μ' ὄλη τὴν ἀγάπη τῶν εἰκοσι χρόνων, καθισμένη κάπου στὸ πρασινανθισμένον ἡλιακὸ τῆς, μισοφανέρωτη, ὅμως ἄπιαστη κι' ἀνέγγιχτη, μὲ μιά σφραγίδα ξένη σφραγισμένη, σὰ ν᾿ ἄφτανεν ἡ ἴδη τῆς ἐδῶ κάτω ἀπὸ τὰ ἡλιακὰ τῶν οὐρανῶν καὶ τῶν ἄστρον, ὄνειρο κακὸν, ὄνειρον κακὸν, ἀπὸ τῆς Μοίρας τῆς ἀνεξιλέωτης τὸ ζόφωμα, ποῦ χαμήλωνε γιὰ νὰ τὸν περιλάβῃ.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΟΓΙΑ

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΥΠΟ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ

Ἡ ἰδέα ὅτι καὶ τὸ παιδίον ἔχει δικαιώματα εἶνε προῖον τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. Οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ ἐθεώρουν τὸ παιδίον ἀπλοῦν μέσον πρὸς ἀπωτέρους σκοποὺς, ἢ δὲ πολιτεία ὡς ἐν Σπάρτῃ καὶ ὁ γονεὺς, ὡς πολλαχοῦ, εἶχεν ἐπ' αὐτοῦ δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου. Ἐν Ρώμῃ, ὡς γνωστόν, ὁ πατήρ εἶχεν ἔξουσίαν νὰ καθείργῃ τὸ τέκνον του, νὰ ἐκδίδῃ αὐτὸ ὡς ἐνέχυρον, γὰρ πωλῇ αὐτὸ τρεῖς κατ' ἐπανάληψιν καὶ νὰ θανατώῃ αὐτό, ὁ δὲ Βροῦτος ἐν τῷ δικαιομάτι αὐτοῦ ὡς πατὴρ καταδίκασε τὸν υἱὸν του εἰς θάνατον.

Ἐν Ἀθήναις περιοριζέτο πως ἡ ἀπόλυτος ἔξουσία τοῦ πατρὸς καὶ ἐλαμβάνετο φροντίς, ὅπως τὸ δικαίωμα τοῦ παιδεύειν τὰ τέκνα μὴ περιπέσῃ εἰς ἔξουσίαν τοῦ «ἐὰν αὐτὰ ἀπαίδευτα». Οὐ μόνον δ' ὁ πατήρ ὁ μὴ «διδασκόμενος τέχνην» ἔστερεῖτο τοῦ δικαιώματος τοῦ γηροβοσκεῖσθαι ὑπὸ τῶν τέκνων ἀλλὰ καὶ τὸ παιδίον ἐπροστατεύετο καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν δεδομένῃ περιστάσει, ὀρίζοντος τοῦ νόμου, πλὴν ἄλλων, ὡς μανθάνομεν ἐκ τοῦ κατὰ Τιμάρχου λόγου τοῦ Αἰσχίνου «καὶ μὴ ἐπάναγκες εἶνε τῷ παιδί ἠβήσαντι τρέφειν τὸν πατέρα, μηδὲ οἴκησιν παρέχειν, ὅς ἂν ἐκμισθωθῇ ἕτερεῖν». Ἀλλὰ καὶ ταῦτα εἶνε μᾶλλον μέριμνα περὶ τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς ἠθικῆς ἢ ἀναγνώρισις τῶν δικαιωμάτων τοῦ παιδίου. Ἡ ράβδος παρὰ τὴν ἀγανάκτησιν

τοῦ Πλάτωνος, ἦτο ἐν διαρκεῖ ἐνεργείᾳ καὶ ὑπὸ τὸν Παρθενῶνα.

Ἄλλ' ἡ περιβόητος αὐστηρότης τοῦ ἀθηναίου παιδοτρίβου εἶναι θαυραίνω ἐν σχέσει πρὸς τὰς βασάνους τῶν παίδων κατὰ τὸν σκοτεινὸν μεσαίωνα. Μὲ τὴν ἀλγυνὴν ὄψιν μάρτυρος διέρχεται τὸ παιδίον ὀλοκλήρους αἰῶνας. Ἀντὶ ἄλλης ποινῆς, ἐγράφεν εἰς γερμανὸς παιδαγωγὸς τοῦ 18^{ου} αἰῶνος δυνάμεθα νὰ τριβώμεν τὰ σώματα τῶν μαθητῶν διὰ ψήκτρας καὶ νὰ προσηλωμέν καρφία εἰς τὸ ἐπίκλιτρον τοῦ θρανίου. Σύγχρονος δὲ αὐτοῦ διδάσκαλος κατέστρωσε πίνακα ποινῶν, ἃς ἐπέβαλε κατὰ τὰ 52 ἔτη τῆς διδασκαλικῆς του δρασεως. Διένειμεν 911,527 ραβδισμοὺς, 20,000, κτυπήματα διὰ τοῦ χάρακος, 136.715 γρονθοκοπήματα, 10,763 σφερκίεες, 7,905 ραπίσματα, 1.115,800 κατακεφαλίες καὶ 22,763 ἐκσφενδονήσεις κατὰ τῆς κεφαλῆς τῶν μαθητῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τοῦ Βιβλίου τῶν Ὑμνων.

Ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, καθ' ἣν ἐθεσπίσθη, ὅτι τὰ δικαιώματα τοῦ ἀτόμου, λήγουσιν ἐκεῖ ὅθεν ἀρχοῦνται τὰ δικαιώματα ἄλλου ἀτόμου, περιορίσθη ἡ ἀπόλυτος καὶ τυραννικὴ ἔξουσία τοῦ πατρὸς καὶ οἰουδήποτε ἄλλου. Τὸ παιδίον εἶναι σεβαστὸν καὶ κατὰ τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα. Ὅταν ἡ ἀνήλικον ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς προστασίας, τῆς περιθάλψεως. Αἱ κατ' αὐτοῦ αἰτίαι τῶν γονέων ἔτι καὶ τῶν διδασκάλων τιμωροῦνται. Ἡ φιλόστοργος μέριμνα τῆς Πολιτείας εἰσδύει μέχρι τῶν βυθῶν τῶν ἐργοστασίων καὶ προστατεύει τοὺς πρόωγους βιοπαιλαιστὰς, τοὺς συντριβομένους ὑπὸ τοῦ βαρέος καὶ ἀσυμμέτρου πρὸς τὰς δυνάμεις τῶν μόχθου. Ἔτι, ἀναγνωρίζετε τὸ δικαίωμα τοῦ παιδίου ὅπως διδασθῇ γράμματα, ὅπως ὀλισθῇ διὰ τὸν τραχὺν ἀγῶνα τοῦ βίου, ὅπως καταστῇ, ἡλικιούμενον, πλήρης ἄνθρωπος, τοῦτέστιν ὃν ὀρθῶς διανοούμενον, εὐγενῶς συναισθανόμενον, ἠθικῶς βουλούμενον.

Καὶ ἐν τούτοις ἔν δικαίωμα ἀπαράγραπτον τοῦ παιδίου

παραβιάζεται παρ' ἡμῖν, τὸ χεῖριστον δὲ, ἐξ ἀγαθῆς, ἴσως, ἀλλὰ πεπλανημένης ἀντιλήψεως, τὸ δικαίωμα τοῦ παιδίου νὰ εἶναι παιδίον. Ὁ μέγας σύγχρονος Δανὸς φιλόσοφος Haeftling φρονεῖ, ὅτι ἀρίστη προπαρασκευὴ τῆς παιδικῆς ἡλικίας διὰ τὸ μέλον εἶναι ὁ σεβασμὸς τῆς αὐθιπαρξίας αὐτῆς, ὁ σεβασμὸς τῆς αὐτοφυτοῦς ζωῆς, τῆς ἀφελείας καὶ τῆς χάριτος τῆς παιδικότητος.

Παρ' ἡμῖν, ἐξ ἀγάπης δῆθεν πρὸς τὴν εὐγενῆ καὶ καλλιειπὴ γλῶσσαν καταθλίβεται προώρως τὸ ἄβρον παιδικὸν πνεῦμα. Ἐνῷ δὲ πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἀπὸ πολλοῦ, ἀφρητοῖα πρὸς γλωσσικὴν μάθησιν θεωρεῖται ἢ μητρικὴ γλῶσσα, παρ' ἡμῖν, ἐξ ἀκατανόητου σπουδῆς, ἀξιούται ὅπως τὰ μικρὰ παιδιά ὁμιλῶσι καὶ διανοῶνται ὡς μεγάλοι. Λησμονεῖται τὸ σοφὸν, «τῇ χειρὶ καὶ οὐχὶ τῷ καλῶφι» οὐδὲ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐκ τῆς ἀναποδράστου ὑπερκοπώσεως καὶ ἀνίας καὶ τὸ πνεῦμα ἀπαμβλύνεται καὶ αὐτὴ ἢ γλωσσικὴ διδασκαλία δὲν προκόπτει. Ἀπόδειξις ἔστω ἢ περὶ τὴν γλῶσσαν ἀμάθεια τῶν πλείστον Ἑλλήνων.

Ἄν ἐβλέπομεν παιδίον κυρτούμενον καὶ ἀγωνιῶν ὑπὸ δυσβάστακτον βῆρος, θὰ διαμαρτυροῦμεθα ἐν ἀγανακτήσει καὶ ὅμως μένομεν ἀπαθεῖς βλέποντες καμπτόμενον τὸ πνεῦμά του ὑπὸ τὸ βῆρος τῆς σχολαστικότητος. Ἐν ὄνόματι τῆς Δικαιοσύνης καὶ τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ ἀπόλυτος ἀνάγκη εἶναι ν' ἀναγνωρισθῶσι καὶ τὰ πνευματικὰ δικαιώματα τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Οἱ δὲ ἀξιούντες νὰ πληρώσωσι κατεσπευσμένως τὸ ἄβρον στόμα τοῦ παιδίου διὰ τοῦτο προὔκλινεν, ἀοργησία, τῶν εἰς ὧ καὶ εἰς μὴ ρημάτων χάριν τῆς γλώσσης θὰ ὁμοιάζον πρὸς ἄφρονα μητέρα, ἥτις χάριν τῆς ὑγιείας τοῦ τέκνου τῆς, ἀντὶ γάλακτος μητρικοῦ θὰ ἔδιδεν εἰς αὐτό, ἀδιαφοροῦσα περὶ τῆς πεπτικῆς δυνάμεως τοῦ μικροῦ στομάχου, κακοχώνευτον βόειον.

ΑΣΤΡΟΥ ΨΥΧΟΜΑΧΗΜΑ

Χλωμὸ ἐν' ἀστεράκι ψυχομάχαι
Ἐπάνω στὸν οὐράνιο τὸ θόλο
Καὶ σβύνονταν σὰν λάμπα στὸ ξημέρωμα
Καὶ στᾶπειρα τὰ παλάτια χάνε τ' ὄλο....

Καὶ στᾶλλα πρὶν σβυστῇ τὰ ἄστρο' ἀνάμεσα
Ἐφάνηκε πῶς θέλησε νὰ ζήσει
Καὶ ὕστατη μὴ ἀναλαμποῦλα ἔστειλε
Παρηγοριὰ στὴ λυπημένη χτίσι....

Μὰ ἦτανε—ὀημένα—ψυχομάχημα.....
Τὸ θέρισε τοῦ Χάρου τὸ δρεπάνι
Καὶ ἔσβυσε μονομιᾶς τὸ ἄμοιρο
Καὶ πειὰ μὲς' στὰ οὐράνια δὲν ἐφάνη....

Πόσες—ὀημέ—ὑπάρξεις δὲν ὁμοιάζουνε
Τὸ ἄμοιρο ἐκεῖνο ἀστεράκι!.....
Πόσες ψυχῆς ὁ Χάρος δὲν ἐθέρισε
Κ' ἐπότισε ἀγλίαντο φαρμάκι!....

Στὴν ὕστατη στιγμή πόσοι δὲ θέλησαν.
Νὰ ζήσουνε ἀκόμα μιὰ ἡμέρα,
Κι' ὁ Χάρος τοὺς ἐτρᾶβηξε' ὁ ἀνήμερος
Στὸ μαῦρο τὸ βασίλειο του ἑκεῖ πέρα!....

Γιάννινα 1909

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Β. ΒΙΔΟΥΡΗΣ

Η ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΔΑΦΝΗΣ

(*Ἀπὸ λαϊκὸν παραμῦθι*).

Κάτω ἀπὸ τὴν φουντωτὴ δάφνη, τὴν ὀλοπράσινη, ἔστησε τὴ σκηνὴν τοῦ ὀ ποιητῆς.

Τὸν τραγουδῆσαν λυγροφώνοι τραγουδιστάδες, τὸν κέ-
ρασαν πανώριες σκλαβοποῦλες γλυκὸ κρασί, κ' ἔγειρε νὰ
κοιμηθῆ κουρασμένους καὶ διπλῶ μεθυσμένους.... ἀπ' τὴ νίκην
κ' ἀπ' τὸ κρασί.

Στοῦ κρεβατιοῦ τὰ πόδια τοῦ ἀναβαν πάντα δυὸ κεριά
κ' ἓνα μεγάλο στήν κορφή. Ἡ νύχτα ποῦ σκεπάζει μὲ τὴ
μαύρη ποδιά της τοὺς ἄλλους ὄλους, νὰ μὴ σκοτίσῃ καὶ τὸ
δοξασμένο βασιλόπουλο

Καὶ σ' ἓνα τραπεζάκι τοῦ ἔβαλαν γλυκὰ καὶ σιρόπια, νὰ
ξυπνᾷ νὰ γλυκοδροσίζεται.

*
**

Τὰ μεσάνυχτα ξυπνᾷ..... τὰ κεριά σβυστά! ἀνάβει δύσκολα
φῶς μὲ τὰ πετράδια του.

Τὰ γλυκὰ φαγωμένα, τὰ ποτήρια στεγνά!! Κακὸ μεγάλο
θὰ γείνη!! Ἄ! ἂν φροντίξῃ γιὰ σύνορα τοῦ κράτους του,
καὶ τρέξῃ σιδερόφραχτος νὰ πολεμήσῃ τὸν ἐχθρό... φρον-
τίζει καὶ γιὰ τὸν ἀφέντη τὸν ἑαυτοῦ του, καὶ δὲν θέλει νὰ
τοῦ λείψῃ τίποτε, μὰ τίποτε....

Καὶ φωνάζει στὰ παληκάρια του καὶ ἀγριεύει καὶ λέγει
μὲ φωνὴ ἀστροπελέκι: πὼς ἐκείνον ποῦ θὰ ξανασβύσῃ τὰ

κεριά του, θὰ τοῦ σβύσῃ τὴ ζωὴ. Κ' ἐκείνον ποῦ θὰ πῆ
τὸ μοσχάτο κρασί, θὰ τοῦ πῆ τὸ αἷμα.

Φόβος καὶ τρόμος!!

Τὸ πιὸ ἄφοβο παληκάρι, τὸ πιὸ ἄφοβο στὸν πόλεμο, ἀν-
τίκρου στὸν ἐχθρό, τώρα στήν εἰρήνη, καρδιοχτυπᾷ σάν πουλί,
ἐπρὸς στὸν βασιλέα του, καὶ λέγει μὲ εὐλάβεια. — Ἀφέντη
βασιλέα, μαζὶ ἤπιαμε τοῦ ἐχθροῦ τὸ αἷμα καὶ τώρα ὄλοι
μαζὶ θὰ πιοῦμε καὶ τὸ αἷμα ἐκείνου, ποῦ ἤπιε ἀπ' τὸ πο-
τήρι σου κ' ἔσβυσε τὰ κεριά σου.

*
**

Τὴν ἄλλη νυχτιὰ τὰ ἴδια.

Τὸ βασιλόπουλο ἀνοίγει τῆς σκηνῆς του τὴ θύρα καὶ
βλέπει νὰ παραφυλάγουν ἀγρυπνα τὰ παληκάρια του.

— Δὲν εἶδατε κανένα;

— Κανένα. Μάνας γέννημα καὶ θρέμμα δὲν πέρασε.

— Παράξενο! τὰ κεριά σβυστά, τὰ ποτήρια στεγνά.

— Βασιλέα μου πολυπαινεμένε, λέγει ὁ γέρος σύμβουλος
του δὲν εἶναι μάνας γέννημα καὶ θρέμμα, δὲν εἶναι. Ἐξω-
τικὸ γυρίζει, τριγυρίζει ἐδῶ.

*
**

Τὴν τρίτη βραδυὰ, τὸ βασιλόπουλο βάζει τὸ σπαθὶ του
κάτω ἀπ' τὸ προσκεφάλι του. Λαγοκοιμᾶται. Ντρέπεται νὰ
ξομολογηθῆ αὐτὸς, ποῦ ἐχλώμιασε ἐμπρὸς στὸν ἐχθρό, πὼς
φοβᾶται τὰ ἐξωτικά.

Τὰ παληκάρια, ποῦ ἀκόμα δὲν ξεκουράσθηκαν ἀπ' τὸν
πόλεμο, ἀγρυπνοῦνε καὶ κρυφομιλοῦνε.

*
**

Περασμένα μεσάνυχτα. Λάλησε τὸ πετινάρι. Σίεται ἡ
δάφνη ἢ φουντωτὴ ἢ ὀλοπράσινη, ἀνοίγει τὸ κουφάρι της
καὶ βγαίνει μιὰ κόρη φεγγαροπρόσωπη, σιμώνει, πίνει τὸ
κρασί, σβύνει τὸ κερί τῆς κορφῆς μὲ τὴν δλόδρωση μωρω-

μένη αναπνοή της, κ' ἐκεῖ ποῦ εἰτοιμάζεται νὰ σβύσῃ καὶ τὰ κερὰ τὰ ἄλλα καὶ νὰ φύγῃ, τὸ βασιλόπουλο τὴν ἀρπάζει ἀπ' τα δλόχρυσα μαλλιά.

— Νεραΐδα εἶσαι σὺ ἢ ἐξωτικιά;

Ἡ κόρη περὲχύθηκε μὲ ροδοδάφνης χρώματα.

Εἶμαι τῆς δάφνης ἢ κόρη ἢ μονάκριβη.

— Κ' ἐγώ, **γιὰ τὴ δάφνη πολεμῶ.**

Καὶ τὴ φιλεῖ καὶ τὴ φιλεῖ καὶ τὴ φιλεῖ. Κι' ἐκεῖνη τρομαγμένη, δακρυσιμένη, ξεφεύγει καὶ φωνάζει.

— Μανούλα μου, δαρνούλα μου. Ἄνοιξε νᾶμπω μέσα.

Καὶ μιὰ φωνὴ ἄγρια καὶ πονεμένη βγήκε ἀπ' τῆς αὐστηρᾶς δάφνης τὸ παρθένο φύλλωμα καὶ εἶπε σὰν ἀφορησμός καὶ σὰν καταδίκη, αὐτὰ τὰ λόγια.

**Φιλημένη τοιμημένη
μεσ' στὴ δάφνη πιά δὲν μπαίνει.**

Ἡ κόρη ἄδικα παρακαλεῖ.

Ἡ δάφνη μένει κλειστή, θαρρεῖς ἀκόμα πιὸ πράσινη ἀπ' τὴν ὀργὴ της, καὶ ἀπὸ τότε τὰ φύλλα της ἔγιναν πικρὰ σὰν χολή.

Τὸ βασιλόπουλο τὴν ἀρπάζει.

— Βλέπεις; ἦταν γραφτό σου. Ἐσὺ θὰ ἦσαι ἢ δαρνούλα μου, κ' ἐγὼ θὰ ἦμαι ἢ μανούλα σου.

Ἐκεῖνη κλαίει καὶ γέρονει τὸ πονεμένο της κεφαλάκι σὸ στήθος του, μ' ἐμπιστοσύνη.

Ἐκεῖ τὰ πικρὰ τῆς ἀπελπισίας λόγια ἔδω τὰ γλυκὰ τῆς ἐλπίδος νονουρίσματα.

*
**

— Μὴν ἀγρυπνᾶτε, παληκάρια. Ἐγὼ πίνω τὸ κρασί. Ἐγὼ σβύνω τὰ κερὰ. Μὴν ἀγρυπνᾶτε.

Καὶ ὅλο τὸ βασιλόπουλο ἀργοῦσε νὰ φύγῃ. Ἄδικα ὁ κάθε πολεμιστὴς λαχταροῦσε τὴν πατρίδα. Μιὰ μίαν πονεμένη τοὺς

καρτερεῖ ἐκεῖ κάτω τοὺς καρτερεῖ δλόδροση ἀρραβωνιαστική, τοὺς καρτερεῖ παραπονεμένη ἀδελφή, ἄδικα.

Τὸ βασιλόπουλο δὲν θέλει νὰ σαλέψῃ. Μὰ φθάσανε γραφές, πανογραφές ἀπ' τὸ πατέρα του. Νὰ γυρίσῃ πίσω· γιατί τὸν καρτερεῖ ἢ καλή του καὶ ὁ ἴδιος γέρος πιά, θέλει νὰ τοῦ δώσῃ σὰ στεφανώματά του, τὴν εὐλογία καὶ τὸν θρόνο.

Κλαίει τὸ βασιλόπουλο, χλώμιασε. Νὰ φύγῃ, πῶς νὰ φύγῃ! Ἐδῶ εἶν' ἡ καρδιά του δεμένη ἔδω.

Καὶ τὴν ἀρραβωνιαστική του οὔτε θέλει πιά νὰ τὴν συλλογισθῇ.

*
**

Ὁ γέρος ὁ σύμβουλος φωνάζει μὲ τῆς πείρας τὴ βραχνή φωνή, καὶ τοῦ θυμίζει τὸν λόγο του τὸν βασιλικό, τὸν γέρο του πατέρα, τὴν πατρίδα, ποῦ θὰ τὴν ματοκυλίση καὶ πάλι. Καὶ σὰν βλέπει ποῦ δὲν γυρίζει τὸ βασιλόπουλο, τοῦ λέγει. Ἄφησε τὴν κόρη ἔδω, δός της χίλια καλά καὶ τρέξε ὅλα νὰ τὰ πῆς τοῦ γέρου σου πατέρα, καὶ ἅμα πάρης τὴν εὐχή του, ξαναγυρίζεις.

*
**

Μὲ φαρκωμένη καρδιά τὴν ἀποκοίμισε. Μέσα στὴ βασιλικὴ σκηνή. Ἐβαλε γύρω της κρίνα καὶ τριαντάφυλλα καὶ βασιλικούς, πολλοὺς βασιλικούς, καὶ τῆς ἄφησε πετροῦδια καὶ φλουριά, γιὰ νὰ ζήσῃ ἑκατὸ χρόνια σὰν ζηλεμένη ἀρχόντισσα.

Τὴν ἐγλυκοφίλησε· τὴν ἐπικροφίλησε, κ' ἔφυγε, ἐκεῖ ὁ σύμβουλος ὁ γέρος ποῦ πάγωσαν τὰ χρόνια τὴν καρδιά του, τοῦ ἔλεγε, ἐμπρὸς σὸ θυμὸν τὸ ἀνθοστόλιστο.

— Ἐκαμες πρᾶξι μεγάλη, ἡ ἱστορία θὰ τὴν γράψῃ. Γιατί νίκησες χθὲς τὸν ἐχθρὸ καὶ σήμερα τὸν ἑαυτό σου.

Τὰ φύλλα τῆς δάφνης πρασίνισα πιὸ πολὺ καὶ πίκρισαν ἀκόμη περισσότερο.

*
**

Ξύπνησε ἡ κόρη, μακάρι νὰ κοιμοῦνταν τὸν ἀξύπνητο.

Ξύπνησε ἀπὸ ὄνειρο γλυκὸ καὶ εἶδε τὴν μοναξιά της, τὴν ἔρημιά της, εἶδε καὶ τὰ πετράδια καὶ τὸ χρυσάφι, ποῦ ἀχτινοβολοῦσαν περιπαιχτικά.

Τὰ διαμάντια τᾶσπλαχνα, τὸ χρυσάφι τὸ φθονερό! Τὰ εἶδε ὅλα, καὶ εἶπε, ἐνῶ στεφανώνουνταν μὲ τὰ συμπονετικά λουλούδια.

**Ρόδα καὶ τριαντάφυλλα καὶ σεῖς βασιλικοί μου
γιατί μ' ἀποκοιμήσατε κ' ἔφυγε τὸ πουλί μου.**

Γύρισε καὶ στὴ δάφνη τὴν κλειστή, μὰ δὲν εἶπε τίποτε.

Ἄχ, ἐκεῖνη ἔφταιξε. Γιατί νὰ φύγῃ ἀπ' τῆς μάνας της τὴν ἀγκαλιά; γιατί;

Λένε πῶς ἡ δάφνη ἢ φουντωτή, ἢ ὀλοπράσινη, ἢ ἀνίκητη ξεράθηκε νικημένη ἀπ' τὸν πόνο, κ' ἔσειρε μαζί της στὸν θάνατο, συμπονετικά, τὴν κόρη ποῦ παραπάτησε κ' ἐκεῖ ποῦ ἡ δάφνη ἐξεραῖθηκε, γλυκοπικροτραγουδεῖ τ' ἀηδόνι μὲ παρὰ π. νο'.

**Φιλημένη τσιμπημένη
μέσ' στὴ δάφνη πιά δὲν μπαίνει.**

† ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν ὁ καπνὸς παίζει σπουδαῖον ρόλον προκειμένου περὶ συνοικισίων.

Ὁ νέος ποῦ θ' ἀγαπήσῃ μίαν κόρην πηγαίνει καὶ κτυπᾷ τὴν θύραν τοῦ σπιτιοῦ της καὶ ζητεῖ φωτιά γιὰ ν' ἀνάψῃ τὸ σιγάρο του. Οἱ ἔξυπνοι γονεῖς ἐννοοῦν περὶ τίνος πρόκειται καὶ ἀνοίγουν τὰ μάτια τους τέσσαρα.

Τοῦ δίνουν ν' ἀνάψῃ. Τὴν ἄλλην ἡμέραν ὁ νέος γυρίζει καὶ ζητεῖ πάλι φωτιά. Ἄν τοῦ κλείσουν τὴν θύραν κατὰ πρόσωπον παίρνει τὰ βρεμμένα. Ἄλλοιῶς ζητεῖ νὰ εἰσέλθῃ καὶ νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν ἐκλεκτὴν του.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πελαγονείας κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΩΗ

ΤΟ ΦΑΛΗΡΟΝ

Με τῆς τελευταῖες ἐκπνοῆς τῆς ἀνοιξῆς καὶ τὸν ἐρχομὸ τοῦ καλοκαιριοῦ τὸ Φάληρον ἀρχίζει νὰ συγκεντρῶνῃ τοὺς θιασώτας του καὶ νὰ πλημμυρῇ τὴν ὑπαρξίν του ἀπὸ ἓνα ἄρρητο θέλητρο. Μὰ πότε τὸ Φάληρον, σὲ ποῖα ὥρα τοῦ χρόνου καὶ σὲ ποῖα στιγμή δὲν εἶναι μαγευτικό; Ὅταν στὰ ὀλογάλανα ἀκρογιαλῖα του δὲν τονίζει τὸ παθητικὸ τραγοῦδι τῆς ἡ χαρὰ τὸ χαμόγελο καὶ ἡ ζωὴ, πολὺ θελκτικώτερο ἀκούεται τὸ παράπονο τῆς μελαγχολίας. Ἡ ψυχὴ μου τὸ ἐρωτεύθηκε ἀπὸ τὴν πρώτη ἀνοιξί τῆς ζωῆς μου. Οἱ βράχοι καὶ ἡ ἀμμουδιῆς του ἔθρεψαν τὴν φαντασίαν μου καὶ τὴν σκέψιν μου, καὶ ἡ ἀφροδισιὰ τῶν κυμάτων του ἐλίκνισε τοὺς πόθους καὶ τὰ ὄνειρά μου.

Ἐρωτευμένος ὡς ἦμουν, πότε μὲ τὴν γαλήνην καὶ πότε μὲ τὴν τρικυμίαν τοῦ Σαρωνικοῦ, ὑπῆρξα πάντοτε θαυμαστής τοῦ Φαλήρου, ὅπως ὁ Σοφοκλῆς καὶ ὁ Πίνδαρος, τῶν Ἀθηναίων, ὅπως ὁ Ὀράτιος, τῆς πηγῆς τῆς Βανδουσίας.

Ἡ ψυχὴ μου λησμονεῖ τοὺς πόνους τῆς ὅταν ἐπάνω ὁ τὴν νοτισμένη ἀμμουδιὰ του σημειῶν τὰ βήματά μου. Τὸ ἀγάπησε μ' ἔλη τῆς τὴν μελαγχολία καὶ ἤκουσε πολλὰς φορὰς ἔτῃ μοναξιά μου, μέσα ὁ τὴν ἄγρια θύελλα τῆς ζωῆς, τὴν λύρα μου ν' ἀναδίδῃ ἤχους γεμάτους ἀπὸ ἓνα περίλυπο παράπονο.

Καὶ σὺ περναῖς σὰν ὄνειρο μπροστὰ μου ρημαγμένο
Ἦ θάλασσα γαλάζια τοῦ Φαλήρου,
Ποῦ σὰν τὸ κύμα σου ἔφτανε ἔτῃ πόδια μου ἀφρισμένο
Μ' ἐδύθειζες ὡς τ' ἄδυτα τοῦ ἀπείρου!

Μὰ ὅταν θάρθῃ, τὰ χεῖλη μου στὸ χαμέγελο ξένα,
Στὶς ἔχθες σου νὰ ὄνειρευθῶ καὶ πάλι
Καὶ θὰ θωρῶ τὸ κύμα σου μὲ βλέμματα θλιμμένα
Ν' ἀναδρομῆ ἔτῃ ἀμμόστρωτο ἀκρογιαλί,

Θὰ μοῦ θυμίσης, θάλασσα, — κιὰν εἶναι νὰ πεθάνω
Τὴν πρώτη τῆς καρδιάς μου τρικυμία,
Ποῦ ἡ γαλήνη σου ἀπλωτῇ ἔτῃ ἀμμουδιῆς ἐπάνω,
Μετέβαλε ἔτῃ ἀπέραντη ἀρμονία;

Ἐπάνω ἔτῃ ἀκρογιαλιά — εἶναι ἀρκετὰ χρόνια τώρα — ἐπέρασα ὀλόκληρη νύχτα. Εἶχα μεταβῆ, ὅπως ὁ υἱὸς τῆς Θέτιδος, νὰ ὄνειροπολήσω παρὰ τὸν ἄπειρον πόντον. Τὸ φῶς τῆς χαραυγῆς ἦτο ἀμφίβολον ἀκόμα. Στὸν Ὑμηττὸν ἡ ροδοδάκτυλος ἐκοιμᾶτο, ἐνῶ πέρα πρὸς τὰ γραφικὰ βουνὰ τῆς Σαλαμίνας τὸ φεγγάρι ἀποσταμένο ἔγερνε πρὸς τὴ δύση του. Ἡ θάλασσα σιωπηλῇ ἀπλώνοταν ὅπως ἓνα γαλανὸν ὕφασμα τεράστιο καὶ ἀπτύχωτο, καὶ μόνον ἔτῃ ἀμμουδιὰ ὁ φλοῖσθος τοῦ κύματος μὲ μιὰ μονότονη ἀρμονία ἐθώπευεν, ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν, τὴν ἡσυχίαν τῆς νύχτας καὶ ἀποτελοῦσε μιαν ἄλλη μελωδία ἐξωτική μὲ τὸ θρούισμα τῶν ροδοδαφνῶν τοῦ πάρκου. Ὁ Σαρωνικὸς βυθισμένος ἔτῃ ἓνα ὠχρόλευκο πέπλο, μοῦ ἔστειλε τὰ δροσερά του φιλήματα μὲ τὴν ἐλαφρότατη πνοὴν Τροπαίας. Τριγύρω μου ἀπέραντη σιγή. Κανένα φῶς τεχνητὸδὲν ἐνοχλοῦσε τὸ βλέμμα μου, καμμία φωνὴ ἀνθρωπίνη δὲν ἐτάραττε τὴν ἀκοή μου. Ἐγὼ μόνος μπροστὰ ἔτῃ τὴν δαυμονίαν, τὴν γόησσαν, Φύσιν, Βλέποντας μὲ τὴν ψυχὴν μου πότε τὴν κοιωμένην θάλασσαν καὶ πότε, ὅπως ἡ Κασάνδρα ἔτῃ τῆς ἔχθες τοῦ Σικανάνδρου, τῆς πεθαμένης ἀνοιξῆς καὶ τ' ἄστρα τὰ σκυ-

σμένα. Καί μέσα 'ς αὐτή τὴν δλοζώντανη μονοξιά ἓνα βάρως κατέλαβε τὴν ψυχὴ μου. Ἡ καρδιά μου χτυποῦσε δυνατὰ καὶ ἤσθανόμουν οἱ λυγμοὶ ν' ἀνέρχονται 'σ τὸ στηθος μου διὰ νὰ ξεσπάσουν σ' ἓνα ἀτελείωτο κλάμα. Ὅταν συνῆλθα, τὸ φεγγάρι εἶχε χαθῆ πίσω ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ βουνά. Ἡ πούλια περισσότερον εὐδιάκριτη, τρεμόσβυνε 'ς τὸ ἕνα-στρον χάος. Ἐνοιῶσα μέσα μου τὸν θεὸν ποῦ ὑπαινίσσεται ὁ Σωκράτης 'ς τὸ περίφημον Συμπόσιον, καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλω ἐπανελάμβανα τοὺς στίχους τῆς Λεσβίας:

Δέδυκε μὲν ἄ Σελάννα
καὶ Πλητάδες, μέσαι δὲ
νύκτες, παρὰ δ' ἔρχεσθ' ὦρα
ἐγὼ δὲ μόνα καθεῦδω.

Οἱ ἀρχαῖοι ποιηταί, καθόσον ἐνθυμοῦμαι, φαίνεται ὅτι δὲν ἔτρεφον ἐξαιρετικὴν συμπάθειαν πρὸς τὸ Φάληρον ὅπως οἱ νεώτεροι. Ἴσως ἀπὸ κοσμικῆς ἀπόψεως, δὲν εἶχε τὸ σημερινὸν θέλημα. Ἀλλὰ μήπως εἶνε αὐτὸ ποῦ σύρει δεσμίους τοὺς νεωτέρους ποιητάς; Βεβαίως ὄχι. Ἐκεῖνο ποῦ τοὺς ἐνθουσιάζει, εἶνε ἡ ἀκρογιαλιὲς του, τὸ ἄρωμα τοῦ μπάτη, ἡ γραμμὲς τῶν βράχων του καὶ ἡ σμαράγδινη διάφανεια τῶν νερῶν του. Ὁ Ζὰν Μορεὰς 'ς τῆς «Στροφές» του, μέσα 'ς τὴν μελαγχολία ποῦ πιέζει τὴν ψυχὴν του καὶ τὴν σκέψιν του, αὐτὴ τὴν θεσπεσία θάλασσα τοῦ Φαλήρου νοσταλγεῖ ὅταν λέγει.

«Μὰ θὰ ποθοῦσα, θάλασσα, 'ς τ' ὠραῖο σου ἀκρογιάλι,
Λίκνο τῆς νιότης μου ἤρεμο, νὰ ὄνειρευθῶ μιὰ μέρα,
Καὶ τῶν κυμάτων σου ὁ ἄφροδς νὰ μὲ δροσίση πάλι,
Τοὺς στεναγμοὺς τῶν γλάρων σου γροικῶντας 'ς τὸν αἰθέρα.»

Στὶς ὄχθες τοῦ Σικουάνα, θὰ ἐθώπευσε πολλὰς φορές μὲ τὸν λογισμό του καὶ τὴν Φαληρικὴ ἀμμουδιά γιὰ νὰ μελωδῇ 'ς ἄλλους στίχους πάλι,

Ἐκείνη τῆς θάλασσας, τῶν Νηρηίδων λίκνα,
Ποῦ ἔσχιζαν τὰ νεαρά μου χέρια.

Ὁ Κωστής Παλαμᾶς 'ς τῆς «Ἐκατὸ Φωνές» δὲν ἔμεινε ἀσυγκίνητος ἀπὸ τὰ θέλημα τοῦ Φαλήρου. Ὅπου ὁ Ὑμηττός, ἤκουσε καὶ αὐτὸς τὴν ἐρωτικὴν μελωδία τῶν κυμάτων.

Τὰ χιόνια εἶνε στὸν Πάρνηθα σὰν ἄνθισμα κι' αὐτά,
Χαϊδεύει τὸν Κορυθαλὸ δειλὴ χλωμάδα ὄνειρου,
Τοῦ θεοῦ τοῦ Βράχου τοῦ γελᾷ ἢ Πεντέλη, κι' ὁ Ὑμηττός,
Ἀκούει γυρτὸς τὸ ἐρωτικὸ τραγοῦδι τοῦ Φαλήρου.

Ἀπὸ τῆς παλαιότερης ἐντυπώσεως μου ἡ μνήμη μου ἐκράτησε κ' ἓνα ἀλησμόνητο δράμα. Βυθισμένος, ποῖος ξέρει, σὲ ποῖα σκέψιν, μοῦ φάνηκε πῶς εἶδα ἐμπρὸς μου τὴν Σίβυλλα. Ἡ Κυμαία παρθένος μὲ συναπάντησεν ἐπάνω 'ς τὴν παραλία. Ἀνέκοψε τὸ βῆμα τῆς, ὕψωσε τὰ βλέμματά τῆς ποῦ εἶχε χαμηλωμένα 'ς τὴ γῆ, καὶ ταχμένη ἀπὸ τὸν θεὸ ποῦ τὴν ἐνέπνεε μοῦ εἶπε. «Μεγάλα πράγματα ζητεῖς. Καὶ ὅμως μὴ φοβῆσαι· γλίγωρα θὰ ἰδῆς τὰ χλοερὰ Ἠλύσια ποῦ τόσον ποθεῖς. Γιὰ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἀρετὴ δὲν ὑπάρχει κανένας δρόμος ἀπρόσιτος».

Καὶ ἐτραύλισαν τὰ χεῖλη μου καὶ ἡ Κυμαία Κόρη ἐχάθηκε. Μὰ τὴν φωνὴ τῆς πῶς θέλετε νὰ τὴν λησμονήσω;

*
**

Ἐχω ἰδεῖ τὸ Φάληρον ἀπὸ ὅλα τὰ ὑψώματα τῆς Ἀττικῆς. Ἀπὸ τὸν Λυκαβητὸν καὶ τὴν Ἀκρόπολιν φαίνεται ὡς ὄνειρον. Ἀλλ' ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου τὸ αἰσθάνεται κανεὶς βαθύτερα 'ς τὴν ὑπαρξί του, εἶνε ἡ βεράντα τοῦ «Ἀκταίου». Ἀπὸ τὸ σαλονάκι μὲ τὸν ἀραβικὸ του ρυθμὸ καὶ ἀπὸ τὴν βεράντα του, τὸ ἔχω ἀπολαύσει ὅλες τῆς ἐποχῆς. Καὶ ὅταν ἡ θάλασσα μανιωμένη ἐθρυμμάτιζε τὰ κύματά τῆς στὴν ἀμμουδιά, καὶ ὅταν ἡ γαλήνη τὰ ἄφινε σβυσμένα νὰ τονί-

ζουν τὴν παθητικὴν τους μελωδίαν. Εἶνε ἡ τελειότερη βε-
ράντα ποῦ ἔχω ἰδεῖ. καὶ δταν ἐπάνω ἔς τὰ δλόλευκα μάρ-
μαρά της κάθουμαι καὶ ὄνειροπολῶ, θυμοῦμαι τὴν βεράντα
τοῦ καφενεῖου τῶν Παρισίων ἔς τὸ Μονακό.

Καὶ ὅμως ἓνα δειλινὸ ποῦ εὐρέθηκα ἐκεῖ, καὶ κάτω ἀπὸ
τὰ πόδια μου ἀπλώνονταν ἡ Μεσόγειος μεγαλοπρεπῆ καὶ
ἀπέραντος ἔς τὴν ἔκτασίν της, δὲν γνωρίζω γιατί ἡ ψυχὴ
μου ἐτόνισε τὸ νοσταλγικὸν της τραγοῦδι :

Κἄποιους λυγμοὺς ἀπόκρυφους ἔς τὰ στήθη μου φουντώνεις,
Σὰν κουρασμένο ἀπ' τοὺς θαρμῶδες τοῦ Ἀπριλίου.

Τὸ κύμα σου τ' ἀζάρωτο ναρκωτικὰ ξαπλώνεις
Ἐθ' θάλασσα σμαράγδινη τῆς Μεσογείου.

Καὶ νοσταλγῶ ἔς τὸ δειλινὸν τὸ Ἀπτικὸ ἀκρογιάλι
Ποῦ τὸ νοτίζει ἔς τὴν ὄρυσσάν της ἡ Τροπαία

Σὰν γέρνει ὁ ἥλιος πνίγοντας ἔς τὴν φωτεινὴν του ἀγκάλην
Τῶν καρδιῶν π' ἀναχωροῦνε τὴν κεραία.

Τὸ Μονακό, μ' ἔλη τὴν φυσικὴν καὶ τὴν τεχνητὴν λαμ-
πρότητά του, δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοινὸν μὲ τὴν ἀερώδη ὁ-
μορφίαν τοῦ Φαλήρου, οὔτε τὸ «Καφενεῖον τῶν Παρισίων»
μὲ τὸ «Ἀκταῖον.» Τὴν αἴσθησιν ποῦ ζητεῖ κάθε εὐγενικὴ
ψυχὴ, μόνον ἐδῶ τὴν εὐρίσκει. Τὸ ὄργισμα τῶν χρωμά-
των, τὴν ἁρμονίαν τῶν γραμμῶν, τὴν μαγευτικὴν σκηνογρα-
φίαν, ποῦ ἀπλώνεται μπροστὰ ἔς τὸ ἐκπληκτικὸν βλέμμα. Πη-
γαίνετε ἓνα δειλινὸ ἔς τὴν βεράνταν τοῦ «Ἀκταῖου» καὶ ἀπὸ
ἐκεῖ βυθισθῆτε ἔς τὴν πραγματικότητά καὶ ἔς τὸ ὄνειρο μα-
ζὶ ὅπως ἐγώ. Θὰ ἴδετε, ὅτι ὅλα ἀποπνέουν τὸ ἄρωμα μιᾶς
ζωῆς λεπτῆς καὶ ἀριστοκρατικῆς. Θὰ νοιώσετε βαθεῖαν τὴν
ἁρμονίαν τῆς κοσμικῆς ὀραιότητος μὲ τὴν φυσικὴν.

**

Ἐνα βράδυ — τὸ φεγγάρι ἦτο ἀκόμη ἔς τὸ πρῶτον του

τέταρτον—ἐπάνω ἔς τὸν θαυμαστὸν ἐξώστην τοῦ «Ἀκταῖου»
σφυρηλατοῦσα μ' ἓνα φίλον μου τὰ ὄνειρά μας. Τριγύρω
μας ὁ ὠραῖος κόσμος τῶν Ἀθηναίων, ὡς σμήνος μελισσῶν,
ἄφινεν ἓνα ἀτελεύτητον βόμβον. Τὸ θρούισμα τῶν μεταξω-
τῶν ἀμφίσεων ἀντήχει ἔς τὸν ἐγκέφαλόν μας ὅπως ἔς τὸν
ἐγκέφαλον τοῦ Βερλαίν. Παρήλασαν τότε ἀπὸ μπροστὰ μας
ἐλθες ἢ γόησες μορφές. Μία ἦτο ὅπως τὸ δενδρύλλιον ποῦ
ξαναπλώνει, μὲ τὴν ἐπιστροφή τῆς ἀνοιξίς, τὸ καινούριον
τοῦ φύλλωμα.

Μιά ἄλλη μὲ ὄνομα ξενικόν, μὲ τὰ μεγάλα της μάτια,
ὀλόλευκη ὅπως τὰ χιόνια τῶν Ἀλπεων, ὁμοίαζε μὲ τὴν
Ἀναδυομένην. Καὶ ὕστερα ἀπὸ τόσες ἄλλες, κάτω ἔς τὸ
βάθος, μακριὰ ἀπὸ τὴν βεράνταν, σιμὰ ἔς τὴν παραλία ποῦ
γλυκοφιλοῦσε τὸ κύμα, ἡ γυναῖκα τοῦ φίλου μου.

Μαῦρα μαλλιά, ὀλόλευγα ἔς τῆς ἄκρας τῶν κροτάφων,

μὲ τὸ χαριτωμένο ἀγοράκι της, ἀληθινὸν Χερουδίμ, ἐθώ-
πευαν μὲ τὰ βλέμματά τους τοὺς ἀφροὺς τῶν κυμάτων, ποῦ
διέγραφον μεγάλας καμπύλας ἐπάνω ἔς τὴν νοτισμένη ἀ-
κρογιαλιά καὶ τὰ πύρινα αὐλάκια, ποῦ ἄφινε τὸ φεγγάρι,
στὰ διάφανα νερά.

Ἐμπρὸς σὲ μιὰ τέτοια ὄπτασις ὁ φίλος μου δὲν ἐκτρα-
τήθη καὶ εἶπε :

— Ὁ κόλπος τῆς Νεαπόλεως, ἡ παραλία τοῦ Μπραΐτον
καὶ ὀλόκληρος ἡ «Γαλανὴ Ἀκτὴ» δὲν εἶνε τίποτε μπρο-
στὰ ἔς αὐτὸ τὸ πανόραμα.

Μοῦ ἐρχεται νὰ πέσω ἔς τὴν θάλασσα γιατί πουθενὰ δὲν
θὰ εὔρω ὀραιότερον θάνατον.

Κ' ἐγὼ ἀφηρημένος ἐψιθύρισα.

— Πουθενὰ !

**

Γιατί, ὅταν κανεὶς μεθ' ἀπὸ τὸ κύμα τῆς ζωῆς, δταν
αὐτὴ ἢ ζωή, ποῦ εἶνε τόσον ὀλίγη, κοχάζη μέσα μας,

ὄνειροπολοῦμεν τὸν θάνατον ; Ἄλλοίμονον, φαίνεται πῶς ἡ
ψυχὴ μας ποθεῖ τὸ θέλγητρον τοῦ ὠραίου θανάτου. Μὰ
αὐτὸ τὸ θέλγητρόν σου, ὦ Φάληρον, θὰ μᾶς παρακολουθήσῃ
ἄρα γε καὶ εἰς τὸν τάφον ;

ΠΕΤΡΟΣ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Εἰς μίαν Ἰαπωνικὴν ἐπιθεώρησιν ὁ δόκτωρ Ἰνούφ γράφων πε-
ρὶ τῆς συγχρόνου φιλολογίας τῆς πατρίδος του, λέγει, ὅτι εὕρισκε-
ται μᾶλλον ὀπισθοδρομημένη πρὸς τὰς περασμένας ἐποχὰς πορὰ
προοδεύουσα· ἀκόμη ὅτι οἱ Ἰάπωνες συγγραφεῖς τῆς σήμερον ὀλί-
γον φροντίζουν περὶ τοῦ ὕφους. Κατ' αὐτὸν αἱ σπουδαῖ ἐχουν πα-
ραμεληθῆ σήμερον, ἀπασχολοῦνται μᾶλλον περὶ τῶν ἔξω συμβαι-
νόντων, ἰδίως εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ὅλίγοι Ἰάπωνες ἔχουν προσωπι-
κὴν γνώμην. Ξενοπάθεια ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον. Κοντολογία ἢ ση-
μερινὴ Ἰαπωνικὴ φιλολογία, δὲν ἀξίζει τὸν κόπον.

*
**

Ἐνας Ἰάπων Ἀδάκι Κιννοσοῦζε ἐξηγέρθη ἐναντίον τοῦ Πέτρον
Ἀότι ὁ ὁποῖος παρέστησε τὴν Ἰαπωνίδα ὡς ἓνα παιγνιδάκι διὰ
τὸν ἄνδρα καὶ διόλου *σύντροφον* τοῦ ἀνδρός. Ἀναφέρει τὸ Genji
Minogatari, τὸ ἔργον ποῦ κατέχει εἰς τὴν Ἰαπωνικὴν λογοτεχνίαν
θέσιν ὁποῖαν ἡ Ἰλιάς εἰς τὴν Ἰαπωνικὴν, καὶ τὸ ὁποῖον ὀφείλεται
εἰς μίαν γυναῖκα τῆς ἀλλῆς. Αἱ γυναῖκες κατὰ τὸν ἀρθρογράφον,
ὑπῆρξαν ὁ ἐγκέφαλος τῆς Ἰαπωνίας καὶ πολλάκις ὑπερέβαινον
τοὺς ἄνδρας εἰς τὰ ἐδάφη τῶν μάλιστα. Ἡ πρώτη ἐκστρατεία τῶν
Ἰαπῶνων εἰς τὸ ἐξωτερικόν, εἰς τὴν Κορέαν, ἐνηργήθη ἀπὸ μίαν
γυναῖκα τὴν αὐτοκράτειραν Γίνκο. Καὶ ἄλλαι γυναῖκες ἐφάνησαν
χρήσιμα εἰς τὸ Ἰαπωνικὸν κράτος.

ΗΡΩΩΝ ΑΙΜΑ

Στὰ θύματα τῆς Μακεδονίας

Αὐτοῦ στὸ χῶμα τὸ ἱερὸ τὸ ποτισμένο μ' αἷμα
Κοιμήθητε, ὦ ἱερεῖς σκιᾶς τόσων ἡρώων!...
Αὐτοῦ ποῦ θρόνον ἔστησε ὑπέρλαμπρο ἢ δόξα
Τοῦ ἔργου σας αἰώνιο θὰ ἰδρῶθῃ μητροῶν....

Καὶ θὰ διαβάζουν οἱ λαοὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης
Καὶ στέφανα θὰ πλέκουνε διὰ τὰ μνημάτ' ας.
Αἰώνια θᾶν' ἢ δόξα σας καὶ ἡ γεννιὲς ποῦ θᾶρθουν
Μ' εὐλάβεια θὰ προφέρουνε τὸ ἐνδοξ' ὄνομά σας....

Καὶ θᾶνε κάθεσ τάφος σας ὀλάνοιχτο βιβλίον
Ποῦ θὰ διαβάζει μὲ ἱερὴ συγκίνησ' ὁ καθένας
Κι' ὅπως ἐσεῖς πεθάνατε γιὰ Πίστι γιὰ Πατρίδα
Κ' ἐκεῖνοι θὰ πεθαίνουνε μ' ἐλπίδα ἓνας ἓνας....

Κοιμήθητε, Παῦλε Μελά, καὶ σὺ ἄνδρ' εἰς Ἄγρο,
Καὶ σεῖς ἀθάνατ' ἦρωες, ποῦ στῆ Μακεδονία
Μὲ τὸ ντουφέκι στῆ δεξιᾷ, στῆς ρεμματιᾶς, στὰ δάση
Ἐχύσατ' τὸ αἷμά σας γιὰ τὴν Ἐλευθερία.....

Στεφάνια χρυσοκέντητα γιὰ σᾶς οἱ δόξα πλέκει.....
Ἄχι! κι' ἂν ἀπεθάνατε, αἰώνια σεῖς ζῆτε!...
Κάθε καρδιὰ Ἑλληνικὴ γιὰ σᾶς τὸ δάκρυ χύνει...
Αὐτοῦ, στὸ χῶμα τὸ ἱερὸ, γενναῖα, κοιμηθῆτε!.....

Γιάννινα 1909

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Β. ΒΙΔΟΥΡΗΣ

ΤΑ ΦΥΛΛΑ ΕΠΕΣΑΝ

ΣΟΝΝΕΤΑΚΙΑ-ΑΚΟΥΑΡΕΛΛΕΣ-ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Κ Η Φ Η Σ Σ Ι Α

Ψιλή, άραιά, μανή καταπίπτει ή βροχή. Τα βελονοειδή των πευκών φύλλα εκβάλλουσιν έλαφρόν συριγμόν υπό τόν υγρόν άσπασμόν της, ένω ή παχειά και έριβώλαξ της Κηφησιας γη άναδίδει την ιδιάζουσαν εκείνην όσμήν, *την όσμήν της βροχής.*

Στηριγμένος επί του παχέος κορμού, παλαιού άλλά πυκνοφύλλου πεύκου, προσηπισμένος κατά της βροχής υπό του πυκνού του φυλλώματος θεώμαι και άπολαμβάνω.

Πέριξ του κορμού λευκάων σχηματίζεται κύκλος, ένω άμέσως μετ' αυτόν ή γη υγρανθείσα έναλλάσσει τό φαιόν προς τό μέλαν χρώμα. Το βλέμμα μετά κόπου πολλού προς τόν όρίζοντα φέρεται. Η βροχή σχηματίζει πυκνήν όμίχλην, παρέχει έντελώς την έντύπωσιν λεπτού λευκού πέπλου βεβρογμένου.

Πού και που όμως παραδόξως ό πέπλος υπό την έπιήρειαν του άνέμου άνυψούται ή και σγίζεται και ό όφθαλμός διακρίνων πέραν, μακράν μικρόν μαυρισμένον τεμάχιον του δάσους της Πεντέλης ή και μικροσκοπικόν καθρέπτην, τεμάχιον έπιφανείας θαλάσσης φωτιζόμενον άπό δραπέτιδας ήλιακάς άκτίνας.

Ο Σεβ. Μητροπολιτης Σηλυβρίας κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Τὸ σπάνιον τοῦ θεάματος δι' Ἀθηναῖον, ἢ μεθυσιτικὴ τῆς βροχῆς ὁσμὴ μὲ καθιστῶσι γενναιότερον. Τὴν βροχὴν περιφρονῶν διέρχομαι τὴν ὁδὸν καὶ εἰσδύω εἰς τὰς πυκνάς λόχμας τὰς πλαισιούσας τὴν ὁδὸν Μαραθῶνος.

Κόσμος ὄλος κάλλους, σιγῆς, μυστηρίου. Κόσμος ντροπαλὸς καὶ μετριόφρων, κόσμος ἀπαιτῶν μάτι ὀξύ, αἰσθήσεις λεπτὰς καὶ ψυχὴν ζητοῦσαν ἐν τῇ φύσει τοῦ πόνου τῆς τὴν λήθην.

Ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν πευκῶν τὸ ἔδαφος ξηρὸν καὶ εἶτα μικρὰ μονοπότια διὰ μέσου δαιδάλων πρίνων καὶ ροδοδαφνῶν καὶ σχοίνων καὶ δένδρων. Ἐδῶ κλείεται τὸ μονοπάτι ἀπὸ ἄγριον νισσὸν ἐκτείνοντα τοὺς πλοκάμους τοῦ πρὸς τὴν ὑπερκειμένην πεύκην, ἐνῶ παρὰ πέραν κενὸν διάστημα, χαῖνον καὶ ἄχαρες, ἔργον τῆς βαρβάρου χειρὸς σκαιοῦ ὑλοτόμου. Ἡ ζωὴ τοῦ μικροκόσμου φαίνεται σβεσθεῖσα. Ἄλλ' ὑπὸ τοὺς κλάδους τῶν θάμνων, πρὸς τὴν ρίζαν αὐτῶν ζωῦφια τινα φαίνονται περιφρονοῦντα τὴν ὀργὴν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐργαζόμενα τὸν σκληρὸν τῆς ὑπάρξεως ἀγῶνα. Ραθυμῶς ὁμως, κοπιωδῶς, ἴσᾶν μουνδιασμένα. Μήπως καὶ αὐτῶν τὰ νεῦρα ἢ νοτιὰ νερολιᾶζει ;

Καὶ εἶναι ὠραῖον τὸ πράσινον φύλλωμα τῶν πευκῶν ὑπὸ τὴν βροχὴν, καὶ τῶν σχοίνων οἱ σμαράγδινοι κλώνες, καὶ οἱ μικροὶ ἀδάμαντες, εἰ σχηματιζόμενοι ἐκ διολισθησάσης σταγῶνος ἐπὶ τῶν ἰστών τῆς ἀράχνης, οἱ τόσον τῶν πραγματικῶν ὠραιότεροι.

Καὶ ἡ βροχὴ πίπτει, ψιλή, σιγαλή, ἐνῶ τῶν πεύκων ἡ κόμη λαμβάνει τὸ τόσον σπάνιον δι' αὐτὴν λουτρόν. Καὶ ἡ ἡδονὴ εἶναι μεγάλη, ἀνεκφραστός, ἀπεριγράπτος τοῦ νὰ ἦσαι μόνος, ὀλομόναχος ἐν μέσῳ τοῦ εὐγλώττου τῆς φύσεως κάλλους, μακράν, μακρὰν τοῦ ἀνθρώπου, τῆς λίμνας του, τῆς ἐνοχλήσεώς του, τῆς ἀναπνοῆς του, τῆς πλαδαρότητός του, τῶν ἀστείων του, τῶν ἀπαιτήσεών του, τῆς πεζότητός του, τῆς σάγλας του.

Μόνος, μόνος μὲ τὸν πόνον σου, μὲ τὴν ἀηδίαν τῆς ζωῆς,

μὲ τοὺς κρυμμένους σου πόθους, μέσα στὸ ἀπέριπτον, στὸ μετριόφρον, στὸ σιγηλὸ κάλλος τῆς ὠραίας Κηφησοῖας.

ΤΑ ΙΧΝΗ ΕΣΒΕΣΘΗΣΑΝ

Ἡ βροχὴ πίπτει σιγαλή, ἀπαλή, ὡς δάκρυα ἡσύχως καταλειβόμενα ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου, ἐν τῇ σιγῇ τοῦ κοιτῶνος, ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει φευγαλέου ἀρώματος, ὕπερ αἱ αἰσθήσεις σου ἀνέπνεον ὑπεράνω τῶν ἀπαισίων ἀστῶν, οἵτινες ἀπ' αὐτῆς σὲ χωρίζουν.

Καὶ διαβηματίζων τὰς ἀτραπούς καὶ διασκελίζων τὰ μονοπάτια φέρεσαι ἀκουσίως ὅπου μαζί της τὸ κάλλος τοῦ τοπίου εἰθαύμασες, ὅπου εἰσέπνευσας μαζί της τὸ ἄρωμα τοῦ δάσους, ὅπου μαζί της ἤκουσες τοῦ πτηνοῦ τὸ ἄσμα ἢ τὸν ψίθυρον τῆς πεύκης. Καὶ ζητεῖ τὸν κλώνα εἰς ὃν ἐκρέμασες τὸ καπελάκι της, ὀξύνεις τὴν ὄρασιν διὰ ν' ἀνεύρης τὰ ἔγνη τῶν μικροσκοπικῶν ποδῶν της. Καὶ ὁ κλών ἐξόπη καὶ τὰ ἔγνη ἐσβέσθησαν.

Ἄλλ' ἐδῶ, ἐδῶ, εἶγες ἀπομακρύνει τοὺς χαμηλοὺς κλάδους μικροσκοπικοῦ πεύκου καὶ τοὺς ἔδεσες κόμπον διὰ νὰ μὴ ἐνοχλοῦν τὸ κεφαλάκι της, καὶ ἀπέκοψες τὴν δασεῖαν κόμην ἀνιδάδους κρίνου καὶ ἔκαμες μαλακὸν στρωῖμα ἀπὸ ξηρὰ φύλλα πεύκου διὰ νὰ τῆς κάμης ὀλίγον τόπον νὰ καθίση ἀναπαυτικά.

Ἐδῶ καιημένη καὶ παίζουσα μὲ τὴν διμπρέλλαν της σὲ ἐλάλει μὲ τὴν γλυκυτάτην παιδικὴν φωνὴν της, ἐνῶ σὺ συγκεντρῶν ὀλόκληρον τὴν ψυχὴν σου εἰς τὰ μάτια σου τὴν παρετήρεις, τὴν ἐλάτρευες ἐν σιγῇ, ἀνίκανος ν' ἀρθρώσις μίαν λέξιν, ζῶν μόνον δι' αὐτῆς.

Καὶ τὸ στρωῖμα τῶν φύλλων τοῦ πεύκου διέλυσεν ὁ ἀδιάφορος ποὺς τοῦ διαβάτου, καὶ ὁ κόμβος τῶν κλάδων τοῦ πεύκου ἐλύθη.

Καὶ τίποτε, δὲν ἀπέμεινε παρὰ ἡ ἀνάμνησις μόνη ἐκείνης καὶ ὁ πόνος, ὁ πόνος τῆς καρδιάς σου.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΙΣ LA MINORE

Μακρός, ὀγκυρός, ὡς κόσμου κροτάλων πολλῶν ἁρμονία, ὡς δοῦπος βαθῆς πυροβόλων κροτούντων, τῶν κυμάτων ὁ τρόμος τὴν ψυχὴν μου κηλεῖ.

*
**

Τὴν τρικυμίαν αὐτῆς ὁ χορὸς τῆς θαλάσσης νὰ συμπνίξῃ δὲν δύναται. Ἄρμονία μόνον τελεία μεταξὺ αὐτῶν συμπληροῦται.

*
**

Ὡς δ' εἰς τὸν **Σίγουρδ** τοῦ Βάγνερ τὸν χορὸν τῶν νυμφῶν τοῦ Βορρά ὁ εἰς τὰ ἄντρα σφηνούμενος ἄνεμος ρυθμίζει, οὕτω καὶ τῆς ψυχῆς μου τὴν τρέμουσαν τρικυμίαν τοῦ πελάγους ἢ τρέλλα μουσικῆς πλαισιοῦ.

*
**

Τὸ κῦμα, τὸ κῦμα ἐναλλάσσει, συμπλέκει, φιλεῖ καὶ ἐν τῇ ὑγρᾷ του ἀγκάλῃ ὡς ἐν παλεύῳ σαβάνῳ συγκλείει.

*
**

Καὶ οἱ πόθοι ἐν τῇ μακρᾷ αὐτῶν συμπλοκῇ, ἐν τῇ φλεγούσῃ καμίνῳ συμφύρονται καὶ συγκυλοῦνται, οὐδέποτε σβεννύμενοι, αἰετοτε ἀναζῶντες!

*
**

Μικρὰ, ὡς βάμβακος τολύπη, λευκά, ἀμφίκυρτα συννεφάκια ὁ βορρᾶς εἰς τὸ μέγα τοῦ οὐρανοῦ πέλαγος κυλεῖ. Καὶ φεύγουν καὶ τρέχουν.

*
**

Καὶ αἱ ἀναμνήσεις μέσα στοῦ νοῦ μου τὸ ἀτελεύτητο στάδιον ἄρματοδρομοῦν χωρὶς τέρμα, χωρὶς ἀθρητρίαν.

*
**

Καὶ ἡ ψυχὴ μου, ἡ ψυχὴ μου θρηνεῖ, ἐνῶ τῆς θαλάσσης τὸ σῶμα ἀνάλητον, παγερὸν παραμένει.

*
**

Μακρός, ὀγκυρός, ὡς κόσμος κροτάλων πολλῶν ἁρμονία, ὡς δοῦπος βαθῆς πυροβόλων κροτούντων τῶν κυμάτων ὁ τρόμος τὴν ψυχὴν μου κηλεῖ.

Υ Δ Ρ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Μικρά, τόση δὰ ἡ εἰκόν.

Λευκοῦ ἀνάμνησις ὄχρα, ἐκ τριχάπτου τῆς Βαλεντίας τὸ πλαίσιον, ἀπολήγον εἰς μικροσκοπικοὺς φιόγγους ἀντανάκλωντος εἰς τὸ ὕδωρ κυανοῦ.

Ἄπαλός, σιγηλὸς τοῦ ζωγράφου ὁ χρωστήρ ἐπὶ τοῦ ἐκ σινικῆς μετάξης πίνακος ὠλίσθησε καὶ τὸ καλλιτέχνημα ἐν τόνῳ φευγαλέῳ ἐνεπνεύσθη.

Ἰώδης ἢ αἰσθῆς, ἐσβεσμένος λευκὸς ὁ ἐκ τριχάπτου χιτῶν, ροδίζον τὸ θεῖον στήθος ἐλέγχων, ὑγρῶς κυρταὶ τοῦ σώματος αἱ γραμμαῖ, τοῦ ὀρίμου σίτου τῶν γυμνῶν βραχιόνων τὸ χρῶμα.

Καὶ ἐπὶ τοῦ θείου πίνακος, ἐπὶ τῆς μάγου σιφίδος τοῦ σώματος τρεῖς ἰσχυραὶ χρώματος ἀστραπαί.

Πῦρ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

Μέλαν διὰ τὴν κόμην. Ἐρυθρὸς ὁ ἐμβᾶς τοῦ μικροσκοπικοῦ ποδός.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΣΠΑΝΔΩΝΗΣ

ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΕΜΠΤΗ ΜΑΡΤΙΟΥ

Αί μεγάλοι ἀμφιετηρίδες εἶνε σταθμοὶ μνημόσυνοι, καθ' οὓς τὰ ἔθνη ὀφείλουσι νάναμετρῶσι μὲν τὸ παρελθόν, νά μελετῶσι δὲ τὸ μέλλον.

Τοιαύτη μεγάλη ἡμέρα εἶναι διὰ τοὺς Ἕλληνας ἡ εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι ἡ ἔκρηξις τῆς ἐπαναστάσεως προηγῆθη τῆς εἰκοστῆς πέμπτης Μαρτίου κατὰ τινὰς ἡμέρας καὶ ὅτι ἄλλως ἢ ἐν Ἐπιδαύρῳ πρώτη ἐθνικὴ συνέλευσις ὡς ἐπέτειον τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας καθώρισεν τὴν 1 Ἰανουαρίου. Ἄλλ' ἀπ' ἐτέρου τὸ ἔθνος ἀπὸ μακροῦ ἤδη χρόνου συνείθησε νά συνδέῃ τὰς μεγάλας τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ἀναμνήσεις πρὸς τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἧτις ὠρίσθη διὰ Βασιλικῆς Διατάγματος τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως Ὁθωνος πρὸς πανηγυρισμὸν τοῦ εὐτυχοῦς τῆς ἀπελευθερώσεως γεγονότος.

Οὐδ' εἶνε μοναδικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὸ φαινόμενον τοῦ ἑορτασμοῦ μεγάλης τιμῆς νίκης ἐν ἡμέρᾳ διαφόρῃ ἐκείνης καθ' ἣν ἐτελέσθη ἡ μάχη ἢ ἀγαγοῦσα εἰς τὴν νίκην. Κατὰ περίεργον μάλιστα σύμπτωσιν αὐτῶν τῶν μαχῶν τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῆς Σαλαμῖνος τὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἀθηναίοις ἐπινίκια δὲν ἐτελοῦντο ἀκριβῶς καθ' ἃς ἡμέρας εἶχον πολεμηθῆ ἀἰ ἐνδοξοὶ ἐκεῖναι μάχαι.

Ἄλλὰ τί ἑορτάζουμεν, πανηγυρίζοντες τὴν εἰκοστὴν πέμπτην Μαρτίου;

Ἄν ἀναμετρήσωμεν τὴν καθ' ὅλου ἱστορίαν τοῦ ἑλληνι-

κοῦ ἔθνους, ἐπὶ αἰῶνας μακροὺς ἀγωνισθέντος χάριν τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ πρὸς βαρβάρους πολυωνύμους, τέσσαρες πρὸ πάντων μεγάλοι περίοδοι συγκεντροῦσι τὴν ἡμετέραν προσοχήν. Εἶνε δὲ αὗται οἱ περσικοὶ πόλεμοι, αἱ στρατεῖαι τοῦ Ἀλεξάνδρου, οἱ πρὸς τοὺς Βουλγάρους ἀγῶνες Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου καὶ ὁ ὑπὲρ παλλιγγενεσίας ἀγὼν.

Τῶν τεσσάρων τούτων μεγάλων ἀνδραγαθιῶν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους κοινὸς εἶναι ὁ χαρακτήρ. Ὁ ἑλληνισμὸς ἀγωνίζεται μετ' ἐθελουσίας καὶ νικηφόρος, ἐν ἀμύνη ἢ ἐν ἐπιθέσει, πρὸς τοὺς βαρβάρους, καὶ νικῶν διασώζει τὴν ἐλευθερίαν ἢ ἐπιβάλλει καὶ διαδίδει τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμὸν.

Ἄλλ' ὅμως τῶν παρεμφερῶν τούτων ἀνδραγαθιῶν εἶνε οὐχ' ἦττον μεγάλοι αἱ πρὸς ἀλλήλας διαφοραί. Πρὸς μὲν τοὺς Πέρσας ὑπὲρ τῆς ἰδίας πατρίδος ἀμυνόμενοι οἱ Ἕλληνες ἔχουσι γῆν ἐλευθέραν, ὑπὲρ ἧς ἀγωνίζονται, καὶ ἀφορμῶνται ἀπὸ πατρίδων οὐ μόνον ἐλευθέρων, ἀλλὰ καὶ ἀκμαζουσῶν. Ἦρκει δὲ μόνον ἡ κοινὴ σύμπραξις καὶ ὁ περὶ τὸ μάχεσθαι ἠρωτισμὸς, ὅπως ἀποκρουσθῆ ὁ βάρβαρος ὁ διανοηθεὶς καὶ ἀποτολμήσας νά χαλκεύσῃ τὰ δεσμὰ τῆς Ἑλλάδος. Καίτοι δὲ ἡ ἔννοια τῆς ἐνότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ, ἦν εἴπερ τις καὶ ἄλλη διατρανόνει ἢ πόλις τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν πίεσιν τοῦ κινδύνου μέχρι τινὸς μόνον ἀνεπτύχθη, οὐδ' ἐξυφάνθη τελεία, αἱ πολιτικαὶ ἀρεταὶ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης, αἵτινες πόλεις πρωταγωνιστοῦσιν καὶ ἐν τῷ ἀγῶνι, καὶ ἡ ἐθελουσία τῶν πολιτῶν αὐτῶν ἠγαγον εἰς τὴν μεγάλην νίκην ἐν τῷ δυσαναλόγῳ ἀγῶνι.

Ἡ δὲ ἀνὰ τὴν Ἀσίαν καὶ μέχρις Αἰγύπτου νικηφόρος προέλασις τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ ἡ κατάλυσις τοῦ περσικοῦ βασιλείου καὶ ἐπὶ τῶν ἑρειπίων αὐτοῦ ἴδρυσις ἑλληνικῶν πολιτειῶν καὶ καταπληκτικὴ διάδοσις τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ συνετελέσθη διὰ συνδρομῆς θαυμασίας περσιτάσεων εὐνοϊκῶν. Τὰς ἐξηντλημένας καὶ ἐξανθούσας

ἤδη πόλεις τῆς νοτιωτέρας Ἑλλάδος ἔχει ἐκνικήσει καὶ καταβάλλει νέα ἑλληνικὴ δύναμις ἀπὸ βορρᾶ, νέος γενναῖος λαὸς εὐρισκόμενος ἐν τῇ σταδίῳ τῆς ἀναπτύξεως, ἡ κραταιὰ ἑλληνικὴ δυναστεία τῆς Μακεδονίας, ἐπωφελουμένη τὰ τε ἀγαθὰ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὰ πταίσματα τῶν Ἑλλήνων. Ὁ δὲ ἑλληνισμὸς ὑπὸ τὸν νέον ἐκείνον πολιτικὸν τύπον μετὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν μακεδονικῶν καὶ ἑλληνικῶν δυνάμεων ὑπὸ τοῦ Φιλίππου θαυματουργεῖ ἀληθῶς ἐν τῇ προσώπῳ τοῦ ἡρωϊκοῦ αὐτοῦ υἱοῦ καὶ ἐκδικεῖ διὰ τῆς ἐκνικήσεως τῶν Περσῶν μέχρις αὐτῆς αὐτῶν τῆς κοιτίδος τὴν πυρπόλησιν τῶν ἑλληνικῶν ἱερῶν ὑπὸ τοῦ Ξέρξου καὶ τοῦ Μαρδονίου. Οὕτω θριαμβεῖ ἐπιφανῶς ὁ ἑλληνισμὸς ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῆς Μακεδονίας καὶ ἐκτελεῖται τότε πρῶτον ἡ ἐπαγγελία καὶ ὁ ὅρκος τῶν Ἑλλήνων ὃν ὤμοσαν τὴν ὑστεραίαν τῆς μάχης τῶν Πλαταιῶν, ἀλλ' οὐδὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐκπληρώσωσιν ἐπὶ ἓνα ὄλον αἰῶνα καὶ ἡμισυ, ὑπὸ ὁμοφύλων συνεχόμενοι κακῶν. Καὶ ὅμως ἡ συμμετοχὴ τῆς ἐντεῦθεν Ἑλλάδος εἰς τὸ μέγα ἔργον εἶναι μικρά, καὶ ἐν ταῖς ἑλλησίσι πόλεσιν ἀπηχεῖ ἐν ἔθνικῃ παραφωνίᾳ ἢ δυσμένειᾳ ἢ καὶ αὐτῇ ἢ βοῇ τῆς στάσεως ἐναντίον τοῦ νικηφόρου παμβασιλέως τῶν Ἑλλήνων τοῦ ἄγοντος ὑπερήφανα μέχρι τῶν ἐσχατιῶν τῆς Ἀσίας τὰ σύμβολα τοῦ νικῶντος Ἑλληνισμοῦ.

Τελευταῖος δὲ τοῦ δεκάτου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος καὶ ἀρχομένου τοῦ δωδεκάτου νικᾷ τέλος μετ' ἀγῶνας τριάκοντα ἐτῶν καὶ ὑπερέκεινα τοὺς Βουγάρους ὁ Βασίλειος καὶ ἐκδικεῖται τὴν νίκην τοῦ Κρούμμου, μεθυσκομένου ἀπὸ τοῦ ἀργυροδέτου κρανίου τοῦ ἠτηθέντος βασιλέως Νικηφόρου. Ὁ μέγας βασιλεὺς περιφέρει ἀνὰ τὴν Ροδόπην καὶ τὸν Αἰμόν, παρὰ τὸν Ὀρβηλον καὶ τὸν Ἰστρον τὸ σῶμά του τὸ γιγάντειον, ἔπερ δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμψῃ τὸ βάρος ὑπερέξήκοντα ἐτῶν, καὶ αἱ στρατιαὶ αὐτοῦ καὶ τῶν μεγάλων του στρατηγῶν νικῶσι τέλος μετὰ μυρίας κακουχίας, μετ' ἀγῶ-

νας ὑπερανθρώπους, μετὰ μάχης πολυνέκρους τοὺς ἐπιδρομεῖς τοὺς ἐγκαθηδρυνθέντας ἐν ταῖς βορειοτέραις ἑλληνικαῖς χώραις ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἀδρίου μέχρι τῆς Πιερίας καὶ τῶν Σερρών, τελευταῖον δὲ καταλύει ὁ νικηφόρος αὐτοκράτωρ τὴν βουλγαρικὴν βασιλείαν καὶ θύει τὰ εὐχαριστήρια ἐπὶ τε τοῦ Παρθενῶνος εἰς τὴν Παναγίαν καὶ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ. Ἄλλ' αἱ μεγάλαι νίκαι τοῦ Βουλγαροκτόνου ἐπετεύχθησαν ὑπὸ αὐτοκράτορος βασιλείου μεγάλου, ἐπεκτεινομένου ἐπὶ ἅπασαν τὴν χερσόνησον τοῦ Αἴμου καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ εἰς μέγα μέρος τῆς Ἀσίας, ἔχοντος δὲ πόρους παμπληθεῖς καὶ κεκτημένου παρ' ὅλας τὰς ἐπὶ προγενεστέρων βασιλείων ἀτυχίας δυνάμιν μεγίστην καὶ τοιαύτην, ὥστε νὰ νικᾷ μὲν συγχρόνως τοὺς Ἀραβας, νὰ διαμφισβητῇ δὲ τὰ νότια τῆς Ἰταλίας εἰς τὸν γερμανικὸν αὐτοκρατορικὸν οἶκον.

Ἄλλὰ τίς ἦτο ἡ θέσις τοῦ Ἑλληνικοῦ, ὅτε ἀνυψώθη κατὰ τὴν τετάρτην περίοδον τῶν ἀνδρογαθιῶν τοῦ ἑλληνισμοῦ ἢ σημαία τῆς ἐλευθερίας; Ἑλλὰς δὲν ὑφίστατο, ἀλλ' ὑπῆρχον μόνον Ἑλληγες. Πέπλος δουλείας τετρακοσίων ἐτῶν εἶχε καταβάλλει τὰ πάντα. Ἀπανταχοῦ ἐρείπια καὶ διωγμὸς καὶ ταλαιπωρία καὶ κατασχύνῃ. Πᾶσ' ἀπόπειρ' ἀποτινάξεως τοῦ ἀλγεينوῦ ζυγοῦ διὰ τῶν πικρῶν ἐκείνων αἰῶνων εἶχε ναυαγήσει. Πᾶσα προσδοκία τοῦ ἔθνους ἐφαίνετο ἐκλιποῦσα. Ἄλλ' ὑπὸ τὰ ἐρείπια καὶ τὴν τέφραν διεσώζετο ὁ σπινθὴρ τῆς ἐλευθερίας, ὃν ὑπεδαύλιζον οἱ **στρατιῶται** τὸ πρῶτον οἱ φυγόντες μετὰ τὴν μοιραίαν δούλωσιν τοῦ ἔθνους καὶ διατηρήσαντες τὴν ἔξιν τοῦ μάχου ὑπὸ ἡγεμόνας ἀλλοφύλους ἐν τοῖς πεδίοις μαχῶν καὶ φόνων, οἱ κλέφται δὲ καὶ ἀρματωλοὶ κατοπιν. Ὑπεδαύλιζον τὸν σπινθῆρα ἐκεῖνον πλὴν αὐτῶν οἱ διακεκριμένοι τῶν Φαναριωτῶν διερμηνέων τῆς Πύλης καὶ ἡγεμόνων τῆς Μαλακίας καὶ Βλαχίας, ὁ ἑλληνικὸς κληρὸς κρύπτων ὑπὸ τὸ ράσον τὴν ἑλληνικὴν ἰδέαν καὶ συνδιάζων τὴν λατρείαν τοῦ

ἐσταυρωμένου Ἰησοῦ πρὸς τὴν ἀγάπην τοῦ ἐσταυρωμένου ἔθνους, οἱ Ἕλληνες διδάσκαλοι οἱ θεματοφύλακες τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων τῶν ἡμερῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εὐκλείας ἐν ἡμέραις δυσμοίροις, οἱ Ἕλληνες ἔμποροι οἱ χάριν κέρδους φοιτῶντες εἰς ἀκμαίας τῆς Ἑσπερίας καὶ τῆς Ἄρκτου πόλεις ἢ παροικοῦντες ἐν αὐταῖς καὶ βρέχοντες τὸν χρυσὸν ἐν ἀπεκόμιζον ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις ἐκείναις χώραις μὲ τὸ δάκρυ τοῦ θρηνοῦντος τὴν δουλείαν, εἰς ἣν ἦσαν βεβυθισμένοι αἱ γενέτειραι αἱ ἀτυχεῖς.

Ἄπαντες ἐκεῖνοι οἱ παράγοντες ὑπῆρξαν οἱ ἐνωθέντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τὴν ἱεράν ἡμέραν, ἣν ἀντιπροσωπεύει ἡ εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου. Διὰ τῆς συνεργίας ἀπάντων ἐκείνων ἐδημιουργήθη ἡ ἐλευθερία ἐν μέσῳ ἀγῶνων μακρῶν καὶ ὑπερανθρώπων. Ὡς οὐδέποτε ἄλλοτε ἐπαρουσιάσθη ἐκ τοῦ μέσου τῶν ἐρειπίων καὶ τῆς τέφρας, ἀπὸ τῶν κατακομβῶν τῆς δουλείας καὶ τῆς συμφορᾶς ἀναθρώσκουσα Ἑλλάς ἠνωμένη, μεγάλη, μαχομένη ἐκεῖ ὅπου πρότερον δὲν ὑπῆρχεν Ἑλλάς, ἀλλὰ μόνον ἐλληνικαὶ ἀναμνήσεις, ἐλληνικαὶ παραδόσεις, ἐλληνικοὶ βραχίονες, ἐλληνικοὶ νόες, ἐλληνικαὶ καρδίαι. Καὶ ὁ θεὸς ὁ μέγας τῆς Ἑλλάδος θεὸς ἐπέτρεψε τὴν θαυμασίαν ἀληθῶς ἐκείνην νεκρανάστασιν ἔθνους λακπατηθέντος, ἔθνους λησμονηθέντος, ἔθνους θεορουμενοῦ νεκροῦ. Καὶ ἡ θεὰ Ἐλευθερία ἐπέχυσε καὶ πάλιν τὸ μείδιμά της τὸ μειδίαμά της τὸ θεσπέσιον, ἐπὶ τὴν χώραν τοῦ σκότους καὶ τῶν αἰμάτων. Καὶ ἀπὸ τῆς χώρας τῶν λατρευτῶν τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς σοφίας καὶ τέχνης κατῆλθε τοῦ φιλέλληγος Λουδοβίκου ὁ ξανθὸς γόνος ὡς πρῶτος τοῦ μικροῦ ἐλληνικοῦ βασιλείου βασιλεὺς, ὡς πρῶτος ἀναξ τῆς Ἑλλάδος ἐκείνης ἣς ἐπιβολὴ ἦτο καὶ εἶνε νὰ γείνη ὁ πυρὴν τῆς ἐνώσεως τῶν Πανελληνίων.

Εὐλογημένη ἡ εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου.

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

ΤΟ ΘΗΛΥ

— Ἄχ, τί ὄραϊα ! τῷ ἔλεγε παρατηροῦσα ὡς ἐν ἐκστάσει τὸν ποικιλόχρωμον ὀρίζοντα τῆς δύσεως, ἐνῶ ἡ ἄμαξά των ἐπροχώρει ἡσύχως ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πατησίων κατὰ τὸ χλιαρὸν ἐκεῖνο, τὸ εὐῶδες καὶ ἡδυπαθὲς τῆς ἀνοιξέως δειλινόν.

Καὶ ἐκεῖνος κατένευε παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς σιωπηλῆς, εὐχαριστημένος, βαθύτατα αισθανόμενος τὴν ὄραν ἐκείνην τὸ θέλημα τῆς ζωῆς, πλησίον πολὺ πλησίον τῆς πρὸ καιροῦ ἀγαπωμένης γυναικός, ἡ ὅποια τότε πλέον ἦτο ἡ σύζυγός του, ἡ σύντροφός του, τὸ στήριγμά του, καὶ ἡ εὐτυχία του.

Ἰσχνός, νευρικός σιτόχρους, μὲ ὄραϊον κατὰμαυρον μύστακα, ἀντετίθετο ζοηρότατα πρὸς τὴν εὐτραφῆ ξανθήν, τὴν νοηλῶς καὶ μ' ἐκφρασίαν τινα καταπονήσεως ἀνακουφίζομένης, ἐξηπλωμένην ἐπὶ τῶν μαλθακῶν προσκεφαλαίων τῆς ἁμάξης μὲ τοὺς χαίνους γαλανοὺς ὀφθαλμούς, ἀντανακλῶντας οἰωνεῖ πάν ὅ,τι εἶχεν ἡ πέριξ φύσις ἀόριστον καὶ ὄνειρώδες. . . Ἄλλ' ἡ νεότης καὶ ἡ στοργὴ καὶ ἡ εὐτυχία τοὺς συνήρμοζον τὴν ὄραν ἐκείνην οὕτω τελείως, ὥστε πᾶσα ἀντίθεσις ἐξηλείφετο καὶ ἄν, κατὰ τύχην, συνήντας τὴν ἄμαξαν καὶ ἠτένιζες τὴν ὑπὸ τῆς ἀνοιχτῆς αὐτῆς καλύπτρας πλαισιομένην εἰκόνα, θὰ ἔλεγες ὅτι ἐκ τῆς πλευρᾶς του τῶντι ἦτο πλασμένη ἡ παρὰ τὸ πλευρὸν ἐκεῖνου γυνή.

. . . Ἡ ἄμαξά ἤρχισε νὰ τρέχῃ περισσότερον. Ἀμέσως οἱ ἐποχούμενοι δὲν τὸ ἐπρόσεξαν ἀλλ' ὅταν μετ' ὀλίγον ὁ δρόμος ἔγεινεν ἀκόμη ταχύτερος, ἐκείνη, ἀφῆκε τὴν δύσιν καὶ ἐστράφη ἐμπρός, πρὸς τὸν ἀμαξηλάτην, ὑψηλὸν-ὑψηλὸν ὑπὸ τὸ φαιὸν ἐπανωφόριον καὶ τὸν μαῦρον ζυλινδροικὸν πῖλον.

— Τί ἔπαθεν αὐτός ; εἶπεν.

— Ἄμαξά, σιγώτερα ! διέταξεν ἐκεῖνος. Ἄλλὰ τὸ φαιὸν ἐπανωφόριον μὲ τὸν μαῦρον πῖλον — ἴσως διότι δὲν ἤκουσε τόσον καλά, — δὲν ἔδειξε καὶ μεγάλην προθυμίαν νὰ ὑπακούσῃ. Μία ἄλλη

ἄμαξα τοὺς ἠκολούθει κατὰ πόδας· ὀλίγον ἀκόμη καὶ θά τοὺς ἔφθανεν, ὀλίγον ἀκόμη καὶ θά τοὺς ἄφρινεν ὀπίσω. Ἡ πρόθεσις ἦτο προφανής, Ἡ φιλοτιμία ἄμαξηλάτου μὲ τόσῳ ἐπιδεικτικῆν στολήν αὐτὸ δὲν θά τὸ ἠνείγετο ποτὲ καὶ τόσῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ὁ συν-ἀδελφος καὶ ἀντίζηλος ἐφόρει παλαιὰν ρεπούμπλικαν καὶ πρόστυχην κατακηλιδομένην ἐνδυμασίαν. Δι' αὐτὸ εἶχεν ἐπιταχύνει τὸν δρόμον του κάτω καὶ θά εἶχεν ὄλην τὴν διάθεσιν νὰ τὸν ἐπιταχύνῃ ἀκόμη περισσότερον. Ἄλλ' ὁ κύριος ἐπανελάβε τὴν διταγὴν δυνατὰ :

— Γιάννη, συγώτερα !

Ὁ ἄμαξηλάτης ἤκουσε τότε καὶ ὑπήκουσε. Τὰ ἡνία συνεκρατήθησαν, ἡ κίνησις ἐγένετο θωπευτικώτερα καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀνεκλίθῃ καὶ πάλιν ἐκεῖνη ἀνετώτερον καὶ ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν δύσιν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ἄλλος τοὺς ἔφθασε καὶ τοὺς ἐξετέρασεν. Ἐνῶ δὲ ἀπεμακρύνετο ὡς ἀστραπή, κατάμαυρος καὶ ἰσχνὸς εἰς τὴν ὑψηλὴν του θέσιν, ὑπεράνω τῶν κοκκινωπῶν αὐτοῦ ἵππων, ὀρθοῦντων τὰς κεφαλὰς ὡς ἐν θριάμβῳ, ἔστράφη πρὸς τὸν μεγαλοπρεπῆ ἠτητιμένον καὶ ἐχαιρέτισε μυκτηριστικῶς, ἀνυψώσας μὲχρι τῆς μύτης τὴν ὑπερμεγέθη παλάμην.

Πῶς ἀπήντησεν ὁ ἄλλος, διὰ μορφασμοῦ πιθανῶς, δὲν ἀντελήφθησαν οἱ ὀπισθέν του καθήμενοι. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐκ τοῦ στόματός του δὲν ἐξῆλθε λέξις. Καὶ θά ὑπέμενε τὴν προσβολὴν ἀγογγύστως μὲχρι τέλους, ἂν δὲν ἔβλεπε τὸ κίνημα ὁ κύριος καὶ δὲν ἀντελαμβάνετο ὅλης τῆς σκηνῆς.

— Σὲ περιπαίξε πῶς σάφησε τάχα πίσω ; ἠρώτησε.

— Χμ ! ἔκαμε περιφρονητικῶς συγχρόνως καὶ ἐπιβεβαιωτικῶς τὸ φαιὸν ἐπανωφόριον μὲ τὸν μαῦρον πῖλον.

— Ἄννα, τοῦ δίδουμ' αὐτουνοῦ ἓνα μαθηματάκι ; Μᾶς ἄφησε πίσω καὶ μᾶς χοροῖδεύει . . .

Τὰ εἶπεν αὐτὰ ταχέως καὶ ζωηρῶς μὲ μειδίαμα καὶ λάμψιν ὀφθαλμῶν, πλήρη ἐνεργείας.

— Ναί, ναί ! ἀπήντησεν μὲ πολλὴν προθυμίαν ἡ Ἄννα.

Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς οἱ γαλανοὶ ἀπήστραψαν αἴφνης εἰς τὴν ἰδέαν τῆς μικρᾶς αὐτῆς ἀμίλλης τῶν ἄμαξηλατῶν, ἡ ὁποία τῇ ἐφάνη πολὺν διασκεδαστικῆ. Εἶχεν ἀφυπνισθῆ παρ' αὐτῇ καθὼς καὶ παρ' ἐκεῖνῳ, ἡ ἔμφωτος ὀρμὴ τῆς ἐπικρατήσεως, ὁ πόθος τῆς νίκης, ὁ ὁποῖος τὴν πρώτην στιγμὴν εἶναι ἐπίσης ἰσχνρὸς καὶ διὰ τὰ μικρὰ ὡς καὶ διὰ τὰ μεγάλα.

— Ἐλα, Γιάννη, δὸς του δρόμο.

Δευτερόλεπτα μόλις διήρκεσεν ἡ σζηνὴ αὐτή, ἀλλ' ἤρκεσαν ὡστε ν' ἀπομακρυνθῇ πολὺ ἡ πρώτη ἄμαξα, τῆς ὁποίας ὁ ὀδηγὸς οἰοῖται προμαντεύων τὸν κίνδυνον, ὁ ὁποῖος ἠπεῖλει ὀπισθεν τὸν νοπὸν καὶ εἰκόλον θριάμβόν του, δὲν εἶχεν ὀλιγοστεύσει τὴν ταχύτητα. Διὰ τοῦτο εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁ ἄλλος ἠναγκάσθη νὰ μαστίῃ τοὺς ἵππους καὶ νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν ὄλην τὴν δύναμιν τὴν ὁποῖαν ἐκράτει εἰς χεῖρας. Τὸ διάστημα τῶν δύο ἄμαξῶν ἠλαττώθη ταχέως· ἀλλὰ μόλις ἐνόησε τοῦτο ὁ πρῶτος τῶν ἀντιπάλων, χωρὶς καὶ νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλὴν, διέγραψεν ἀνατεινὰς τὸν μαστιγοφόρον βραχίονα μίαν πελωρίαν καὶ μανιώδη καμπύλην, τὸ ἄμσον ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἡ διπλασίασις τῆς ταχύτητος μεθ' ἧς ἔφευγεν ἐπὶ τῆς παρὰ πόδας διοκομένης ἄμαξης του προβάλλων ἐπὶ τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ τὴν ἰσχνὴν καὶ κατάμαυρον, τὴν αἰκίνητον σκιαγραφίαν του.

Ἡ Ἄννα εἶχε συλλάβει τὸν βραχίονα τοῦ ἀνδρός τῆς καὶ ἐγέλα ἐγέλα κατευχαριστημένη. Ὁ τρελλὸς ἐκείνος δρόμος, ὁ θόρυβος τοῦ ὁποῖου ἐλίχνιζε τοῦ μικροῦ θριάμβου τῆς τὸ ὄνειρον, τὴν ἔτερεπεν. Καὶ ἡ θλίψις τῆς χειρὸς τῆς, ὁ γέλως τῆς ἐνεψύχον ἐκείνον εἰς τὸ νὰ παροτρύνῃ ὀλοὲν δι' ἐπιφωνήσεων τὸν ἄμαξηλάτην, ἀκόμη σοβαρὸν καὶ μεγαλοπρεπῆ, μεθ' ὅλου τοῦ ἀγῶνος τὴν προσπάθειαν.

— Ἐμπρός ! ἔμπρός !

Μετ' ὀλίγον τὰ ὄχηματα ἐκυλίοντο σχεδὸν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ πέδου. Ἡ διπλὴ κίνησις ἡ ἀπὸ ρυτῆρος, διέγραφε γραμμὴν ἀκανόνιστον ὀφιοειδῆ καὶ αἱ κοιλίαι τῶν ἄμαξῶν, τεινουσῶν ν' ἀποσυντεθῶσιν ἐν τῇ αὐξούσῃ ὀρμῇ, ἔψαυον σχεδὸν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ δρόμου, καὶ πάλιν ἀνυψοῦντο, καὶ πάλιν κατήρχοντο ἐν αἰονίῳ τρελλῷ κυματισμῷ. Ὁ κωνορτὸς ἠγεῖρετο εἰς σύννεφον πυκνόν, περικαλύπτον καὶ ὄχηματα καὶ ἵππους καὶ ἀναβάτας· οἱ δὲ ἀραιοὶ περιπατηταὶ ἐσταμάτων ἐδῶ κ' ἐκεῖ καὶ ἔβλεπον χάσκοντες παρερχομένην ὡς ἀνεμοστρόβιλος τὴν θολὴν εἰκόνα τὴν πείμονα καὶ μανιώδη ἐκείνην ἀρματοδρομίαν.

Ὀλίγον ἀκόμη καὶ ὁ μαῦρος κυλινδρικός πῖλος νικᾷ τὴν παλαιὰν ρεπούμπλικαν.....

Ἄλλὰ τώρα πλέον ἡ Ἄννα δὲν γελᾷ. Μία κίνησις πολὺ βιαία, ἀπειλήσασα ἀνατροπῆν, τὴν ἐφόβισεν. Ἡ ψυχὴ τῆς ἐξαίφνης κατελήφθη, ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ τοῦ κινδύνου, ὑπὸ δουλίας καὶ μεθ' ὅσης ταχύτητος ἔφευγε συρομένη ὑπὸ τῶν ἐξμανῶν ἵππων, ἐντὸς τῆς

στενοσύης καὶ τριζούσης ἀμάξης μετὰ τόσης ἐξειλίχθησαν ἐν τῇ ἐμφόβῳ διανοίᾳ τῆς σκηναὶ ἀλλεπάλληλοι καὶ ζωηραὶ καταστροφῶν, μετὰ προαισθήσεως πόνου σαρκὸς καὶ ὀπτασιῶν αἱμάτων καὶ ἀτηχῆσεων οἰμωγῶν.... Δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ κρατηθῇ. Ἐρχισεν νὰ παρακαλῇ :

— Μῆ, μὴ, Ἄνδρέα. Γιὰ τόνομα τοῦ Θεοῦ... ἄς παῦση. φοβοῦμαι.

Ἄλλὰ ποῦ νὰ τὴν ἀκούσῃ ἐκεῖνος! Μεθυσμένος ὡς ἦτο. ἐμβρόντητος καὶ συγκεκλιμένος δὲν ἐπρόσεχε παρὰ εἰς τὸν ἀγῶνα, δὲν ἔβλεπε παρὰ ἐμπρός, με λάμποντας ὀφθαλμούς, τὴν στιγμὴν, τὴν ὄλοεν πλησιαζούσαν στιγμὴν τῆς νίκης. Ὀλίγονἀκόμη... ἐμπρός! θάρρος!

— Ἄνδρέα, φοβοῦμαι μὴ, μὴ!

Καὶ βλέπουσα ὅτι ἡ παράκλησις τοῦ ἀκατανίκητου ἐκείνου τρόμου δὲν εἰσχοῦτο, ἐχαμήλωσε καὶ ἐστήριξε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ Ἄνδρέα καὶ τὸν ἐσφιγξεν ἰσχυρῶς με τοὺς βραχίονάς τῆς.

Ἄνδρέα, παῦσε, φοβοῦμαι!

Τώρα τὴν ἤκουσεν.

— Μὴν κάνης ἔτσι.... Παιδὶ εἶσαι.... δὲν εἶναι τίποτε... νά, τὸν ξεπεράσαμε. Ἐμπρός, ἀμάξᾱ!

Εἶπε καὶ δὲν ἐγύρισεν οὔτε κἄν νὰ τὴν ἰδῇ. Εὐρίσκετο εἰς στιγμὴν ὑπερτάτην — διὰ τὰ μικρὰ ὡς καὶ διὰ τὰ μεγάλα — κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ θνήθωπος ὁ ἀγωνιζόμενος δὲν ἔχει ἀνάγκην οὔτε συντρόφου, οὔτε στηρίγματος... Καὶ ἦτο τὸ κρατερότερον τῆς ἀμίλλης σημεῖον, τὸ σημεῖον τοῦ μεγαλειτέρου κινδύνου, ναί, ἀλλὰ καὶ τῆς μεγαλειτέρας ἐλπίδος. Ὁ ἐγωϊσμός του ἐν πλήρει ἀφυπνίσει, — ἀλλὰ καὶ ὁ ἐγωϊσμός ἐκείνης ὁμοίως. Ἦγειρε τὴν κεφαλὴν ἀπελπισ, ἀπέσυρε τοὺς βραχίονας καὶ στραφείσα πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τῆς ἀμάξης, ἐξεφώνησεν, ἐξηφώνησε με ὅσην δύναμιν τῆς ἐδίδεν ὁ φόβος.

— Ἄ, μὴ, φοβοῦμαι!

Ἐγύρισε καὶ τὴν ἐκύτταξεν εἰς τὴν ἀπαισίαν ἐκείνην κραυγῆν. Ἦτο ἠλωικωμένη, ὠχρά, με ὀφθαλμούς διανοίτους, δακρυβρέκτους... Ὀλίγον ἀκόμη καὶ θὰ ἐτρελαίνετο, ὀλίγον ἀκόμη καὶ θὰ ἐκορημνίζετο ἐκ τῆς ἀμάξης... Τετέλεσται! Ἡ ὀρμὴ τοῦ ἀνδρὸς ἀνεκόπη, ὁ ἐγωϊσμός του ἐνίκηθη.

— Γιάννη, στάσου! ἐφώνησεν ἐπιβλητικῶς.

Ὁ ἀμαξηλάτης ἐκράτησε τοὺς ἵππους. Ἦτο συνειδησμένος νὰ ὑπακούῃ εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ εἰς πᾶσαν στιγμὴν. Τὸν διέταξαν νὰ νικηθῇ καὶ ἐνίκηθη. Ὁ ἄλλος ἀμαξηλάτης ἐπροχώρησε καὶ ἀπεμαρζύνθη, θριαμβεύων ὅπως πάντοτε.

... Ὁ δρόμος ἐπανετίθησε τὴν προτέραν τοῦ ἡρεμίας. Οἱ ἵπποι ἐχρημέτισαν ἀσθενῶς. Τὸ νέφος τοῦ κοινοῦ διελύθη καὶ κατέπεσε, καὶ τὸ τοπίον τῆς ἐξοχῆς ἀνεφάνη καὶ πάλιν ἐν ὄλῃ του τῇ ὠραιότητι... Ἄλλὰ ποῖος εἶπεν ὄρεξιν πλέον νὰ τὸ ἀπολαύσῃ; Ἐκείνη εἰς τὴν μίαν ἄκραν ἀπέμενε ἀκόμη σιωπηλὴ καὶ ὠχρά, ἀτενίζουσα με ὀφθαλμούς ζωιδῶς ἐντρόμους τὸν σύζυγόν τῆς, καὶ με ἐκφρασιν προσώπου αἰνιγματώδη, ἡ ὁποία ἐξέφραζε μᾶλλον μομφὴν διὰ τὸν τρόπον, τὸν ὁποῖον ἠθέλησε νὰ τῇ προξενήσῃ.

Ἐκεῖνος εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν κατηφῆς καὶ σκεπτικός, ἐπέμενε προσηλὼν τοὺς ὀφθαλμούς ἐφ' ἐνὸς τῶν μεταλλίνων κομβίων τῆς στολῆς τοῦ ἀπαθοῦς καὶ ἀκινήτου ἀμαξηλάτου....

Εἰς τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὴν ταχεῖαν εἶδε διὰ πρώτην φοράν ὡς ἐν πανοράματι τὴν ζωὴν τοῦ ὀλόκληρον. Πάντοτε παρὰ τὸ πλευρόν του τὸ θῆλυ, τὸ ἀσθενὲς καὶ δειλόν, ἀλλὰ πολυθέλητρον καὶ παντοδύναμον θῆλυ, τὸ ἀνακόπτον εἰς πᾶσαν περίστασιν τὴν ἀνδρικὴν του ὀρμὴν καὶ προκαλοῦν διὰ τοῦ αἰωνίου του φόβου, μετὰ τὴν ψευδῆ παρόρησιν τοῦ πρώτου ἐνθουσιασμοῦ, τὴν τελικὴν ἦταν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

Ἄβυσσος τοὺς ἐχώριζε τὴν στιγμὴν ἐκείνην — ἡ ἄβυσσος τοῦ γεννωμένου μίσους. Καὶ κανεὶς ἐξ ὅσων τοὺς ἔβλεπε παρερχομένους ἐφ' ἀμάξης ὁμοῦ, δὲν θὰ ἔλεγε τώρα, ὅτι ἐκ τῆς πλευρᾶς του ἦτο τῷ ὄντι πλασμένη ἡ παρὰ τὸ πλευρόν ἐκείνου γυνή.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΦΑΙΔΡΑ

— Πόσον ἐφαίνεσο στενοχωρημένος Ἀρθούρε, ὅταν με ζήτησες εἰς τὸν πατέρα μου! εἶπε περιπαθῶς ἡ νεόνυμφος καὶ νεοκόμισσα προικοφόρος.

— Ἀκοῦς ἐκεῖ! εἶπεν ὁ Κόμης Ἀπενταρίας; χρωστοῦσα τότες 100 χιλιάδες!

Ἐνας ἄλλος συγγενῆς τοῦ Ἀπενταρίας ποῦ δὲν ἐπανδοεῦθη ἀκόμη εἶπε θυμωμένος εἰς τὴν σπιτονοικοκυρά του.

— Λοιπόν, μὴ σᾶς κακοφανῇ ἐάν σᾶς ζητῶ τώρα τὴν ὄδεια νὰ πάρω τὰ ρούχα μου ἀπὸ δῶ μέσα.

— Λυποῦμαι κύριε, ἀλλ' ἡ πλύστρα δὲν τόφερε ἀκόμα τὸ ἄλλο τὸ κολλάρο σας!

ΜΙΑ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Ὁ Ἀπόστολος Ἀγακίδης ἀνήκει εἰς μίαν τῶν καλλιτέρων καὶ πατριωτικωτέρων οἰκογενειῶν τῆς Μακεδονίας. Εἶναι ἀνεμιδὸς τοῦ γνωστοῦ ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννου Ἀγακίδου, τοῦ συγγραφέως τῶν νεοφανῶν βιβλίων : «Ὁρθογραφικὸν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης» καὶ «Ἐκθέσεις τῶν Ἰδεῶν»

Ὁ Ἀπόστολος Ἀγακίδης συνεπλήρωσε τὰς σπουδὰς αὐτοῦ εἰς τὸ ἐν Τσοτυλίῳ τῆς Μακεδονίας γυμνάσιον ἐν ᾧ ὁ πατὴρ του ἀπὸ εἰκοσαετίας ἐργάζεται ὡς ἐσωτερικὸς ἱατρὸς τῆς Σχολῆς. Ἀκολούθως μεταβάς εἰργάσθη πλησίον τοῦ ἐν τῇ Ἀνφ Αἰγύπτῳ ἐμπορευομένου θεοῦ του Δ. Ἀγακίδου ἐν τῷ μεταξύ ὅμως ἀναφνέντος τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος, μετέβη εἰς Μακεδονίαν ἔνθα διαφοροτρόπως ἐξυπηρέτησε τὰ ἔθνικὰ συμφέροντα ἀναδηχθεὶς καὶ ἐπιτυχῶς διεκπεραιώσας πολλὰς καὶ σπουδαίας ἀποστολάς. Ἐνεκα τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ τοιούτων, ὁ Ἀπ. Ἀγακίδης ἀπεσπάσατο τὴν δικαίαν καὶ εἰλικρινῆ ἐκτίμησιν τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου τοῦ Μακεδονικοῦ Κομιτάτου, ὅπερ εἰς ἔνδειξιν ἀκριβῶς τῆς ἐκτιμήσεως ταύτης, προσήνηγεν αὐτῷ Δίπλωμα Τιμῆς, ἐν ᾧ ὁ Μακεδονικὸς Σύλλογος «Μέγας Ἀλέξανδρος» ἀπένημεν αὐτῷ μετάλλιον.

Ὁ Ἀπόστολος Ἀγακίδης διεκρίθη ἐσχάτως διὰ τὰς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σισανίου ἔθνικὰς ὑπηρεσίας, καταπολεμήσας λυσσῶδῶς τὸ ὑπὸ τοῦ Παν. μητροπολίτου Σεραφείμ Σκαρούλι διμιοιρηθὲν *Ρουμανικὸν ζήτημα* ὅπερ καθὰ ἐκ τῶν μετέπειτα ἀποδείχθη, εἶναι ζήτημα *ιδιοτελείας* καὶ *συκοφαντίας*.

Ἀπόστολος Ἀγακίδης

ΚΛΑΙΩ

(Από τὰς «*Απογοητεύσεις*»).

Α΄.

Κλαίω . . . "Όταν γεννήθηκα μὲ μάτι δακρυσμένο
Γιὰ πρώτη φορά κύτταξα τοῦ ἡλιου τῆς ἀχτίδες
Καὶ μ' ἕνα ἄχ ! χαιρέτισα πικρὸ, ἀτελεισμένο
Τοῦ Κόσμου τῆς ἀπατηλῆς καὶ ψεύτικης ἐλπίδες . . .

—ο—

Πόσες . . . Ναι ! πόσες ἀπ' αὐτῆς δὲν ἔκλεισα στὰ στήθη
Γυρεύοντας παρηγοριά στὴν ψεύτικη χαρὰ τους . . .
Πόσες φορές τὸ δάκρυ μου στῆς ρίζες των ἐχύθη
Κι' ἐπότηζε, κι' ἐθήριε τὰ φύλλα, τὰ κλαδιά τους . . .

—ο—

Μεγάλωναν περήφανες στὴ γλάστρα τῆς καρδιάς μου
Κι' ἀφοῦ μ' ἀτέλειωτο καιρὸ ἐπέτων δηψασμένες
Στὴ βρύση τὴν ἀστέρευτη τῆς φλογερῆς ματιᾶς μου
Γεννοῦσαν ἕνα "Όνειρο . . . κι' ἐπέφταν ξηραμένες.

—ο—

"Όνειρο ! . . . "Απλωνα δευὰ τὰ χέρια νὰ τὸ πιάσω
Μά ! . . . ἔσβινε, σὰν τὸν ἀφρὸ εἰς τοῦ γυαλοῦ τὴν ἄκρη . . .
Κι' ἄρχιζα πάλι ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὁ δύστηγος νὰ πιάσω
"Ελπίδες, Πόθους, "Όνειρα . . . Καὶ πάλι, πάλι Δάκρυ . . .

—ο—

Μὰ ὅταν ὡς τὸ κόκκαλο ἔφθασε τὸ μαχαίρι
Μ' ἐθόλωσεν ἡ δυστυχία καὶ ἡ ἀπελπισία,
Μὲ λύσσα ἄπλωσα τρανὴ ἕνα πρῶτὸ τὸ χέρι
Κι' ὅλες τῆς ἐξερριζώσα . . . Δὲν ἄφησα καμμία . . .

"Υστερα . . . ἔνοιωσ' ἀδειανά τὰ στήθη, τὴν καρδιά μου
Μ' ἐφάνηκε σὰν ἡ ψυχὴ νὰ γίνηκε κομμάτι
Μέσα βαθεῖα στὰ σπλάχνα μου καὶ στὴν ἀπελπισία μου
"Αθέλητα, στὸν οὐρανὸ ἐσήκωσα τὰ μάτια . . .

—ο—

"Ἦτανε τόσφ ἔμμορφος ! . . . Μὲσ' τὸ γαλάζιο χροῖμα
Χαμογελοῦσε ὀλόχαρος, γλυκός, δροσολουμένος . . .
Κ' ἤλτησα πάλι . . . «Στ' οὐρανοῦ τ' ἀστέρινο τὸ δῶμα»
Εἶπα «μπορεῖ μόνο νὰ ζῆ κανεὶς εὐτυχισμένος» . . .

—ο—

Μιὰ νέα ἐλπίδα πρόβαλε μὲσ' τὴν ψυχὴ μου πάλι
Πετώντας γύρισα στὴ Γῆ καὶ τὸ γαλάζιο Κῦμα
Ποιὰ θύρα τοῦρανοῦ μπορεῖ ν' ἀνοίξη τὴν ἀγκάλη ; . . .
"Όλα μοῦ εἶπαν μὲ πικρὸ χαμόγελο : «Τὸ μνῆμα ! » . . .

—ο—

Τὸ μνῆμα ! . . . Πῆγα καὶ σ' αὐτό τ' ἀνοίξα μὲ λαχτάρα . . .
Μὰ τότε ἔνοιωσα, τὴν ποδὸ τρανὴ ἀνατριχίλα
Κι' ἀπὸ τὰ χεῖλη μου τ' ἀχνὰ βγήκε βαρεῖα κατάρρα
Τί εἶδα : Χῶμα, κόκκαλα, σκουλήκια καὶ σατῆλα !

—ο—

Ἐκάθησα μερόνυχτα στὴν πλάκα του τὴν κρῦα
Γυρεύοντας φαντάσματα στῆς νύχτας τὸ σκοτάδι
Νὰ ἰδῶ μὲσ' τοῦ μεσονυχτιοῦ τὴν ἄπειρ' ἡσυχία
Νὰ ζωντανεύουν οἱ νεκροὶ καὶ βγαίνουν ἀπ' τὸν "Αδη . . .
Τίποτε . . . τὸ κανδηλί τους μονάχα, μὲ δευία,
"Εφεγγε . . . κι' ἔσβινε κι' αὐτὸ σὰν σώνονταν τὸ λάδι . . .

—ο—

Μ' ἐφάνη . . . καὶ μ' ἀνέβασε πικρόγελο στὰ χεῖλη . . .
"Ότι τὸ νεκροκάνδηλο τὸ βίο παραπαίνει
Τρεμουλαστά ὁ ἄνθρωπος νὰ ζῆ, σὰν τὸ κανδηλί
Κι' ὅταν τὸ λάδι του σωθῆ γιὰ πάντα νὰ πεθαίνει . . .

—ο—

"Εγύρισα καὶ κύτταξα τὸν οὐρανὸ, σὰν πρῶτα :
Νὰ λάμπη μέσα στᾶστρα του τὰ ἄπειρα τὸν εἶδα
Νὰ . . . τρεμοσβίνανε κι' αὐτὰ, σὰν τὸν νεκρῶν τὰ φῶτα . . .
Τότ' ἔνοιωσα πῶς ἔχανα καὶ τὴ στερνὴ μου ἐλπίδα . . .
"Εμοιαζαν Τάφο ἀτέραντο τὰ σκοτεινὰ ἀστέρια
Ποῦ χίλια νεκροκάνδηλα τὸν φωτίζαν : «Τ' ἀστέρια ! . . .»

Β'.

Κλαίω . . . Μὰ ὄχι γιὰ μέ . . . Θρηνῶ τὴν Οἰκουμένη
 'Ολάκαυρη' ποῦ πλάσθηκε τοῦ Χάρου μόνο δειπνος . . .
 Θρήνος καὶ πίκρα στὴ Ζωή . . . Καὶ ὅστερ' ἀπομένει
 Στὴ Φαντασία, εἰς τὸ Νοῦ παρηγοριά . . . ὁ ὕψος ! . . .
 Κλαίω γιὰ τὸν Κατάδικο, ποῦ ἐγράφη νὰ γεννᾶται
 'Ολίγα χρόνια νὰ θρηνηῖ, κ' ὅστερα . . . νὰ κοιμᾶται ! . . .

Ναύπλιον, 39 Ἰανουαρίου 1908.

ΚΑΛΑΝΟΣ

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Ἀπὸ ἓνα βιβλίον περὶ Αἰγύπτου τοῦ Ἀμερικανοῦ James Henty Breaseec καθηγητοῦ τῆς Αἰγυπτιολογίας εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Σικάγου μαρτυροῦμεν ὅτι τὸ δόγμα περὶ Θεοῦ—Πατρὸς καὶ τῆς ἀπειροῦ ἀγαθότητός του ποῦ ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς, ἦτον γνωστὸν εἰς τὴν Αἴγυπτον 1300 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν Χριστιανισμόν, ὑπὸ τοῦ βασιλέως Amenhotep IV. Ἐνας Θεὸς δημιουργὸς τοῦ κόσμου ἄλλ' ὁ ὁποῖος δὲν ἀπαιτεῖ ἠθικὴν τελειότητα ἀπὸ τὰ πλάσματά του. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὕμνους τοῦ βασιλέως ἐκείνους ὁμοιάζουν τοὺς Δαβιτικούς. Ὅπωςδήποτε τὸ ἦθος τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν χάνει τίποτε καὶ μὲ τὴν ἀναζάλυψιν αὐτῆν.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἐγιναν εἰς ζῶα ἐπιτυχεῖς ἐγχειρήσεις ἀποκοπῆς τῶν νεφρῶν καὶ ἀντικαταστάσεως αὐτῶν δι' ὕγιον νεφρῶν ἄλλων ζῴων. Ὁ ἀμερικανὸς ἰατρὸς βεβαιώνει ὅτι ἡ ἐγχειρησις αὐτὴ ἤμπορεῖ νὰ ἐπιτύχη καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Ἡ Βασιγτιὸν ἐπροκρίσθη ἐσχάτως μὲ νοσοκομεῖον φυτῶν. Τὴν στιγμήν ποῦ ἰδῆ μία Ἀμερικανίς—ὄραία συχνότατα—ὅτι ἓνα φυτὸν ἅμα γέρνει τὸν λαμόν του μελαγχολικὰ τὸ στέλλει εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Δεκαπέντε ἰατροὶ ἀκολουθοῦν προσεκτικὰ τὰς προόδους τοῦ κακοῦ καὶ ἂν ἤμποροῦν τὸ γιαιτρεύουν. Καὶ κατὰ τὰς ἐκθέσεις τὰ φυτὰ πάσχουν ἀπὸ ἀσθενείας ἀναλόγους πρὸς τὰς ἀσθενείας τοῦ ἀνθρώπου ρευματισμούς, φθίσειν, δυσπεψίαν, χλώρωσιν.

ΦΡΥΝΗ

Ἦτο εὐτυχὴς μόνον ὅταν κατέκτα. Ἐγνώριζε καλὰ ποῦ ἔγκειται ἡ βασιλεία τῆς γυναικός. Ἦτο ἱκανὴ εἰς μίαν στιγμὴν νὰ ἐγείρη περὶ ἑαυτὴν κονιορτὸν θριάμβου, νὰ σύρη εἰς

τοὺς πόδας τῆς τοὺς ἰσχυροτέρους χαρακτῆρας μὲ τὴν αὐτὴν εὐκολίαν, μεθ' ἧς αὐτὴ ἡ ἰδία συνέτριβε τὰ εἶδωλα καὶ τοὺς βωμολύχους ἔφ' ὧν ἐσώρευον τὰ ρόδα των οἱ τετρωμένοι θαυμασταὶ τῆς.

Ἡ φρύσις ἐμεγαλούρησεν, ἐξηντήθη ἐν τῇ πλαστικῇ τοῦ σώματός τῆς. Ἠσέλγουν ἐπὶ τῶν παρεῶν τῆς τὰ χρώματα καὶ αἱ γραμμὰί τῆς σαρκὸς ἐκαμπυλοῦντο εἰς τῶν κινήσεων τοὺς

φρικασμούς. Ἦτο ἀπὸ τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα πλάσματα τὰ ὁποῖα τὸ κάλλος ἠδύνατο νὰ ἐπιδείξῃ ὡς τὴν ἐκφρασιν τῆς τελειότητος. Πόσοι δὲν παρῆλθον λιπόθυμοι ὑπὸ τῶν ὀμμάτων τῆς τὸ δίδυμον πῦρ, πόσων δὲν ἐποδοπάτησε τὴν ἀνδρικὴν

ἀξιοπρέπειαν, πόσοι δὲν ἐκοιμῶντο μὲ ἐν ὄνειρον τοῦ ἔρω-
τός της καὶ δὲν ἀφυπνίζοντο μὲ ἓνα παγετὸν διαψεύσεως

Ἄλλ' αἱ ἰδιοτροπία τῆς φύσεως σταματῶσι μόνον εἰς
τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ πνεύματος. Τὸν χάλυβα τῆς ἀκάμπτου
θειλήσεώς της ἐλύγισε τὸ πῦρ τῆς σκέψεως, τὸν σάλον τῆς
φιλαρεσκείας της κατηύνασεν ἡ ἐπιβολὴ τῆς Δόξης, ἥτις θὰ
ἔστειφε γλήγορα τὴν δραματικὴν ἰδιοφυίαν τοῦ φίλου της.
Καὶ ὅταν ἠννοήθησαν, καὶ ἐκεῖνος ἐξέχυνεν ὅλους τοὺς θη-
σαυροὺς τῆς λυρικῆς εὐγλωττίας του, ἐκεῖνη μὲ μειδιάματα
ἤμειβε τοὺς πόνοὺς του καὶ μὲ ὀφθαλμοβολὰς ὥξυνε τοὺς
ἐνθουσιασμοὺς του καὶ ἐδέετο τὰς ἐκφράσεις του, ὅπως ἐ-
δέχτο τοῦ κυναρίου της τὰς θωπείας.

Ἡθέλησε μίαν ἡμέραν νὰ φανῆ εὐλικρινής.

— Τὸ ἐσυλλογίσθης λοιπὸν καλά; τῷ εἶπε μετὰ περισσοῦς
ἀδιαφορίας ἐξηλωμένη ἐπὶ ἀναπαυτικοῦ κλιντήρος. Νο-
μίζεις ὅτι ἡ καρδιά μου, αὐτὴ ἡ τόσον ἐλαφρά, θὰ ἠμπο-
ρέσῃ νὰ ἀπομονωθῇ ἀπὸ τὸ σμῆνος τῶν αἰσθημάτων, ἀπὸ
τὸν βόμβον τῶν λατρευτῶν, καὶ ν' ἀρκεσθῇ εἰς ἓνα καὶ τὸν
τὸν αὐτὸν παλμὸν, εἰς ἓν μονότονον τροπάρι;

— Τὸ συλλογίζομαι καὶ μοῦ ἔρχεται νὰ γελάσω.

— Καὶ ἐμὲ νὰ δακρύσω. Θαυμάσια! Ἔχεις αὐτὰς τὰς ὁ-
ραίας ἰδέας καὶ ἐν τούτοις ζητεῖς ἀφοσίωσιν, ζητεῖς θριάμ-
βους ἔρωτος εὐλικρινοῦς. Τοιαύτη φιλαρέσκεια ὡσὰν τὴν ἰ-
δικίην σου, τοιαύτη ἀντίληψις παραπαίουσα τοῦ ἔρωτος μό-
νον Μαινάδα ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ ὄχι ἄβραν ὡσὰν
ἔσὲ κόρη, ὄχι ῥόδον τόσον αἰθέριον...

— Αὐτὰ εἶναι ποιήσεις καὶ ἐγὼ εἶμαι μία πραγματικότητα.
Ἔχω τὸ φῶς, ἔχω καὶ τὰς κηλίδας. Ἄλλ' εἶμαι εὐχαριστη-
μένη διότι τὸ πρῶτον εἶναι τόσον πολὺ, ὥστε νὰ καλύπτῃ
ἐντελῶς τὰς δευτέρας.

— Εἰς τοὺς τυφλοὺς ἀπὸ ἔρωτα...

— Ὅπως σύ.

— Ὅπως ἐγὼ μέχρι τῆς στιγμῆς αὐτῆς.

— Ὅστε, μετεβλήθης τώρα; ...

— Ποτέ! Εἶμαι τίμιος ἄνθρωπος καὶ ἡ τιμὴ συνθηκολο-
γίας δὲν δέχεται. Σὲ ἀγαπῶ, καὶ ἂν λέγω πικρὸν λόγον, εἶναι
ἀποτέλεσμα τῆς ὑπερβολικῆς ἀγάπης. Ἄλλὰ σὲ θέλω ἀπο-
κλειστικῶς ἰδικίην μου... ..

— Δηλαδή θέλεις ἐν ἔξονον, σὰν τὰ ἀρχαῖα, χρήσιμον
διὰ τὰ εἰδωλολατρικά σου ἔνστικτα.

— Ἐὰν δὲν σ' ἐγνώριζον, θὰ τὸ ἀπήτουν. Ἄλλ' ἡ ἀπο-
κλειστικότης, τὸ γνωρίζω, εἶναι διὰ σὲ εἰρκτή, εἶναι θάνατος.

— Αὐτὰ τὰ λέγεις διότι εἶσαι πολὺ ζηλότυπος. Καὶ δὲν
ἔχεις ἄδικον. Εἶμαι, τὸ αἰσθάνομαι, πολὺ εὐμορφη. Ἔχω
πειρασμούς, ὅπως σὺ ἔχεις ἐμπνεύσεις: εἶμαι ἐπικίνδυνος, ὅ-
σον σὺ χαριτωμένος μὲ τὸ φιλοσοφικὸν αὐτὸ ὕφος σου...

Καὶ ἐγέλασεν. Ἐν τῇ ἀδιαφορίᾳ ἐκεῖνη μόνον ὁ γέλως
τῇ ἔμεινεν. — Ἐπὶ τέλους, ἐξηκολούθησε, δέχομαι τὸν
ἔρωτά σου, σοῦ ὑπόσχομαι ἔρωτα καὶ ἐγώ, ἀλλ' ἄνευ ὄρων.
Εἶναι πολὺ νὰ σὲ ἀγαπῶ. Ἀρκέσου, Στέφανε, ν' ἀγαπῶ τὸ
πνεῦμά σου...

— Τὸ ἀγαπᾷς ἀπὸ ἐγωῖσμόν, διότι σὺ τὸ ἐμπνέεις. Εἶναι
ἡ ἀγάπη σου αὐτὴ, μία ἐπέκτασις τῆς φιλαρεσκείας σου.
Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα θὰ σὲ ἀναπαραστήσῃ μίαν ἡμέραν εἰς τὸν
κόσμον τῶν ἰδεῶν. Ἡρωΐδα συγχρόνου δράματος δραματι-
κωτέραν δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ εἶρω. Θὰ ὑποστῶ ὅλας τὰς
πικρίας τῆς μετὰ σοῦ ἀναστροφῆς, θὰ παλαίσω μαζὴ σου,
ἀλλὰ θὰ κερδίσω τοῦλάχιστον ἓνα στέφανον δάφνης...

— **Στέφανον**, τόσῳ μεγάλον, ὥστε νὰ καλύψῃ καὶ τὸ ἰ-
δικόν μου μέτωπον.

Ἐγέλασε διὰ τὸ λογοπαίγνιον, ἀνεκλαδίσθη καὶ — κατα-
φύγιον ὅταν ἡ καρδιά της ἤθελε νέαν σκηνογραφίαν ἔρω-
τος, νέα πρόσωπα, νέα θυμιάματα — ἐχασμῆθη.

— Ἀρκετὰ εἶπαμεν, τῷ λέγει μὲ ἓνα ἀργὸν τόνον φω-
νῆς. Πήγαινε νὰ ἡσυχάσῃς, ἂν θέλῃς.

— Ἄλλ' ἓνας ἔρωτεμένος δὲν ἐπιθυμεῖ τὸ τέμα τῆς

χαρᾶς τόσῳ γλήγορα. Δι' ἐμὲ ἡ αὐριανὴ ἡμέρα ἂν μ' εὐ-
ρισκε δίπλα σου, θὰ μ' εὐρισκε θνήσκοντα ἐξ ἡδονῆς.

— Προδίδει ὕλισμὸν ὁ πόθος σου. Σοῦ τὸ εἶπα καὶ
ἄλλοτε. Σοῦ τὸ ἐπαναλαμβάνω. Δὲν μὲ γνωρίζεις καλὰ. Ἄν
μ' ἐγνωρίζεις...

— Ὅχι δὲν πρέπει νὰ τὸ λέγῃς σὺ αὐτό. Θέλεις νὰ ψυ-
χράνης τὸν πόνον μου. Ἄλλὰ μάθε το, Ἐρατώ. Ὁ πόνος
αὐτὸς εἶναι ἀκοίμητος, εἶναι τόσῳ μέγας, ὅσῳ μέγα εἶναι
καὶ τὸ πείσμα μου.

— Πείσμα, θανάσιμον. Μὴ ὀμιλεῖς περὶ πείσματος. Μοῦ
ἐνθυμίζει μίαν καταστροφήν.

— Τῆς ὁποίας εἶσαι δὲν ἀμφιβάλω, ὁ ἠθικὸς αὐτουργός.

— Δὲν τὸ κρύπτω. Ἄν θέλῃς μάλιστα νὰ διδαχθῆς ἄ-
κουσε... Καὶ ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι μεγάλου καθρέπτου
ἐν βλέμμα παρατεταμένον, ἐνῶ μία σκιὰ ἀνησυχίας διεχύνε-
το ἐπὶ τῆς μορφῆς της, ὡς νὰ ἔθετε τὸν δάκτυλον ἐπὶ θερ-
μῆς πληγῆς. Ρίπτουσα τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ καθρέπτου ἤθελε
νὰ ἴδῃ μετὰ τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς καὶ τὸν ἐσωτερικὸν ἄν-
θρωπον. Ἄλλ' ὁ καθρέπτης ἐδείκνυε μόνον τὴν σαρκίνην
ὑπόστασιν, ἀντενάκι μόνον τοῦ κάλλους τὸ φῶς ἠδυνάτει
ν' ἀποδώσῃ καὶ τὰς τύψεις τῆς συνειδήσεως, τὰς σκιὰς ἀπὸ
τὰς ὁποίας παρηκολοῦθεῖτο ἡ φιλαρέσκειά της.

— Πῶς περνοῦν, ἤρχισε μὲ κάποιαν δυσθυμίαν, τὰ ἔτη
γλήγορα. Δύο χρόνια...

— Δύο αἰῶνες διὰ μίαν καλλονήν.

— Δύο θάνατοι διὰ ἓνα ἔρωτα. Σὺ ἔλειπες τότε μακρὸν
τῶν Ἀθηνῶν. Μεταξὺ τῶν θαυμαστῶν μου ἦτο καὶ ἓνας
χλωμὸς νέος, μὲ χαρακτηριστικὰ πολὺν λεπτά, νευρικός, ἀλλ'
ἀπολμος, ἄπειρος τῶν κοινωνικῶν σκοπέλων. Ἐβλεπα τὸν
εὐθραστον ἐκεῖνον ὄργανισμὸν ὀλονὲν παραλύοντα ἐξ αἰτίας
μου. Τὸν ἐλυπήθην καὶ τὸν ἀφήκα νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἦμην ἰ-
δική του... Ἐρως φιλάνθρωπίας. Εἰς κάθε μειδιάμά μου ἐ-
ἐκεῖνος ἐλάμβανεν αἴφνης ζωὴν. Εἰς τὸ βλέμμα του τὸ ὁ-

ποῖον συχνὰ ὑγραίνεται ἀπὸ ἓν κῆμα χαρᾶς, ἔβλεπα νὰ λάμ-
πη ἀκτῖς ὑπερηφανείας.

Μὲ πόσῃν χαρὰν θὰ κατεπάτει ὅ,τι ἱερὸν διὰ ν' ἀναπαύ-
σῃ ἐπ' ὀλίγην ἔστω ὄραν τὴν κεφαλὴν, τὴν ὠχρὰν ἐκεῖνην
κεφαλὴν, εἰς τὴν ἀγκάλην μου. . . . Ἄλλ' ἀνῆκε καὶ αὐτὸς
εἰς τὴν σχολὴν τῶν ἀποκλειστικῶν. Ἐγὼ φυσικὰ ὠμίλου μὲ
τὸν ἓνα, ἔβλεπα τὸν ἄλλον, ἐγελοῦσα. Ἦσαν πολλοὶ οἱ περι-

στοιχίζοντες καὶ ἦτο πολὺς ὁ ὄργασμὸς τῆς ἡλικίας μου. Δέ-
κα ἑπτὰ ἔτῶν. Ἦθελες καλογοραίας σεμινοτιρίαν ἐν μέσῳ ὁ-
μίλου διαβόλων;

Αὐτὸ τὸν εδαῖμόνιζε καὶ ὁμως τὴν ὠχρὰν ἐκεῖνην κεφα-
λὴν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρχισα νὰ τὴν συμπαθῶ. Ποῖος ἠ-
ξεύρει ἂν μέχρι τέλους δὲν κατίσχυεν.... Ἄλλὰ τὰ νεῦρα ἐ-
κυριόρχουν τοῦ λογισμοῦ του. Οἱ διαταγμοὶ ὡς ὄφεις πε-

ριέζωνον τὴν κεφαλὴν ἐκείνην, ἡ ὁποία ἐνῶ ἐδίψα αἷμα ἐβρέχετο ἀπὸ ἰδρωτῶτα ἀγωνίας. Εἷς λόγος μου πρὸς οἰονδήποτε ἄλλον, ἦτο καὶ μία ἀτονία τοῦ παλμοῦ τῆς καρδίας του, κάθε μειδιάμά μου ἐν νέφος δι' αὐτὸν μελαγχολίας, κάθε βλέμμα μου ἄκακον ἢ καὶ ἀπλῶς περιεργον, εἰς ἠθιὸς θάνατος. Τὸν ἔβλεπα νὰ τήκεται, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἤμουν τὸ κατάλληλον πρόσωπον νὰ παίζω ρόλον ἰατροῦ εἰς τοιαύτην ψυχικὴν διατάραξιν. Τοῦ ἔλειπεν ἡ ἰσχὺς τῆς σκέψεως. Τῷ ἐξηγήθην μίαν, δύο φορές, τὸν ἐβεβαίωσα ὅτι ὄλην μου τὴν εἰλικρίνειαν τὴν ἐφύλαττα δι' αὐτὸν καὶ μόνον—βλέπεις εἰς ποῖον σημεῖον ταπεινώσεως ἐφθασα—ἀλλ' αὐτὸς τίποτε δὲν ἤθελε νὰ πιστεύσῃ. Τὸν ἔτρογεν ἡ ὑποψία καὶ ἐφθινεν, ἐφθινεν.... Ἐν πρῶτῃ ἦλθεν εἰς τὸ σπῆτι ἤμουν μόνῃ μὲ μίαν ἀλλόκοτον, ὀργύλην ἀστραπὴν εἰς τὸ βλέμμα ἄνευ περιστροφῶν ἐξήτησε νὰ μὲ φυλήσῃ..... Ἄ ἦτο πολὺ. Δὲν μοῦ εἶχε προτείνῃ κανεὶς ἕως τότε τέτοιο πρᾶγμα καὶ δὲν ἤθελα νὰ κάμω ἀρχὴν. Σοῦ εἶπα, ἤμουν μόλις δέκα ἐπτὰ ἐτῶν. Ἐγνώριζα ὅτι τὸ φύλημα εἶναι ἡ ἀ' πράξις τῆς κωμωδίας ἢ τοῦ δράματος, τὸ ὁποῖον παίζεται κατὰ τὰς περιστάσεις εἰς βᾶρος τοῦ ἔρωτος. Μὲ τὸ φύλημα θὰ ἐπήρχετο φυσικὰ ὁ ἐναγκαλισμὸς ὅ,τι ἄλλο θέλεις, ὅ,τι φανερὰ πλεον ὑπέσχετο ἡ ἀστραπὴ ἐκείνη τοῦ βλέμματός του ἡ ὁποία ἐνέκλειεν ἄγριον πόθον, μίαν ἔκτακτον ἀποφασιστικότητα. Τοῦ τὸ ἠρηθῆν γελῶσα....

Τὸ γέλοιό μου ἠῤῥησε τὸ πείσμα του, ἐδηλητηρίασε τὸν ἔρωτά του καὶ ἀπεκάλεσε Φρύνην. Δὲν ἠθέλησα νὰ ἐπιταχύνω τὴν καταστροφὴν του, διότι τὸν ἔβλεπα ὄλονεν νὰ σβύνῃ, καὶ εἰς πικρὸς λόγος μου, μία ἔξωσις ἐκ τοῦ δωματίου ἦν ἀπῆται ἢ φιλαυτία μου, θὰ τὸν ἐρόνευε. Τοῦ εἶπα ὅτι ἀφοῦ εἶμαι Φρύνη καλὰ θὰ κάμῃ νὰ μὲ ἀφήσῃ νὰ γελῶ μὲ τοὺς βλάνας ποῦ μὲ περιστοιχίζουσιν. Καὶ ἔφυγε ἔκτοτε δὲν τὸν ξαναεἶδα πλέον.

— Διότι σὲ ἐμίσησε.

— Ὅχι διότι ἠτύοκτόνησε κρατῶν τὰ τεμάχια μᾶς ἐπιστολῆς μου, τὴν ὁποίαν μὲ πολλὴν ἐπιμονὴν κατώρθωσε νὰ πάρῃ ἀπὸ μίαν φίλην μου. Ἐσκόπευσε μόλις ἔφυγε ἀπὸ τὸ σπῆτι εἰς τὴν καρδίαν— ἀν καὶ ἔπταιν ὁ νοῦς— καὶ τὴν ἐπιούσαν ἐκηδεύθη. Ἐγὼ δὲν ἤξευρα τίποτε, διότι ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν ἕνας ἄλλος φίλος μου, ἐκμανεὶς ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν μου, μὲ εἶχε ὑβρίσῃ διὰ μῆς ἐπιστολῆς καὶ ἦτο ἡ πρώτη φορὰ ποῦ ἔκλαυσα, ἀφ' ὅτου ἤρχισα νὰ παίζω μὲ τοὺς ἄνδρας.

Εἶχα κλεισθῆ εἰς τὸ δωμάτιόν μου, μελετῶσα ἐκδίκησιν. Ὅταν ἔμαθα τὴν αὐτοκτονίαν, εἶχε δεχθῆ πλέον ὁ δυστυχὴς φίλος μου τὸ χῶμα τοῦ νεκροθάπτου. Τὰ δάκρυα τὰ ὁποῖα ἔχυσα διὰ τὰς ὑβρεὶς τοῦ ἄλλου, μὲ εἶχον ἐξαντλήσει καὶ δὲν ἔμεινε κανὲν δάκρυ διὰ τὸν τάφον τοῦ αὐτοκτόνου.

Ἐλίγιστοι ἔμαθον ὅτι ἠτύοκτόνησε χάριν ἐμοῦ.

Παρηλθὼν ὀλίγα δευτερόλεπτα σκέψεως καὶ ἐξηκολούθησε.

— Ἄ, ἦτο εὐγενὴς ὑπαρξίς. Τὰ διαφανῆ χαρακτηριστικά του, ἡ συστολή του, τὸ ἀναποφάσιστον, ὁ μυστικὸς του ἔρωτος, αὐτὴ ἡ τελευταία ἐπιστολή του ἐδείκνυον μίαν ὑπαρξίν λεπτεπίλεπτον... Νὰ ἰδῆς, μοῦ φαίνεται πῶς ἐδῶ κάπου εἶναι τὸ γράμμα ποῦ μοῦ ἀφῆκε πρὶν αὐτοκτονήσῃ...

Ἠγέρθη, καὶ ἡ ἐσθὴς ἐσύρθη περὶ τοὺς πόδας τῆς μὲ ἕνα θροῦν προκλητικώτατον. Ἐπλησίασεν εἰς ἕν κομψότατον ἔξ ἐβένου τραπεζάκι, καὶ μὲ ἕν μικροσκοπικὸν κλειδί ἤνοιξε τὸν σύρτην. Κῦμα ἀρώματος, ὁσμὴ ἐμπνεύουσα μελαγχολίαν θανάτου, προσέβαλεν ἀμφοτέρους.

— Τί μυρωδιά . . . Εἶναι τὸ θυμίαμα τῶν παλαιῶν μου ἐρώτων. Εἶπε, ἐνῶ ἀνεσκάλευε φακέλλους χρωματιστοὺς, κομπούς, ἀρωματισμένους— τόσα μυστικὰ μνημεῖα αἰσθημάτων σβεσθέντων. Εὔρε τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν ἔδωκεν εἰς τὸν Στέφανον.

Αὐτὸς, καταπεληγμένος ἀπὸ τὴν τραγικὴν ἐκείνην ἱστορίαν, τὴν ἔλαβε μὲ πολλὴν βαρυθυμίαν, καὶ πρὶν ἡ ἀ-

να γνώση τὸ περιεχόμενον, ἔσπευσε νὰ ἴδῃ τὴν ὑπογραφήν. Βαθεῖα συνέσπασε τὸ πρόσωπόν του ἐκπληξίς. Ἐπεπεισμένη νὰ ἐγερεθῆ, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη.

— Ὁ Νίκος ! Αὐτός αὐτός εἶναι. Τὸ παιδί τῆς ἀδελφῆς μου. Τώρα ἐννοῶ... Τώρα ἐξηγεῖται ὁ θάνατός του, τὸ μυστήριον αὐτό !

— Δὲν ἀπέσπασε τοὺς ὀφθαλμούς ἀπὸ τὴν ὑπογραφήν.

— Ὡστε σὺ ἦσο ἡ Φρύνη, διὰ σὲ ἐχάθη !

Ἐκείνη δὲν ἔχασε τὴν ψυχραιμίαν της. Τοιαῦται τρικυμῖαι ἦσαν συνήθεις.

— Στέφανε ! ἐψυθύρισεν ἱκετευτικῶς.

— Εἰς τὰ αὐτὰ λοιπὸν δίκτυα ζητῶ νὰ ἐμπλακῶ, τὴν αὐτὴν τύχην δι' ἐμὲ παρουσιάζεις, τὸν αὐτὸν θάνατον ὀνειροπολεῖς...

— Ὅχι, διέκοψεν ἐκείνη, μὲ ἀφράστου γλυκύτητος μειδίαμα. Μεῖνε. Ἐκτοτε πέρασαν δύο ἔτη..

— Δηλαδὴ ἐτελειοποιήθης.

— Μὴ μὲ ἀδικῆς Στέφανε.

Καὶ ἐπλησίασε πρὸς αὐτὸν καὶ κόλασις πειρασμῶν ἐπλήρωσε τοὺς ὀφθαλμούς της.

— Σοῦ διηγῆθην τὸ ἐπεισόδιον αὐτό.

— Δολοφονίαν...

— Ἔστω, διὰ νὰ σοῦ ἀποδείξω ποῦ ἡ ἀποκλειστικότης ὀδηγεῖ ὅταν ἄγει κανεὶς ἡλικίαν δέκα ἐπὶ ἑπτὰ ἐτῶν...

— Ἄ, ἔστω ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι νὰ πάθω τέτοιο κακό... εἶπεν ὁ Στέφανος μαλαχθεὶς ἀπὸ τὴν ἱκετευτικὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου της ἐκείνη ἀνέλαβεν εὐθύς τὴν κυριαρχίαν της καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν εἰρωνευθῆ.

— Τί νὰ φοβηθῆς ἀφοῦ ἄλλως τε τὰ χαρακτηριστικά σου δὲν εἶναι καθόλου... διαφανῆ, ὅπως τοῦ Νίκου.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ Στέφανος ἐδοκίμαζε πάλιν τὸν εἴλκυνεν ἡ Σειρήν, ἡ μαγγανεία τῶν βλεμμάτων, ἡ ἀπαλότης τῶν χειλέων. Τὸν ἀπεγοήτευεν ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀξιο-

θρήνητος τύχη τοῦ ἀνεμιοῦ του. Ἐκυμαίνετο μεταξὺ σφριγηλῆς σαρκός, παρθένου ἀκόμη, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐμαίνετο ἡ ζωὴ, ὀργιάζεν ἡ φλόξ τῆς εὐφυΐας — καὶ μιᾶς σκιᾶς ἐνὸς ὄχρου πτώματος τὸ ὅποῖον ἐσῆπετο μέσφ σκολήκων. Τὸ μαρτύριον ἠδονῆς γυναικὸς δολοφόνου τὸν εἴλκυνεν, ὁ πόνος καρδίας νεκρωθείσης δι' ἐν φίλημα, ὅχι καὶ πολὺ σπάνιον κατ' ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν, τὸν ἐσπάρασεν. Ἡ καρδιά, ἐφέρετο πρὸς τὴν Φρύνην Ὁ νοῦς πρὸς ἓνα λησιμονημένον τάφον...

Καὶ ταλαντευόμενος ἔφυγε.

Ἄλλ' ἡ σηπεδὼν τοῦ τάφου ἐνίκησε τὸ θῆλυτρον τῆς ζωῆς. Τὴν ἐπομένην ἡ Ἐρατῶ, μόλις ἠγέρθη τῆς μαλακῆς καὶ παλλεύκου κλίνης, ἐν ἣ ἀνεπαύετο τὸ ἀριστοῦργημα ἐκεῖνο τῆς πλαστικῆς, ἔλαβε μίαν ἐπιστολήν. Ἦτο τοῦ Στεφάνου.

«Ἐνίκησα — ἔγραφε — τὸν πόθον ἐνὸς φυλήματος, τὸν πειρασμὸν ἐνὸς ἐναγκαλισμοῦ. Αἰσθάνομαι, ἔπειτα ἀπὸ δύο ἔτη, τὸν ἀγνὸν τοῦ αἵματος, εἰς τὸ ὅποῖον ἐνετρούφησεν ἡ φιλαρέσκειά σου. Ἐπεσκέφθην, ἀναχωρῶν ἐκ τοῦ δωματίου σου, τὸν τάφον σου, τὸν ὅποῖον δὲν στολίζει οὔτε ἐν ἄνθος οὔτε ἐν κηρίον. Ἐκλάυσα διότι ἐγνώρισα τὸν δῆμιον τοῦ νεκροῦ, ἀλλὰ τὰ δάκρυα δὲν ἦσαν εὐπρόσδεκτα, δὲν ἦσαν ἀροκετά. Τὸ ξηρὸν ἐκεῖνο χῶμα μοῦ ἐφάνη ὅτι ἐξήτει παρ' ἐμοῦ ἐκδίκησιν. Σὰς ἀφήνω νὰ γελᾶτε μὲ τοὺς βλάκας. Ἄλλ' ἐξαιρέσετε τῆς βλακειᾶς αὐτῆς ἓνα νεκρὸν καὶ ἓνα ζῶντα, ὁ ὁποῖος σὰς θεωρεῖ δι' ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης νεκρὸν περισσότερον ἐκεῖνου.»

Μὲ τὴν συνήθη ψυχραιμίαν της ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολήν καὶ τὴν ἔσχισεν εἰς ἅπειρα τεμάχια, τὰ ὁποῖα αἰωροθνήντα εἰς ἓν φύσημα ἀέρος αἰφνίδιον, ἐκυλίσθησαν ἐπάνω εἰς τὰς συνδόνας τῆς κλίνης. Ἄλλ' ἡ ἐκδίκησις τοῦ Στεφάνου δὲν εἶχεν ἐπέλθῃ, ἐνεκυμονεῖτο.

Μετὰ ἓνα μῆνα ἡ Ἐρατῶ ἐμάνθανεν ὅτι ἀνεβιβάζετο

διὰ πρώτην φοράν ἐπὶ σκηνῆς νέον ἔργον «ἡ Φρόνη». Ἀμέσως ὑπωπτεύθη τὸν συγγραφέα καὶ τὴν ἡρωίδα.

Ὁ Στέφανος θερμῶς ἐχειροκροτεῖτο τὴν ἐσπέραν ἐκείνην διότι ἔγραψεν ἐντελοῦς ἀληθείας δράμα. Οἱ φίλοι τῷ προσέφερον στέφανον δάφνης, οἱ δὲ τεχνοκροῖται ἀνωμολόγησαν εὐρὸν τὸ μέλλον του. Μετὰ τὴν νύκτα τῆς θεατρικῆς ἐπιτυχίας, τὸ πρωὶ ἐδέχετο ἡ Ἐρατὼ ἓνα στέφανον. Ἦτο ὁ στέφανος τοῦ θεάτρου, μὲ τὴν ἐξῆς σημείωσιν τοῦ συγγραφέως :

Λάβε τον· σοῦ ἀνῆκει, διότι ἄνευ σοῦ «Φρόνη» δὲν θὰ ἐγράφετο.— «Ὁ στέφανος τῆς δόξης σου, μοῦ ἔλεγε μίαν ἡμέραν, θὰ ἦναι τόσοσιν μεγάλος, ὥστε νὰ καλύψῃ καὶ τὸ μέτωπόν μου».—Πράγματι ἔχει ἀνάγκην τὸ μέτωπόν σου νὰ καλυφθῇ, διότι φέρει πολλοὺς ἐλέγχους συνειδήσεως καὶ πολλὰς καταράς. Ἐφρόνευσε ἓνα νεανίαν, ἀλλ' ἐδημιούργησε ἓνα δραματικὸν συγγραφέα. Ὁ δεύτερος ἐδικεῖται τὸν πρῶτον».

Ἡ ληθὴν καρδία ἐσώθη. Ἀλλὰ τὴν ταραχὴν τῆς κατώρθωσε νὰ περικαλύψῃ μὲ τὴν γαλήνην τῆς φράσεως εἰς τὴν πρώτην καὶ τελευταίαν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν τῷ ἔγραψε:

«Δὲν γνωρίζω ποῦ εἶναι ὁ τάφος ὅστις περικλείει ἐν θῦμα τὸ μυριστὸν τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας. Πάρε ἀντ' ἐμοῦ τὸν στέφανον πρὶν μαρανθῆ καὶ ἀποφύλλισέ τον ἐπάνω εἰς τὸ χῶμα του. Θὰ προτιμήσῃ τὰ φύλλα αὐτὰ τῆς δάφνης ἀπὸ κάθε δάκρυ, ἔνοχον ἢ ἀθῶον, ἰδικόν μου ἢ ἰδικόν σου. Εἶμαι ὡραία καὶ εἰς μίαν ὡραίαν δὲν ἐπιτρέπονται βαθεῖαι συγκινήσεις. Οἱ νεκροὶ δὲν ἀνασταίνονται, ἡ δόξα τῶν δραματικῶν συγγραφέων πίπτει εὐκόλῃ· ἀλλὰ κάλλονή, ἥτις ἔρριψε κάτω ἓνα νεκρόν καὶ ἐδημιούργησε μίαν δόξαν, εἶναι ἀθάνατος, ὅσῳ καὶ ἂν μαρανθῆ, ὅσῳ καὶ ἂν ἦναι ἀμαρτωλή». Οἱ δάκτυλοι ἐσφράγιζον τὸ γράμμα, ἐνῶ ἀπὸ τὰ ὑπεροπτικά χεῖλη τῆς διέφευγε λεπτότατον μειδίαμα, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ μετὰ παιγνιώδους φιλαρεσκείας ἀνεζήτουν ἐπὶ τοῦ τοίχου τὸν καθρέπτην.

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Π. ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ
Βουλευτὴς Σμύρνης

ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ Ο ΠΑΡΑΒΑΤΗΣ Ο ΔΙΑΚΑΕΣΤΑΤΟΣ ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐγραψα καὶ ἄλλοτε εἰς τὴν «Ἐρευαν» περὶ τοῦ ἰτα-
λικοῦ συγγράμματος τοῦ Γαετάνου Νέγρη, ὅπερ ἡ δούκισσα
Λίττα Βισκόντη—Ἀρέζε μετέφρασεν εἰς τὸ ἀγγλικὸν καὶ
ἐξέδωκεν εἰς δύο τόμους ὑπὸ τὸν τίτλον Julian the Apo-
state. Ἡ ἔκδοσις αὕτη ἐξηγητλήθη, καὶ παρασκευάζεται
νέα εἰς ἓνα τόμον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου Fisher
Unwin. Ὅτι τόσῳ ταχέως βιβλίον, πωλούμενον πρὸς 26
φράγκα τὸ ἀντίτυπον, ἐξηγητλήθη, εἶνε δηλωτικὸν τοῦ ζω-
ηροῦ ἐνδιαφέροντος ὅπερ ἡ παθητικὴ μορφή τοῦ φιλοσό-
φου Ἀυτοκράτορος κινεῖ ἔτι καὶ νῦν μετὰ πάροδον δεκα-
επτὰ αἰώνων, δικαιοὶ δὲ καὶ τὸ εὐμενὲς τῶν ἡμετέρων κρί-
σεων περὶ τῆς μεταφράσεως ἦν τόσῳ γλαφυρῶς ἐφιλο-
τέχνησεν ἡ δούκισσα, καὶ τῆς ἐμβριθείας καὶ ἀμεροληψίας
μεθ' ἧς ἐπραγματεύθη τὸ θέμα του ὁ ἰταλὸς συγγραφεὺς.
Μία τοιαύτη μελέτη ὄντως ἀπαιτεῖτο καὶ πιστεύω ὅτι δὲν
θὰ λείψουν καὶ ἄλλαι ἔρευναὶ περὶ τοῦ σημαντικοῦ ἐκείνου
κινήματος, οὗ ἄξων ἐγένετο ὁ Ἰουλιανός, πρὸς παλινρθω-
σιν τῆς ἐλληνικῆς θρησκείας πεντηκονταετίαν ὄλην ἀπ' ὅ-
του ὁ Χριστιανισμὸς εἶχεν ἐπισημοποιηθῆ ὑπὸ τοῦ Ἀυτο-
κράτορος Κωνσταντίνου, θεοῦ τοῦ Ἰουλιανοῦ. Εἶμαι τῆς
γνώμης ὅτι ὁ ἐλληνισμὸς ὀφείλει εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἐνθου-
σιώδους τούτου λάτρου τῆς ἐλληνικῆς παραδόσεως καὶ σο-
φίας, εἶδος τι ἐπανορθώσεως διὰ τὸ ἀδίκημα τὸ προσγενό-

μενον αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς ἐκκλησίας ἧτις παρέδωκε
τὸ ὄνομά του εἰς τὰς μελλούσας γενεὰς ἐστιγματισμένον με-
τὸ ἐπίθετον τοῦ παραβάτου. Θὰ συμφωνήσωσι μετ' ἐμοῦ
πολλοὶ ἀφοῦ ἀναγνώσωσι τὴν μελέτην τοῦ Νέγρη, καὶ ἀ-
ναμφιδόλως θὰ προσεγίνετο κέρδος εἰς τὴν ἐλληνικὴν λο-
γογραφίαν καὶ διανόησιν, εἴποτε ἐφιλοτεχνεῖτο καὶ ἐξεδί-
δετο μία ἐλληνικὴ μετάφρασις τοῦ ἐν λόγῳ συγγράμματος.
Πιστεύω μάλιστα ὅτι θὰ εὐρίσκοντο ἐνθουσιώδη καὶ γενναῖα
πνεύματα συνηγοροῦντα ὑπὲρ παραστατικῆς τιнос ἐν Ἀ-
θῆναις τιμῆς εἰς τὸν μόνον ἐν τῇ Ἱστορίᾳ ἄνακτα οὗ ἡ
καρδία δεικνύει ἐγκραταγματούμενα μετὰ στοργῆς μέχρι τέ-
λους τοῦ βίου του τὰς λέξεις Ἐλληνισμὸς καὶ Ἀθηναί.

Ἡ Ἐλληνικὴ Ἐκκλησία ἀμινομένη κατὰ τοῦ φιλελλη-
νικοῦ ζήλου του τὸν ἐπλήρωσε καὶ ἀπηλλάχθη θανασίμου
ἐχθροῦ. Δὲν τὴν φέγω διὰ τοῦτο, ἀλλ' ἡ πολεμικὴ σημα-
σία τῆς στάσεώς της ταύτης ἤδη ἀντιπαρήλθε, καὶ καθ' ἣν
ἐποχὴν πᾶσαι αἱ θρησκείαι τοῦ κόσμου ἐρευνῶνται πρὸς ἄ-
γραν τῶν μαργαριτῶν των, θὰ ἦτο ἄχαρι νὰ ἐξακολουθῆ ἡ
πρεσβεύουσα τὴν αὐτὴν στάσιν ἡ ἐλληνικὴ φυλὴ ἧς ἡ ἀρ-
χαία θρησκεία ἐγκλείει ἴσως τοὺς τιμαλφεστάτους τῶν μαρ-
γαριτῶν, καὶ νὰ ἐξακολουθῆ ἀναγνωρίζουσα τὸ στίγμα τὸ
ἐγκολαφθὲν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μεγίστου τῶν θιασωτῶν τοῦ
ἐλληνικοῦ πνεύματος.

Τί ἄρα ἤγε τὸν νεαρὸν αὐτοκράτορα νὰ ἐμφορῆται τόσῳ
ἀπείρου ἔρωτος πρὸς τὰς ἐλληνικὰς ἰδέας καὶ τῆς περι-
φρονήσεως πρὸς πᾶν ὅτι μὴ ἐλληνικόν; Εἶχε ποτισθῆ παι-
δίθην ἀπὸ τὰ νάματα τῆς ἐλληνικῆς φιλοσοφίας, ἀλλὰ δὲν
ἔσχε καιρὸν νὰ συστηματοποιήσῃ τὰς ἐντυπώσεις του καὶ
εἰσδύσῃ εἰς ἀρκετὸν βάθος ὥστε νὰ κατανοήσῃ τὸν γνήσιον
ἐλληνισμὸν οὗ ἐκφάνσεις ἀτελεῖς καὶ πολλακίς στρεβλαὶ
ἦσαν αἱ ἐξωτερικαὶ μέθοδοι τῆς λατρείας. Οὔτε ἔσχε νὰ
ἐννοήσῃ τὸν γνήσιον Χριστιανισμὸν οὗ ἀτελεῖς
καὶ ἐν πολλοῖς στρεβλῇ ἔκφάνσει εἶναι ἡ ἐπισημοποιηθεῖσα

διακανόνισις. Ὁ Ἰουλιανὸς κατέτριψε τὰ παραγωγικώτερα ἔτη τοῦ βίου του εἰς ἐκστρατείας καὶ μάχας, καὶ εἰς τὴν μέριμναν τῆς στρατιωτικῆς διοικήσεως τοῦ κράτους. Εἰς πάντα ταῦτα ἀνεδείχθη θαυμάσιος καὶ αἰ καταπληκτικαὶ νίκαί του ἐπλήρωσαν τὴν οἰκουμένην τῆς δόξης του. Ἐν μέσῳ τῶν περισπασμῶν του οὐδέποτε ἐπέτρεπε νὰ παρέλθῃ στιγμή εὐκαιρίας χωρὶς νὰ μελετήσῃ τοὺς προσφιλεῖς του Ἕλληνας συγγραφεῖς ἢ γράψῃ τι περὶ ἑλληνισμοῦ καὶ Ἑλλάδος. Ἡ θεοσοφικὴ σχολὴ τῆς Ἀλεξανδρείας εἶχεν ἐλκύσει τὸ πνεῦμα του ἰσχυρότατα ἀλλ' ὁ μαθητῆς τοῦ Ἰαμβλίχου δὲν ἠδύνατο νὰ ἀφιερῶσθαι ὁλόκληρον τὸν χρόνον του εἰς τὴν ἔρευναν τῆς θεοσοφίας.

Δὲν ἦτον ἀναχωρητῆς· ἦτο κεφαλὴ ἀχανοῦς αὐτοκρατορίας, καὶ ἂν κατέκτησε τὴν καρδίαν του ἢ ἐξωτερικῆ ὄψις τῆς ἑλληνικῆς θρησκείας μᾶλλον ἢ ἡ ἐσωτερικῆ δὲν πταίει αὐτός, ἀλλ' αἰ συνθήκαι τοῦ περιβάλλοντος. Ἄν ἔζη ἄλλα τριάκοντα ἔτη, ἴσως θὰ εὑρίσκει καιρὸν νὰ ἐμβαθύνῃ καὶ σταθμίσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ τε γνησίου Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ γνησίου Ἑλληνισμοῦ, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ μετεμόρφου τὸν κόσμον, ὡς ἦτο καὶ τὸ ὄνειρόν του. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θριάμβου του, μαχόμενος κατὰ τῶν Περσῶν, δύο ἔτη ἀφ' οὗτο ἀνῆλθεν εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον ἔπεσε βληθεὶς ὑπὸ ἐχθρικῆς, καίτοι· ὄχι περσικῆς χειρός. Ἄγνωστον τίς ἠκόντησε κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' αἰ ἐνδείξεις πᾶσαι ἄγουσιν ἡμᾶς νὰ παραδεχθῶμεν τὴν θεωρίαν ὅτι χεὶρ χριστιανοῦ ἔδωκε τέρμα εἰς τὴν τῶσθε γοητείας καὶ χάριτος πλήρη ζωὴν του.

Τὸ μῖσος ὅπερ κατ' αὐτοῦ συνέλαβεν ἡ Ἐκκλησία ἦτο ἀληθῶς ἄγριον. Οἱ καταδιώξαντες αὐτὴν αὐτοκράτορες, οἱ σπεύραντες τὸν τρόμον μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν, οἱ χύσαντες ποταμοὺς Χριστιανικοῦ αἵματος, οἱ ἐμβαλόντες πῦρ καὶ σιδηρον εἰς τὸ πλήρωμά της, δὲν ἐπέσυρον τὴν ἐχθρότητά της τόσο ὅσον ὁ ἀνθρωπιστῆς Ἰουλιανὸς ὁ μὴδὲ σταγόνα

χριστιανικοῦ αἵματος χύσας, ὁ μὴδέποτε καταδιώξας εἰμὴ ὁσάκις οἱ Χριστιανοὶ ἐδήρουν, ἐλεηλάτουν καὶ ἐσφάζον τοὺς λατρεύοντας ἐν τοῖς ναοῖς τῶν θεῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ἀληθῶς ὁ Ἕλληγν ἐκείνος ὅστις, ἀφοῦ ἐρευνήσῃ, ἀπαθῶς τὰς τέσσαρας συγχρόνους πηγὰς περὶ Ἰουλιανοῦ, δὲν διατίθεται ἐν τῷ μυκῷ τῆς καρδίας του νὰ ζητήσῃ συγγνώμην ἀπὸ τὸν διακαέστατον τῶν φιλελλήνων τὸν τόσον ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς παραδόσεως ἀδικηθέντα, θὰ ἔχη βαθύτατα τὴν ψυχὴν του ποτισμένην ἀπὸ τὴν θεολογικὴν προκατάληψιν. Αἱ τέσσαρες σύγχρονοι πηγαὶ εἶναι αἱ ἀφηγήσεις τοῦ Ἀμμιανοῦ Μαρκελλίνου, οἱ λόγοι τοῦ Λιβανίου, οἱ λόγοι Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ καὶ τὰ ἔργα τοῦ Ἰουλιανοῦ. Ὁ Νέγρης σταθμίζει καὶ τὰς τέσσαρας μετὰ θαυμαστῆς συμπαραβολικῆς ὀξυνοίας καὶ παντάπασιν ἀμεροληπιως, ἀρύεται δὲ πολῦτιμον φῶς ἐκ τῆς ἐρεύνης τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ τοῦ Ἰουλιανοῦ καὶ κατορθώνει νὰ παρουσιάσῃ ἡμῖν τὸν ἀληθινὸν χαρακτήρα τοῦ ἀνδρός. Αἱ ἀφηγήσεις τοῦ Ἀμμιανοῦ Μαρκελλίνου ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα τῆς ἀμεροληψίας. Ὁ γράψας οὔτε ἦτο Χριστιανὸς οὔτε ἐφρόντιζε περὶ θρησκευτικῆς παλινρθώσεως. Ἦτο θαυμαστῆς τοῦ Ἰουλιανοῦ, ἀλλὰ δὲν ἐδίστασε νὰ τὸν ἐπικρίνῃ διὰ τὸν θρησκευτικὸν ζῆλον του. Ὁ Λιβάνιος ἦτο εἰς τῶν ἐπιφανεστέρων Ἑλλήνων τῆς ἐποχῆς, ἐμίσει δὲ τὸν χριστιανισμὸν ἐκ στενοῦ πατριωτισμοῦ, ἦτοι ὀπισθοδρομικῆς ἀφοσιώσεως πρὸς τὰ πάτρια. Τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ Λιβανίου ἦτο ὁ Γρηγόριος. Ἦτο ὄλος πῦρ ὑπὲρ τοῦ ἐπισημοποιημένου χριστιανισμοῦ, καὶ ἀφ' ἧς ἐτέλει ἐν Ἀθήναις συμμαθητῆς τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡσθάνθη ἀπ' ἐνστίκτου σφοδρὰν ἀντιπάθειαν κατὰ τοῦ σιγγλοῦ καὶ φιλοσοφικοῦ ἡγεμονόπαιδος. Τὰ διασωθέντα ἔργα τοῦ Ἰουλιανοῦ ἐπιμελῶν ἐρευνώμενα ἀποκαλύπτουσι ψυχὴν γενναίαν, πλήρη ἐνθουσιασμοῦ διὰ τὸν Πλάτωνα καὶ τὴν νεοπλατωνικὴν Σχολὴν τῆς Ἀλεξανδρείας, ψυχὴν παραπαίουσαν μὲν ἐνίοτε ὡς ἐκ τοῦ ὑπερβολικοῦ

ζήλου της, αλλά αναμφισβήτως ποθοῦσαν νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς ἀνθρωπότητος.

Εἶναι λίαν γοητευτικὴ ἢ ἀνάγνωσις τοῦ βιβλίου οἷον κατήρτισεν αὐτὸ ὁ Νέγρης. Νομίζει τις ὅτι ἀναγινώσκει μυθιστόρημα καίτοι πᾶσα φράσις ἐσταθμίσθη αὐστηρῶς ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἱστορικῆς ἐρεύνης. Ἄλλ' ἢ ἄποψις ἐξ ἧς ὁ Νέγρης κρίνει εἶναι ἡ ἄποψις τοῦ λεγομένου νεωτέρου πνεύματος ὅπερ καταδικάζει πάντα θρησκευτικὸν ἢ φιλοσοφικὸν ἐνθουσιασμόν. Ὁ θέλων νὰ ἐμδαθῆνῃ εἰς τὸ νόημα τῆς δράσεως τοῦ Ἰουλιανοῦ καὶ κλίνων νὰ τὴν ἐκτιμήσῃ ἰδίως ὡς ἐλέγχουσαν ἐνδότερα ψυχικὰ κίνητρα, ἔχει ν' ἀντιμετωπίσῃ ἀπ' ἐνὸς αὐτὸ τὸ λεγόμενον νεώτερον πνεῦμα, καὶ ἀπ' ἐτέρου τὴν οὐχ ἦττον ἀπελπίζουσαν ἄποψιν ἐκείνην ἐξ ἧς κρίνουνσι τὸν Ἰουλιανὸν οἱ θιασῶται τοῦ Χριστιανικοῦ δογματισμοῦ. Ὁ Ἰουλιανὸς ἔδρασε μετὰ πλάνης, ἀλλὰ δὲν ἔδρασε ἐπὶ ματαίῳ. Ὅταν ὁ κόσμος ἐννοήσῃ τὴν ἐνδοτέραν πηγὴν πάσης ἐξωτερικῆς δράσεως, θὰ ἐκτιμήσῃ τὸν Ἰουλιανὸν προσηκόντως. Ἡ πλάνη τοῦ ἀνδρὸς ἦτο ὅτι ἐπεδίωκε νὰ ἐπιναφέρῃ τὰς θυσίας πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς τύπους τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας τοῦ ἑλληνισμοῦ. Δὲν ἀντελήφθη τὸ μῆνυμα ὅπερ ἡ ἔνδοξος θεότης τῷ διεδίδαξεν ὅτι ὁ αἰὼν ἀπῆλθει νέας μεθόδους, νέαν οὕτως εἰπεῖν τροφὴν χάριν τῶν πολλῶν. Τὴν νέαν ταύτην τροφὴν ἐξησφάλιζε ἤδη τοῖς πολλοῖς ὁ χριστιανισμὸς, ἀφοῦ ὁ ἑλληνισμὸς ἔπαυσε πλέον ἀσκήτων ἐπ' αὐτῶν οἰανδήποτε ἐπίδρασιν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς ἀλίγους, οὗτοι ἱκανῶς ἐτρέφοντο ἀπὸ τῶν ἑλληνικῶν πνεύμα, καὶ ἤρκει ὁ Ἰουλιανὸς νὰ προστατεύσῃ αὐτὴν τὴν πηγὴν. Ἄν περιωρίζετο εἰς τοῦτο καὶ ἔζη μίαν ἐτι γενεάν, οἱ ἀλίγοι θὰ εὗρισκον τὴν πολυτίμητον τροφὴν ἣν ἐγκλείει ὁ χριστιανισμὸς καὶ δὲν θὰ ἠνοίγετο τὸ χάσμα ὅπερ ἠνοίχθη μεταξὺ χριστιανισμοῦ καὶ ἑλληνισμοῦ, διὰ τῆς ἐκατέρωθεν ἐμμονῆς εἰς τὰς ἐξωτερικότητας ἐπὶ σφαγιασμῷ τῆς ἐσωτερικότητος.

Ἐν τούτοις ὁ βίος τοῦ Ἰουλιανοῦ ἀποδεικνύει τρανῶς τὴν θαυματουργὸν δύναμιν τῆς ἐσωτερικότητος, καὶ ὡς τοιοῦτος δὲν ὑπῆρξεν ἐπὶ ματαίῳ. Ἡ δρᾶσις του διατρανοῖ τὴν βιονομικὴν ἀλήθειαν ὅτι ὁ ἐνδότερος βίος εἶναι ἡ πηγὴ πάντων σθένους καὶ πάσης μεγαλοουργίας.

Ἐξφορᾷ

ΠΛΑΤΩΝ ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ

ΧΑΜΕΝΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

Στὸν Παῦλο Νιρβάνα

ΑΥΓΟΥΛΑ!

Γιὰ πὲ ἴσὸ χαμολούλουδο ποῦ τάνθη του ἀνοίγει
καὶ μυρωδιᾶς λογιῶ—λογιῶ μὲ τ' ἀεράκι σμίγει,
πές του νὰ κλείσῃ τ' ἄνθη του νὰ γείρῃ ἀγάλι ἀγάλι
μὲ χίλια κρύφια ὄνειρα νὰ κοιμηθῇ καὶ πάλι.

Πὲ στ' ἀστεράκι ποῦ μῆναι γλωμὸ νὰ μᾶς φωτίσῃ
καὶ τρέμει νὰ σβυστῇ ποτέ του νὰ μὴ σβύσῃ.
Καὶ πὲ ἴστα χρυσοσύννεφα ποῦ κρέμονται ἐκεῖ πέρα
νὰ μὴ χαθοῦν σὰν ὄνειρο καὶ προφτάσι ἡ μέρα.

Ἄχ! μὴ μοῦ λές... καὶ ἡ μικρὴ ψυχούλα σου δὲν ξέρει
μὰ μέρα μὲ τὸν ἥλιο της σὰν τί μπορεῖ νὰ φέρῃ!
Κάλλιο ἢ ζωὴ μας ἄσωστη καὶ ἄφραστη ἀπ' τὰ χρόνια
αὐγοῦλα νὰ εἶναι ἀθάνατη, νὰ εἶναι αὐγοῦλα αἰώνια.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΟΡΦΥΡΑΣ

ΡΕΜΒΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΤΟΥΣΤΟΥ

Ἐνάμεσα εἰς συντρίμματα καὶ ἐρείπια, λείψανα παλαιᾶς κατοικίας ἀνθρώπων ἐν μέσῳ ἀγρισσοκῶν, μορεθῶν μὲ ἐρυθροὺς καρπούς, εἰς ἔρημον τόπον, ἀπόκρημον ἀκτὴν πρὸς μίαν παραλίαν βορειοδυτικὴν τῆς νήσου, ἔπου τὴν νύκτα ἐπόμενον ἦτο νὰ βγαίνουν καὶ πολλὰ φαντάσματα, εἰδῶλα ψυχῶν κουρασμένων, σκιαὶ ἐπιστρέφουσαι, καθὼς λέγουσιν, ἀπὸ τὸν ἀσφοδελὸν λειμῶνα, ἀφήνουσαι κενὰς οἰμωγὰς εἰς τὴν ἐρημίαν θρηνοῦσαι τὸ πάλαι ποτὲ πρόσκαιρον σκῆνωμά των εἰς τὸν ἐπάνω κόσμον· ἐκεῖ ἀνάμεσα ἐσώζετο ἀκόμη ὁ ναῦσκος τῆς Παναγίας τῆς Πρέκλας. Δὲν ὑπῆρχε πλέον οἰκία ὀρθή, δὲν ὑπῆρχε ἀτέγη καὶ ἄσυλον, εἰς ὅλο τὸ ὄροπέδιον ἐκεῖνο, παρὰ τὴν ἀπορροῦγα ἀκτὴν. Μόνος ὁ μικρὸς ναῦσκος ὑπῆρχε, καὶ εἰς τὸ προαύλιον τοῦ ναῦσκου ὁ Φραγκοῦλης Κ. Φραγκοῦλας εἶχε κτίσει μικρὸν ὑπόστεγον, καλύβην μᾶλλον ἢ οἰκίαν, λαθῶν τὴν ξυλείαν ἔσθην ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ, καὶ πῖνας λίθους ἀπὸ τὰ τόσα τριγύρω ἐρείπια διὰ νὰ στεγάζεται προχείρως ἐκεῖ καὶ καπνίζῃ ἀκατακρίτως τὸ τσιμποῦκι του, μὲ τὸν ἠλέκτρινον μαμόν, ἔξω τοῦ ναοῦ ὁ φιλέρημος γέρον.

Ὁ ναῦσκος ἦτο ιδιόκτητος· πρᾶγμα σπάνιον εἰς τὸν τόπον, λείψανον παλαιοῦ θεσμοῦ· ἦτον κτήμα αὐτοῦ τοῦ γέροντος Φραγκοῦλα. Ὁ ἀξιότιμος πρεσβύτες, φέρων ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα προεστοῦ, ὠραῖον φέσι τοῦ Τουνεζίου, ἐπανορθᾶκι τσάχινον, μὲ ζώνην πλατεῖαν κεντητὴν, μακρὰν τσιμποῦκαν μὲ ἠλέκτρινον μαμόν, καὶ κρατῶν μὲ τὴν ἀριστερὰν ἠλέκτρινον μακρὸν κομβολόγιον, δὲν ἦτο καὶ πολὺ γέρον, ὡς πενήνταπέντε χρόνων ἄνθρωπος. Κατήγετο ἀπὸ τὴν ἀρχαιότεραν καὶ πλέον γνησίως αὐτόχθονα οἰκογένειαν τοῦ τόπου. Ἦτον ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας εὐσταλής, ὑψηλός, λεπτὸς τὴν μέσην, μελαχροινός, μὲ ἀδρούς χαρακτηριστὰς τοῦ προσώπου, δασείας ὄψεως, ὀφθαλμοὺς μεγάλους, ὀγκώδη ρίνα, χονδρὰ χεῖλη προέχοντα. Ἠγάπα πολὺ

Δ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ
Βουλευτὴς Μετρώων

τά μουσικά τὰ τε ἐκκλησιαστικά καὶ τὰ ἐξωτερικά, ὑπῆρξε δὲ μὲ τὴν χονδρὴν ἀλλὰ παθητικὴν φωνὴν του ψάλτης καὶ τραγουδιστῆς εἰς τὸν καιρὸν του μέχρι γήρατος.

Τὴν Σινιώραν, ὠραίαν νέαν, λεπτοφυῆ, λευκοτάτην, τὴν εἶχε νυμφεῦθι ἀπὸ ἔρωτα. Ἦδη εἶχε συζῶσαι μαζὺ της ὑπὲρ τὰ εἴκοσι πέντε ἔτη, καὶ εἶχεν ἀποκτήσει τέσσαρας υἱοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρας. Ἀλλὰ τῶρα, εἰς τὴν οὐδὸν τοῦ γήρατος, δὲν συνέζη πλέον μαζὺ της.

Εἶχε χωρίσει ἀπαξ ἦδη, ἀφοῦ ἐγεννήθησαν τὰ τέσσαρα πρῶτα παιδιά, δύο υἱοὶ καὶ δύο θυγατέρες· ὁ πρῶτος οὗτος χωρισμὸς διήρκεσεν ἐπὶ τινὰς μῆνας. Εἶτα ἐπῆλθε συνδιαλλαγή καὶ συμβίωσις πάλιν. Τότε ἐγεννήθησαν ἄλλα δύο τέκνα, υἱὸς καὶ θυγάτριον. Εἶτα ἐπῆλθε δευτέρος χωρισμὸς, ὑπὲρ τὸ ἔτος διαρκέσας. Μετὰ τὸν χωρισμὸν δευτέρα συνδιαλλαγή. Τότε ἐγεννήθη ὁ τελευταῖος υἱός. Ἀκολούθως ἐπῆλθε μακρὸς χωρισμὸς μεταξύ τῶν συζύγων. Ὁ τελευταῖος οὗτος χωρισμὸς, μετὰ πολλὰς ἀγόνους ἀποπειράς συνδιαλλαγῆς, διήρκει ἦδη, ἀπὸ τριῶν ἔτων καὶ ἡμίσεως. Δὲν ἦτο πλέον φόβος γαγενηθῆναι ἄλλα τέκνα. Ἡ Σινιώρα ἦτον ὑπερτεσσαρακοντούτης ἦδη.

* *

Τὴν ἐσπεραν ἐκείνην, τῆς 13 Αὐγούστου τοῦ ἔτους 186. . . ἐκάθητο μόνος, ἐλομόναχος, ἔξω τοῦ ναύτου, εἰς τὸ προαίλιον, ἐμπροσθεν τῆς καλύβης τὴν ὅποιαν εἶχε κτίσει, ἐκάπνιζε τὸ τσιμποῦκι του κ' ἐρρέμβαζεν. Ὁ καπνὸς ἀπὸ τὸν λουλᾶν ἀνέθροσκε καὶ ἀνέβαινε εἰς κυκλῶν κύκλους εἰς τὸ κενόν, καὶ οἱ λογισμοὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐφαίνοντο νὰ παρακολουθοῦν τοὺς κύκλους τοῦ καπνοῦ, καὶ νὰ χάνωνται μετ' αὐτῶν εἰς τὸ ἀχανές, τὸ ἄπειρον. Τί ἐσκέπτετο;

Βεβαίως, τὴν σύζυγόν του, μὲ τὴν ὅποιαν ἦσαν εἰς διάστασιν, καὶ τὰ τέκνα του, τὰ ὅποια σπανίως ἐβλεπεν. Ἐσχάτως τοῦ εἶχον παρουσιασθῆ, πρῶτην φοράν εἰς τὴν ζωὴν του, καὶ οἰκονομικὰ στενοχωρία. Ὁ Φραγκούλας ἦτο μεγαλοκτηματίας. Εἶχε παμπολλοὺς ἐλαιῶνας, ἀμπέλικα ἀρκετά, καὶ χωράφια ἀμέτρητα. Μόνον ἀπὸ τὸν ἀντίσπορον τῶν χωραφίων ἠμποροῦσε νὰ μὴν ἀγοράξῃ ψωμί δι' ἑλίου τοῦ ἔτους, αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του. Οἱ δὲ ἐλαιῶνες, ὅταν ἐκαρποφόρουν, ἔβιδον ἀρκετὸν εἰσόδημα. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἰργάζετο πατὴρ μόνος του, τὰ ἔξοδα «τὸν ἔτρωγαν»! Εἶτα ἀφ' ἀνομῆς τῆς οἰκογενείας, συνηρξάνοντο καὶ αἱ ἀνάγκαι. Καὶ ὅσον ἤψανον τὰ ἔξοδα, τόσο τὰ ἔσοδα ἠλαττοῦντο. Ἦλθαν «δυστυχημένους χρονιές». ἀφ' ἑσπέραι, συμφοραὶ, θεομηγνία. Εἶτα, διὰ πρῶτην φοράν, ἔλαβεν ἀνάγκην μικρῶν δανείων. Δὲν ἐφαντάζετο ποτὲ ἐτι μία μικρὰ κάμπη ἄρκει!

διὰ νὰ καταστρέψῃ ὀλόκληρον φυτεῖαν. Ἀπυθύνθη εἰς ἕνα τοκογλύφον τοῦ τόπου.

Οἱ τοιοῦτοι ἦσαν ἄνθρωποι «φερτοί», ἀπ' ἔξω, καὶ ὅταν κατέφυγον εἰς τὸν τόπον, ἐν ὄρα συμφορᾶς καὶ ἀνεμοζάλης, κατὰ τὴν Μεγάλην Ἐπανάστασιν ἢ κατὰ τὰ ἄλλα κινήματα τὰ πρὸ αὐτῆς, ἀρχομένης τῆς ἑκατονταετηρίδος, κανεὶς δὲν ἔδωκε προσοχὴν καὶ σημασίαν εἰς αὐτούς.

Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ ἐντόπιοι εἶχον ἀποκλειστικὴν προσήλωσιν εἰς τὰ κτήματα, οὗτοι, οἱ ἐπήλυδες, ὡς πράττουσιν ὅλοι οἱ φύσει καὶ θέσει Ἑβραῖοι, ἔδωκαν ὄλην τὴν σημασίαν καὶ τὴν προσοχὴν των εἰς τὰ χρήματα. Ἦνοιξαν ἐργαστήρια, μαγαζεῖα, κ' ἐμπορεύοντο, κ' ἐχρηματίζοντο. Εἶτα ἦλθεν ὦρα, ὅπως καὶ τῶρα καὶ πάντοτε συμβαίνει, ὅποτε οἱ ἐντόπιοι ἔλαβον ἀνάγκην τῶν χρημάτων, καὶ τότε ἤρχισαν νὰ υποθηκεύουν τὰ κτήματα. Ἐωσότου παρήλθε μία γενεά, ἡ μία καὶ ἡμίσεια, καὶ τὰ χρήματα ἐπέστρεψαν εἰς τοὺς δανειστάς, συμπαραλαβόντα μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ κτήματα.

Ἐως τότε δὲν εἶχε συλλογισθῆ τοιαῦτα πράγματα ὁ Φραγκούλης Φραγκούλας, οὔτε τὸν ἔμελε ποτὲ του περὶ χρημάτων, ἀλλ' ἐπ' ἐσχάτων εἶχε λάβει ἀνάγκην καὶ δευτέρου καὶ τρίτου δανείου, καὶ οἱ δανεισταὶ προθύμως τοῦ ἔδιδαν, ἀλλ' ἀπῆλθον νὰ τοὺς καθιστᾷ ὑπέγγυα τὰ καλλίτερα κτήματα, ἐκ τῶν ὅποιων ἑκάστον εἶχε, κατ' αὐτὸν ἐκτιμητὴν, δεκαπλασίαν ἀξίαν τοῦ ποσοῦ τοῦ δανειζομένου. Πλὴν φεῖ! αὐτὸς δὲν ἦτον ὁ μόνος καὶ μὸς του...

Ὁ Φραγκούλης Φραγκούλας δὲν ἐφόρει πλέον τὸ ὄρατον του μαῦρον φέσι, τὸ τουνεζιᾶτικόν· ἔφερον οἰκιακὸν μαῦρον σκούφον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ἀλλ' εὐρίσκειτο σήμερον εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ἐάν τὸν συνηντῶμεν τὴν προτεραίαν εἰς τὴν ἀγοράν, κάτω εἰς τὴν πολίχνην, θὰ ἐβλέπομεν ἐτι εἶχε βάψει μαῦρον τὸ φέσι του... Εἶχε πρόσφατον πένθος.

* *

«Ἄχ! Τῶχασα, τὸ καὶ μένο μ', τὸ εὐάγωγο, τῶχασα!»

Ὁ γέρω Φραγκούλης ἐστέναξε, καὶ εἶχε δίκαιον νὰ στενάξῃ. Τὸ καλλίτερον κοράσιόν του, τὸ τρίτον, τὸ μικρότερον, δεκαεταετὲς μόλις τὴν ἡλικίαν—τὸ ὅποιον εἶχε γεννηθῆ κατὰ τι διάλειμμα ἔρωτος μεταξύ δύο χωρισμῶν, τοῦ εἶχεν ἀποθάνει πρὸ ὀλίγων μηνῶν...

Καὶ αὐτὸς ἦλθεν εἰς τὴν Παναγίαν, διὰ νὰ κλαύσῃ καὶ νὰ πῆ τὸν πόνον του. Ἦτον κτῆμα του ὁ ναύσκος τῆς Παναγίας τῆς Πρέκλας. Τὸ ἐκκλησιδίον ἦτον εὐπροπέστατον, ὠραία στολισμένον καὶ εἶχε καλὰς εἰκόνας, καὶ μάλιστα τὴν φερώνυμον τὴν γλυκεῖαν Πα-

ναγίαν τὴν Πρέκλαν . . . Σκαλιστὴν χρυσομένον τέμπλον, πολυέλεον καὶ μανουάλια ὄρειάλκινα, κανδήλια ἀργυρᾶ. Ἐφερε πάντοτε ὁ ἰδιοκτητὴς μαζί του τὴν βαρεῖαν ὑπερμεγέθη κλειδα τῆς θρυίνης θύρας τῆς στερεᾶς, καὶ δὲν ἔλειπε συχνὰ νὰ ἐπισκέπτεται τὴν Παναγίαν του ἱερόσουλός εὐτυχῶς κανεὶς ἀκόμη δὲν εἶχεν ἀναφανῆ εἰς τὰ μέρη αὐτά.

Ἦτον ἡ προπαραμονὴ τῆς ἑορτῆς, ὅτε θὰ ἐτελεῖτο πανήγυρις εἰς τὸν ναῖσκον, τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως. Θὰ ἤρχοντο ἀπὸ τὸν τόπον πολλαὶ οἰκογένειαι καὶ ἄτομα, δωδεκάδες τινὲς προσκυνητῶν καὶ πανηγυριστῶν, καὶ ὁ Παπανικόλας, ὁ συμπέθερός του. Εἰς τὸν Παπανικόλαν ὁ Φραγκούλας εἶδεν διὰ τὸν κόπον του ἐν τῆλλῃρον, περιπλέον δὲ εἰσέπρατεν ὁ παπᾶς διὰ λογαριασμόν του τὰς δεκάρας, ὅσας εἶδεν αἱ γυναῖκες «διὰ νὰ γράψουν τὰ ὀνόματα» ἢ τὰ «ψυχοχάρτια».

Ἦσαν τ' ἄλλα, προσφοράς, ἀρτοκλασίας, πώλησιν κηρίων, κ.τ.λ. τὰ εἰσέπραττεν ὁ Φραγκούλας ὡς εἰσόδημα ἰδικόν του . . .

Καὶ τώρα τοὺς ἐπερίμενε νὰ ἔλθουν πάλιν . . . καὶ ἀνελογίζετο πῶς ἄλλοτε, ὅταν ἦτον νέος ἀκόμη μετὰ τὸν πρῶτον χωρισμόν ἀπὸ τὴν γυναῖκα του, ἡ πανήγυρις αὐτῆ τῆς Παναγίας τῆς Κοιμήσεως ἐγένετο ἀφορμὴ διὰ νὰ ἐπέλθῃ συνδιαλλαγὴ μετὰ τῆς γυναίκος του. Κατόπιν τῆς συνδιαλλαγῆς ἐκινήθη ἡγενηθῆ ὁ τρίτος υἱός, καὶ τὸ Κουμπώ, τὸ θυγάτριον τὸ ὅποιον ἐθρήνηι τώρα ὁ γέρο Φραγκούλας..

«Τῶχασα τὸ καῦμένο μου, τὸ εὐάγωγο, τῶχασα !...»

Ἦ, δὲν ἐλυπεῖτο τώρα τόσο πολλὸν τὸν ἀπὸ τῆς γυναίκος του χωρισμόν — τὴν ὅποιαν ἄλλως τρυφερῶς ἠγάπα — ὅσον ἐθρήνηι τὴν σκληρὰν ἀπώλειαν ἐκείνην τῆς κορασίδος, τὴν ὅποιαν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον ἤλπιζε μόνον νὰ ἐπανεύρῃ... Καὶ κατενόσαστο πολὺ ἡ καρδιά του κ' ἐθλίβετο Καὶ ἀνελογίζετο ὅτι τὸ πάλαι ἐθῶ, οἱ χριστιανοί, ὅσοι ἦσαν ὡς αὐτὸς τελλομένοι, εἰς τὸν ναῖσκον αὐτὸν τῆς Παναγίας τῆς Πρέκλας, ἤρχοντο τὰς ἡμέρας αὐτὰς νὰ εὐρωσι, διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς προσευχῆς καὶ τοῦ ἱεροῦ ἔσματος, ἀναψυχῆν καὶ παραμυθίαν... Τὸν παλαιὸν καιρὸν, πρὸ τοῦ εἰκοσιένου, ὅταν τὸ σήμερον ἐρῆμον καὶ κατηρειπωμένον χωρίον ἐκατοικεῖτο ἀκόμη, ὅλοι οἱ κάτοικοι καὶ τῶν δύο ἐνοριῶν ἤρχοντο εἰς τὸν ναὸν τῆς Πρέκλας, ὅστις ἦτο ἀπλοῦν παρεκκλησίον, ν' ἀκούσωσι τὰς ψαλλομένας παρακλήσεις, καθ' ἕλον τὸν δεκαπενταῦγουστον.

Ἦσαν εἰς τὴν ἄκρην τὸ ταμποῦκι, τὸ ὅποιον εἶχε σῶσει ἦδη ἀνεπαίσθητος, ἐν μέσῳ τῆς ἀλλοφροσύνης καὶ τῶν ρεμβασμῶν τοῦ καπιστοῦ, καὶ ἀκουσίως ἤρχισε νὰ ὑποβάλλῃ.

Ἐλεγε τὸν Μέγαν Παρακλητικὸν κανόνα τὸν εἰς τὴν Παναγίαν, ὅπου διετραγοῦδονται τὰ παθήματα καὶ τὰ βάσανα μιᾶς ψυχῆς: Καὶ τὴν σειρὰν ὅλην τῶν κατασκευτικῶν ἕμνων, ὅπου εἰς βασιλεῖς Ἕλληνας, διωγμένους, πολεμημένους, στενοχωρημένους, ἀπὸ Λατίνους καὶ Ἀραβας καὶ τοὺς ἰδικούς του, διετραγοῦδει πρὸς τὴν Παναγίαν τοὺς ἰδίους πόνοους του, καὶ τοὺς διωγμοὺς ὅσους ὑπέφερον ἀπὸ τὰ στίφη τῶν βαρβάρων τὰ ὅποια ὀνομάζει «νέφη».

Ἐἶτα, κατὰ μικρόν, ἀφοῦ εἶπεν ὅσα τροπάκια ἐθυμείτο ἀπὸ στήθους, ὑψώσεν ἀκουσίως τὴν φωνήν, καὶ ἤρχισε νὰ μέληται τὸ ἀθάνατον ἔκεινο :

«Ἀπόστολοι ἐκ περάτων
συναθροισθέντες ἐνθάδε,
Γεθσημανὴ τῷ χωρίῳ,
κηδεύσατέ μου τὸ σῶμα.
Καὶ σύ, Υἱέ καὶ Θεέ μου,
παράλαβέ μου τὸ πνεῦμα.»

* *

. . . . Καὶ εἶτα προσέτι, παρεκάλει διὰ τοῦ ἔσματος τὴν Παναγίαν νὰ εἶναι μεσίτρια πρὸς τὸν Θεόν, «μη μοῦ ἐλέγξῃ τὰς πράξεις, ἐνώπιον τῶν Ἀγγέλων...» Ἦ, αὐτὸ εἶχε τὴν δύναμιν καὶ τὸ προνόμιον νὰ κάμνῃ πολὰ ζεύγη ὀφθαλμῶν νὰ κλαίωσι, τὸν παλαιὸν καιρὸν, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἔκλειον ἀκόμη ἐκούσια δάκρυα ἐκ συναισθήσεως...

Ἦ γέρο-Φραγκούλας ἐπίστευε καὶ ἔκλειεν...

Ἦ, καί, ἦτον ἄνθρωπος ἀσθενής ἠγάπα καὶ ἡμάρτανε καὶ μετενοεῖ... Ἦγάπα τὴν θρησκείαν, ἠγάπα καὶ τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα του, ἐπόθει ἀκόμη τὸν συζυγικόν βίον ἐπόθει καὶ τὸν βίον τὸν μοναχικόν. Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εἶχεν ἀγαπήσει ἐξ ὅλης καρδίας τὴν Σινιωρίτσαν του... καὶ τὴν ἠγάπα ἀκόμη. Ἄλλ' ὅσον τρυφερός ἦτο εἰς τὸν ἔρωτα, τόσο εὐεπίφορος εἰς τὸ πείσμα, καὶ τόσο γοργός εἰς ὀργήν. Ἦ! ἀτέλειαι τῶν ἀνθρώπων.

Τώρα εἰς τοὺς τελευταίους χρόνους, εἶχε γνωρίσει ἀκόμα καὶ τὴν οἰκονομικὴν στενοχωρίαν, τὸ παράπονον τῆς ξεπεσμένης ἀρχοντίας, τὰς πιέσεις καὶ τὰς ἀπειλὰς τῶν τοκογλόφων. «Τὸ διάφορον κεφάλι! τὸ διάφορον κεφάλι!» Ἐπὶ τέσσαρας ἐνιαυτοὺς ἦτο ἀφορία, αἱ ἐλαταὶ δὲν ἐκαρποφόρησαν ὁ καρπὸς εἶχε προσβληθῆ ἀπὸ ἄγνωστον ἀσθένειαν, διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἰδιοκτητῶν. Εἶχαν κιτρινίσει καὶ μαυρίσει αἱ ἐλαταὶ καὶ ἦσαν γεμάται ἀπὸ βούλλες, καὶ εἶχαν πέσει ἄκαιρα. Τόσα «ὑποστατικά», τόσα «μουλκία» τόσο «φιός», ἀγύριστα

κτήματα, σχεδόν τοιφλίκια, ήπειλούντο να περιέλθωσιν εις χείρας των τοκογλόφων. — Έγέννα η ήχι ή γή, έκαρποφόρου η ήχι τά δένδρα, ο τόκος δέν έπαυε. Τά κεφάλαια «ετικτον». Έπαυσε να τιχτη η γόνιμος (όπως λέγει ο "Αγ. Βασίλειος), αφού τά άγωνα ήρχισαν κ' έξηκολούθουν να τίκτουιν...

Άνελογίζετο αυτά, κ' έκλαιεν η ψυχή του. Δέν ήλιχιε πλέον, ούτε ηήχετο σχεδόν, να ήρχετο η Σινιωρίτσα αύριον, εις την πανήγυριν, όπως ήρχετο τακτικά κάθε χρόνο, άλλοτε, όταν ήσαν «μονοιασμένοι» όπως είχαν έλθει και άπαξ, εις καιρόν όπου εύρίσκοντο χωρισμένοι, πρό δεκαπέντε έτών... Τώρα μόνον η ψυχή της Κούμπως, της άθώας μικράς παρθένου, ειθε να παρίστατο άοράτως εις την πανήγυριν, άγαλλομένη.

"Ω ! άλλοτε, πρό δεκαπέντε έτών, πριν γεννηθής άκόμη η Κούμπω — ναί, η Παναγία ειχε δωρήσει τό άδρόν ένεινο άνθος εις τόν Φραγκούλην και την Σινιώραν, και η Παναγία πάλιν τό ειχε δρέψει και τό ειχε αναλάβει πλησίον της, πριν μολυνθής εκ της επαφής των ματαίων του κόσμου... Τόν καιρόν εκείνον ειχε συμβή ο πρώτος χωρισμός, τό πρώτον πείσμα, τό πρώτον κάκιωμα μεταξύ των συζύγων. Καί ο Φραγκούλης, θυμώδης, δξύχολος, δριμύς, ειχεν άναδής, όπως τώρα, από την πολίχνην την κατοικημένην εις τό παλαιόν χωρίον τό έρημον, του οποίου έσώζοντο τότε άκόμη όλίγιςται οικίαι, και δέν ήτο έρείπιον όλον, όπως σήμερα. Καί καθώς τώρα, ειχεν έλθει δύο η τρεις ημέρας πρό της έορτής εις τό παρεκκλήσιον της Πρέκλας, εκάθητο δε εις τά πρόθυρα του ναϊσκου κ' εκάπνιζε τό μακρόν τσιμπούκι με τό ήλεκτρικόν επιστόμιον. Πλήν τότε τό φέσι του ήτο κατακόκκινον, και τώρα έφόρει μαύρον σκούφον. Καί τότε ο Φραγκούλης ήτον σαράντα χρόνων, και τώρα ήτον πενήνταπέντε. Τότε έτρεφε πείσμα και χολήν, άλλ' ειχε πολύ περισσότερον και βαύτερον συζυγικόν έρωτα, και μόνον νύξιν ήθελεν ήτον έτοιμος να νά συγχωρήσῃ και ν' άγαπήσῃ... "Αλλά τώρα δέν έχει πλέον ούτε πείσμα σχεδόν ούτε όργήν, ήγάπα την Σινιώραν, την έπόνει, άλλ' έκλαιε πολύ περισσότερο διά τό θυγάτριόν του, τό Κουμπώ, «τό καύμένο, τό εδάγωγο !»

Έκείνην την φοράν, ο παπᾶ-Νικόλας, άμα έφθασε την παραμονήν, ακολουθούμενος από πληθος προσκυνητών διά την πανήγυριν, έστάθη πλησίον της θύρας του ναού, παρά την γυνίαν, και του ειπε μυστηριωδώς :

— Θάχῃς μουσαφιρίκια, θαρρῶ.

— Τί τρέχει, παπᾶ ; ήρώτησε μειδιών ο Φραγκούλας, όστις έμάντευσε πάραυτα.

— Θά σου έλθῃ τ' άσκέρι... Κύτταξε, Φραγκούλη φρόνημα χωρίς πείσματα...

Ο παπᾶς, άσκέρι λέγων, έννοούσε προφανώς την οικογένειαν του Φραγκούλα: άλλά τάχα μόνον τά παιδία τά δύο μεγαλείτερα εκ των τεσσάρων ; — καθόσον τά άλλα δύο τά μικρά, δέν θά ήδύναντο να κουδαληθούσιν εις διάστημα τριών ώρων όδοιορίας χωρίς την μητέρα των. Ο Φραγκούλης ήθέλησε να βεβαιωθής.

— Θάρθη μαζί κ' η μάνα τους ;

— Βέβαια... πιστεύω, ειπεν ο παπᾶς.

Τῷ έντι, όταν εδράδουσε καλά, και ήρχισε να σκοτεινιάζῃ, η κυρά Σινιώρα ήλθε, μαζί με την γραϊαν μητέρα της, και με τά τέσσαρα παιδία της, έν συνοδεία και άλλων προσκυνητριών, γειτονισσών η συγγενών της. Από πολλών μηνών δέν ειχεν ιδής τόν σύζυγόν της, όστις ειχε κατοικήσει χωριστά, — εις ευτελές δωμάτιον, χάριν ταπεινώσεως, τό όποιον ώνόμαζε «τό κελλί του», και έξη από μηνών ως καλόγηρος. Έπλησίασε δειλή, κάτω νεύουσα: ο Φραγκούλης έστατο εκεί, παρατέρα από την θύραν της εκκλησίας, κ' έκαμνε πῶς έδλεπεν άλλου, και πῶς έπρόσεχεν εις τινά όμιλίαν περι άγροτικῶν ύποθέσεων, μεταξύ δύο η τριών χωρικῶν.

Η Σινιώρα εισήλθεν εις τόν ναϊσκον, έπροσκύνησεν, εκόλλησε κηρία και ήσπάσθη τάς εικόνας. Έίτα, μετά τινά ώραν, έξηλθεν. Έπλησίασε συνεσταλμένη, κ' έχαιρέτησε τόν σύζυγόν της. Ούτος έτεινε πρός αυτήν την χείρα, και ήσπάσθη φιλοστόργως τά τέκνα του.

Ηδη ένύκτωνε, και έψάλλη ο Μικρός Έσπερινός. Άκολούθως, μετά τό λιτόν σαρακοστιανόν τό όποιον έφαγον κατά ομάδας καθίσαντες οι διάφοροι προσκυνηταί, έδῶ κ' εκεί, επί των χόρτων και των έρειπίων, ο Φραγκούλης ήτοίμασεν ιδιοχείρως ξύλιον σήμαντρον, πρόχειρον, κατά μίμησιν εκείνων τά όποια συνειθίζονται εις τά μοναστήρια και φέρων τρεις γύρους περί τόν ναόν, τό εκ.ουσε μόνος του, πρώτον εις τροχαϊκόν ρυθμόν. «τόν Άδάμ, Άδάμ, Άδάμ ! » ειτα εις ίαμβικόν, «τό τάλαντον ! τό τάλαντον » !

Εθῆς τότε, τά δύο παιδία του Φραγκούλα, και πέντε η έξ άλλοι μικροί μοσχομάγκαι, άνεργιήθησαν επάνω εις την στεγγήν του ναού, άνωθεν της θύρας και ήρχισαν να βαρούν τρελά, άλύπητα, άχόρταστα, τόν μικρόν μισοραγισμένον κώδωνα, τόν κρεμάμενον από δύο διχαλωτών ξύλων εκει επάνω. Γαστρον από πολλές φωνάς, μαλώματα και έπιπλήξεις του Φραγκούλη, του μπάρμπα Δημητρου του ψάλτου, και του Παναγιώτου της Άντωνίτσας, (ένός καλού χωρικού όστις δέν εκουράζετο να τρέχῃ εις όλα τά έξηκκλησία, και να

κάμνη «κουμάντο», έωσού επί τέλους ή Δημαρχία ήναγκάσθη νά τόν αναγνωρίση ως ισόδιον επίτροπον όλων τών έξοχικών ναών) τά παιδιά μόλις έπαυσαν όψέποτε νά κρούουν τόν κώδωνα, κ' έξεκόλλησαν τέλος από τήν στέγην του ναύσκου. 'Ο Παπα-Νικόλας έβαλεν έλλογητόν, και ήρχισεν ή ακολουθία τής 'Αγρυπνίας.

'Ο Φραγκούλας ήτο τόσοσν ευδιάθετος εκείνην τήν έσπέραν, ώστε από του «'Ελέησόν με ό Θεός», τής αρχής του 'Αποδειπνου, μέχρι του «'Εϊη τό όνομα», εις τό τέλος τής Λειτουργίας—όπου ή παννυχίς διήρκεσεν όκτώ ώρας άνευ διαλείματος—όλα τά έψαλε και τά απήγγειλε μόνος του από του δεξιού χορού, μόλις επιτρέπων εις τόν κύρ Δημητράν, τόν κάτοχον του άριστερου χορού, νά λέγη κι' αυτός από κανένα τροπαράκι, δια νά ξενοστάξη. 'Εψαλε τό «Θεαρχίψ νεύματι» και εις τούς όκτώ ήγους μοναχός του, προφάσει ότι ό κύρ Δημητρός «δέν ευρισκεν εύκολα τόν ήχον», ήτοι δέν ήδύνατο νά μεταδ ή διάστωσ και άνευ χασμυδιάς από ήχου εις ήχον. Εις τό τέλος του 'Εσπερινού, μοναχός του εδιάβασε τό Συναξάρι, και, χωρίς νά πάρη άνασασμόν, μοναχός του πάλιν άρχισε τόν έξάψαλμον. 'Εψαλε Καθίσματα, Πολυελέους, 'Ανασασμούς και Προκείμενα, ειτα όλον τό «Πεποικιλένη» έως τό «Συνέστειλε χορός», και όλον τό «'Ανοιξω τό στόμα μου» έως τό «'Δέχου παρ' ήμών». Ειτα έψαλεν 'Αίνους, Δοξολογίαν, εδιάβασεν 'Ωρας και Μετάληψιν, πρός χάριν όλων τών ήτοιμασμένων δια τήν Θεϊαν Κοινωνίαν, και εις τήν Λειτουργίαν πάλιν όλα, Τυπικά, Μακαρισμούς, Τρισάγιον, τό Χερουδικόν, τό «'Αί γενεαί πάσαι», τό Κοινωνικόν, κτλ. κτλ.

'Όλα αυτά τά ενθυμειτο ακόμη, ως νά ήτον χθές, ό γέρο-Φραγκούλας, και ειχον παρέλθει δεκαπέντε έτη εκτοτε. 'Ακόμη και μικρά τινα φαιδρά επεισόδια, τά όποια συνέβησαν εις τήν Λιτήν, μικρόν πρό του μεσονυκτίου, κατά τήν έξοδον τής ιερής εικόνας εις τό ύπαιθρον. 'Επειδή αί γυναίκες ειχον κολλήσει πολλά και χονδρά κηρία, τά πλείστα έργα αυτών τών ιδίων χειρομάλλακτα, τά δε κηρία συμπλεκόμενα εις δέσμας και περιπλοκάδας από τόν Παναγιώτην τής 'Αντωνίτσας, τόν πρόθυμον εις τήν ύπηρεσίαν τής ιερής πανηγύρεως, ειχαν λαμπαδιάσει εις μίαν στιγμήν όλίγον έλειψε νά πάρη φωτιάν τό φελόνι του παπα, ειτα και τό γένειόν του. Τότε ό Παναγιώτης τής 'Αντωνίτσας, μη ευρίσκων άλλο προχειρότερον μέσον, ήρπαξε τάς όγκώδεις δέσμας τών φλεγόντων κηρίων, τάς έφερε κάτω εις τό έδαφος, κ' επάτει δυνατά με τά τσαρούγια του δια νά τά σβύση. Αί γυναίκες δυσφοροῦσαι εγγόγγυζον, νά μήν πατή τά κηρία, γιατί είναι κριμα.

Ι. ΣΙΤΑΡΑ

ΣΠΟΥΔΗ

(Φωτ. Η. Μπίζα)

Τότε εις τῶν παρεστώτων, υἱὸς πλουσίου τοῦ τόπου, ἀπὸ ἐκείνουσ εἴτινες εἰς τὸ ὑστερον κατέστησαν δανεισταὶ τοῦ Φραγκούλα — καὶ ὅστις ἐλέγετο ὅτι ἐμελέτα εἰς τὰς ἐκλογὰς νὰ βάλῃ κάλπην ὡς ὑποψήφιος δήμαρχος, — ἠκούσθη νὰ λέγῃ ὅτι πρέπει νὰ μάθουν νὰ κάμουν «οἰκονομία, οἰκονομία στὰ κηρία! . . . ἢ νύχτα μεγαλώνει... ἰσημερία τώρα, κοντρεῖται... ἔχει νύχτα....»

Ἄλλ' αἱ γυναῖκες, ἐνθ' ἤξευραν, καλλίτερα ἀπὸ ἐκεῖνον, ὅλας τὰς οἰκονομίας τοῦ κόσμου, δὲν ἐννοοῦσαν τί θὰ πῆ «οἰκονομία στὰ κηρία», ἀφοῦ ἀπαξ εἶναι ἀγορασμένα καὶ πληρωμένα καὶ εἶναι μελετημένα καὶ ταμμένα ἐξ ἀπαντος νὰ καοῦν, διὰ τὴν χάριν τῆς Παναγίας. Μία ἀπ' αὐτάς, γερόντισσα, ἀνεπόλησε κάτι τι δι' ἓνα θαῦμα, τὸ ὅποιον εἶχεν ἀκούσει ἀπὸ τὸ συναξάρι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ὅπου ὁ Ἅγιος, εἰς τὴν Σαλονίκην, ἐπέπληξεν αὐστηρῶς τὸν νεοκίρον ἔχοντα τὴν μανίαν νὰ σβύνῃ μισοκαμένα τὰ κηρία — καὶ ἡ γερόντισσα ἤρχισε νὰ τὸ διηγῆται χθαμαλῆ τῆ φωνῆ εἰς τὴν πλησίον τῆς: «Ἀδελφε Ὀνήσιμε, ἄφες νὰ καοῦν τὰ κηρία, ὅσα προσφέρουν οἱ Χριστιανοί, καὶ μὴ ἀμαρτάνης».

Τὴν ἰδίαν ὥραν συνέβη καὶ τοῦτο. Ἐνθ' ὁ παπᾶς ἀπήγγελλε τὰς μακρὰς αἰτήσεις τῆς Λιτῆς, ἐπισυνάπτων καὶ τὰ ὀνόματα ὅλα ζωντανὰ καὶ πεθαμένα, ὅσα τοῦ εἶχον ὑπογορεῦσαι ἀφ' ἑσπέρας αἱ εὐλαβεῖς προσκυνήτριαι, ὁ Φραγκούλης ἐψάλλε μεγαλοφώνως τὸ τριπλὸν «Κύριε Ἐλέησον» μὲ τὴν χονδρὴν φωνὴν του, καὶ μὲ ὄλον τὸ πάθος τῆς ψαλτικῆς του. Τότε ὁ μπάρμπα Δημητρός, ὅστις ἐφαίνετο νὰ εἶχε πειραχθῆ ὀλίγον, ἴσως διότι ὁ Φραγκούλας ἐν τῇ ψαλτομανίᾳ του δὲν τοῦ ἐπέτρεπε νὰ πῆ κ' ἐκεῖνος ἓνα τροπαράκι σωστό (διότι ἅμα ἤρχιζεν ὁ Δημητρός τὸ δικό του, ὁ Φραγκούλας, μὲ τὴν γερὴν, κεφαλικὴν φωνὴν του, ἐκθύμως συνέψαλλε, τοῦ ἤρπαξε τὴν πρωτοφανίαν, καὶ ὑπέτασσε καὶ ἐκάλυπτε τὴν ἀσθενῆ καὶ τερετίζουσαν φωνὴν ἐκείνου) ἔλαβε τὸ θάρρος νὰ τοῦ κάμῃ παρατήρησιν.

— Πειὸ σιγὰ, πειὸ ταπεινά, κύρ Φραγκούλη! σιγανώτερα νὰ τὸ λέῃς τὸ Κύριε ἐλέησον, γιατί δὲν ἀκοῦνται τὰ ὀνόματα, καὶ θέλουν ἡ γυναῖκες νὰ τ' ἀκούνε.

Εἶχε κάπως δίκαιον, διότι πράγματι αἱ γυναῖκες ἀπῆλθον νὰ λέγονται ἐκφώνως τὰ ὀνόματα, ὅσα εἶχαν εἰπῆ εἰς τὸν παπᾶν νὰ γράψῃ. Ἐννοοῦσαν νὰ τ' ἀκούῃ κ' ὁ Θεὸς κ' ἡ Παναγία κ' ὁλος ὁ κόσμος. — Κάθε μία ἤθελε ν' ἀκούσῃ «τὰ δικά της τὰ ὀνόματα», καὶ νὰ τ' ἀναγνωρίσῃ, καθὼς ἀπήγγελλοντο ἀραδιαστά. Ἄλλως θὰ εἶχαν κερᾶπνονα κατὰ τοῦ παπᾶ, κ' ὁ παπᾶς ἂν ἤθελε νὰ φάγῃ κ' ἄλλοτε, εἰς τὸ μέλλον προσφορῆς, ὄφειλε νὰ τὰ ἔχῃ καλὰ μὲ τῆς ἐνορήτισσας.

Τότε ἡ Ἀργυρῆ, ἡ πρωτότοκος τοῦ Φραγκούλα, οὔσα τότε ζωδευκαίτις, πονηρά, θυμόσοφος κορασίς, καθὼς ἔσπεκε πλησίον εἰς τὸν πατέρα τῆς, ἐψήλωσεν ὀλίγον διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ οὖς τῶν, καὶ τοῦ λέγει κρυφά.

— Πατέρα, ἄφησε καὶ τὸν μπάρμπα-Δημητρὸ νὰ ψάλῃ «Κύριε ἐλέησον».

Τοῦτο ἦτο ἔμπνευσις καὶ βοήθημα διὰ τὸν Φραγκούλην. Ἐπειὸ ὁ οὗτος δὲν ἤθελε φανερά νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν σχεδὸν αὐθάδη παραίνεσιν τοῦ Δημητρου, καὶ πάλιν δὲν ἤθελε νὰ δείξῃ ὅτι ἐθύμωσεν, ἐστράφη πρὸς τὸν καλὸν γέροντα, καὶ τοῦ λέγει:

— Πέ, Δημητρός, σαράντα φορὲς τὸ «Κύριε ἐλέησον».

Τότε ὁ μπαρμπα-Δημητρός, ἂν καὶ εἶχε γηράσει, δὲν εἶχε μάθει ἀκόμη καλὰ τὰ Τυπικά, καὶ δὲν ἤξευρεν ἀκριδῶς πότε κατὰ τὴν Λιτὴν τὸ Κύριε ἐλέησον λέγεται τρίς καὶ πότε τεσσαρακοντάκις, ἤρχισε πράγματι νὰ τὸ ψάλλῃ σαράντα φορὲς, ὥστε ὁ παπᾶς ἐδιάσθη ν' ἀπαγγεῖλῃ ραγδαίως καὶ ἀθρόα τὰ τελευταῖα ὀνόματα, καὶ, διὰ νὰ εἶναι σύμφωνος μὲ τὸν ψάλτην, ἤρχισε πρὸ τῆς ὥρας νὰ λέγῃ: «... ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι: ἀπὸ λιμοῦ, λοιμοῦ, σεισμοῦ, καταποντισμοῦ, πυρός, μαχαίρας» καὶ τὰ ἐξῆς.

Τέλος, μετὰ τὴν λειτουργίαν, ὁ παπᾶς ὁ Φραγκούλας καὶ ἡ οἰκογένειά του, καὶ ὀλίγοι φίλοι, ἐκάθισαν κ' ἔφαγαν ὄμοι καὶ ἠψυράνθησαν, καὶ τὴν ἑσπέραν ὁ Φραγκούλης ἐπανήρχετο, εἰρηνικῶς καὶ μὲ ἀγάπην, μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων του ὑπὸ τὴν οἰκιακὴν στέγην.

Πρὶν παρέλθῃ ἔτος ἐγεννήθη ἡ Κούμπω. Ἡ κόρη αὕτη, πλάσμα χαριτωμένον καὶ συμπαθές, ἀντρέφετο καὶ ἠλικιωτο, ἐγίνετο τὸ χάρμα καὶ ἡ παρηγορία τοῦ πατρὸς τῆς. Δὲν εἶχε μόνον νοημοσύνην πρῶτον, ἀλλὰ καὶ ἄλλο παράδοξον γνώρισμα, οἶνει χαρακτηριστὰ φρονίμου γυναικὸς εἰς ἠλικίαν παιδείας. Ὑστερον, μετὰ χρόνους, ὅταν ἐπῆλθεν ὁ δεῦτερος χωρισμός, ἡ Κούμπω, ἔκταετις τότε, ἔτρεχε πλησίον τοῦ πατρὸς τῆς, εἰς τὸ «κελλί του», ὅπου κατῴκει εἰς τὴν ἀνωφερῆ ἐσχατιάν τῆς πολίχνης, καὶ τὴν ἐγέμιζε περιποιήσεις καὶ τρυφερότητας.

Αὐτῇ μόνῃ ἐδέχετο προθύμως τοὺς πατρικοὺς χαλινούς, ἐνθ' ἡ ἄλλα τέκνα δὲν ἤρχοντο πλησίον τοῦ πατρὸς των, καὶ διὰ τοῦτο ἐκείνος τὴν ὀνόμαζε «τὸ εὐάγωγο». Καθημερινῶς ἔτρεχε νὰ τὸν εὖρῃ καὶ δὲν ἔπαυε νὰ τὸν παρακαλῇ.

— Έλα, πατέρα, στο σπίτι μὴ μὰς ἀφήσῃς, λέγ' ἡ μητέρα ζωντανά.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἔτρεξε δρομικά, φαιθρά, καὶ πνευστιῶσα τοῦ εἶπε:

— Τάμαθες, πατέρα; ... Θὰ παντρέψουμε τ' Ἀργυρώ μας... Έλα στο σπίτι, διατί δὲν εἶναι πρέπο, λέγει ἡ μητέρα, νὰ εἶστε χωρισμένοι ἑσείς, ποῦ θὰ παντρευτῆ τ' Ἀργυρώ μας... γιὰ νὰ μὴν κακίωσῃ ὁ γαμβρός!...

Τῷ ὄντι ὁ Φραγκοῦλας ἐπέισθη, κ' ἐφιλιώθη μὲ τὴν σύζυγόν του Ἡρακλῶνισαν τὴν Ἀργυρώ, εἶτα μετ' ὀλίγους μῆνας τὴν ἐστεφάνωσαν... Εἶτα πάλιν ἐπῆλθε τρίτος χωρισμός μεταξύ τοῦ παλαιοῦ ἀνδρῶντος, καὶ μ' ἓνα γεροντόπαιδον μαζί, τὸ ὅποσον ἦλθεν εἰς τὸν κέσμιον σχεδὸν συγχρόνως μὲ τὸν γάμον τῆς πρώτοτόκου.

Τότε ἡ Κούμπω, ἣτις εἶχε γείνη δεκατριῶν ἐτῶν, δὲν ἔπαυε νὰ τρέχῃ πλησίον τοῦ πατρὸς τῆς, καὶ νὰ τὸν παρακινῆ ν' ἀγαπήσῃ μὲ τὴν μητέρα.

Μίαν ἡμέραν, θλιθερὰ τοῦ εἶπε:

— Δὲν θὰ μπορῶ πλέον νὰρχωμαι οὔτε στο κελλὶ σου, πατέρα.... Εἶναι κατὶ κακὴς γυναίκες, ἐκεῖ στο μαχαλᾶ, στο δρόμο ποῦ περνῶ, καὶ τῆς ἀκουσα ποῦ λέγανε, καθὼς περνοῦσα: «Νὰ τὸ κορίτσι τῆς Φραγκοῦλαινας, ποῦ τὴν ἔχει ἀπαράτησι ὁ ἄντρας τῆς...» Δὲν τὸ βαστῶ πλέον, πατέρα...

Τῷ ὄντι παρήλθον τρεῖς ἡμέραι καὶ ἡ Κούμπω δὲν ἐφάνη εἰς τὸ κελλὶ τοῦ πατρὸς τῆς. Τὴν τετάρτην ἡμέραν ἦλθε πολὺ ὄχρα καὶ μαραμμένη, ἐφαίνετο νὰ τὰ τινάζῃ.

— Τί ἔχεις, κορίτσι μου, τῆς εἶπεν ὁ πατήρ τῆς.

— Ἄν δὲν ἔλθῃς πατέρα, τοῦ ἀπήνησεν ἀποτόμως αἰφνης, μὲ παράπονον καὶ μὲ πνιγμένα δάκρυα, νὰ ξεύρης θὰ πεθάνω ἀπ' τὸν καθῆμό μου!...

— Ἔρχομαι, κορίτσι μου, εἶπεν ὁ Φραγκοῦλας.

Τῷ ὄντι, τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐπῆγε εἰς τὴν οἰκίαν. Ἄλλ' ἡ νεαρὰ κόρη, ἔπεσε πράγματι ἀσθενῆς, καὶ εἶχε δεινὸν πυρετόν. Ὅταν ὁ πατέρας ἦλθε παρὰ τὴν κλίνην τῆς, καὶ τῆς ἀνήγγειλεν ὅτι ἔκαμιν ἀγάπην μὲ τὴν μητέρα τῆς, διὰ νὰ χαρῆ, ἦτον ἀργὰ πλέον. Ἡ τρυφερά παιδίσι ἐμαρᾶνθη ἐξ ἀγνώστου νόσου, καὶ οὔτε φάρμακον οὔτε νοσηλεῖα ἴσχυσε νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ εἰς τὸν πρόσκαιρον κόσμον. Ἐκοιμήθη χωρὶς ἀγωνίαν καὶ πόνον, ἐξεπνευσεν ὡς πουλί, μὲ τὴν λαλιάν εἰς τὸ στόμα.

— Πατέρα! πατέρα, στὴν Παναγία νὰ κάμετε μία λειτουργία...

μὲ τὴν μητέρα μαζί. Εἶπε καὶ ἀπέθανε. Ὁ Φραγκοῦλας ἔκλαυσεν ἀπαρηγόρητα ἔκλαυσεν ἀχόρταστα, ὁμοῦ μὲ τὴν σύζυγόν του... Κατόπι ἀπεσῶρθη, κ' ἐξηκολούθησε νὰ κλαίῃ μόνος του, εἰς τὴν ἐρημίαν...

Ὁ τελευταῖος οὗτος χωρισμός ἦτον μᾶλλον φιλικός καὶ μὲ τὴν συναίνεσιν τῆς Σινιώρας, ἣτις ἐδλεπεν ὅτι ὁ γέροντος σύζυγός τῆς ἐπεθύμει μᾶλλον νὰ γείνη μοναχός. Ὁ Φραγκοῦλας ἐνθυμεῖτο τὴν τελευταίαν σύστασιν τῆς Κούμπως, «μὲ τὴν μητέρα μαζί». Μόνον ἐν παροδικῶν πεισμοῦ τοῦ εἶχεν ἔλθει. Τοῦ ἐφάνη ὅτι αἱ ἴδιαι ἀδελφαί τῆς, ἡ Ὑπανδρος, καὶ ἡ Ἄλλη ἡ δευτερότοκος, δὲν τὴν ἐλυπήθησαν ὅσον ἔπρεπε, δὲν τὴν ἐπένησαν ὅσον τῆς ἤειξε, τὴν ἀτυχῆ μικράν, τὴν Κούμπω. Ἐκτοτε ἐξηκολούθει νὰ ζῆ ὀλομόναχος πάλιν, τώρα, «ἐπὶ γῆρατος οὐδῆ». Καὶ ἐνθυμεῖτο τὸν στίχον τοῦ ψαλτηρίου. «Μὴ ἀπόσῃ με εἰς καιρὸν γῆρας... καὶ ἕως γῆρας καὶ πρεσβεῦσά μου ἐγκραταλίπῃς με».

Καὶ τὴν ἡμέραν αὐτὴν, τὴν παραμονὴν τῆς Κοιμήσεως πάλιν, τὸν εὐρίσκομεν νὰ κῆται εἰς τὸ προαύλιον τοῦ ναΐσκου, καὶ νὰ κενίξῃ μεταγωγικῶς τὸ ταμποῦκι του, μὲ τὸν ἡλέκτρινον μαρόν., ἀναλογιζόμενος τόσα ἄλλα καὶ τοὺς ὀχληροὺς δανειστάς του, οἱ ὁποιοὶ τοῦ εἶχαν πάρει ἐν τῇ μεταξύ τὸ καλλίτερον κτήμα· ἓνα ὀλόκληρον βουνόν, ἐλαιῶνα, ἀμπελον, ἀγρὸν μὲ ὀπωροφόρα δένδρα μὲ βρύσιν, μὲ ρέμα καὶ νερόμυλον... καὶ νὰ ἐκχύνῃ τὰ παράπονά του εἰς θρηνηθῆσαι μελωδίας πρὸς τὴν Παναγίαν.

«Ἐκύκλωσαν αἱ τοῦ βίου μου ζῆλαι, ὡσπερ μέλλισαι κηρίον, Παρθένε».

Κ' ἐπόθει ὀλοφύχως τὸν μοναχικὸν βίον, ὀλίγον ἀργά, κ' ἐπικαλεῖτο μεγάλη τῆ φωνῆ του «Γλυκασμόν τῶν Ἀγγέλων, τῶν θλιδομένων τὴν χαράν», ὅπως ἔλθῃ εἰς αὐτὸν βοηθός καὶ σώτειρα.

«Ἀντίλαβού μου καὶ ρῦσαι,
τῶν αἰώνιων βασιάνων...»

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Η ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙΝ

Περὶ τῆς ἀρχαίας γραφῆς ὁμιλῶν τις ἀνάγκη πᾶσα νά, ἐντέινη πρὸ παντὸς τὴν φαντασίαν, διότι οἱ ὀφθαλμοὶ ὀλίγιστα ἔχουσι νά περιεργασθῶσι καὶ ἡ ἀρὴ ἐλάχιστα νά θίξῃ. Δυστυχῶς οὕτω ἠθέλῃσεν ὁ Πανδαμάτωρ Χρόνος

ὅς φαίνει τὰδηλα καὶ τὰ φανέντα κρύπτεται

Καὶ ἀπεκάλυψε μὲν οὗτος πολλὰ τὰδηλα ὄντως ἐν τῇ Γλυπτικῇ καὶ τῇ Ἀρχιτεκτονικῇ, πλὴν διὰ τὴν πτωχὴν γραφικὴν ἰσχνότατον παρέδωκεν ἡμῖν ἐκ τῶν χωμάτων καὶ διὰ τῆς σκαπάνης τὸν ἀμητόν.

Οὐδὲν ἐκ τῶν ἐξόχων ἔργων τοῦ περιφανοῦς Πολυγνώτου, οὐδεμία γραφὴ τοῦ Ζεῦξιδος καὶ τοῦ Παρρασίου, οὐδεὶς πίναξ τοῦ Τιμοθέου, οὐ τὸν Αἴαντα καὶ τὴν Μήδειαν ἠγόρασεν ὁ Καῖσαρ ἀντὶ ἡμίσεος περὶ τοῦ ἑκατομμυρίου, ἢ τοῦ Εὐδόμπου, τοῦ Παμπύλου, τοῦ Ἀπελλοῦ, ἢ τοῦ Πρωτογένους τοῦ Ροδίου ἐνεκα τοῦ «Ἰαλύσου» τοῦ ὁποίου Δημήτριος ὁ Πολιορκεὺς ἐφείσθη τῆς Ρόδου, οὐδὲν, λέγω ἐκ τῶν ἀριστοτεχνημάτων ἐκείνων περὶεσώθη μέχρις ἡμῶν, εἴμεθα δ' ἠναγκασμένοι νά ἀναγινώσκωμεν τὰ θαυμαστικά τῆς ἀρχαίας τεχνουργίας, χωρὶς νά δυνάμεθα νά ἐξελέγξωμεν τὴν αὐστηρότητα καὶ ὑπερβολὴν αὐτῆς, ἂν καὶ οὐδέποτε ἐν τῷ Ἀρχαίῳ Κόσμῳ ὁ ἔπαινος προσεκτίσατο τὸ ὕψος καὶ τὴν τερατώδη μεγαλομανίαν τῆς ἀμερικανικῆς διαφημίσεως, τῆς ρεζλάμας τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων.

Ἄλλ' ἂν δὲν διεσώθησαν ἡμῖν πίνακες ὅλοι καὶ σανίδες ἄρτια ἐκ τῆς μεγαλοφυΐας ἐκείνης ἐποχῆς, πλὴν καὶ μόνα τὰ περιωθέντα ψυχία ἱκανά εἰσι νά δεῖξωσιν ἡμῖν τὸν λέοντα ἐκ τοῦ ὄνυχος: Ρίψατε ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν ἀπείρων ἀγγείων τῶν διεσπαρμένων ἀνά τὰ εὐρωπαϊκά Μουσεία, διατρέξατε τὴν αἴθουσαν τοῦ ἡμετέρου Κεντρικοῦ, ὅπου ὑπάρχει πλουσιωτάτη αὐτῶν συλλογὴ καὶ θέλετε αἰσθανθῆ μαγεῖαν, θέλετε σαγηνευθῆ ὑπὸ τοῦ κάλλους τῶν γραμμῶν, ὑπὸ τῆς εὐρυθμίας ὑπὸ τῆς λεπτότητος καὶ πρὸ παντὸς ὑπὸ τῆς πρωτοτυπίας καὶ μετὰ λόγου καλαισθητικῆς τῶν ἔξερ-γασίας. Ἐν αὐταῖς ταῖς ἀπλαῖς διακοσμητικαῖς γραφαῖς ἀναβλύζει ὅλος ὁ ἀρχαῖος χυμὸς τῆς λατρείας τοῦ καλοῦ, ἐπὶ τῶν μικρῶν ἐκείνων μορφῶν εἶνε διασκευασμένη ὅλη ἡ μέθη τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης ὅλη ἡ χάρις καὶ ἡ κομψότης ἢ ἀπέριτος τῶν καλλιτεχνῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκεῖνα τὰ σώματα ζῶσι, σκιρτῶσι, σφύζουσι, κινῶνται, ἀναπνέουσιν Αἰσθάνεσθε τὴν χεῖρα τοῦ ζωγράφου καὶ οὐχὶ τὸ ὄργανον τὸ χαρακτηριστικὸν ἀπλοῦ καὶ ἀξέστου ἀγγειοπλάστου.

Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν ἰδίᾳ τὰ ἀρχαῖα ἔργα. Διὰ τὴν συνάπτεται τοιαύτη πάλη περὶ τὴν ἀπόκτησιν τῶν κειμηλίων ἐκείνων διὰ τὴν κακουργεῖ ὁ Ἑλγίνος; διὰ τὴν κλέπτουσι καὶ ἀρπάζουσιν ἀσυνειδήτως πρὸ αὐτοῦ οἱ Ῥωμαῖοι; διὰ τὸ τέλος σήμερον ἔτι αἱ λεπτὰ καὶ τόσον εὐπαιδαγωγῆτοι βρετανίδες κρύφα ἐκσπῶσι τεμάχια ἐκ γείσου ἢ θρυγοῦ ἀρχαίου ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως;

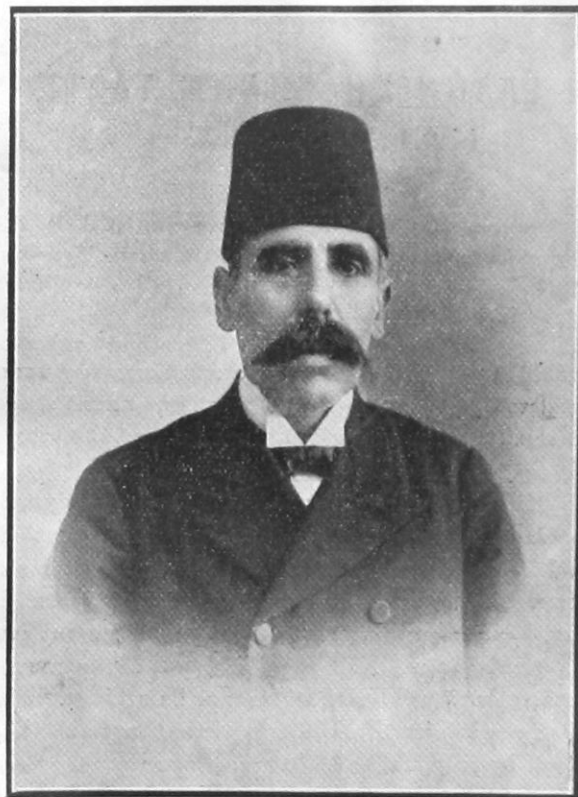
ὦ, συγχωρήσατε τὴν κακουργίαν τῶν καὶ τὴν βαναυσότητά τῶν ταύτην! Τὴν προτιμῶ χιλιάκις ἀπὸ τὴν ἀρετὴν ἐκείνων ὅσοι δὲν τὰ θίγουσιν..... ὡς συμβαίνει δυστυχῶς καὶ μὲ πολλοὺς ἐξ ἡμῶν σήμερον, οἵτινες ὁσάκις δὲν τὰ ρυπαίνομεν, ἀλλ' οὐδὲ τὰ πλησιάζομεν κἂν ποτε ἵνα μετὰ ἔρωτος σπουδάσωμεν καὶ ροφήσωμεν τὸν ἀθάνατον χυμὸν τῆς τέχνης τῶν, ὅστις καὶ μετὰ τρεῖς χιλιετηρίδας οὐχὶ μόνον δὲν ἐξηράνθη, ἀλλὰ ζωογονεῖ ἀκόμη τὸν κόσμον ὅλον.

Αἱ *κύλικες* τοῦ Εὐφρονίου, τοῦ Δούριδος καὶ ἄλλων περιφανῶν ἀγγειογράφων θὰ παραμείνωσιν ἐς αἰεὶ ἀπαράμιλλα τῆς κεραμικῆς γραφῆς ὑποδείγματα. Θὰ ὀχρῶσι πρὸ αὐτῶν πάντοτε τοῦ *Σέβο* τὰ κεράμια καὶ πάσης νεωτέρας βιοτεχνίας παρόμοια πηλοργήματα. Οὐδὲ ἡ πορσελάνη, οὐδὲ ἄλλη τις τελειότερα ὕλη θὰ ἀναπληρώσῃ τὸ ἀσύλληπτον ἐκεῖνο *τι*, ὅπερ μόνῃ ἡ φυσικὴ καλαισθησία καὶ ἡ ἔμπνευσις τοῦ καλλιτέχνου ἐμφυσῶσι τὰ ἔργα τῆς τέχνης !

Ἄλλὰ παρὰ τὰ ἀγγεῖα καὶ ὁ κόρος τῆς Τανάγρας, τὰ περικαλλέστατα ἐκεῖνα καὶ ἐρωτύλα κεραμικὰ δημιουργήματα ὡς καὶ αἱ ἀρχαϊκῆς τέχνης περίφημοι καὶ ὀνομασταὶ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως πρὸ ἐτῶν ἀνασκαφεῖσαι κόραι ἢ ἱέρειαι, πρὸς δὲ ἡ ἐκ νεκρῶν ἀναστᾶσα καὶ τὸ σάβανον τὸ ἐκ τῆς λάβας ἀποτινάξασα Πομπητῖα ὡς καὶ ἔνιαι γραφαί, οἷαι ἐν Ἐλευσίνι ὑπὸ τοῦ κ. Φίλιου σκαφθεῖσαι, αἱ ἐν Κορίνθῳ ἃς ἀντέγραψεν ὁ κοθηγητὴς ἡμῶν Λύτρας καὶ τέλος τὰ ἀπειράριθμα ἐν Ρώμῃ ἰδίᾳ Μωσαϊκὰ, παρέρχονται ἡμῖν ἀμυδρὰ μὲν, πλὴν ἀσφαλέστατα δείγματα τῆς ἀρχαίας γραφικῆς. Ὅπως δὲ ἐπὶ τῶν ἀγγείων καὶ ὡσαύτως θαυμάζει τις οὐγὶ τὸν πλοῦτον τῶν χρωμάτων τὴν ἀφθονίαν, ἀλλὰ τὴν ἀπλότητα ὑπὸ τῆς ἀπερίττου φυσικότητος ἐμψυχουμένην.

Ζῶσι τὰ ἔργα ταῦτα. Ἴδου ἐν ὀλίγαις λέξεσιν ὅλη ἡ ἰδιάζουσα αὐτῶν ὑπεροχὴ. Τοῦναντίον τὰ ἔργα τῆς ἀνατολικῆς τέχνης, αἱ γραφαὶ τῶν Χαλδαίων καὶ τῶν Ἀσσυρίων, αἱ τοιχογραφίαι αἱ ἐν τοῖς τάφοις, τοῖς *μασταβά*, τῆς Αἰγύπτου τοσοῦτον ἀφθόνως ἀπαντῶσαι εἶνε νεκροὶ μεθ' ὅλους τοὺς χρωματισμούς των, εἶνε ἄψυχοι, παρ' ὅλην τὴν ἀφθονίαν τῶν παραστάσεων καὶ τῶν μορφῶν. Εἶναι κοσμηματογραφίαι, ὡς αἱ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν κτιρίων, ἀποτελοῦσι μέρος ἀναπόστατον τοῦ τοίχου. Εἶναι αἰεὶ συμπεφυκυῖαι καὶ συγκεκολλημέναι μετὰ τοῦ κονιάματος, οὐδέποτε ἐκεῖθεν ἀπαντῶμεναι, οὐδέποτε αὐτοτελῶς κινούμεναι.

ΑΛΕΞ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ

Γ. ΚΟΥΡΤΟΓΛΟΥΣ
Βουλευτὴς Νίδης

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΑΣΗ

«Η Θρησκεία της Φύσεως», προσφωνουμένη τη Α. Β. Υ.,
τη Πριγκηπίσση Σοφία, Προέδρω της «Φιλοδασικής Ένώσεως».

ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΔΕΝΔΡΑ

Ἐμβλέψατε εἰς τὸ 21. Νομίζετε ὅτι ἡ πίστις τῶν ἡρώων
τοῦ καὶ τὸ ἀρήγιον αὐτῶν καὶ ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωσ
αὐτῶν εἶναι τι ἀνεξάρτητον τοῦ δασικοῦ περιβάλλοντος, ἐν
ᾧ ἔζων;

Οὐδεμία τῶν σήμερον ὀνομαζομένων πόλεων εἶχε τότε
ἔσφιν πόλεως. Τότε ἐδέσποζεν ἡ Κοινότης. Συναρισμοὶ μόνον
ἀπλοῖ ὑπῆρχον, ομάδες πυκναὶ ἢ ἀραιαὶ ἀνδρῶν καὶ
ομάδες πυκναὶ ἢ ἀραιαὶ γυναικοπαίδων τῆδε κάκεισε, ἐπὶ
τῶν ὁρέων καὶ εἰς τὰς πεδιάδας ἐντὸς σπηλαίων καὶ ἐντὸς
χωρῶν ἀμφιλαφῶν. Καὶ ἐφορεῦς ὄλων αὐτῶν πιστὴ ἡ
Κοινότης. Αὐτὴ καὶ Πόλις, αὐτὴ καὶ Πολιτεία, αὐτὴ καὶ
Ἐκκλησία, αὐτὴ καὶ Βουλὴ, αὐτὴ καὶ Οἰκογένεια. Ἄρα
αὐτὴ καὶ ἐφορεῦς πιστὴ τῶν δασῶν.

Οὐδεμία φθορὰ αὐτῶν ἐκ τῶν Ἑλλήνων παρετηρήθη
τότε. Βεβαίως ὁ βίος τῶν ἀνδρῶν τοῦ 21, ὁ λιτοδίαιτος, ὁ
ἄνευ συνθέτων ἀναγκῶν, ἀντέκειτο πρὸς πᾶσαν τοιαύτην
φθοράν. Καὶ ἐὰν ἤθελον νὰ ἐκχερσώσουν δασικὴν τινα ἔκ-
τασιν πρὸς σποράν ἢ βοσκὴν, ὁ Τοῦρκος διὰ τῶν ἀρπαγῶν

ἢ τῶν δημεύσεων παρέλυε τὰς χεῖράς των καὶ ἐματαίου
πάντα ὑπολογισμὸν των.

Αἱ τότε δασικαὶ καταστροφαί, ὅσαι ἐγένοντο, μόνον ἐκ
τῶν κατακτητῶν προήλθον. Κατακτητῶν μοναδικῶν ἴσως,
ἀφοῦ τὴν δεσποτείαν των πάντοτε διὰ τῆς ταυτοχρόνου κα-
ταστροφῆς ἐμφύχων καὶ ἀψύχων ἤθελον νὰ ἐπισφραγίσουν.
Ἡ καταστροφή ἐνὸς δάσους ἢ ἐνὸς ἀγροῦ ἦτο δι' αὐτοὺς
ἐκφρασις τῆς δεσποτείας ἐκείνης τόσον, ὅσον καὶ ἡ κατα-
στροφή ἐνὸς χωρίου ἢ ἐνὸς στρατοῦ.

Ἄλλ' ὡς πρὸς τοὺς Ἑλληνας ἡ διατήρησις τῶν δασῶν
ἐπεβάλλετο καὶ ἐκ τῆς ἀνατροφῆς αὐτῶν καὶ ἐκ τοῦ συμ-
φέροντος αὐτῶν. Ἡ Κοινότης, ὁ αὐτόματος οὗτος βλαστὸς
τῆς δουλείας μας, ἀνέτελλε καρποφορώτατος πανταχοῦ καὶ
πάντοτε. Τὴν ἀνατροφὴν ὠραίζε με τάνθη του. Τὸ συμφέ-
ρον ἐξέτρεφε με τοὺς καρπούς του. **Τὸ ἔργον τοῦ 21 εἶναι
ἔργον τῶν δασῶν τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς Κοινότητος.**
Αὕτη τὰ συνετῆρει, τὰ ἐπέδλεπε, τὰ ὑπερήσπιζε. Τοῦ δα-
συστάτου ἐλαιῶνος τοῦ Πηλίου προμαχῶνες ἦσαν αἱ κοινότη-
τες τοῦ Πηλίου. Ὑπὸ τὴν δεξιὰν τῆς Κοινότητος τῶν Ἀμ-
πελακίων ἐπυργοῦντο ἐπαναστατόθαλα τὰ δάση τοῦ Κι-
σάβου. Καὶ ἐτίθεντο τὰ δάση, τώρα ὑπὸ τὴν δεξιὰν τῶν ἀρ-
χόντων, τώρα ὑπὸ τὴν φρόνησιν τῶν προεστῶν τώρα ὑπὸ
τὴν εὐθυβουλίαν τῶν δημογερόντων, ὠραίων πατριαρχικῶν
φυσιογνωμιῶν ὄλων, ἀνακαλουσῶν εἰς τὴν μνήμην τὴν πα-
λαίφατον Γερουσίαν τῆς Σπάρτης, εἴτε τὸ πτέρωμα αἰτῶν,
εἴτε τὴν πτίλωσιν νεοσσῶν ἐνεδύοντο.

Καὶ ἐνῶ ἡ Κοινότης ἔσκαπε διὰ τῆς προστασίας τῆς πᾶ-
σαν βλάστησιν καὶ πᾶσαν δασοφυτείαν, οἱ ἥρωες τοῦ 21 ἐ-
τελείουν ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτῶν τὸ ἔργον των περιφανέστερον.
Ἐὰν ἡ ὑπὲρ ἧς ἐμάχοντο Ἑλλὰς ἦτον ἡ Πατρίς αὐτῶν ἡ
αἰώνιος, ἐφ' ἣ ὑπερηφανεύοντο, τὰ δάση τῆς ἦσαν ἡ Πα-
τρίς αὐτῶν ἡ καθεστηκυῖα, Πατρίς ὀρατὴ, ἀπτή, προσπί-
πτουσα κατὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὴν ἀντίληψίν των, ἡ κοί-

τη αὐτῶν ἢ σεπτῇ, ἢ κοιτῆς αὐτῶν ἢ τρυφερὰ καὶ εὐμορφος, ἢ μυρώνουσα, ἢ ἐμπνέουσα, ἢ ἐνθουσιάζουσα.

Τὸ ἐπαναστατοῦν Ἔθνος ἐκεῖ, εἰς τὰ δασώδη Ἑλληνικὰ βουνά, στὸν Κίτσαβο, στὴ Λιάκουρα, εἰς τὸ Χελμό, στὴ Γκιόνα, ἐκεῖ, εἰς τὰ σύμφυτα αὐτῶν ἄλση, συνεκεντροῦτο ὅλον. Ἐκεῖ ἦσαν αἱ ἐπάλλξεις του, ἐφ' ὧν ἀφωρμάτο κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ἡδύναντο λοιπὸν νὰ μὴ ἀγαπηθῶσιν ὅσον ἡ ἰδέα ἢ φωτεινὴ τῆς Πατρίδος; Ἡ ἐθνικὴ ὑπερηφάνεια ἀντέλαμπεν εἰς τοὺς μυχοὺς των καὶ ἐστέφετο ὑπὸ τοὺς ἀκρέμονας αὐτῶν. Τὸ ἐν τοῖς δάσεσιν ἀρματωλικώτατον λημέρι των ἦτον ἡ ἐστία τοῦ πατριωτισμοῦ των, διότι ἡ ἀνθηρά, ἡ ὠραία αὐτοῦ ἱερότης, ἡ ἀσιπλος Ἑλληνικότης αὐτοῦ συνεκέντρον πάσας τὰς ἀκτῖνας τῆς ψυχῆς των.

Μέγα μέρος τοῦ πολεμοχαροῦς θυμοῦ τῶν ἀνδρῶν τοῦ 21 ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ὁρέων τῶν δασυσκίων καὶ ἐπὶ τῶν πεδίων τῆς μᾶλλον ἀναπεπταμένης εἰς ὀρίζοντας φύσεως βίωσίν των. Ἡ καρδιά των, ἐὰν ἐρρωννύετο ὡσεὶ τοῦ λέοντος, ὀφείλεται εἰς τὰ δάση. Δὲν εἶναι διόλου ἄσχετον τὸ ἄγριον τῶν θηρίων καὶ προκλητικὸν πρὸς τὴν ἀγριότητα τοῦ περιβάλλοντος, τὴν προκλητικωτάτην, ἐν ἣ διαιτῶνται. Καὶ οἱ ἄνδρες τῆς Ἐπαναστάσεως, χωρὶς ν' ἀποβάλουν τὴν ἐκ τῆς κληρονομίας τῶν αἰῶνων εὐγένειαν τοῦ χαρακτῆρός των, ἀπέκτιον ἐντὸς τῶν δασῶν ἢ ὑπὲρ τὰ δάση ὅλον αὐτῶν τὸν ὄργανισμόν, ὅσος τοῖς ἐχρειάζετο πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ ἰδεώδους των.

Ἄνδρες πόλεων ἢ χαμηλῶν μερῶν ἐν γένει δὲν θὰ ἠδύναντο ν' ἀναδείξουν τοὺς ἡρωϊσμούς καὶ τὰς αὐταπαρνήσεις ἐκείνας, ἐφ' αἷς σεμνύνεται ἡ Ἱστορία μας. Καὶ βλέπομεν πράγματι ὅτι ἀπὸ τῆς Ὄθρυος μέχρι τῶν Τεμπῶν, κατὰ τὰ Θεσσαλικά πεδία, ἡρωϊσμοὶ καὶ αὐταπαρνήσεις δὲν εὐρίσκουσι γόνιμον ἔδαφος, παύουν, διὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν καὶ συνεχισθοῦν ἐκεῖθεν τῶν Τεμπῶν. Κατὰ βάθος οἱ ἄν-

δρες τῆς Ἐπαναστάσεως εἶναι ἄνδρες ἄγριοι, ὑπὸ τὴν εὐγενεστέραν τῆς λέξεως ἔννοϊαν. Πατριωτισμὸς ἀνευ τῆς ἀγριότητος αὐτῆς, τῆς κυφορούσης τὴν ἐλευθερίαν καὶ δουλειούσης εἰς τὰ ποιητικὰ ὄνειρα μιᾶς Πατρίδος, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Καὶ ἐὰν γεννηθῇ ἐξ ἄλλων αἰτίων, καὶ γεννηθῇ ἐν τῇ σφαίρα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ διὰ τοῦ πολιτισμοῦ, θὰ εἶναι πατριωτισμὸς θνησιγενής.

Πάντα τὰ δημοτικὰ ἄσματα, ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὸν πολεμικὸν ἢ τὸν ἐπαναστατικὸν βίον Κλεφτῶν καὶ Ἀρματωλῶν, ἀποπνέουν εὐωδίαν θύμου καὶ ἀρώματα δασῶν. Δι' αὐτῶν δύναται νὰ κατανοήσῃ τις ὅλην τὴν ἐπίδρασιν τοῦ δάσους ἐπὶ τῶν σωμάτων καὶ τῶν ψυχῶν ἐκείνων. Καὶ παρετηρήθη ὅτι αἱ ἐν αὐτοῖς ἐξυμνούμεναι ἡρωϊκώτεροι τῶν μαχῶν ἐγένοντο εἰς τοὺς μᾶλλον δασυπύκνους καὶ μᾶλλον ὀρεινοὺς τόπους τῆς Ἑλλάδος. Τὰ ἄσματα ἐκεῖνα εἶναι ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς κέντρον πρὸς ψυχολογίαν καὶ στάθμισιν ἐπακριβεστάτην ὅλου τοῦ ἔργου 21. Εἶναι τὸ κριτήριον αὐτοῦ.

Ὁ δασικὸς κόσμος, ὁ ἐμπνέων αὐτὰ καὶ ἐνθουσιάζων πρὸς πράξεις μεγάλας καταφαίνεται ἀδρότατα εἰς ἕκαστον, καὶ πυκνῇ ἐκ τῶν γραμμῶν των ἐκθρῶσκει ἐδῶ ἢ θεοπρέπεια μιᾶς πλατάνου, ἐκεῖ τὸ μεγαλεῖον μιᾶς ἐλάτης, ἐδῶ ἢ χάρις μιᾶς πεύκης, ἐκεῖ ἢ κομψότης ἐνὸς πρίνου, ἐκθρῶσκει ἀγλαὸν ἐν ἀπέραντον ἰδεατὸν θυσιαστήριον, ἐν ᾧ ἡ Φύσις προσφέρει εἰς θυσίαν τὰ τέκνα τῆς εἰς ἐξίλασμον τῶν Θεῶν τῆς.

Νᾶμουν μιὰ πετροπέρδικα στὰ πλάγια τοῦ Πετρίλοι,
Νὰ σκόνουμαν τὰποταχὺ διὸ ὠραις νὰ ξημερώσῃ,
Ν' ἀκούρμυαινα τὸν πόλεμο, πῶς πολεμοῦν οἱ κλέφταις.....

Ἐβούρκωσεν ὁ Οὐρανός, ὁ ἄνεμος μουγκρίζει,
Καὶ τὰ λαγκάδια ποῦ ἀντηχοῦν, οἱ πιστικοὶ θαυμάζουν,
Τεῖν' τὸ κακὸ ποῦ γίνεται καὶ σκούζουσι τὰ κοράκια.....

Χρυσός αἶτός καθούντανε στὸν ἔρημο τὸ Λοῦρο,
Ποῦ κάθε ἡμέρα κυνηγᾷ τὰ ἡδόνια καὶ περδίκια....

Ἔνα πουλάκι ξέβγαينه ἀπὸ μεσ' ἀπὸ τῆ Βέρροια,
Ράχη σὲ ράχη περπατεῖ, λημέρι σὲ λημέρι....

«Μὸν καρτερῶ τὴν ἀνοιξι, νάρθουν τὰ χελιδόνια,
Νὰ βγοῦν ἢ βλάχαις στὰ βουνά, νὰ βγοῦν ἢ βλαχοπούλαις».

Ὅσο χιονίζουνε βουνά καὶ λουλουδίζουνε κάμποι
Κ' ἔχουν ἢ ράχαις κρυὰ νερά, Τούρκους δὲν προσκυνοῦμε.
Πᾶμε νὰ λημεριάσωμε ὅπου φωλιάζουνε λύκοι,
Σὲ κορφοβούνια, σὲ σπηλιαις, σὲ ράχαις, σὲ ραχούλαις....

Βουνά μου μὴ χιονίσετε, κάμποι μὴ παχιστήτε,
Καὶ σεῖς χελιδονάκια μου νὰ ζῆτε, μὴ λαλεῖτε....

Τρεῖς περδικούλες κάθουνταν εἰς τὴν Μηλιὰν ἐπάνω·
Εἶχαν τὰ νύχια κόκκινα καὶ τὰ φτερά γραμμένα....

Κλαῖνε τὰ δένδρα, κλαῖνε, κλαῖνε, τὰ κλαριά·
Κλαῖνε καὶ τὰ λημέρια ποῦ λημέριαζα,
Κλαῖνε τὰ μονοπάτια ποῦ περπάταγα,
Κλαῖνε καὶ ἡ βρυσούλαις μὲ τὰ κρύα νερά....

Ἔσεῖς πουλιά τῆς Λιάκουρας κι' ἡδόνια τοῦ Σαλώνου
Καὶ σὺ πετρίτη γλήγωρε ποῦ πᾶς στῆς καταβόθραις,
Χαιρέτα μου τὴν κλεφτουριά....

Διψοῦν οἱ κάμποι γιὰ νερὸ καὶ βουνά γιὰ χιόνια,
Καὶ τὰ γεράκια γιὰ πουλιά, κ' οἱ Τούρκοι γιὰ κεφάλια,....

Βουνά τί δὲν μαραίνεστε; λημέρια τί δὲν κλαῖτε;

Τὸ λὲν οἱ κοῦκοι στὰ κλαδιά κ' ἡ πέρδικες στὰ πλάγια.....

Ὅλα τὰ δένδρα τὴν αὐγὴ δροσιὰ ἔναι φορτωμένα
Ἀπ' τῶν κλεφτῶν τὰ κλάμματα κι' ἀπὸ τὰ μυρολόγια .

Μέσ' τὴν καρυά, στὸν ἔλατο κάθετ' ὁ Καλτσοδήμος....

Λαλοῦν τὰ ἡδόνια στὰ βουνά καὶ ἡ πέρδικες στὰ πλάγια,
Λαλεῖ κ' ἓνα καλὸ πουλι τοῦ Φώτη τὸ κιβοῦρι....

«... Νὰ κατοικήσω τὰ βουνά, καὶ ἴσταῖς ψηλαῖς ραχούλαις,
Νᾶχω τοὺς λόγγους συντροφιά, μὲ τὰ θεριά κουβέντα,
Νᾶχω τὰ χιόνια γιὰ σκεπή, τοὺς βράχους γιὰ κρεβάτι....»

Λαλοῦν οἱ κοῦκοι στὰ βουνά, κ' ἡ πέρδικαις στὰ δάση....

Ὁ Σκυλοδήμος ἔτρωγε στὰ ἔλατ' ἀποκάτου....

«... Δυὸ παλληκάρ' ἄς τρέξουνε, φαγὶ νὰ κυνηγήσουν».
Πιάνουν ἀλάφια ψήνουντα, στὰ παλληκάρια δίνουν.

«Γιὰ παῦτε λίγο τὴ φωνή, ἡδόνια τοῦ Ὀλύμπου,
Καὶ σεῖς πλατάνια φουντωτά, ἴφετος νὰ μαραθῆτε».

Ἐγὼ ἴμαι ὁ γέρος Ὀλυμπος στὸν κόσμον ξακουσμένος,
Ἐχω σαράντα δυὸ κορφαῖς, κ' ἐξήντα δυὸ βρυσούλαις,
Κάθε κορφή καὶ φλάμπουρο, κάθε κλαδί καὶ Κλέφτης,
Καὶ στὴν ἴψηλή μου τὴν κορφή αἶτός εἶν' καθισμένος....»

Ἐκατσα καὶ ταῖς ρώτησα γλυκὰ σὰν τὴ μητέρα·

«Τί ἔχετ' ὀξυαῖς, ποῦ χλίβεστε λημέρια ποῦ βογγάτε;»

Νὰ ὁ κόσμος τῶν δασῶν τραγουδισμένος, ἐν ᾧ ἐπιφάζε-
ται ἡ Ἐλευθερία. Νὰ τὸ μέγα διδακτήριον τῆς Φύσεως, ἐν
ᾧ διδάσκεται ὁ ἔρωσ καλλιτέρου μέλλοντος.... Τὰ δάση ὡς
λέξις σπανιώτατα ἀναφέρονται. Ἄλλ' ἡ ψυχὴ αὐτῶν, ἀλλὰ
τὸ ὥραϊον αὐτῶν μυστήριον διαφαίνεται εἰς κάθε στροφῆν των.

Δι' ἔσους ἔτι φρονοῦν ὅτι ὁ ἠθικὸς κόσμος δημιουργεῖται
μέσα εἰς τοὺς τέσσαρας τοίχους τοῦ σχολείου, παρέθεσα
πυκνὰ τὰσματικὰ αὐτὰ κομμάτια, διὰ ν' ἀπορρίψουν ὅτι
φρονοῦν. Ὁ ἠθικὸς κόσμος δημιουργεῖται μόνον ἐν τῇ
φύσει καὶ διὰ τῆς φύσεως. Κ' ἐξ αὐτῆς, εἰς τὴν μεγαλο-

πρεπεστέραν της εκφρασιν· εἰς τὰ δάση καὶ διὰ τῶν δασῶν. Τὸ ἐνστικτον τῆς ἐλευθερίας, τὸ ἐνστικτον τῆς αὐτοσυντηρήσεως, τὸ ἐνστικτον τοῦ δικαίου, τὸ ἐνστικτον τῆς θρησκείας, ὅλα ζωϊκά, ἄρα καὶ ὅλα θεϊα, ἄρα καὶ ὅλα ἀληθινά, ἐκεῖ εἰς τοὺς κόλπους τῶν δασῶν δημιουργοῦνται.

Πλέον γερῆ ἰδέα, γερῆ ὄσον ἡ Φύσις ἐκ τῆς σπουδῆς τῆς ὁποίας τὴν ἐνεπνεύσθη, δὲν μοῦ φαίνεται ἄλλη ἀπὸ ἐκείνην, ἥτις ὡς ἀφρός, ὡς ἀνθός, ὡς μύρον αἰθέριον ἀναδίδεται ἐξ ὄλων τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ρουσσώ, ἡ ἰδέα ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐξέκλινε τῆς τροχιάς του, παύσας νὰ ζῆ κατὰ φύσιν, ὅτι ὁ πολιτισμὸς μας στηρίζεται ἐπὶ ψευδῶν, ὅτι ὁ κατὰ φύσιν βίος, καὶ οὐχὶ ὁ κατὰ πόλεις καὶ πολιτείας τάχα πεπολιτισμένος, εἶναι ὁ μᾶλλον κατ' ἄνθρωπον βίος.

Καὶ τὸν κατὰ φύσιν βίον αὐτὸν ἐζήσαμεν πάλαι ἡμεῖς οἱ Ἕλληνας. Κ' ἐζήσαμεν τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἔσχατον, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς τετρακοσιοτοῦς δουλείας μας. Ὁ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρωσ εἶναι ὁ ἀγλαότερος προάγων τὸν κατὰ φύσιν αὐτὸν βίον. Καὶ ὄχι μόνον ὡς ἔρωσ ἐλευθερίας ὑπὸ δουλείαν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἔρωσ ἐλευθερίας ὑπὸ ἐλευθερίαν καὶ πολιτικὴν ἀκμὴν.

Σήμερον βεβαίως οὐδεὶς διαμφισβητεῖ ὅτι εἴμεθα πολιτικῶς ἐλεύθεροι. Καὶ ὅμως φρονῶ ὅτι ἠθικῶς εἴμεθα πλέον ἢ δούλοι. Καὶ εἴμεθα, διότι δὲν ζῶμεν κατὰ φύσιν, διότι τὸν πολιτισμὸν ἡμῶν δὲν συνεδυσάσαμεν μὲ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κατὰ φύσιν βίου. Καὶ εἴμεθα ἀστείότατοι ζῶντες οὕτω. Διότι, ἐνῶ ἐκ φύσεως εἴμεθα οἱ ἄνθρωποι τῆς Φύσεως, νοθεύομεν μὲ τὰς χειρίστας τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ τὰς κατὰ φύσιν τάσεις μας, καὶ δημιουργοῦμεν τραγέλαφον ζωῆς, καὶ δημιουργοῦμεν ἀντὶ Ἑλλήνων ἡμιανθρώπους.

Διὰ τοὺς διδασκάλους πρὸ πάντων παρέθεσα πυκνὸν τὸ ἄνω ἄσματικὸν ἀπόγευμα. Ἄς ρίψουν ἐπ' αὐτοῦ σύντονον βλέμμα καὶ θὰ ἴδουν ὑπὸ τὰς λέξεις τὴν μορφωτικὴν τῆς

ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΠΗΓΗΝ

δασικής φύσεως δύναμιν, ἐκδήλωσιν φαινήν τῆς ἀνατρο-
φῆς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων καὶ στέφος τοῦ ἔθνικοῦ αὐτῶν,
ὕπερ οὐ ἠγωνίζοντο συμφέροντος.

« Ἀγριοπεριστερία, χελιδόνια, ἀηδόνια, κοῦκοι, πέρδικας,
χρυσοὶ ἀετοί, γεράκια, σταυραητοί, ἔλα τὰ πουλιά, μόνα
τῶν ἢ κατὰ ζεύγη ἢ τριχᾶ, πουλιά πραγματικά καὶ πουλιά
ἰδανικά, « χρυσόφτερα πουλιά », πουλιά « τοῦ μυριολογοῦνε
θλιβερά κι' ἀνθρωπινὰ λαλοῦνε », θὰ ἰδοῦν πῶς ἔλα τὰ που-
λιὰ αὐτὰ εἶναι μιὰ ἀπὸ τὰς παρθενικωτέρας τῆς Ἑλληνι-
κῆς φύσεως φωνᾶς, εἶναι τῶν Ἑλληνικῶν δασῶν τὰ δαιμό-
νια, τὰ αἰώνια πουλιά, τὰ αἰώνως θρηνηθούντα μετ' ἀ-
γρίας χάριτος τὴν παλληκαριὰ καὶ τὸν ὠραῖο θάνατο . . .

« Καρυαῖς, πλατάνια, ἔλατα, ὄξυαῖς », θὰ ἰδοῦν ὅτι εἶναι
αἱ χρησιμοδότηδες Πυθίαι τῶν ἠρωϊσμῶν καὶ τῶν μεγάλων
αἰσθημάτων. « Ὅτι ἔτσι τὸ φτερό παρερχόμενα μέσα εἰς τὰ
ἄσπασμα ἐκεῖνα, δένδρα καὶ πουλιά, ἐμψυχούμενα τώρα ὑπὸ
ἐλεγεῖαν καὶ τώρα ὑπὸ ᾠδῆν, παρέχουν τὸν χαρακτηριστι-
κώτερον εἰς αὐτὰ τόνον τοῦ Ἑθνισμοῦ, τὸν τόνον τοῦ Ἑλ-
ληνισμοῦ παρθένου, ὅσον δύναται νὰ εἶναι παρθένος Ἑλλη-
ληνισμὸς ὑπὸ ζυγόν.

Πουλιά, δένδρα, οὐρανοὶ βουρκωμένοι καὶ βουνά, ἄνεμοι
ἔπου μουγρίζουν καὶ λαγκάδια ἔπ' ἀντηχοῦν καὶ κοράκια
ἔπου σκούζουν, κάμποι ποῦ λουλουδιζοῦν καὶ κρύα νερὰ
καὶ ἄνοιξαις καὶ χιόνια καὶ φωληαῖς θεριῶν καὶ πάχναις
καὶ κλάμματα δένδρων καὶ κλαδιῶν, λημέρια καὶ γιατάκια
κλέφτικα, γεμάταις ἀγχαῖς ἀπὸ δροσιαῖς, γεμάτοι λόγγοι
ἀπ' ἀνθούς, ἔλα αὐτὰ, βγαλμένα, ξεψαχνιασμένα, διαλεγ-
μένα εὐμορφα ἀπὸ τὴν Φύσιν, ἄς βροντοφωνήσουν εἰς τοὺς
διδασκάλους μας ὅτι οἱ Ἕλληνες καὶ ὑπὸ δουλείαν ὑπῆρ-
ξαν καὶ ἔζησαν πάντοτε Ἕλληνες, πάντοτε ἐνωτιζόμενοι
μετ' εὐφροσύνης τὴν αὐδῆν τῆς Φύσεως, πάντοτε θεοὶ δι-
ερμηνεῖς τῶν μεγάλων αὐτῆς συγκινήσεων ὅφ' ὄλους τοὺς
αἰῶνας καὶ τὰς ἐποχάς.

Τὰ στήθη τῶν ἀνδρῶν τοῦ 21 ὁμοίαζον πρὸς τὰ δάση
μας, ὦν τὸν ἀέρα ἀνέπνεον. Στήθη λάσια, μαῦρα ὡς δάση
ἀπὸ ἔλατα, πυκνότριχα ὡς δάση ἀπὸ πεῦκα. Στήθη ἀντα-
νακλῶντα εἰς πάθη καὶ παραφορὰς καὶ ἐνθουσιασμοὺς ἔλας
τὰς μαγείας τῆς Φύσεως μας ὠργισμένης . . . Τὰ στήθη
τοῦ Ἀνδρούτσου εἶναι ἐν δάσος Ἑλληνικώτατον, ὅταν τὸ
παραφέρῃ ἢ θύελλα. Τὰ στήθη τοῦ Κολοκοτρώνη, ὅταν
προσπαίξῃ μέσα του, ἥλιος μετὰ θύελλαν.

Ἡ θεὰ ἢ συχνὴ τῶν δασῶν ἢ μετ' αὐτῶν, ὡς μετὰ φίλων
συγχρωτίσας τῶν, ἢ εἰδωλοποίησις εἰς τὴν φαντασίαν τῶν,
αὐτῶν, ἠπλου περὶ τὰ σώματά τῶν ἕνα τι. Καλὸν ἄγριον,
ἕνα τι Ὠραῖον πρωτογενές, οὐ τὸν ἰδεώδη τύπον κατὰ τὴν
Ἐπανάστασιν φέρεῖ ὁ ἔνδοξος τῆς Ἀλαμάνας μάρτυς. Ὁ
Τούρκος πρὸ τῶν παραστηματικῶν, εὐθυγράμμων ἀρῆτων
ἐκείνων σωμάτων ἐδουλιμία βουλιμίαν φαύλην . . . Κάθε
σῶμα αὐτῶν ἦτο καὶ ἀπὸ μία συμβολικὴ παράστασις δέν-
δρου οὐτινος ὄλην τὴν εὐρωστίαν ἔφερε καὶ ὄλον τὸν ἀσυ-
νεῖδητον κατὰ τοῦ χρόνου καὶ τῶν φυσικῶν στοιχείων ἡ-
ρωῖσμον ἀντεπροσώπευε.

Δὲν ὑπῆρχον εἰς τὰ σώματα ἐκεῖνα ἀβραῖ, θελκτῆριοι
πολιτισμοῦ γραμμαῖ. Αὐταὶ προϋποθέτου ἀλση, ὡς πάλαι,
χειροποίητα δασικά κομψοτεχνήματα, ὡς τὰ τῶν ἀρχαίων.
Καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας καὶ κατὰ τὴν Ἐπα-
νάστασιν ὑπῆρχον μόνον δάση ἄγρια καὶ μόνον τῶν δασῶν
αὐτῶν τὸ κάλλος καὶ τὴν χάριν περιεγραμμοῦντο οἱ ἥρωες
ἐκεῖνοι.

Ὁ ἐντὸς τῶν δασῶν βίος, καὶ ὅταν ἦτον ἀνάπαυλα ἐκ
τῶν μαχῶν καὶ τοῦ πυρός, καὶ ὅταν προσελάμβανε τὴν τρυ-
φερότητα βίου οἰκογενειακοῦ, ἐσκόρπιζε πάντα γύρω τὸν ἀέ-
ρα θηρίων καλλιγράμμων κ' εὐγενῶν.

« Καμάρι τῶν ἀρματωλῶν ὁ Ὀλυμπός μας εἶναι
Ἐκεῖ λιοντάρια κάθονται, ἐκεῖ θεριὰ φωλεύουν ».

είναι σίχοι έμπνευσμένοι εκ των ανθρωπίνων του 21.

Τὰ δάση τὰ Έλληνικά ένστίκτως άνεχάλουν εις την μνήμην των άγρίμια, τὰ όποια πάλαι ποτέ ειχον ζήση εις τους κόλπους των και τὰ όποια πρό πολλού ήδη ειχον εξαφανισθη άνεπιστρεπτεί. "Ε ! λοιπόν, προς ποια άλλα έξ αυτών η προς τους ύπερηφάνους έν γραμμαίς και πλημμυρούντας εις μένος και θυμόν λέοντας ήδύναντο ν' άντιπαραβληθούν οι θυμοειδεις και ύπερήφανοι εκείνοι επαναστάται ; Προς τους αρχαίους αυτούς κατοίκους των δειράδων τίνας άλλους ό Νεοέλλην ποιητής θα έξεκάλει εις συναγωνισμόν άρήιον εκ περάτων, η τους Κλέφτας και τους "Αρματολούς ;

Και οι μὲν και οι δὲ ήσαν γεννήματα και θρέμματα των δασών. Και οι μὲν και οι δὲ ήσαν κάτοικοι αυτών φυσικοί. "Ανεξαρτησίαν βίου επόθουν εκάτεροι, και την ανεξαρτησίαν αυτήν μόνον εις τὰ δάση ήδύναντο νά εύρουں και ν' ακήσουں . . .

Θά προσπαθήσω ακόμη φτωιότερον νά δώσω την εικόνα των λευκών σχέσεων του περιβάλλοντος προς τους άνδρας της "Επαναστάσεως :

Μία κατά του έχθρου όρμητική έφοδος, ιδού ! μάς δίδει την ιδέαν παγερωτάτην του Βορρά πνέοντος διά μέσου των δασών, πρό ουδενός ύποχωρούντος μαινομένου, λυσσώντος έν τη φορᾶ αυτου, συντρίβοντος, αλαλάζοντος, νικώντος. Τὰ τοαλίμα, από τὸ άλλο μέρος, μπουλουκιού ζητούντος νά κατασκοπεύση άόρατον, σχεδόν ίπτάμενον, ή ευστροφία του, ή μαγική του χάρις εις τὰς κατοπτεύσεις, ή άδρότης ή αίθερία εις τὰ κινήματά του, αί διαλείπουσαι, αί άτακτοι, αί πονηραί, μάς δίδουν την ιδέαν δροσερωτάτην του Ζεφύρου θροούντος απαλά, ήβρά, με ήδύτητά τινα γλυκοθανάτωνουσαν, με κάποια γλύκα μαχαιριού φονεύοντος, θροούντος διά μέσου των θάμνων και των φύλλων εις όλας τὰς ά-

ναπάσεις και τὰς ριπὰς και τὰς θωπέας κύματος, εις όλας τὰς διαλείψεις άστέρος τρεμοσδύνοντος, με όλα τὰ κακιώματα τὰ θλίβοντα άγάπης λατρευμένης . . .

Τὰ δένδρα δωρούν ιδιόν τινα τρόπον του σκέπτεσθαι και του αισθάνεσθαι εις τους ζώντας. Διοχετεύουν τὸ κάλλος των, κάλλος άγριον, εις τὰς ψυχάς, εις τὰ σώματα, εις τὰ πνεύματα εμπιστεύονται τὸ μυστήριον της ζωής των εις όσους τάγαπούν, και στολίζουν με τὰς ποιικιλίας των εις σχήματα και χρώματα, τὰ μέτωπα των άνδρείων και τὰς χείρας.

Μαχόμενοι οι παλληκαράδες του 21, αναπτύσσουν όλας τὰς έλευθέρας κινήσεις των κλάδων επί του Κυανού, όλην την πνοήν των, την ταχείαν, την σφριγηλήν, την ευωδιάζουσαν, εκείνας εις τὰς χείρας των, ταύτην εις τὰ στέρνα των. "Ο εϋζωνος με την λερήν του φουστανέλλαν, δέν είναι η ή ζωσα του δένδρου αναπαράστασις. Οι πόδες του είναι ό κορμός αυτου. Η φουστανέλλα του, τὸ φύλλωμά του, και η κεφαλή του, ό λόφος εκείνου ό ύπερήφανος.

"Ω ! τί άφειδής ή προσφορά αυτη του "Ωραίου από την Φύσιν και τί άρρενωπή ! Οι Εδρυτάνες έχουν όλην την παραστατικότητα δάσους Εδρυτανικού. Οι Κυνουριεις όλας τὰς στρογγυλότητας στὰς σκέψεις των Κυνουριακής πλατάνου. Οι της επαρχίας Καλαβρύτων, σήμεραν ακόμη αναπτύσσουν όλην την ύπερηφάνειαν των δασών και των δρέων των. Και ό βλέπων τους μεγαλοκόρμους άνδρας της βλέπει και όλην την ήγεμονίαν των μεγαλοελάτων "Αροαρίων της.

"Αλλά κατά τους χρόνους της "Επαναστάσεως τὰ φαινόμενα ταύτα των όμοιοτήτων άνδρών και δένδρων, και πυκνότερα είναι και έντονότερα. Αί άστραπιαίαι εκείναι κινήσεις των χειρών άρπαζουσών την κεφαλήν των πολεμίων με την πάλλαν των, μάς φαντάζουν όλην την ευκαμψίαν των κλώνων της πεύκης, όταν ό άνεμος σφενδονίξη αυτούς

ἕως τοῦ ἐδάφους, διὰ νὰ τοὺς ἀναρρίψῃ ἐκεῖθεν ἀκαριαίως μέχρι τῆς κορυφῆς τῆς. Ἡ εὐγλωττία τῆς φύσεως αὐτῆ, εἰς κινήσεις, εἰς βόμβον, εἰς σφοδρότητας ἀπλοῦται ἐφ' ὄλων τῶν ζητούντων ἐλευθερίαν ἀνδρῶν ἐκείνων. Αἱ βοαὶ τῶν ἄσμάτων των, βροντοφωνούντων τὰς ἐλπίδας καὶ τοὺς πόθους των.

Ἴδου τὸ Καλόν, τὸ Καλόν τὸ ἄγριον, πῶς διολισθαίνει ἀνεπαίσθητως, χαϊδευτά, κάποτε μὲ ἡδυπάθειαν τινα ἀγρίαν, ἰδοὺ πῶς διολισθαίνει ἐπὶ τῶν ἀνδρικῶν κορμῶν ἐκείνων, ἐκ τῶν κορμῶν τοῦ δενδρικοῦ κόσμου.

ᾠ! τὸ δένδρον τοῦ λογγιᾶ! Ὁ θάλλων παράπλευρος κορμὸς αὐτοῦ, τί εὐμορφος ἀνὴρ, καὶ τί ἠθικὸς σύντροφος καὶ τί παραστάτης ἄγγελος, καὶ τί συμπολεμιστὴς ἀνδρείος! ᾠ! τὸ δένδρον τοῦ λογγιᾶ!

Εἰς φάντασμα μετεβάλλετο εὐθὺς εἰς τὸν προδότην ἢ τὸν ρίζασπιν, ἐνεψυχοῦντο, ἐκινεῖτο, αὐστηρὸν ἐδέρχετο καὶ ἐκυνήγει—ἐκυνήγει μὲ τὰς πόδας καὶ τοὺς κλοιοὺς φράσσον τῆς αἰσχύνῃς τὰ πλάνα βήματά του πάντοτε, κ' ἐκυνήγει—ἐκυνήγει τὸ ἓνα φάντασμα τὸ ἄλλο . . . καὶ ἐπυργοῦτο πρὸ αὐτοῦ τρέχοντος καὶ τὸν ἐξεφώδιζε μὲ τοῦ πύργου του, τοῦ κενομένου στὸν ἀέρα ὡσεὶ πτέρυγες ὀρνέου ἀρπακτικαί, τὰ φῶτα, τὰ φῶτα τὰ δένδρια ἐκεῖνα, ἅπερ, τώρα εἰς ἀστέρας καὶ τώρα εἰς ἀκτῖνας θαμβὰς καὶ παννυχίους, δύνανται καὶ Δαίμονα νὰ ἐκφοβίσουν κ' ἐκυνήγει—ἐκυνήγει αὐτὸν ὀλογνὲν φεύγοντα, ἐλεγχόμενον, πνιγόμενον, σφαδάζοντα ὡς σφάγιον ἐπιθανάτιον, ἐδῶ τοῦ ἀνέκοπτε τὸν δρόμον, ἐκεῖ τὸν κατέπληγτην, ἐδῶ τὸν ἔκοπτε νεκρὸν, τὸν ἐθύθιζεν εἰς ὄλα τῆς νυκτὸς τὰ πένθη καὶ εἰς ὄλας τὰς ἐντροπὰς τοῦ κόσμου, ἐναγώνιον, αἴφνης τὸν ἐκάρφωνε κάπου ἐκεῖ εἰς ἀβυσσαλέαν, εἰς θνήσκουσαν ἐπιστροφῆς εἰς τὴν Πατρίδα σκέψιν καὶ εἰς θάνατον ὠραῖον πρὸ τῶν ἐπάλλξεών τῆς, καὶ τὸν ἔσωζε, διὰ τοῦ Θανάτου . . .

Καὶ ἄλλοτε ἀνεβάλλετο γλυκείας ἐρωμένης φίλτρα ἢ ποθητῆς μητρὸς στοργήν, κ' ἐδέχετο ὑπὸ τὴν σκιάν του τὸν κατάκοπον ἐκ τοῦ ἀγῶνος, κ' ἀνέπαυεν ὑπὸ τοὺς κλώνας του τὸ καταπεπονημένον ἐκ τοῦ καμάτου σῶμα.

Καὶ ἄλλοτε ἤπλωνε τὰς ρίζας του μαλθακωτέρας κλίνης πατρικῆς, διὰ νὰ δεχθῇ ἐκ τῶν φυλλωμάτων του τοὺς Παρδαίσιους αἱμάσσουσιν, τὴν φλογεράν, ψυχὴν του . . .

Καὶ ἄλλοτε ἐρρώνυε τὸν μαχητήν, πρὸς νέα κλήη παροτρῦνον μὲ τὰ μυστικά του τάνθινα, καὶ τὸν ἐπτέρου στερόποδα πρὸς τὸ καθήκον, καὶ τότε προσελάμβανον ὄλον τὸν εὐπερίστροφον στεφάνου Οὐρανίου Δόξης τύπον, συμπλέκον εἰς μαιανδρικοὺς σχηματισμοὺς κάθε κλωνίον καὶ κάθε ἄνθος καὶ κάθε καρπὸν, ἕως τῶν θυσάνων του . . .

Καὶ ἄλλοτε, τὸ δένδρον δὲν ἦτον ἀνὴρ μόνον τιμητῆς ἢ σύντροφος καλὸς ἢ βραβευτῆς ὑπέροχος, ἀλλὰ κ' ἐξομολογητῆς ἀκούων καὶ ἀκούων πάντοτε ὄλους τοὺς πόρους τῆς καρδιάς καὶ ὄλας τὰς συγκινήσεις τῆς ψυχῆς, τὰ ἐρωτεύματα τὰ ἐκχειλίζοντα, τὰ ἐκμυστηρεύματα τὰ ἀγχοντα, τὰ νὰ θεῖα μυστικά τοῦ μέλλοντος, ᾠ! ἐξομολογητῆς οὕτως ταπεινός, σιωπηλός, ὠραῖος, εὐσηχημὸς ὡς ἀρχιερεὺς τῶν Ἑλεουσίων ἀρχαῖος . . .

Καὶ ὁ ἀγωνιστῆς τότε, ἐνθεος, ἐτίνασσε τὴν Μεγάλην Ἰδέαν εἰς τραγοῦδια τῆς Πατρίδος του, διάπλατον μέσ' στάνθη του, καὶ τὴν ἐδρόσιζε μὲ τοὺς ἀδάμαντας τῆς δρόσου του καὶ τὴν ἐνανούριζε μὲ ὄλα τὰ πνεύματα τῶν φύλλων του, κ' ἐχαμήλωνεν ὡς θωπεῖαν αὔρας τὴν φωνὴν κ' ἦτο τὸ δένδρον τότε ἐναρμόνιον . . . κ' ἐνέτεινε κ' ἔσυρε κ' ἐλύγιζεν εἰς στοναχὴν ὀδύνης τὴν φωνὴν, εἰς ἔκστασιν καὶ εἰς συγκίνησιν, εἰς πάθη καὶ εἰς ἐλεγείαν κλαυθμηράν, καὶ ἦτο πάλιν τὸ δένδρον ἐναρμόνιον . . . ἐναρμόνιον εἰς ὄλους τοὺς τόνους, φιληματικὸν εἰς ὄλα του τὰ πένθη, γλυκὺ καὶ εὐπροσῆγορον καὶ τρυφερὸν, ὅταν ἢ Ἰδέα ἐλάμβανε στὰ

χείλη του ὄλον τὸ ὕψος λυρικοῦ ποιήματος κ' ἐζωντάνευε μέσα στοὺς κλάδους του κ' ἐθρόει μαζί των τὰ αἰώνια τοῦ Δούλου Γένους μυστικά, εἰς θροῦν ἕως τῶν Οὐρανῶν αἰώνιον . . .

Καὶ ἔκαμπτε τότε τὰ γόνατα εἰς προσευχὴν ἐπάνω στὰ ριζώματά του κ' ἀνέτεινε πρὸς τοὺς πρασίνοὺς θόλους του τὰ βλέμματα κ' ἀνέτεινε τὰς χεῖράς του ἱκετηρίου πρὸς τὸ Κυανοῦν, ὅσον οἱ κλάδοι του ζηλοτύπως ἄφινον νὰ φαίνεται.... καὶ τὸ δένδρον συνεψιθύριζε τὴν προσευχὴν μαζί του, καὶ κάθε ἀγαπητὴ μορφή τοῦ παρήλαυνεν ἐκείνην τὴν στιγμήν στὴ μνήμη του, κάθε πόθος ἀνθρώπειος καὶ κάθε φλόγα πατριωτικὴ τοῦ παρεμόνευε μέσ' στὴν καρδιά του, ἀπεθεώνετο πρὸ αὐτοῦ μὲ ὄλα τὰ χρώματα τῆς εὐεκτοῦς καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀλκῆς καὶ τοῦ ἀνδρείου ἔρωτος.

ὦ! τὸ δένδρον τοῦ λογγιά! Ὁ θάλλων παράπλευρος κορμὸς αὐτοῦ, τί εὐμορφος ἀνὴρ καὶ τί ἠθικὸς σύντροφος καὶ τί παραστάτης ἄγγελος καὶ τί συμπολεμιστὴς ἀνδρεῖος! ὦ! τὸ δένδρον τοῦ λογγιά!

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΣ

ΟΙ ΣΥΡΜΟΙ ΕΠΙ ΘΘΩΝΟΣ

Ἡ βασίλισσα Ἀμαλία εἰσάγουσα τοὺς συρμούς.— Λευκὰ φορέματα καὶ λευκὰ ὑποδήματα.— Πρῶτη ἐμφάνισις τοῦ Ἀμπέρ.— Περιλαίμια Μαρίας Στούαρτ.— Αἱ δαντέλλαι τῆς Κύπρου.— Τὰ Σκωτσέζικα.— Μελιτζανιά καὶ κρεμμυδιά.— Οἱ πρόδρομοι τοῦ κρινολίνου.

Ἡ ἀρκετὰ ἀνεξερεύνητος ἀκόμη κοινωνικὴ ἱστορία τῆς πρώτης δυναστείας παρουσιάζει εἰς τὸν μελετητὴν σημεῖα μεγάλου ἐνδιαφέροντος, στενωτάτα συνδεόμενα πρὸς τὴν ὅλην ἐξέλιξιν τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν πνευμάτων κατὰ τοὺς ταραχώδεις καὶ πολυκυμάντους ἐκείνους χρόνους. Καὶ ἐν ἀπὸ τὰ σημεῖα αὐτὰ εἶναι καὶ ἡ ἐξέλιξις τῶν συρμῶν, ἀποτελέσασα μικρὰν κοινωνικὴν ἐπανάστασιν εἰς τὰ ἦθη καὶ τὰς συνηθείας τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος ἔφερεν ἀκόμη νοπὰ τὰ ἴχνη τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν λαιμὸν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ψυχὴν.

Ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τῆς βασιλείσης εἰς τὰς Ἀθήνας φυσικὸν ἦτο ἡ βασίλισσα νὰ τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἀναμορφωτικῆς κινήσεως εἰς τὸν συρμὸν τῶν γυναικείων φορεμάτων. Ἐσφαλμένη θεωρία εἶναι ὅτι ἡ βασίλισσα Ἀμαλία ἐφόρει πάντοτε τὸ ἐθνικὸν ἔνδυμα. Ἡ Ἀμαλία εὗρε τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὴν μεταβατικὴν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν τ' ἀπροσδιόριστα φορέματα τῆς δουλείας ἤρχισαν νὰ ὑποχωροῦν εἰς τὸν συρμὸν, ὁ ὁποῖος ἤρχετο ἀπὸ τὰ Παρίσια. Καὶ ἡ βασίλισσα ἐφόρεσε φορέματα, τὰ ὁποῖα τῆς ἤρχοντο

κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν πρωτεύουσαν, ἐπιφυλάξασα τὸ ἐθνικὸν ἔνδυμα διὰ τὰς ἐορτάς, τὰ ἐπίσημα γεύματα καὶ τοὺς περιπάτους, οἱ ὅποιοι ἐλάμβανον κάποτε πανηγυρικὸν χαρακτῆρα.

Εἰς τὸ χρονικόν, τὸ ὁποῖον ἔγραψε ἀνωνύμως κυρία τῆς αὐτῆς καὶ ἐξεδόθη γερμανιστί, εὐρίσκομεν ἐνδιαφερούσας τινὰς σημειώσεις περὶ τοῦ κρατοῦντος συρμοῦ κατὰ τὸ 1837. Ὁ Ἀνακτορικὸς χορὸς τῆς 22 Φεβρουαρίου 1837, παρουσίασε τὰς πρώτας τίσεις τῶν νεαρῶν Ἀτιθίδων πρὸς τὴν χειραφέτησιν ἀπὸ τοῦ ἀπροσδιορίστου καὶ ἀκαλαισθήτου φορέματος τῆς προηγουμένης ἐποχῆς. Ἡ ἀνωνυμος χρονογράφος σημειώνει ὅτι εἰς τὸν χορὸν αὐτὸν ἐνεφανίσθησαν κυρίαὶ φέρουσαι παντὸς εἴδους φορέματα, ἀπὸ ἐκείνα, τὰ ὁποῖα περιελάμβανεν εἰς τὰ σχέδιά της ἡ τότε ἐκδομένη εἰς τὰ Παρίσια «Ἐφημερίς τῶν γυναικείων συρμῶν» μέχρι τοῦ κλασικοῦ ἐνδύματος τῶν γυναικῶν τῆς Ὑδρας.

Εἰς τὸ γεῦμα τὸ ὁποῖον ἐδόθη τῇ 2 Ἰουνίου ἐπὶ τοῖς γενεθλίοις τοῦ βασιλέως, ἡ βασίλισσα ἔφερε λευκὸν φόρεμα μεταξωτῶν καὶ μανδύαν χρώματος ρόδου μὲ παρυφὰς ἀργυρᾶς. Τὸ λευκὸν φόρεμα τῆς βασίλισσης ὑπῆρξεν ἀμέσως τὸ σύνθημα, τὸ ὁποῖον ἠκολούθησεν ἡ ἀνωτέρα Ἀθηναϊκὴ ἀριστοκρατία. Αἱ Φαναριώτισσαι κυρίως ἐμιμήθησαν τὴν βασίλισσαν καὶ εἰς τὸν χορὸν, ὁ ὁποῖος ἐδόθη εἰς τὴν Ἀγγλικὴν πρεσβείαν πρὸς τιμὴν τῶν ἀναχωρούντων ἀξιωματικῶν τῆς «Πόρτλανδ», ὅλαι σχεδὸν αἱ κυρίαὶ ἐφοροῦσαν λευκά, μὲ ἀργυρᾶς παρυφὰς.

Τὰ λευκά εἶχον ἐπικρατίη καὶ εἰς τοὺς προηγουμένους χοροὺς τῆς κομῆσης Ἀρμανσπεργ. Ἡ κόμησσα, μολοντί δὲν ἦτο πλέον εἰς τὴν πρώτην νεανικὴν ἡλικίαν, παρουσιάζετο πάντοτε φέρουσα λευκά, εἰς ἓνα δὲ χορὸν τῆς δοθέντα εἰς τὸ ἔναντι τοῦ σημερινοῦ Ὀδείου μέγαρον τοῦ κόμητος Ἀρμανσπεργ, ἐντύπωσιν ἔκαμε τὸ φόρεμα τῆς κομῆσης κατάφορτον ἀπο ἀργυρᾶς πλατείας ταινίας.

Ἡ ΚΡΗΝΗ ΤΟΥ ΓΛΙΟΚ-ΣΟΥΓΙΟΥ

Ἐπὶ ἐν ἔτος αἱ κυρίαί τῶν Ἀθηνῶν ἔδειξαν ἑξαιρετικὴν προτίμησιν εἰς τὰ λευκὰ ὄχι μόνον διὰ τοὺς χοροὺς καὶ τὰ ἑσπερίδας, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς περιπάτους. Ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς τὸν Γάλλον περιηγητὴν Μπρενιὲ ἡ ἐμφάνισις κυριῶν εἰς τοὺς δρόμους μὲ λευκὰ ὑποδήματα, καὶ εἰς τὰς ἑξ Ἀθηνῶν ἐπιστολάς του ὑπάρχει ἡ ἀπορία «πῶς αἱ κυρίαί τῶν Ἀθηνῶν φοροῦν λευκὰ ὑποδήματα εἰς τοὺς δρόμους, τὰ ὅποια ἔπειτα ἀπὸ τὸν πρῶτον περίπατον παρουσιάζουν ὄψιν ἀξιοθρήνητον».

Ἄλλὰ κατὰ τὸ 1838 τὰ λευκὰ ὑποχωροῦν εἰς τὰ στακτιά. Ἡ βασίλισσα ἔφερεν ἐντὸς μεγάλων κιβωτίων ἡμίσειαν δωδεκάδα φορεμάτων ἐτοιμῶν ἀπὸ τὰ Παρίσια. Εἰς τὴν Γαλλικὴν πρωτεύουσάν ἐπανήρχετο ἔξαφνα ὁ συρμὸς Ἀμπιόρ ἡ βασίλισσα τὸν ἠκολούθησε καὶ αἱ κυρίαί τῶν Ἀθηνῶν ἐμφανίζονται παντοῦ μὲ τὸ φόρεμα, τὸ ὁποῖον ἐδόξασε τὸ ὑπέροχον σῶμα τῆς εὐτυχοῦς Ἰωσηφίνης.

Ἄλλ' ἡ βασίλισσα δὲν ἔμεινε πιστὴ εἰς τὸ χροῶμα. Κατὰ τὸ 1840 ὄμιλος Γερμανῶν περιηγητῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἀνήκοντες εἰς τὴν ἀνωτάτην γερμανικὴν ἀριστοκρατίαν, ἐπέρασαν, ἀπὸ τὰς Ἀθήνας καὶ αἱ κυρίαί ἐζήτησαν νὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὴν βασίλισσαν. Ἡ παρουσίασις δὲν ἔλαβεν ἐπίσημον χαρακτῆρα, ἀλλ' αἱ παρουσιασθεῖσαι ἔφερον ὅλα τὰ ἴδια στακτιά φορέματα καὶ μία ἡμερὶς τῆς ἐποχῆς εἰρωνευομένη γράφει ὅτι «αἱ ξένοι κυρίαί παρεῖχον τὸ θέαμα οἰκοτροφείου θηλέων».

Εἰς τὰς Ἀθήνας τὰ στακτιά εἶχαν λησμονηθῆ πλεόν καὶ αἱ κυρίαί ἐπεδείκνυν τὴν φανεράν προτίμησιν πρὸς τὰ πράσινα καὶ πρὸς τὰ μεγάλα περιλαίμια συρμοῦ Μαρίας Στούαρτ. Κατὰ τὸ 1840 ἀναφέρεται καὶ παράδειγμα κυρίας, ἣτις ἔβαφε ξανθὰ τὰ μαλλιά της. Ἦτο ἡ ἐξ Ἀγγλίας ἐλθούσα κυρία Ἀρτεμὶς Βρανᾶ, Μικρασιάτου ἐμπόρου ἐγκατεστημένου πρὸ ἑτῶν εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἡ ὑποδοχὴ ὁμῶς, ἣτις ἔγινεν εἰς τὸν νεώτερον, ἦτο τοιαύτη, ὥστε ἡ κυρία

ἄφησε τὰ μαλλιά της νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὸ φυσικόν των χροῶμα.

Κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν ἔκαμαν τὴν ἐμφάνισίν των εἰς τὰς Ἀθήνας αἱ πρῶται δαντέλλαι τῆς Κύπρου. Κυπρία κυρία ἐγκατασταθεῖσα εἰς τὰς Ἀθήνας προσέφερεν εἰς τὴν βασίλισσαν ἐκλεκτότατα καὶ ἀφθονώτατα προϊόντα τῆς ὁραίας αὐτῆς βιομηχανίας. Ἡ βασίλισσα ἐπανελημμένως ἐνεφανίσθη φέρουσα φορέματα κατάφορτα ἀπὸ Κυπριακὰς δαντέλλας καὶ κυρίαί τινὲς ἔσπευσαν νὰ προβοῦν εἰς παραγωγίαν.

Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον πλημμυρίσῃ τὰς Ἀθήνας εὐθιυότεραι καὶ πολὺ ἐπιδεικτικώτεραι αἱ δαντέλλαι τῆς Γαλλίας καὶ μάλιστα τῆς Γρενόβλης. Ἀπέναντι αὐτῶν τὰ ἀληθινὰ καλλιτεχνήματα τῆς Κύπρου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑποστοῦν ἐπιτυχῶς σύγκρισιν, καὶ τὸ πρῶτον Ἀθηναϊκὸν κατὰστημα νεωτερισμῶν ὀλίγον ἄνωθεν τῆς «Ὠραίας Ἑλλάδος» τοῦ Μαλτέζου Παύλου Μιάνι ἐξηκολούθει νὰ κάμνῃ χρυσᾶς ἐργασίας. Καὶ ἥδη οἱ συρμοὶ ἐτρέποντο πρὸς τὰ πολύχρωμα φορέματα. Τὴν ἀνοιξὶν τοῦ 1845 εἰσήλασαν τὰ «Σκωτσέζικα». Ὅλαι αἱ κυρίαί καὶ αἱ νεάνιδες ἔσπευσαν νὰ προμηθευθοῦν, καὶ ἡ πλατεῖα τοῦ Πολυγώνου κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς μουσικῆς παρουσιάζει περιεργότατον χρωματικὸν πινάκα, μὲ τὰ πολύχρωμα φορέματα τῶν κυριῶν, τὰς ἐπιδεικτικὰς στολάς τοῦ στρατοῦ, καὶ τὰ Ἑλληνικὰ τῶν ὀπλαρχηγῶν καὶ τῶν παλληκαριῶν των.

Τὸ φθινόπωρον τοῦ ἰδίου ἔτους αἱ κόραι τοῦ στρατηγοῦ Καραϊσκάκη εἰσήγον τὰ κυανᾶ φορέματα μὲ λευκὰ περιλαίμια, λευκὰς ζώνας καὶ λευκὴν παρυφὴν εἰς τὸ κάτω τῆς αἰσθητοῦ. Τὰ φορέματα γίνονται πολὺπτυχα τὴν ὥρην καὶ τὰ μανίκια κλίνουσι φουσκωτὰ πρὸς τὰ κάτω καμπυλούμενα εἰς τοὺς ὤμους. Τὸ ἔνδυμα αὐτὸ ὑπῆρξε πραγματικῶς χαριτωμένον καὶ ἐγενικεύθη ταχύτατα. Ἴσως αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ μόνη περίστασις, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἀμαλία ἠκολούθησε καὶ

δὲν προηγήθη. Τῶ ὄντι κατὰ τὴν ἐφορτήν, ἣτις ἐδόθη εἰς τὰ Ἀνάκτορα πρὸς τιμὴν τοῦ Γάλλου ναυάρχου τοῦ τότε καταπλευσάντος εἰς τὸ Φάληρον Γαλλικοῦ στόλου, ἡ βασιλισσα παρουσιάσθη μὲ τὸ λευκοκύανον φόρεμα εἰς τὸ ὁποῖον ὁμως τὰ ἀπλᾶ λευκὰ τῶν ἄλλων κυριῶν εἶχεν ἀντικαταστήσει ἡ Ἀμαλία δι' ἀργύρου.

*
**

Ὀλίγον ἀργότερα ἡ βασίλισσα ἀνακαλύπτεται κατερχομένη εἰς τὸ Π. Φάληρον περὶ τὰ ἐξημερώματα διὰ νὰ κάμνη τὸ λουτρόν της εἰς μικρὰν μανιέραν ἐπίτηδες στηθεῖσαν ἀκριβῶς ὅπου σήμερον ἡ ἔπαυλις Ρωμάνου. Ἡ βασίλισσα κατὰ τὰς προΐνάς αὐτῆς ἐκδρομὰς ἔφερον κάτωθεν τοῦ ἀνδρικοῦ καπέλλου τῆς Ἰπασίας τὸ γερμανικὸν μαντήλι, τὸ ὁποῖον ἐφόρει ἡ βαρὼνη Πλούσκωφ.

Καὶ τὸ μαντήλι αὐτὸ γίνεται ἀπόπειρα νὰ εἰσαχθῆ καὶ νὰ καθιερωθῆ. Ἄλλ' ἡ ἀπόπειρα ἀπέτυχε ἀμέσως. Πράγματι δὲ ἦτο τόσο ἀκαλαίσθητον τὸ κάλυμμα αὐτὸ καὶ προσηρόμζετο τόσο ἀσχημα εἰς τὰς ἀνοικτὰς Ἑλληνικὰς φυσιογνωμίας καὶ τὰ στρογγυλὰ πρόσωπα, ὥστε ἐλάχιστα ἦσαν αἱ κυρίαί, αἱ ὁποῖαι τὸ ἐδέχθησαν ἄλλὰ καὶ αὐταὶ ἔσπευσαν νὰ τὸ παρατήσουν ἀμέσως. Ἡ βαρὼνις Πλούσκωφ ἔμεινε μόνη.

Ἐπέζησαν ὁμως τῆς γερμανικῆς μπόλιας ἐπὶ πολὺ αἱ λευκαὶ ὑψηλαὶ περιχειρίδες μὲ τρυπητὸν κέντημα, διπλῶνουνσαι τὴν ἄκραν τοῦ μανιχίου, ἐπίσης δὲ καὶ διὰ τὰς ἡλικιωμένας πρὸ πάντων κυρίας τὸ λευκὸν σάλι, ἐλαφρὸν καὶ τρυπητὸν καὶ αὐτό, τὸ ὁποῖον, λησμονηθὲν εἰς τὴν Γαλλίαν ἦτο τοῦ συρμοῦ τότε εἰς τὴν Γερμανίαν.

Ταυτοχρόνως ἐσυνειθίζοντο πολὺ καὶ τὰ κοσμήματα, ἄφθονα, βαρύτερα καὶ ἐπιδεικτικά. Αἱ κυρίαί της Ἀγγλικῆς πρεσβείας ἔφερον ὅλαι διαδήματα εἰς τὴν κεφαλὴν μὲ ἀδάμαντας καὶ κατὰ τὸ 1854 ἐθεάθη καὶ τὸ πρῶτον βραχιόλιον μὲ ὥρολόγιον εἰς τὸ μέσον.

Εἰς ἐπιστολὴν κυρίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, εὐρίσκομεν τὴν πληροφορίαν ὅτι μία πλουσιωτάτη Ἀμερικανίς, διελθοῦσα ἀπὸ τὰς Ἀθήνας τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1854, ἔφερε καλτσοδέτας μὲ καρφίτσαν ἀδαμαντίνην. Ἡ καλτσοδέτα ἐπεδείχθη ἐπιτηδεῖως εἰς τὰς φίλας τῆς Ἀμερικανίδος, ἀλλ' εἶναι ζήτημα ἂν μία Ἀθηναία κυρία εἶχε τότε τόσοις ἀδάμαντας, ὥστε νὰ χρησιμοποίησῃ αὐτοὺς εἰς τὴν καλτσοδέταν της.

Τέλος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1855, ἐμφανίζονται μὲ κυριαρχικὰς διαθέσεις τὰ μεταξωτὰ «χρώματος μελιτζανὶ καὶ κρεμμυδι», τὰ ὁποῖα φεῦ! ἀνακαλύπτομεν κάπου-κάπου σωζόμενα ἀκόμη. Ἡ βασίλισσα Ἀμαλία, τῆς ὁποίας ἡ καλαισθησία εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν χρωμάτων εἶναι ἀναμφισβήτητος, οὔτε προηγήθη οὔτε ἠκολούθησε τὸν συρμὸν αὐτόν. Ἀλλὰ αἱ κυρίαί τῶν Ἀθηναίων, ὑπεχώρουν καὶ αὐταὶ εἰς τὰ ἀντιδυναστικά αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα ἀνεπτύσσοντο γύρω των καὶ δὲν ἐπερίμενον πλέον τὸ σύνθημα τοῦ συρμοῦ ἀπὸ τὰ Ἀνάκτορα.

Καὶ τὰ μελιτζανιὰ καὶ τ' ἀκόμη ἀποκρουστικώτερα χρώματος κρεμμυδίου φορέματα, ἐπέδραμον εἰς τὰς Ἀθήνας, τὰς κατέκτησαν καὶ ἠπλώθησαν εἰς τὰς Ἐπαρχίας. Κατὰ τὸν χορὸν τοῦ 1856 αἱ περισσότεραι κυρίαί ἐφόρουν τὰ ἀποτρόπαια αὐτὰ χρώματα, τὰ ὁποῖα καθίστα ἀκόμη ἀποκρουστικώτερα ὁ ἐπικρατῶν συρμὸς τῆς κοπῆς.

Διότι τὸ κρινολίνον προσηγγέλετο ἤδη. Τὸ περικόριμον τότε ἦτο στενόν, κοντόν, σφιγγόν τὸν κορμόν, πνίγον τὸν λαιμόν, μὴ ἀρτίνον καμμίαν ἐλευθερίαν εἰς τὰς κινήσεις καὶ διὰ τῆς κιντώσεως ἐλαττώνον ἐπαισθητῶς τὸ πλάτος τῶν ὤμων. Ἡ ὄσφρις ἀνέβαινε ὑψηλὰ καὶ ἔπειτα ἀπὸ τοῦ σημείου αὐτοῦ ἤρχισαν νὰ γίνονται ὅλα πλατύτερα, μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς φούστας, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο ἀκόμη κρινολίνον, ἀλλ' ἦτο ὠρισμένως ὁ πρόδρομος τοῦ κρινολίνου.

Μὲ αὐτὸν τὸν τελευταῖον συρμὸν ποικίλλομεν ὀλίγον κατὰ τὰς διαφορὰς περιστάσεις, ἀλλ' ἀντιστάντα ἐπὶ πολὺ εἰς πᾶσαν

ἐπιδρομὴν καὶ εἰς πάντα ἄλλον νεωτερισμόν, ἔληξεν ἡ περιόδος αὕτη τῶν συρμῶν τῆς πρώτης δυναστείας.

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΕΡΗΜΟΚΛΗΣΙ

Ἐνα ὄραϊο ταπεινὸ ἐρημοκλήσι
Μέσ' σὲ πράσινη στέκει ἀγκαλιά,
Μόνον κ' ἔρημο σ' ἠλιόλουστη φύσι
Ἐάν μὴν ὄσασι μέσ' σ' ἔρημιά.

Ἄλογυρά του μὴ ἀκτῖνα καμένη
Χύνει φλόγες σ' ἀπέραντη γῆ,
Ὅπου ἐργάτες ἔσθ' ἠχώμα σκυμμένοι
Ἐνα μαῦρον ὕδροβρέχουν ψωμί.

Κάτου ἡ θάλασσα ἔστράφτει, γαλιῖζει,
Ἐάν ἀσῆμι ἀναβράζει λυοτό,
Μιὰν οὐράνια φωτιά καθρεφτίζει
Κι' ἀνασαίνει χωρὶς βογγητό.

Τσιμουδιά! Ἡ λιγόθυμη φύσι
Ἄφυγγιέται, θαρρεῖς, σιωπηλά . . .
Καὶ τὸ κάτασπρο ἔκει ρημοκλήσι
Ἐάν παρθέν' ἀπ' τὰ φύλλα γελᾷ.

Μακροχώριον.

ΦΙΛΟΠΟΙΜΗΝ ΘΕΟΔΩΡΙΑΝΣ

Ο ΚΟΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ

Εἰς ἕκαστον εὐνομούμενον καὶ φιλελεύθερον κράτος ὑπάρχουν πολιτικὰ κόμματα, τῶν ὁποίων ἡ ὕπαρξις κρίνεται ἀναγκαία, διότι χρησιμεύουσιν, ἐν πολλοῖς, διὰ τὴν ἀμερόληπτον λειτουργίαν τοῦ πολιτεύματος.

Τὰ κόμματα ὅμως ταῦτα ἀντιπροσωπεύουσιν ὠρισμένας ἀρχὰς καὶ οὐχὶ πρόσωπα καὶ λίαν δικαίως, διότι τὰ μὲν πρόσωπα ἐκλείπουσιν ἀλλ' αἱ ἀρχαὶ μένουσι καὶ καλλιεργοῦνται.

Αἱ ἀρχαὶ δὲ τὰς ὁποίας πρεσβεύουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὰ κόμματα εἶναι φιλελεύθερα, προοδευτικά, συντηρητικά, σοσιαλιστικά, μοναρχικά, ἀναρχικά, δημοκρατικά κτλ. ἀποβλέπουσι δ' ἕκαστον χωριστὰ εἰς τὴν εὐημερίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς πατρίδος. Ἐκαστον δηλ. πολιτικὸν κόμμα πρεσβεύει ὅτι διὰ τῆς ὑπερισχύσεως καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ θὰ εὐδοκιμήσῃ κάλλιον ὁ τόπος.

Ἡμεῖς ὅμως οἱ Ἕλληνες καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Τουρκίᾳ τὸν κομματισμὸν τὸν ἀντιλαμβάνομεθα ὅλως διαφορετικά καὶ ἀντιστρόφως πρὸς τὰ ἐν Ἑυρώπῃ συμβαίνοντα, διότι ἀποβλέπομεν εἰς πρόσωπα καὶ ὄχι εἰς ἀρχάς.

Οὕτω π. χ. διαιρούμεθα εἰς κόμματα Θεοτοκικόν, Ραλικόν, Ζαημικόν, Ἰωακειμικόν, ἀντιωακειμικόν κτλ.

Ἀλλὰ μία τοιαύτη κομματικὴ διαίρεσις εἶναι ἥμισυ λογική, ὑποτιμᾷ δὲ πολὺ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν ἡμῶν καὶ ἀποβαίνει εἰς τὸ ἔπακρον ἐπιζήμιος διὰ τὸ ἔθνος.

Είναι ήμισια λογική, διότι καθώς είπομεν ανωτέρω, όταν τὸ άτομον ἐλλείψη ἢ ἀντικατάστασις αὐτοῦ δὲν εἶναι πάντοτε εὐχερῆς καὶ ἐπιτυχής.

Ἐνῶ ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ ἀρχῶν, τὰς ὁποίας ἐνστερνίσθησαν καὶ ἐμυήθησαν καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἢ εὔρεσις καταλλήλου προσώπου διὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ δὲν θὰ ἦτο δύσκολος.

Ἴδου διατί λέγομεν ἢ γράφομεν ὅτι ὁ ἀποθανὼν ἀρῆκε κενὸν δυσαναπλήρωτον.

Ὁ προσωπικὸς κομματισμὸς ὑποτιμᾷ πολὺ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν Ἑλλήνων, διότι μόνον τὰ ζῶα καὶ οἱ ἄγριοι ἄνθρωποι ἀκολουθοῦσι καὶ ὑπεῖκουσι τυφλῶς εἰς ἀρχηγούς, οἵτινες τοὺς ὀδηγοῦσιν ὅπου καὶ ὅπως βούλωνται.

Ἀποβαίνει δὲ καὶ ἐπιζήμιος πολλάκις εἰς τὸ Ἔθνος, διότι ἀνθρώπινον ἐστὶ τὸ σφάλλειν διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων πολλάκις εἶναι δυνατὸν νὰ σφάλλωσι ἢ καὶ ν' ἀποδειχθῶσι πολὺ κατώτεροι τῶν προσδοκιῶν τοῦ ἔθνους.

Ὁ τοιοῦτος κομματισμὸς, δηλ. ἡ ἀνθρωπολατρεία, εἰσήθη δυστυχῶς ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ παρ' ἡμῖν ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἡ διοίκησις τοῦ ἔθνους ἡμῶν διέπεται συνταγματικῶς ἦτοι ἀπὸ τεσσαρακονταετίας καὶ ἐπέκεινα.

Ἄλλ' ὁ κομματισμὸς παρ' ἡμῖν εἶναι παραλογώτερος τοῦ ἐν Ἑλλάδι τοιοῦτου, διότι ἐνῶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν παρακάθηνται καὶ ἀντιπολιτευόμενοι, τῶν ὁποίων ἡ ὑπαρξις κρίνεται ἀναγκαία παρ' ἡμῖν τὸ τοιοῦτον ἀποκλείεται αὐστηρῶς.

Δι' ἐπιτηδείας καταστρατηγήσεως τῶν ἐθνικῶν κανονισμῶν, δι' ἐνὸς παραλόγου μέτρου τοῦ Ἀριστίνδην Σύνδοδος καὶ Συμβουλίου ἀποτελοῦνται ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν φίλων τοῦ κόμματος.

Ἐπειδὴ δ' ἐκ τῶν δύο τούτων σωμάτων, Συνόδου καὶ Συμβουλίου, ἀπορρέουσιν ὅλαι διοικήσεις τῶν Ἐθνικῶν ἡμῶν ἰδρυμάτων διὰ τοῦτο διορίζονται εἰς αὐτὰς πάλιν οἱ ὁμόφρονες ἀποκλειομένων αὐστηρῶς πάντων τῶν ἐναντία

ΔΥΟ ΜΗΤΕΡΕΣ

φρονούντων καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν οὐδετέρων ἢ ἀδιαφόρως ἐχόντων ἀδιάφορον ἂν μεταξύ τῶν τελευταίων εὐρίσκονται καὶ ἄνθρωποι, οἵτινες εἶναι καταλλήλοτεροι τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν ἔχουσι δὲ ὅλην τὴν καλὴν θέλησιν νὰ ἐργασθῶσιν ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν πραγμάτων.

Ἴσως μέχρι τινος βαθμοῦ ὁ ἀποκλεισμός τῶν ἀντιφρονούντων ἐκ τῆς Συνόδου καὶ τοῦ Συμβουλίου εἶναι νοητὸς διότι πρόκειται περὶ αὐτοσυντηρήσεως ἀλλὰ δὲν ἐννοοῦμεν διατί οὗτοι ν' ἀποκλείωνται καὶ ἐκ τῆς διοικήσεως τῶν ἄλλων Ἐθνικῶν ἡμῶν ἰδρυμάτων.

— Πῶς θέλετε νὰ διοικήσωμεν διὰ τῶν ἐχθρῶν μας ; μὲ εἶπε ἡμέραν τινα καιροσκοπὸς τις Ἰωακειμηστῆς εἰς ὃν ἀνεκοίνωσα τὰς σκέψεις μου ταῦτας ὥστε κατὰ ταῦτα ἢ πλειονότης τοῦ ἔθνους εἶναι δύο ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα ἐχθρικώτατα πρὸς ἀλλήλα διακείμενα.

Ἐπειδὴ δὲ διαμάχη αὕτη γίνεται διὰ τὸ πρόσωπον τοῦ κατὰ καιρὸν Πατριάρχου ἕξ οὗ καὶ κομματιζόμεθα καὶ ἐπειδὴ εἰς τὰς συζητήσεις ἡμῶν δὲν γνωρίζομεν μετριόπαιθειαν οὔτε ἀκολουθοῦμεν ὅρον τι τῆς λογικῆς διὰ τοῦτο τὸ ὄνομα τοῦ Πατριάρχου χρησιμεύει ἀνὰ τοὺς ὁδοὺς καὶ τὰς ρύμας, ὡς στόχοι τῶν ἐπιθέσεων ἡμῶν ἐνίοτε δὲ ὑβριστικώτατα πρὸς μεγίστην βεβαίως χαρὰν τῶν ἀλλοδόξων καὶ ἀλλοθρησκῶν. Ὡς ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τούτου κομματισμοῦ ἐγεννήθη ἐκ περισσοῦ παρ' ἡμῖν ἐν ἀντικληρικῶν ρεῦμα ἀρκετὰ ὀρμητικὸν καὶ τὴν σήμερον οὐδεὶς μεταξύ ἡμῶν ὀμιλεῖ μετὰ τοῦ ἀπαιτουμένου σεβασμοῦ περὶ τοῦ ἀνωτέρου ἡμῶν κλήρου.

Ἀνάγκη λοιπὸν πᾶσα ὅπως ἀναθεωρηθῶσι καὶ μεταρρυθμισθῶσιν οἱ Ἐθνικοὶ ἡμῶν Κανονισμοὶ συνωδῶ τῷ πνεύματι τῆς ἐποχῆς καὶ τῶν διδασμάτων τῆς πείρας.

Ἀφεύκτως τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ Πατριάρχου πρέπει νὰ τεθῶσιν ἀνώτερα τοῦ κομματισμοῦ μὴ ἐξαρθώμενα ἐκ τῆς ἰδιοτροπίας καὶ τῶν ψήφων μερικῶν δημαγωγῶν ἢ τῆς πλεονεξίας μερικῶν κληρικῶν.

Τὸ τοιοῦτον δὲ κατορθοῦται διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ ἀνευθύνου καὶ τῆς ἰσοβιότητος τοῦ Πατριάρχου ὅστις πρέπει νὰ ἦναι ἡγεμὼν συνταγματικὸς καὶ οὐχὶ ὑπουργὸς ὑπεύθυνος.

Τὸ τοιοῦτον ἴσως δὲν ἦτο νοητὸν πρὸ πεντηκονταετίας εἰς τοὺς συντάξαντας τοὺς Ἐθνικοὺς ἡμῶν Κανονισμοὺς ἀλλ' ἡμεῖς τώρα τὸ ἐννοοῦμεν πληρέστατα.

Α. ΤΟΥΡΓΟΥΤΗΣ

ΕΛΠΙΔΕΣ !

Σὲ λαγκαδιὰ ποῦ δροσερὰ τὴν ἔλουζαν λουλουδάκια
μικρὸ παιδάκι ἔκοβε λουλούδια τρυφερὰ
ὀλόγυρά του ἔβοσκαν ἀγνὰ περιστεράκια
καὶ ἔλαφρὰ τὰ χάιδευαν μὲ τ' ἄσπρα τὰ πτερά,
γιὰ νὰ τὰ πιάσῃ ἄπλωνε χερᾶκια ζηλευμένα
μὰ φεύγουν ἕνα ἕνα.

«— Παπούλη τί πουλιὰ ἔναι αὐτά ; ἠρώτησε μὲ πόνο
τὸ γέρο ποῦ καθότανε σὲ ρίζα μιᾶς ἑληᾶς,
ζαγόνουνε κοντὰ κοντὰ γιὰ νὰ τὰ πιάσω ἄπλώνω
μὰ φτερογυρίζουνε εὐθὺς καὶ χάνονται μὲ μιᾶς».

«— Παιδί μου τὰ πουλάκι' αὐτὰ τὰ εὔμορφα ποῦ εἶδες
Αὐτὰ τὰ λέν' Ἐλπίδες

Z. ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ

Η ΔΙΚΗ ΚΑΙ ΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΝ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΤΟΥ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Ἦτο Σεπτέμβριος τοῦ 1833. Ὁ Γέρον Κολοκοτρώνης εἶχεν ἐπιστρέφει εἰς τὸ Ναύπλιον, εἰς τὸ περιβόλι του, ὅπως ἀπεκάλει τὸν ἐξοχικόν του οἶκον· «ἀπερνοῦσα τὸν καιρὸν μου καλλιερῶντας καὶ εὐχαριστούμην νὰ βλέπω νὰ προοδεύουν τὰ μικρὰ δένδρα ὅπου ἐφύτευα.»

Ἐξαφνα, τὴν νύκτα τῆς 6 πρὸς τὴν 7 Σεπτεμβρίου, ὁ μοῖραρχος Κλεώπας μὲ 40 χωροφύλακας ἐπέπεσαν κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν συνέλαβον· διὰ τὴν βεβαιότητα ταύτην καὶ τὴν ἐξεζητημένην τραχύτητα ἔλεγε βραδυέρον εἰς τὸν Τερτσέτην «ἐφθανε νὰ μοῦ στείλουν ἓνα σκυλλὶ μαλλιαρὸ ἀπ' ἐκεῖνα ὅπου κάνουν θελήματα, μὲ ἓνα γράμμα νὰ πάγω εἰς τ' Ἀνάπλι καὶ μὲ ἓνα φανάρι εἰς τὸ στόμα νὰ μᾶς φέγγῃ καὶ τῶν δυοῶν μας.»

Μαζὶ μὲ αὐτὸν συνέλαβον καὶ τὸν γαμβρόν του Δ. Πλαπούταν, ὅστις εἶναι ὁ Κολιόπουλος, τὸν ὁποῖον τοςάκις ἀναφέρει «εἰς τὴν διήγησιν τῶν συμβάντων τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς», καὶ τὸν Θεόδωρον Γρίβαν καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς εἰς τὰς εἰρκτὰς τοῦ Ἴτς-Καλέ.

«Μ' ἔβαλαν, διηγεῖτο ἔπειτα εἰς τὴν Αὐτοβιογραφίαν του ἕξ μῆνες μυστικὴ φυλακὴ χωρὶς νὰ ἰδῶ ἄνθρωπον ἐκτὸς τοῦ δεσφοφύλακα δὲν ἤξευρα τί γίνεται διὰ ἕξ μῆνες, οὔτε ποιὸς ζῆ, οὔτε ποιὸς ἀπέθανε, οὔτε ποῖον ἔχουν εἰς τὴν φυλακὴν· διὰ τρεῖς ἡμέρας δὲν ἤξευρα πῶς ὑπάρχω, μοῦ ἐ-

φαίνετο ὄνειρο, ἐρωτοῦσα τὸν ἑαυτό μου ἂν ἦμουν ἐγὼ ὁ ἴδιος ἢ ἄλλος κανεῖς· δὲν ἐκαταλάβαινα διατί μ' ἔχουν κλεισμένο».

Συγγρόνως ὡς συνένοχοι τῆς συνωμοσίας συνελήφθησαν ὁ Κ. Τζαβέλλας, ὁ Κριεζώτης, ὁ Καρατάσος καὶ ἄλλοι πρωταγωνισταὶ τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος, καὶ ἐρρίφθησαν χωριστὰ ὁ καθείς, εἰς τὰς εἰρκτὰς τοῦ Μπουρτζι καὶ τοῦ Ἴτς-Καλέ. Αἱ συλλήψεις ἐκεῖναι ἐξετελέσθησαν μὲ ἄκραν ἡσυχίαν· τόσον αἰφνίδιον ἦτο τὸ πραξικόπημα καὶ τόσον ἀπροπαράσκευα ἦσαν τὰ θύματα, ὥστε καμμία ἀντίστασις δὲν ἔγινεν οὔτε ἐκ μέρους τῶν ὀπλαρχηγῶν οὔτε ἐκ μέρους ἄλλων ὑπὲρ αὐτῶν. Ἡ μόνη φωνή, ἣτις ἠδύνατο νὰ ὑψωθῆ μὲ διαμαρτυρίαν, ἦ τῶν ἐφημεριδίων κατεπνίγη, διότι τὰ τρία περὶ λογοκρισίας διατάγματα ἐκλείσαν τὸ στόμα τοῦ τύπου διὰ σφιγκτοῦ φιμώτρου.

Αἱ συλλήψεις ἔγιναν δι' ἀπλῆς διαταγῆς τῆς Ἀντιβασιλείας χωρὶς νὰ συγκληθῆ τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον· ὅτε δὲ ὁ Ψύλλας, ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν, ἐτόλμησε νὰ ὑποβάλλῃ παραστάσεις κατὰ τῆς αὐθαιρέτου πράξεως, ἐπεπλήχθη σφοδρότατα. Τὸ ὑπουργεῖον ἀπεπέμφθη, ἐξητήθησαν *εὐσταθέστεροι* ἄνδρες, τὸ δὲ χαρτοφυλάκιον τῆς Δικαιοσύνης ἐδόθη εἰς τὸν κ. Σχινᾶν. Τὸ κοινὸν ἤρχισε κατὰ μικρὸν νὰ συγκινεῖται ἢ κοινῇ γνώμῃ ἀπῆτει ἀποδείξει τῆς ἐνοχῆς· διάφοροι δὲ φῆμαι παραδόξεται ἐκυκλοφόρουν περὶ τῶν ἰσχυρῶν αἰτίων, τὰ ὁποῖα ἠνάγκασαν τὴν Ἀντιβασιλείαν νὰ λάβῃ τοιαῦτα ἔντονα μέτρα κατὰ τῶν κατηγορουμένων. Ὁ *Ἐπίτροπος τῆς Ἐπικρατείας*, ὅπως ἐκαλεῖτο τότε ὁ εἰσαγγελεύς, ὅστις ἦτο ὁ συνήγορος τοῦ δολοφόνου τοῦ Καποδιστριαίου Γ. Μαυρομιχάλη, καὶ γνωστὸς ὡς ἐχθρικῶς διακείμενος πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην, εἰργάζετο πυρετωδῶς διὰ νὰ προσαγάγῃ ἀποδείξεις καθιστώσας ψηλαφητὴν τὴν ἐνοχὴν τῶν κατηγορουμένων.

Ὁ δὲ Γέρον Κολοκοτρώνης; Ἐκεῖνος ὀπίσω ἀπὸ τὰς

σιδηρᾶς κυκλίδας τῆς εἰρκτῆς, μέσα εἰς τὴν ἐσχάτην του μόνωσιν, προσεπάθει νὰ ἐξηγήσῃ τὰ συμβαίνοντα «Μὲ καιρὸν ἐπέρασε ἀπὸ τὸν νοῦν μου ὅτι ἡ Κυβέρνησις βλέποντας τὴν ὑπόληψιν ὅπου ἔχει ὁ λαὸς πρὸς ἐμένα, μὲ φυλακῶνουν διὰ νὰ μοῦ κόψουν τὴν ἐπιρροήν, δὲν ἐπίστευσα ποτέ, ὅτι θὰ φθάσουν εἰς αὐτὸν τὸν βαθμὸν, διὰ νὰ φκιάσουν ψευδομάρτυρες. Ἐπειτα ἀπὸ ἕξ μῆνας μᾶς ἐκοινοποίησαν τὴν κατηγορίαν ὅτι τάχα ἐκάμναμεν ἀναφοραὶς πότε ἐναντίον ὅλης τῆς Ἀντιβασιλείας, πότε ἐναντίον τῶν δύο μελῶν ὅτι ἠθέλαμεν νὰ κάμωμεν ἐπανάστασιν καὶ ὅτι ἐβγάζαμε δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν καὶ ληστὰς, ὅλα ἄρατα θέματα».

Ἡ κατὰ τοῦ Κολοκοτρώνη κατηγορία ἦτο ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ. Ἴδου δὲ πῶς εἶχε κατὰ τὰ κυριώτερα αὐτῆς μέρη:

Ἄριθ.1841.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 7 Μαρτίου 1834.

Ὁ παρὰ τῶ ἐν Ναυπλίῳ δικαστηρίῳ

Ἐπίτροπος τῆς Ἐπικρατείας.

Πρὸς τὸ αὐτὸ δικαστήριον

Κατὰ τοὺς μῆνας Μαΐου, Ἰουλίον, Ἀγούστον καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τρίτου ἔτους, ὠργανίσθη εἰς τὸ Βασιλεῖον τοῦτο σύστασις καὶ συνωμοσία ἐπὶ σκοπῷ νὰ ταραξῆ τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ νὰ προσβάλλῃ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀσφάλειαν τοῦ Κράτους καὶ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Ἀνεξαρτησίαν. Οἱ κυριώτεροι ἀρχηγοὶ τῆς συστάσεως καὶ συνωμοσίας αὐτῆς ἦσαν ὁ Δημήτριος Πλαπούτας... καὶ ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης... Οἱ εἰρημένοι ἀρχηγοὶ δὲν ἄφησαν οὐδεμίαν ραδιουργίαν, οὐδεμίαν μυστικὴν μηχανορραφίαν προσέφυγον εἰς τὴν πειθῶ, εἰς ὑποσχέσεις, εἰς τὸ ψεῦδος, διὰ νὰ κατορθώσουν τοὺς προδοτικὰς σκοποὺς των, νὰ παροξύνουν τοὺς ὑπηκόους τῆς Α. Μ. κατὰ τῆς ὑπερτάτης ἐξουσίας καὶ ἐπιφέρουν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον καὶ καταργήσουν τὸ καθεστῶς πολιτεῖμα τοῦ ἔθνους.

Οἱ εἰρημένοι Δ. Πλαπούτας καὶ Θ. Κολοκοτρώνης πρὸς παράλυσιν τῆς Βασιλικῆς ἐξουσίας καὶ εἰς προπαρασκευὴν ἐμφυλίου πολέμου, παρεκίνησαν εἰς τὴν ληστείαν διαφόρους ἀρχιληστὰς πρώην ὑπαλλήλους των... προστατεύοντες, συμβουλευόντες... καὶ ὑποστηρίζοντες αὐτοὺς εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς ληστείας καὶ χορηγοῦντες εἰς

αὐτοὺς πολεμεφῶδια καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα, οἱ δὲ εἰρημένοι ἀρχιλησταὶ πραγματικῶς ἐνήργησαν τὴν ληστείαν...

Περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰς Τριπολιτσάν καὶ ἄλλου οἱ εἰρημένοι Δ. Πλαπούτας καὶ Θ. Κολοκοτρώνης προδίδοντες τὴν ἔθνικὴν ἀνεξαρτησίαν ὑπέγραψαν καὶ ἄλλους ὑπηκόους τῆς Α. Μ. νὰ ὑπογράψουν παράκλησιν πρὸς ξένην Δύναμιν ἐπὶ σκοπῷ τῆς καταργήσεως τοῦ καθεστῶτος πολιτεύματος. Κατὰ τὸν Αὔγουστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ Κόμης Διονύσιος Ρώμας ἐκ Ζακύνθου ἀναχωρῶν ἀπὸ Ναυπλίου μετέβη εἰς Ἄργος, Τριπολιτσάν κ. τ. λ. ἔκαμεν εἰς ἕκαστον τῶν τόπων αὐτῶν μυστικὰς συνεδριάσεις, τῶν ὁποίων σκοπὸς ἦτο ἡ κατάργησις τῶν δύο μελῶν τῆς Ὑψ. Ἀντιβασιλείας... Ὁ εἰρημένος Κόμης Ρώμας ἐκοινοποίησε τὸ εἰρημένον ἐγκληματικὸν σχέδιον εἰς τὸν εἰρημένον Δ. Πλαπούταν εἰς Ἄργος καὶ εἰς τὸν εἰρημένον Θ. Κολοκοτρώνην εἰς Τριπολιτσάν οἱ δὲ εἰρημένοι... ὄχι μόνον δὲν τὸ ἐφανερώσαν ὡς ἐχρεώσταν εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἀλλὰ τὸ συνέδραμον... ὄθεν ἡ Ἐπιτροπεία αὕτη ἐγκαλεῖ κ. τ. λ.

Ἡ ἀντιβασιλεία ἐφρόντισε νὰ καταρτίσῃ *καταλλήλως* τὸ δικαστήριον τὴν παραμονὴν τῆς δίκης μετέθεσεν ἄνευ λόγου δύο δικαστὰς ὡς μὴ ὄντας ἐπαρκῶς ἐχθρικούς πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην, διώρισε δὲ δύο περὶ τῶν ὁποίων ἦτο ἀσφαλῆς. Ἐν τούτοις μεταξὺ τῶν πέντε δικαστῶν εὐρέθησαν δύο ἔχοντες ὑψηλόφρονα ἀνεξαρτησίαν ὡς θέλομεν ἴδῃ. Τὸ δικαστήριον ἀπετελέσθη ὑπὸ τῶν Α. Πολυζοῖδου, προέδρου, Δ. Κ. Σούτσου, Α. Βούλγαρη, Φ. Φραγκούλη καὶ Γ. Τερτάτη. Γραμματεὺς ἦτο ὁ Χ. Ζῶτος, εισαγγελεὺς ὁ Ἐδ. Μάσων, συνήγοροι δὲ οἱ Π. Βαλαμάκης καὶ Χριστόδουλος Κλωνάρης.

Τέλος τὴν τριακοστὴν Ἀπριλίου 1834 ἤρχισεν ἡ πολύχροτος δίκη.

«Τὸ ἀκροατήριον—λέγει ὁ ἀνώνυμος συγγραφεὺς τῆς «Δίκης τοῦ αἰοιδίμου Θ. Κολοκοτρώνη καὶ Δ. Πλαπούτα» τόμου ὑπερτετρακοσιοσελίδου (1843),—ἂν καὶ καθ' ὅλας τὰς συνεδριάσεις τῶν δικαστῶν περὶ τῆς δίκης τῶν ὀπλαρχηγῶν ἦτο πλήρης πάντοτε πάσης τάξεως ἀκροατῶν, καὶ τὸ

μᾶλλον ἀξιοπαρατήρητον, τῶν ἐργολάβων αὐτῶν, οἵτινες παρήτουν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὸ ἔργον των, παρακαθήμενοι ἐκεῖ ὡσὰν ἤθελον νὰ δεῖξωσιν οὕτω, τὸν ὅποιον συνησιθάνοντο ἔθνισμόν· κατὰ τὴν δικάσιμον ὁμως ταύτην ἡμέραν, ὁλόκληρος ἡ πόλις τοῦ Ναυπλίου ἦτο εἰς κίνησιν καὶ κυματιζομένη διηνεκῶς ὡς θάλασσα ὑπ' ἀνέμου σφοδροῦ ὠθουμένη εἰς κόλπον στενόν, διὰ τὸ ἀδύνατον νὰ χωρέσῃ τοσούτου πλήθους συρροῇ εἰς τὸ οἰκοδόμημα, ὅπου ἡ ἔδρα τῶν δικαστῶν· ἂν καὶ τοῦτο μέγας ναὸς τουρκικὸς κατεσκευασμένος ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τεχνικῶς διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὰς συνεδριάσεις τῶν ἐθνικῶν Βουλῶν, ὥστε ἦτον χιλιάδων ἀνθρώπων περιεκτικὸς».

Ἐνόητον εἶναι μετὰ ποίου ἐνδιαφέροντος καὶ ἐν μέσῳ ποίας θρησκευτικῆς σιγῆς ἠκούσθη ἡ ἀφελῆς καὶ ἀξιοπρεπῆς ἀπολογία τοῦ Γεροκολοκοτρώνη.

«Μὲ τὸν Ρῶμαν δὲν ἔλαβα πρότερον καμμίαν συνέντευξιν ἢ πρώτη ἀντάμωσις ἦτο εἰς Τριπολιτσάν. Συνεχεῖς ὁμιλίαι δὲν εἶχαμε μαζί, ἀλλὰ τὸ γεῦμα μόνον ἐσυντρόγαμεν· αἱ ὁμιλίαι μας ἦσαν αἱ συνήθεις ὅπου κάνουν οἱ ἄνθρωποι ὅπου συντρόγουν· καμμίαν περιέργειαν, δὲν ἔλαβα εἰς τίποτε. Ὅσον καιρὸν ἐκάθισα εἰς Τριπολιτσάν, ἐπήγαινα εἰς τὸ παζάρι ἐσύναζα τοὺς χωρικοὺς καὶ τοὺς ἐδημιουργοῦσα, ἐπειδὴ ἦτον ἐρεθισμένοι ἀπὸ τοὺς διαβόλους διὰ τὰ **Νόμιστρα**, καὶ τοὺς ἔλεγα· «Βρὲ τζομπάνιδες! Τί ἐπληρώνατε εἰς τὸν καιρὸν τῆς Τουρκίας καὶ τί πληρώνετε τώρα; Διατὶ φονιάζετε;..... Εἶναι ἀληθινόν τὸ ὅποιον ἔλαβα γράμμα ἀπὸ τὸν ὑπουργὸν τῆς Ρωσσίας· αὐτὸ ἦτο ἀπάντησις ἐνὸς ἰδικοῦ μου γράμματος δὲν μοῦ ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν ιδέαν ὅτι αὐτὸ βλάπτει ἢ εἶναι ἐμποδισμένον· τὸ γράμμα ὅπου ἔλαβα λέγει νὰ ἀγαπῶμεν τὸν Βασιλέα καὶ τὴν θρησκείαν μας».

«... Ἐγὼ ν' ἀντενεργήσω εἰς τὸν Βασιλέα μου καὶ εἰς τὴν ἀντιβασιλείαν; Δὲν γνωρίζετε οἱ ἴδιοι καὶ ὅλοι οἱ Ἑλ-

ληνες τὰς προσπαθείας μου εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα τῆς ἐπαναστάσεως, διὰ ν' ἀποκτήσῃ κεφαλὴν τὸ ἔθνος καὶ νὰ μοῦ λείψουν αἱ φροντίδες; τώρα ὅπου ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε Βασιλέα, ἐγὼ εἶπα εἰς ὅλους τοὺς φίλους μου· τώρα εἶμαι εὐτυχής· θὰ κρεμάσω τὴν κάππαν μου εἰς τὸν Κρεμανταλᾶ* καὶ θὰ πλαγιάσω εἰς τὴν καλύβα μου ν' ἀποθάνω ἡσυχῶς καὶ εὐχαριστημένος.

Ἐν γένει τὸ ἦθος τῶν κατηγορουμένων, τὸ ἀξιοπρεπὲς καὶ μεμετρημένον, διέθεσεν ὑπὲρ αὐτῶν τὰ πνεύματα. Ὁ Γέρος τοῦ Μοριά ἤκουεν οὐχὶ μετ' ἐπιδεικτικῆς ἀγανακτικῆς ἀλλ' ἐν ἐγκαρτερήσει ἰσχυροῦ τὸν Ἐπίτροπον τῆς Ἐπικρατείας δηλοῦντα ἀναφανδὸν κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κατηγορίας ὅτι εἰς τῶν κατηγορουμένων τὴν καταδίωξιν προέβη κατ' ἐπιταγὴν ἔντονον τῆς ἐξουσίας. Θαυμασιά ἦτο ἡ ἀγόρευσις τοῦ συνηγόρου Κλωνάρη, ὅστις μὲ δύναμιν καὶ συγκίνησιν ἀνέπλασε ζωηρῶς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ δικαστηρίου τὰ τολμήματα καὶ τοὺς θριάμβους καὶ τὴν ἀκατάβλητον καρτερίαν τοῦ παλαιοῦ προμάχου τῆς ἐλευθερίας. Ὁ ρήτωρ ἀναπτύσσει τὸ πραγματικὸν τῆς υποθέσεως, ἐξετάζων καὶ συγκρίνων τὰς μαρτυρίας τῆς κατηγορίας καὶ ὑπερασπίσεως καὶ ἀναλύων τὴν κατηγορίαν ἀπεδείκνυε πολλὰ κενὰ ἐν αὐτῇ, καὶ παρεκάλει τὸν εἰσαγγελέα ν' ἀναπτύξῃ ταῦτα σαφέστερον ὅπως ἀπαντήσωσιν εἰς αὐτὰ οἱ συνήγοροι δευτερολογοῦντες.

Ἄλλὰ κατὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν ὁ Ἐπίτροπος τῆς Ἐπικρατείας λέγει ἔξαφνα:

— Κύριοι δικασταί, ἡ ὑπόθεσις ἐσυζητήθη· ὅλα τὰ ὑπὲρ καὶ κατὰ ἠκούσατε· κρίνω περιττὸν νὰ χάνω τὸν καιρὸν·

* Ὁ ἀνόνομος ἐκδότης τῆς «Δίκης» σημειώνει ὑπὸ τὴν λέξιν ταύτην: Κρεμανταλᾶς, ξύλον, τὸ ὅποιον ἐμπήγουν εἰς τὸν τοίχον καὶ κρεμοῦν τὴν κάππα τους. Ὁ Κολοκοτρώνης ὁμως νομίζομεν νὰ ὑπαινίττετο τὸν Βασιλέα.

στηριζόμενος εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων ἀφιερώνομαι εἰς τὰ φῶτα τοῦ δικαστηρίου διὰ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἀπόφασιν.

Τότε ὁ συνήγορος Κλωνάρης ἀνακράζει:

— Καθὼς ἄρχισεν ὁ Ἐπίτροπος οὕτω θέλει νὰ τελειώσῃ τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν· κατεπάτησεν ὅλα τὰ δικαιώματα, ὅλους τοὺς νόμους, ὅλους τοὺς τύπους!

Ἐπίτροπος ἐπιμένει, ἀλλ' ὁ Πρόεδρος Πολυζωΐδης παρεμβαίνει:

— Ἡ πρακτικὴ τοῦ δικαστηρίου ἐναντιοῦται ὁ Ἐπίτροπος χρεωστεῖ ν' ἀπαντήσῃ ἢ ἀνάπτυξις τῆς κατηγορίας ἤ τον ἑλλιπίς, χρεωστεῖ ὁ Ἐπίτροπος νὰ τὴν ἀναπληρώσῃ.

Θορυβώδης καὶ πεισματώδης συζήτησις ἐπακολουθεῖ. Ὁ Ἐπίτροπος ὑποστηρίζει τὸν ἰσχυρισμὸν του διὰ τοιούτων ἐπιχειρημάτων: «Δὲν νομίζω μικρὰ παιδιὰ τὸ δικαστήριον διὰ νὰ θέλουν διδασκαλίαν· εἶμαι πεπεισμένος ὅτι τὸ δικαστήριον γνωρίζει καλὰ τὴν ὑπόθεσιν». Ὁ πρόεδρος ἐπανειλημμένως καὶ ἐντόνως τὸν ἀντικρούει.

— Ἐπεθύμουν χάριν τῆς δικαιοσύνης νὰ κάμετε ἀπάντησιν... τὸ δικαστήριον ἔχει ἀνάγκην φωτισμοῦ ἀκόμη... σὰς παρακαλεῖ χάριν τῆς δικαιοσύνης ν' ἀναπτύξῃτε ὅσα παραλείψατε μὲ τὴν πρώτην. Χάριν τῆς δικαιοσύνης, χάριν τῆς κοινωνίας παρακαλεῖσθε ν' ἀπαντήσητε.

Ὁ Ἐπίτροπος κρυφομιλεῖ μὲ τὸν Νομάρχην, ὅστις ἐξέρχεται σύννους, ἐπιστρέφει δὲ μετ' ὀλίγον, φέρον προφανῶς ὀδηγίας τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας. Παρέρχεται ἡμίσεια ὥρα. Ὁ Ἐπίτροπος ἀγωνίζεται νὰ πείσῃ κατ' ἰδίαν τοὺς δικαστὰς καὶ τοὺς συνηγόρους. Μυστικαὶ συνεννοήσεις διεξάγονται. Ὁ Ἐπίτροπος κατὰ τὰς ἔξωθεν ληφθείσας ὀδηγίας, ἐπιμένει, πεισματωδέστερον εἰς ἔκδοσιν ἀποφάσεως, διότι ἔχει νὰ δώσῃ λόγον εἰς τοὺς «ἀνωτέρους» του.

Τὴν σιωπὴν μόνον οἱ ψιθυρισμοὶ διακόπτουν· τὸ ἀκροατήριον ἀθύμως καὶ μὲ ἀγανάκτησιν βλέπει καὶ ἀκούει τὰ

συμβαίνοντα. Ἐπὶ τέλους ὁ Ἐπίτροπος τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιμονὴ ἐκάμφθη πρὸ τοῦ σιδηροῦ ἀνευδότου τοῦ Προέδρου ὑπόσχεται ὅτι θὰ ἀπαντήσῃ αὐρίον. Ὁ δὲ Πρόεδρος λύει τὴν συνεδρίασιν ὑπὸ τὸν ὄρον καὶ ἂν δὲν ὁμιλήσῃ ὁ Ἐπίτροπος νὰ ὁμιλήσουν οἱ συνήγοροι.

Ἀπερίγραπτος ἦτο ὁ συνωτισμὸς τοῦ πλήθους τὴν ἐπαύριον 26 Μαΐου· «Εἰς τὸ κἀθίσμα τοῦ ἐνὸς ἴστανται τρεῖς, τέσσαρες, ὅπισω, ἐμπρός, γράφει ὁ ἀνώνυμος συγγραφεὺς τῆς «Δίκης» αὐτόπτης μάρτυς· τὸ σπρώξιμον, ἡ συνώθησις ἀκατάπαυστα ἀκολουθεῖ· τὸ δὲ ἐκτὸς πλῆθος συμπεριφερόμενον πέριξ τοῦ δικαστηρίου ἐκεῖ, περὶ τὴν μεγάλην τῆς πόλεως πλατεῖαν καὶ τὰς πλησίον τῆς ἀγυῖας σχηματίζεται εἰς σχήματα πολυειδῆ, προσομιλοῦν περὶ τοῦ δεινοῦ καὶ φέρον εἰς τὸ πρόσωπον γραπτὴν τὴν ταραχὴν τῆς ψυχῆς καὶ τὸν δισταγμὸν, ὡς προαισθανόμενον οἰωνοὺς κακοὺς περὶ τῆς σκηνῆς καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς».

Περὶ ὥραν δεκάτην καὶ ἡμίσειαν προσάγονται οἱ «ἐγκαλούμενοι» ἐκ τοῦ φρουρίου, τὴν δὲ ἐνδεκάτην οἱ δικασταὶ ἐξεληθόντες τοῦ συμβουλίου των, τὸ ὅποιον εἶχεν ὑπὲρ τὸ δέον παραταθῆ καταλαμβάνουσι τὰς ἔδρας των. Ὁ Μάσων ἐδήλωσε, παρὰ τὰ συμφωνηθέντα, ὅστις αὐτὸς μὲν δὲν θὰ ὁμιλήσῃ, ἀλλ' οὐδ' οἱ κατηγορούμενοι ἔχουσιν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ δικαίωμα τῆς δευτερολογίας. Συγχρόνως δὲ ἐν μέσῳ γενικῆς καταπλήξεως ὁ Γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα, τὸ ὅποιον ἡ Ἀντιβασιλεία αὐθαίρετως ἐπεμβαίνουσα εἰς τὰ τῆς Δικαιοσύνης, ἐξέδωκεν ἐν σπουδῇ, μεσονυχτίοις ποθ' ὥραις, καὶ δι' οὗ αὐτογνωμόνως ἐρημνεύουσα τὸν νόμον ἐνέκρινε «τὴν παραίτησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀπαντήσεως τοῦ εἰσαγγελέως ὡς καὶ τὰς παρ' αὐτοῦ γενομένας προτάσεις» δηλαδὴ ἤρνεϊτο εἰς τοὺς συνηγόρους τὸ δικαίωμα τῆς δευτερολογίας, καὶ ἐπέσειε τὴν ἀπειλὴν τῆς καταδιώξεως κατὰ τῶν μελῶν τοῦ δικαστηρίου, ἂν ἤρνούντο νὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἔκδοσιν ἀποφάσεως ἐπὶ

τῶν προτάσεων τοῦ Ἐπιτρόπου. Ὁ Πρόεδρος, προδήλως τεταραγμένος, λέγει μὲ φωνὴν διακεκομμένην :

Ἀνωτέρα δύναμις διατάττει, τὸ δικαστήριον χρεωστῆ νὰ ἐκδώσῃ πρᾶξιν.

Οἱ δικασταὶ ἀνίστανται, εἰσέρχονται εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων, μετὰ πέντε δὲ λεπτὰ ἐπιστρέφουν καὶ ὁ Γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὴν κατὰ πλειοψηφίαν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν ὅτι «παραιτουμένου τοῦ Ἐπιτρόπου πάυει ἡ συζήτησις».

Οἱ δικασταὶ ἐπιστρέφουν εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων ἢ ὥρα εἶναι 1 μ. μ. Τὸ πλῆθος ἐκβάλλεται τοῦ δικαστηρίου οἱ κατηγορούμενοι μεταφέρονται εἰς Ἴτς-Καλέ.

Τρεῖς μακρὰ ὥραι παρέρχονται καὶ οἱ δικασταὶ δὲν ἐξέρχονται. Τὸ πλῆθος κατακλύζει τὴν πλατεῖαν ἐν νευρική ἀνησυχίᾳ· ἐπὶ μίαν ὥραν οὐδὲν ἀκόμη γίνεται γνωστόν· ἔπειτα ψιθυρὸς τις διαδίδεται, ἀσθενὴς κατ' ἀρχὰς μετὰ μείζονος ὀλονὲν ἐπιτάσεως κυκλοφορῶν, ὅτι ἡ πλειοψηφία ἐξέδωκε καταδικαστικὴν ἀπόφασιν, τὴν ὁποῖαν δύο μέλη τοῦ δικαστηρίου ἀρνοῦνται νὰ ὑπογράψουν, προτείνοντα τὴν ἀναβολὴν τῆς δίκης ὅπως ἐξετασθῶν ἐπὶ δικαστηρίου καὶ οἱ ὀπλαρχηγοὶ καὶ πολιτικοί, οἱ κατηγορούμενοι ὡς συνένοχοι καὶ ἐγκαθειργημένοι εἰς Μποῦρτζι καὶ Ἴτς-Καλέ.

Αἴφνης κλαγγὴ ὄπλων ἀκούεται καὶ εἰς τὴν μεγάλην πλατεῖαν τοῦ Ναυπλίου ἐμφανίζεται ὁ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, φορῶν τὴν ἐπίσημον στολὴν του, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ συμβούλου Γκάιμπερ, τῶν ὑπουργικῶν Γραμματέων, τοῦ ἐπιτρόπου τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἄλλων λογχοφόρων χωροφυλάκων καὶ διευθύνεται εἰς τὸ δικαστήριον. Τὸ πλῆθος καταλαμβάνεται ἀπὸ ἐκπληξιν καὶ συρρέει ἐκεῖ, ἀλλ' οἱ λογχοφόροι χωροφύλακες ἐμποδίζουν τὴν εἰσόδον τοῦ λαοῦ. Ὁ ὑπουργὸς εἰσελάσας «ἀθεμίτως μὲ τοὺς σὺν αὐτῷ εἰς τὸν ἱερὸν τόπον τῆς Θέμιδος» ζητεῖ ν' ἀναγκάσῃ τοὺς δικαστὰς νὰ ὑπογράψουν τὴν ἀπόφασιν τῶν

τριῶν ἀλλ' οὗτοι ἐμμένουν ἀπτόητοι καὶ ἀκλόνητοι, ζητοῦντες τὴν ἀναβολὴν.

«Μὲ τὴν ἀναβολὴν θὰ ὠφελούμεθα τὰ μέγιστα,—ἀνεφώνει βραδύτερον ὁ Τερτσέτης ἐν τῇ θανασιᾷ ἀπολογία του ὅτε εἰσαχθεὶς μετὰ τοῦ Πολυζωΐδου εἰς δίκην ἐπὶ ἀρνήσει ὑπηρεσίας ἠθωώθη πανηγυρικῶς—συγκατηγορούμενοι οἱ ὑποτιθέμενοι συνένοχοι ἢ θὰ κατεδικάζοντο ἢ ὄχι ἂν κατεδικάζονταν, συγκαταδικάζονταν ἐπίσης καὶ ἐθανατώνονταν οἱ δύο ὀπλαρχηγοί, καὶ ἄλλη ζημίαι δὲν θὰ ἐγένετο ἀπὸ τὴν ἀναβολὴν εἰμὴ ὅτι οἱ δύο γέροντες ἐκέρδιζον ἓνα μῆνα φυλακισμένης ζωῆς· ἂν ἐξ ἐναντίας οἱ ὑποτιθέμενοι συναίτιοι ἀθωόνοντο, θὰ ἀθωόνονταν καὶ οἱ δύο, ὅθεν θὰ ἀποφεύγαμεν τὸ σκληρὸν ἀμάρτημα νὰ θανατώσωμεν δύο ἀθώους, νὰ μολύνωμεν μὲ δικαστικὴν δολοφονίαν τὴν πατρίδα μας. Εἰπέ μου, ὦ Ἐπίτροπε, ἂν ἓναν καιρὸν κριθῶν... ὅλοι οἱ συνένοχοι καὶ εὐρεθῶν ἀθῶοι, εἰπέ μου πῶς θὰ ἀναστήσης τὰ λείψανα τῆς σφαγῆς; πῶς θὰ ἡμερώσης τὴν κατάρα, ποῦ θὰ ξεφωνήσουν δύο στρατιῶται τῆς ἐπαναστάσεως γονατίζοντας νὰ βάλουν τὸ κεφάλι τους εἰς τὸν χαλκῶν τῆς Γιλοτίνας; 49 χρόνους ὁ γερνότερος τῶν δύο μὲ τουφέκι ἀκοίμητο ἐπολεμοῦσε τοὺς ἐχθρούς καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ἡμέραν τῆς ἐλευθερίας τοὺς θανατόνομεν!».

Μανιώδης ἐξ ὀργῆς ὁ ὑπουργὸς ἀπέρχεται μετὰ τοῦ Μάσωνος διὰ νὰ λάβῃ ὁδηγίαν ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιστρέφει μετ' αὐτοῦ.

Τώρα ἀρκεῖται καὶ εἰς τὴν ὑπογραφὴν τῶν τριῶν καὶ ζητεῖ ν' ἀπαγγελθῇ ἡ ἀπόφασις. Ὁ Πολυζωΐδης καὶ ὁ Τερτσέτης καλοῦνται ν' ἀνέλθουν εἰς τὰς ἔδρας των διὰ νὰ φαίνεται τοῦλάχιστον πλῆρες τὸ δικαστήριον ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀποφάσεως· ἀλλ' οὗτοι ἀρνοῦνται. Τότε ὁ Σχινάς, ἔκφρων, προστάσσει τοὺς χωροφύλακας νὰ τοὺς ἀναβιβάσουν διὰ τῆς βίας· οἱ δύο δικασταὶ ἀνθίστανται ἀπελπιστικῶς· οἱ χωροφύλακες ἐξαγριωθέντες

τοὺς κτυποῦν διὰ τῶν γρόνθων καὶ τῶν ἀκτηρίδων τῶν ὀπλων καὶ τοὺς σύρουν πρὸς τὰς ἔδρας.

— Σεβασθῆτε τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν μου ! ἀναφωνεῖ ὁ Πολυζωΐδης.

— Τὸ σῶμά μου ἠμπορεῖτε νὰ τὸ κάμετε ὅπως θέλετε, ἀλλὰ τὸν στοχασμόν μου, τὴν συνείδησίν μου δὲν εἰμπορεῖτε νὰ παραβιάσετε ! κραναγάζει ὡς ἀρχαῖος Στωϊκὸς ὁ Τερτσέτης.

Καὶ αἱ βιάναυσοι χεῖρες τοὺς σύρουν εἰς τὰς ἔδρας !...

Τότε ἀφίεται ἐλευθέρῳ εἰς τὸν λαὸν ἡ εἴσοδος τοῦ Δικαστηρίου, καὶ τὸ πλῆθος, τὸ εἰς τὴν πλατεῖαν συσσωρευθέν, εἰσορμᾷ ἀκατάσχετον. Περὶ τὴν ἐβδόμην ὥραν προσάγονται ἐκ τῆς εἰρκτῆς οἱ κατηγορούμενοι· οἱ δικασταὶ εἶναι εἰς τὰς ἔδρας τῶν μόνον ὀπισθεν τῶν καθισμάτων τοῦ Πολυζωΐδου καὶ τοῦ Τερτσέτη τέσσαρες χωροφύλακες κρατοῦν τὰς λόγχας ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν κεκλιμένως πρὸς τοὺς κροτάφους τῶν. Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης παρίσταται, παρὰ τὰ νενομισμένα, πρὸς ἐνίσχυσιν φαίνεται τῶν ἀποδεικασάντων τριῶν· ὁ Γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὴν μακροτάτην ἀπόφασιν, ἐνῶ ὁ Πρόεδρος βαρύνθῃμος κρατεῖ μὲ τὰς χεῖρας κλειστοὺς τοὺς ὀφθαλμούς. Μόλις ἀπαγγέλεται ἡ λέξις **θάνατος** βοὴ ἀγανακτήσεως καὶ βδελυγμίας ἀκούεται καὶ τὸ πλῆθος ἔξορμᾷ ταραχῶδες ἐκ τοῦ Δικαστηρίου.

Ὁ Κολοκοτρώνης ἔμεινεν ἀπαθής, ἀτρόμητος· ἔλσβε ταμβάκον καὶ ἔδωκε καὶ εἰς τοὺς ἄλλους μὲ ἠσυχίαν : «Εἶδα, τόσαις φοραῖς τὸν θάνατον καὶ δὲν τὸν ἐφοβήθηκα· οὔτε τότε· καλλίτερα εἶναι ὁποῦ σκοτόνομαι ἄδικα παρὰ δίκαια», λέγει εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του.

Οἱ χωροφύλακες μεταφέρουν τοὺς καταδίκους εἰς τὴν εἰρκτῆν. Ὁ Κολοκοτρώνης νομίζων ὅτι θὰ ἐκτελεσθῇ ἀμέσως ἡ κρατόμησις ἐρωτᾷ μόνον : — Ποῦ ; ἀλλὰ δὲν λαμβάνει ἀπόκρισιν. Τοὺς στρέφουν πρὸς τὸν δρόμον τοῦ Ἴτς-Καλέ, βλέπει ὅτι τοὺς ἐπαναφέρουν πάλιν εἰς τὴν εἰρκτῆν καὶ ἐ-

ρωτᾷ καὶ πάλιν, ἀπλῶς : — Διατί ; Καὶ ἔπειτα τίποτε. Εἰς τὴν εἰρκτῆν ἔφαγεν ὅπως συνήθως· ἐκοιμήθη ὑπνον βαθύν· τὴν αὐγὴν ἔκαμε τὴν διαθήκην του· ἔστειλε τὸ δακτυλίδι του εἰς τὸν μικρότερον υἱόν του Κωνσταντῖνον καὶ ἐπερίμενε τὴν ὥραν τοῦ θανάτου.

Ἄλλὰ τὸ Ναύπλιον ἦτο ἀνάστατον· ἀνησυχία ὀργίλη ἐπικνούτο εἰς τὴν ἀτμόσφαιράν του· κἄτι ὡς θύελλα ἐβάρυνεν ἐπ' αὐτοῦ μέλλουσα νὰ ἐκραγῇ ὅλην τὴν νύκτα καὶ τὴν ἐπαύριον ὄμιλοι κατηφεῖς ἢ θορυβῶδεις διήρχοντο τὴν πλατεῖαν καὶ τὰς ὁδοὺς συντετριμμένοι καὶ ἀπέλπιδες ἢ ἄγριοι καὶ ἀπειλητικοί· τὸ πρὸς τὴν Ἀντιβασιλείαν μῖσος δὲν ἐξεφράζετο πλέον δειλῶς καὶ ὑποκεκριμένως ἀλλὰ δυνατὰ μὲ ἐσφαιρωμένον τὸν γρόνθον. Τέλος τὴν τρίτην ἡμέραν ἐγνώσθη ὅτι ὁ Ὄθων μετέβαλε τὴν θανατικὴν ποινὴν εἰς ἰσόβια δεσμά, μετὰ ταῦτα εἰς εἰκοσαετῆ. Ὅτε ὁ Κολοκοτρώνης ἔμαθεν ὅτι ὁ Βασιλεὺς τῷ χαρίζει τὴν ζωὴν, ἀλλ' ὅτι τὸν ἀφίρει εἴκοσι χρόνους φυλακῆν, εἶπε

— Θὰ γελάσω τὸν Βασιλέα· δὲν θὰ ζήσω τόσους !

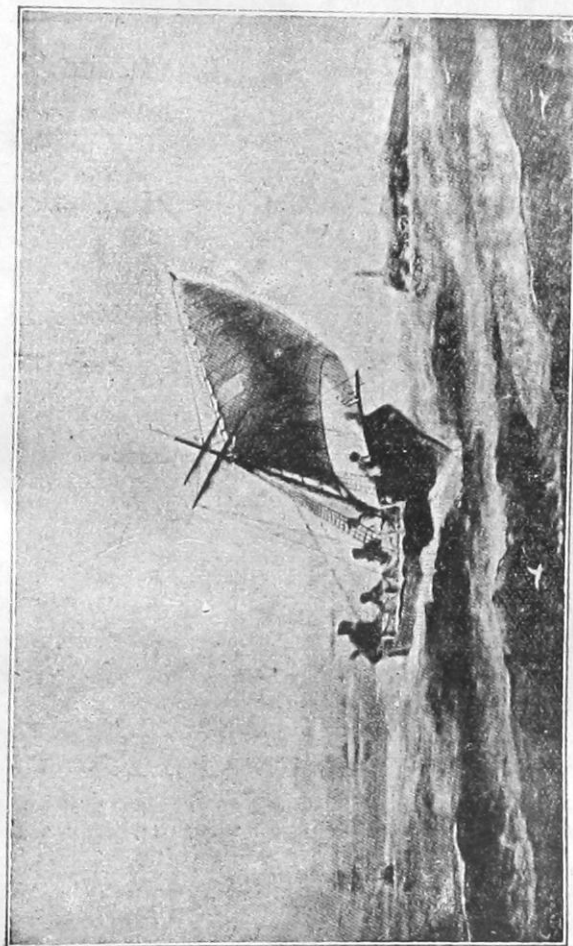
Διετάχθη ἡ μεταφορὰ τῶν εἰς ἄλλην εἰρκτῆν. «Μᾶς ἐπῆγαν εἰς τὸ Παλαμῆδι, εἰς σιγουρότερον μέρος». Κατὰ τοὺς ἑννέα μῆνας τῆς καθείξεώς του εἰς τὸ Ἴτς-Καλέ οὔτε εἰς συγγενῆ του οὔτε εἰς φίλον του εἶχεν ἐπιτραπῆ νὰ τὸν ἴδῃ. «Τὴν νύκτα ἦτο ἐμποδισμένη καὶ αὐτοῦ τοῦ φωτός ἡ εἰσαγωγή, ὥστε πολλάκις ὁ Γέρων ζητᾷ νὰ εὔρῃ τὸ μέρος ὅπου ἦτο τὸ νερὸν ἐπιπτεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ· καὶ ἀσθενήσας, χωρὶς νὰ τὸ εἰξεύρῃ οὐδεὶς, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἔμεινε ἄσιτος, ἐπειδὴ τὸ ὅποιον συνήθως τοὺς ἔστειλλον φαγητὸν ἦτο δι' ἀνθρώπους ὑγιεῖς· ὁ δὲ διωρισμένος ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν νὰ τοὺς ὑπηρετῇ ἦτο Βαυαρὸς καὶ δὲν ἐγνώριζεν ἄλλην γλῶσσαν ἀπὸ τὴν βαυαρικὴν».

Ἄλλ' οἱ ἑνδεκα μῆνες τοῦ Παλαμηδίου ἦσαν ἀκόμη σκληρότερα. Ἡ πρὸς τοὺς δεσμώτας ἀπανθρωπία ἐφάνε μέχρως ἐκζητήσεως βασάνων· ἡ τροφὴ ἦτο οἰκτρὰ· ἡ κατοικ-

κία των ρυπαρωτάτη δριμύς καπνός τοὺς ἀπέπνιγε. Ἄλλὰ δὲν ἦσαν ταῦτα μόνα. Μετὰ τὴν στάσιν ἣτις ἐσκευωρήθη ὑπ' αὐτῆς τῆς Ἀντιβασιλείας ἐν Μεσσηνίᾳ, καὶ τὴν φυλάκισιν τοῦ Νικηταρᾶ καὶ τοῦ κολλίνου Κολοκοτρώνη, ἐδόθη διαταγὴ εἰς τὴν φρουρὰν τοῦ Παλαμηδίου, τῆς ὁποίας ὁ ἀρχηγός ἦτο Βαυαρός, ἂν ἐμφανισθοῦν ἔνοπλοι πέραξ τοῦ φρουρίου νὰ φρονέσῃ εὐθύς τοὺς δεσμώτας· ὁ δὲ Βαυαρὸς ἀξιωματικός, ὁσάκις ἔβλεπε βόας ἢ ἄλλα ζῶα νὰ διαβαίνουν ἀπὸ τὰς ὑπωρείας τοῦ Παλαμηδίου, ὑποθέτων ὅτι εἶναι ἄνθρωποι ἐρχόμενοι ν' ἀρπάσουν τοὺς ὀπλαρχηγούς, ἠτοιμάζετο νὰ ἐκτελέσῃ τὴν δολοφονίαν· πολλάκις δὲ ἔσωσεν ἐκ τοῦ ἐσχάτου κινδύνου τοὺς δύο στρατηγούς ὁ Ἕλληνας ἀξιωματικὸς Σπηλιωτόπουλος.

Τέλος ὁ Ὄθων γενόμενος ἐνήλικος καὶ ἀναλαβὼν τὴν βασιλείαν τῷ 1835 ἀπένευμεν εἰς τὸν Κολοκοτρώνην καὶ τὸν Πλαπούταν πλήρη χάριν καὶ ἀπελύθησαν τῆς εἰρκτῆς, «εἰς τὴν ὁποίαν εἶχον ριφθῆ ἀγνοοῦντες καὶ αὐτοὶ τὸν λόγον», λέγει ὁ Βαρθόλδης.

Ὅτε ἐλευθέρους συνώδευον αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς φρουρᾶς, καμμία ἐκ τῶν πλησίον ὁδῶν τῆς διαβάσεώς των δὲν εἶχεν ἀνοικτὸν τόπον νὰ διέλθῃ τις· τόση ἦτο ἡ συρροή. Ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ὁ σύντροφός του δὲν ἠδύνατο νὰ βαδίζουν μὲ βῆμα φυσικόν· ἠναγκάζοντο νὰ στέκωνται, ἐβιάζον δυσκόλως καὶ ἀργά καὶ ὠθοῦντο καὶ κατεπιέζοντο ἀπὸ τὸ πλῆθος, τὸ ὁποῖον ἐνηγαλίζετο καὶ κατεφιλεῖ τὴν κεφαλὴν, τὸ πρόσωπον, τὸν πώγωνα, τὴν χεῖρα, τὸν ὄμω, τὸ ἔνδυμα αὐτῶν, ὅτι ἐπρόφθανεν ὁ καθεὶς ἢ οἰκία τοῦ Κολοκοτρώνη ὀλίγον ἔλειπε νὰ κρημνισθῆ ἀπὸ τὸ πλῆθος, τὸ ὁποῖον συνεπνίγετο καὶ κατεπατεῖ τὸ ἐντὸς αὐτῆς. ὦ! ἀπεζημιώονετο τώρα ὁ Γέρος διὰ τὰ βήσασανά του! Ὁ ἄλλόφρων ἐκεῖνος ἐνθουσιασμός καὶ ἐν μέσῳ νευρικοῦ γέλωτος χαρῆς καὶ δακρύων μυριοφῶνοι κραυγαί: «Ζήτω ἢ δικαιοσύνη!» διεσκόρπιζον ἐκ τοῦ πνεύματός του

ΘΑΛΑΣΣΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ι. ΣΙΤΑΡΑ

ὡς πνοὴ δροσερά, τὰς βαρείας ἀναμνήσεις τῆς εἰρκτῆς...
«Ἡ ὑποδοχὴ ὁποῦ μοῦ ἔκαμεν ὁ λαός, διεβεβαίον ἀργότερα
εἰς τὴν Αὐτοβιογραφίαν του, μ' ἔκαμε νὰ λησμονήσω ὅλας
τὰς δυστυχίας ὅπου ἐπέρασα».

ΠΑΡΟΔΙΤΗΣ

ΤΟ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙ

Μέσα σὲ φράχτη ἐρημικὴ
Πῶχει τὴν πόρτα χαλασμένη,
Μὲ μιὰ καντήλα φτωχικὴ
Βαρειά κοιμοῦνται οἱ πεθαμένοι

Στὴ χέρσα γῆ τὴ νεκρικὴ
Χόρτο χλωρὸ δὲν ἀπομένει
Ξεράγκαθα σέρνοντ' ἐκεῖ,
Λιθάρια καὶ σταυροὶ σπασμένοι

Μόνον δυὸ δέντρα ριζωμένα
Βαθειὰ ψηλώνουν ὀλοένα
Κ' ἔχουν θεώρατα γενῆ.

Γιατὶ μ' ἀχόρταγο τὸ στόμα
Αἷμα ρουφοῦν μέσ' ἀπ' τὸ χῶμα
Καὶ τρῶνε σάρκα ἀνθρωπινή.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Ἡ ΔΙΑΘΗΚΗ ΜΟΥ

Ἄν καὶ δὲν πιστεύω πῶς θὰ τὰ τινάξω
ἂν καὶ μὲς 'στὸ σπρίγος εἶμαι τῆς ζωῆς μου,
διαθήκην ἔμωσ θέλω νὰ συντάξω
γιὰ νὰ μὴ μὲ τύπη κι' ἢ συνειδησίς μου.

Ποιὸς γνωρίζει τάχα τί τοῦ ξημερώνει! . . .
ἐνῶ πᾶς 'στὸ δρόμο ξένοιαστος—τί φρίκη!
μὲ τὸ τομομπιλ τοῦ κάποιος σὲ πλακόνει
κι' ἔτσι ξεμπερδεύεις δίχως διαθήκη.

Ἵμνους 'στὴ θανή μου πένα νὰ μὴ γράψω,
μῆτε δάκρυ θέλω νὰ χυθῆ κανένα,
μῆτ' ἐκεῖνος θέλω νὰ μὲ πικροκλάψω,
ποῦ θαρρεῖ πῶς ψῆφο θάχῃ κι' ἀπὸ μένα.

Κανεὶς φίλος λόγο νὰ μὴ μ' ἀπαγγεῖλῃ,
κι' ἂν στὸν νοῦ του τέτοιο ξαφνικὸ παράση
νὰ τὸν σακατέψουν 'στῆς σερκίαις οἱ φίλοι
κι' εἶθε τὴν μιλιὰ του 'στὴ στιγμὴ νὰ χάσῃ.

Ὅλοι μ' ὄργανέτα καὶ μ' εὐθύμου λύρας
νὰ μοῦ λέν τραγούδια τῆς εὐθύμου χήρας.
Στέφανα δὲν θέλω καὶ γιὰ 'μὲ τὸν βλάκα

ὅπως ἴστας κηδείας τὰς κοινὰς νὰ πάρουν,
μὰ ἴστου μνήματός μου νάλλθουνε τὴν πλάκα
φιφτυτοῦ καμπόσοι καὶ νὰ πατινάρουν.

Καὶ τὰκινητὰ μου καὶ τὰ κινητὰ
ἴστην καλὴ πατρίδα δωρεὰν τὰ δίνω,
ὄχι γιὰ νὰ κάμη Στόλους καὶ μ' αὐτά,
μα γιὰ ν' ἀγοράση κάμποσο κινίνο.

Τοῦτο τὸ κεφάλι τὸ ποιητικὸ
ἴστους κρानισκόπους μποναμᾶς ἄς μένη,
νὰ τὸ ψάχνουν μέσα κι' ἔξω μὲ φακὸ
γιὰ νὰ βροῦν τὴν βίδα, ποῦναι χαλασμένη.

Κι' ἂν ποτὲ θελήσουν καὶ σ' ἐμὲ — ποιὸς ξέρει —
προτομὴ νὰ κάνουν ἔτσι γιὰ τιμὴ μου,
νάβγουν κι' ἢ κυρίαις μὲ κουτιὰ ἴστο χέρι
νὰ ζητοῦν ἐράνους γιὰ τὴν προτομὴ μου.

Γ. ΣΟΥΡΗΣ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Οἱ ἐρίτιμοι κ. κ. Α. Γ. Ζαρίφης, Ε. Εὐγενίδης, Δ. Εὐγενίδης, Γ. Α. Ζαρίφης, Σ. Εὐγενίδης, Α. Σινιόσογλου, Ι. Χαριτωνίδης, Δ. Βλαστάρης, Π. Χρυσός, Α. Παντζήρης βέης, Σ. Καραθεοδωρῆ βέης, Γ. Κάρταλης, Ι. Χατζόπουλος, Α. Καζανόδας, Α. Φωτιάδης, Φ. Μεζίκης, Μ. Ρακτιβάν, Ι. Κ. Ἡλιάσκος, Τ. Σγουρδαίος.

Οἱ κύριοι Δ. Ἀρζόγλου, Κ. Παπαδημητράτος, Ἀζαρίας Καραδζόγλου, Α. Παπαδόπουλος, Α. Μυρίδης, Α. Φωτιάδης, Τ. Ἀναστασιάδης, Ἀδελφοὶ Δανηλίδαι.

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Δημητρίου Καλογερίδου.

Δ. Καλογερίδης 2, Χ. Ζαφειρόπουλος, Ἀλέξιος Ζαφειρόπουλος,

Ἐν Βαλοῦκ παζάρ.

Οἱ κύριοι Γετίκης καὶ Σα. Σ. Κωνσταντινίδης, Κ. Στεργιόπουλος, Χ'' Ἰωσήφ καὶ Η. Μακρόπουλος, Τεπέρογλου καὶ Σα, Ἀδελφοὶ Σκαρλάτου, Ν. Παπαθεοδώρου, Ἀδελφοὶ Σωφρονιάδαι, Χ. Ἰωαννίδης, Γ. Βασιλείου, Α. Κώστογλου, Α. Παναγιωτόπουλος, Α. Χαριτόπουλος, Ι. Τάνε, Λάζαρος Τσίπης Γιόι, Κιρκὸρ Καφιμάλης, Χ. Χ'' Γεωργίου, Α. Κεσίσογλου, Α. Γρηγοριάδης, Π. Α. Χ'' Παναγιωτίδης, Κ. Χ'' Σωφρονιάδης, Θ. Δ. Κοσόλιας, Μ. Χ'' Ἰωαννίδης, Πρόδρομος Ἀδάμ, Θ. Κιουρτσιδης, Μωραϊτης, Μ. Παπαδόπουλος (ἐκ Φερτεκίου), Α. Κεῖσογλου.

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Χαράλαμπους Καραγιαννοπούλου ἀλευρεμπόρου

Σ. Π. Μωῦσιάδης, Χ. Β. Ἀκκογιούννης, Β. Μακρίδης, Χαρ. Καραγιαννόπουλος, Α. Γεωργίου, Χ. Χαϊλίδης, Β. Ἐλευθερόπουλος, Σ.

Βαφόπουλος, Χρ. Δεμήρος, Α. Σαάπογλους, Χ. Αϊβάτογλους, Γ. Λαγόπουλος.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Χαράλαμπου Μάγου

Χ. Μάγος, 2, Δημ. Μάγος, Ἀσημ. Γιαννούσης, Κ. Μαλέας (ιατρός).

Ἐν Γαλατῶ

Γ. Χρηστίδης, Θ. Ταντιριτζόπουλος, Γ. Λαζόπουλος, Γ. Σ. Παπαδόπουλος, Σ. Φ. Τρελόπουλος, Θ. Τσιτσόπουλος, Ν. Σ. Κυριακίδης, Γ. Καραμπέτσος, Γ. Μαδεντζίδης, Ἀθ. Γιαννόπουλος 4, Λεων. Δημητρόπουλος 3, Ν. Εὐστρατιάδης, Ἀδελφοὶ Παντελῆ, Κ. Λαζαρίδης (φαρμακοποιός), Κ. Νικολαΐδης, Γ. Καραντόπουλος, Γ. Σιλιτζόγλους.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Μαργαρίτου Κυριαζίδου

Μ. Κυριαζίδης, Β. Βασιλειάδης, Δ. Α. Παπαθραμίδης.

Ἐν Χαβιαροχάνῳ

Οἱ κύριοι Π. Σταυρίδης, Α. Κουπελόγλου, Σ. Δουγγουτζόγλους, Μ. Θεοδορίδης, Γ. Ἀπάζογλου, Χ. Παππᾶς, Α. Στεφόπουλος, Δ. Συρόπουλος, Δ. Λασκαρίδης, Α. Τελόγλους, Α. Ἀνυπαρίδης, Ν. Κωτσίδης 2.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γεωργίου Ε. Τσάκα

Ο. Σιμωνίδης, Σ. Λέξος, Κ. Δοκίδης, Γεώργιος Τσάκας, Α. Ἀντωνιάδης 5, Γεώργιος Βαλκωνῆς (Διδασκαλιστής).

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Στεφάνου Λάσκαρη

Σ. Λάσκαρης, Χ. Καράλης, Θ. Καλέργης, Α. Μουτζακλής, Α. Δημητρίου, Γ. Μαναβέλης.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ρόβη

Π. Παπαναστασίου, Β. Βρετός, Γ. Πεταλούδης, Ε. Λυμπέρης, Γ. Γεωργίου, Π. Βουτσᾶς, Δ. Ρίζος, Γ. Ραφαλέτος, Σ. Κυγνιός, Ν. Βαλλῆς, Χαρ. Γιεχίδης, Σ. Ἰωαννίδης, Γ. Ρόβης.

Οἱ ἐν Γαλατῶ Περάμιοι

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Χρυσοστόμου Βαμβακᾶ

Γ. Καραμπάτος, Μ. Κούρτσας, Ν. Χρυσοχέρης, Π. Λελεκόπουλος, Σ. Κοντός, Κ. Λυμπέρης, Ε. Αϊβάζογλους, Γ. Τάτσος, Χ. Μανδέρης,

Φ. Καραπάντσος, Μ. Μανδέρης, Α. Παπαϊωάννου, Ν. Ἰωαννίδης, Σ. Ὀρφανίδης, Α. Ἑλληκιάδης, Γ. Πανταζῆς Κεχαγιᾶς.

Ἐν Πέραν

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γεωργίου Ἀστρά

Γ. Ἀστράς, Β. Καρδομμάτης, Ν. Βικέλλας, Γ. Πανίδης, Σ. Ἀναστασιάδης, Π. Νότος, Δ. Τριανταφυλλίδης, Π. Ἰωαννίδης, Γ. Πηλπύλογλους, Μ. Αὐγερινίδης, Σ. Ἄννης, Μ. Γιαννίχης, Ε. Τερζίπασης, Ἄννα Λαμπριάδου.

Ἐν Ταταούλοις

Ὁ κύριος Δημήτριος Ν. Ρωμάνος (10).

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γεωργίου Τιγκιροπούλου

Γ. Τιγκιρόπουλος, Κ. Τιγκιρόπουλος, Σ. Νικόπουλος, Π. Καστανάκης, Γ. Ἐνεπέκογλου, Ν. Ροκίδης, Α. Βασματζίδης.

Ἐν Κοντοσκαλίῳ

Οἱ κύριοι Π. Παπαδόπουλος 5, Ἀθ. Γαβριηλίδης, Τζώρτζη βέης Κολλιτίδης, Γ. Ἀπέργης, Παρασκευαΐδης, Γ. Μουρατίδης, Εὐτύχιος Κεραμιδόπουλος, Δ. Σουλιώτης, Φ. Φιλιππίδης, Μ. Τσαρτηλίδης, Κ. Βασιλειάδης, Γ. Σερπετζόγλου, Εἰς ἐκ Κοντοσκαλίου, Β. Τσιπουκέλης, Ἀδελφοὶ Ἀθανασιάδαι, Δ. Σκαλόπουλος 3, Γ. Τσαούσογλους, Μ. Τρελλόπουλος, Μ. Πιπερίδης, Γ. Ἀϊνατζόγλου, Σ. Ἡλιάδης, Ν. Θεμιστοκλέους (φρονιτῆς φαρμακευτικῆς), Α. Ρωσσόπουλος, Φ. Φιλιππίδης 5, Γ. Ἀνδρεάδης 2, Δ. Σωτηριάδης (νεωκόρος Ἀγ. Κυριακῆς), Α. Χατζόπουλος, Γ. Βιγγόπουλος, Σ. Δερβίσογλου ἐκ Φερτεκίου 2.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Προδρόμου Γιαδικιζόγλου

Π. Γιαδικιζόγλους, Γ. Παυλίδης, Θ. Ἀσκητόγλου, Δ. Οὐραήλογλου, Κ. Τσοπάνογλου, Γ. Ἰωσηφίδης.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τῆς κυρίας Ἑλένης Π. Παπαδοπούλου

Αἰκατερίνη Β. Δογματζῆ, Ἐδανθία Ἀγγελίδου, Καλλιρόη Ἡλιάδου, Ἀμαλία Π. Βαφειάδου, Ἑλένη Ἡλιάδου, Ἀθηνᾶ Ἀρτεμιάδου, Δέσποινα Ἀρτεμιάδου, Ἑλένη Π. Παπαδοπούλου, Ὀλγα Μανθοπούλου 2, Ἑλένη Τρυφερίδου.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Θεοδώρου Ἀραπατζόγλου

Ο. Βλαχόπουλος, Γ. Βασιλειάδης, Μ. Ἀλεξιάδης, Α. Γρηγοριάδης,

Θ. Σακαλάκ, Χ. Πετριδης, Σ. Καλογερόπουλος, Π. Σαρρόπουλος, Θ. Άραπατζόγλου.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Δ. Καρακωνσταντίνου.

Χ. Γιαννίτσας, Δ. Καρακωνσταντίνου, Σ. Τιφτικῆζόγλου, Ι. Άργυρόπουλος, Δ. Κοντόπουλος, Π! Χ" Παλγιτζιδης, Ν. Σεραφειμίδης, Ι. Εὐαγγελίδης.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ἐθανασίου Κιουτσούκη.

Γ. Βεζύρογλου, Ἐμ. Γκιουλλόγλου, Ἄθ. Σοφόπουλος, Ι. Ἐθανασιάδης, Γ. Δημόπουλος, Ἄθ. Κιουτσούκης.

Οἱ ἐν Βλάγκα.

Οἱ κύριοι Α. Σαμπανίδης, Κ. Ζαχαριάδης, Α. Φαρσακίδης, Γρ. Σιγμάνογλου, Χ. Ποντίδης, Κ. Γαϊτανίδης, Β. Καζάκος, Α. Σολωμός, Γ. Ἰορδανίδης, Ν. Μούτσος, Χ. Κ. Ἐμμινουηλίδης, Α. Πεταυρίδης, Ε. Τσατσάκος, Α. Ξενάκης, Μ. Ραβδᾶς, Β. Μούτσος, Σ. Τσάκναρης, Κ. Κυριαζής, Ἄδελφοὶ Ἄντωνιάδαι, Ἡρακλῆς Μαγειρόπουλος, Σ. Κερμιτώφ, Σ. Ἰερακίδης, Ν. Σπανόπουλος, Α. Νικολῆ Κάλφα, Φ. Πουπουλίδης, Κ. Μακρῆς, Μ. Φρυδᾶς, Α. Βαλασάκης, Α. Ἐστιόπουλος.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τῆς δεσποινίδος «Καρδίας ὑπὸ πέτραν».

Ἄφροδίτη Κέντζογλου, Στυλιανῆ Μελλίδου, Εὐδοξία Καμπάνη, Καρδία ὑπὸ πέτραν.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τῆς δεσποινίδος Εὐανθίας Ι. Ἰδοσίδου.

Α. Κ. Δηλῆς, Γ. Γεωργιάδης, Π. Πανταζίδης, Εὐστ. Ρεῖζόπουλος, Ι. Συμεωνίδης, Ι. Παπαδόπουλος, Εὐανθία Ἰδοσίδου.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τῆς δεσποινίδος Ὀλγας Μαυροσφαιρίδου.

Σ. Μαυροσφαιρίδης, Ὀλγα Μαυροσφαιρίδου, Θεοδοσία Ἄρτιτζόγλου, Μαριάνθη Μπολαῶ, Εὐλαλία Βασιλειάδου, Μαρία Βασιλειάδου, Μαρία Μ. Καφατάρογλου, Εὐθαλία Ἄβραμίδου, Ἀναστασία Δουλιχάρογλου.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τῆς δεσποινίδος Ἐλένης Καραμάνογλου.

Εὐανθία Ἰδοσίδου, Μαρία Κρηνοπούλου, Ἀνώνημος, Ἀναστασία Ἰωσηφίδου, Μαρίνα Θεοφανίδου, Ἀναστασία Καλφοπούλου.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τῆς δεσποινίδος Ἄγ. Π. Παρασκευοπούλου.

Ἄγαθονίκη Παρασκευοπούλου, Οὐρανία Ἰωσηφίδου, Οὐρανία Διαμαντίδου.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Πατοῦνα.

Α. Πατοῦνας, Θεοδώρα Ἀναστασιάδου, Σ. Νικολαΐδης, Ἀναστασία Δοκμετζόγλου (μαῖα), Ἄθηνᾶ Βακούρα, Ζήσης Σχοινᾶς, Ε. Κατοικόπουλος, Γ. Χήντογλου, Σ. Κουτσαδόπουλος (Λαμία).

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Σωτηρίου Παπαδημοπούλου Ἡπειρώτου.

Σ. Παπαδημόπουλος, Α. Εὐαγγελίδης, Θ. Ἀναστασιάδης, Κ. Ἄλτινογλου, Σ. Σοφιανός, Γ. Ν. Χρηστίδης, Δ. Παπλαματόπουλος, Α. Α. Βασιλειάδης, Θ. Θεολογῆς. Η. Λαζαρίδης, Γ. Προδρομίδης, Α. Κωνσταντινίδης.

Οἱ ἐν Σουλτὰν Μεχμέτ Μακεδόνες

Ζ. Καρανίκου, Μ. Ἐθανασίου Χασιώτης, Θ. Στεργίου Πέσου.

Ἐν Ὑψωμαθεῖοις

Οἱ κύριοι Ι. Ἐθανασιάδης, Κ. Καλφάπουλος.

Οἱ ἐν Ἐπταυργίῳ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Πέτρου Μαζαράκη.

Α. Ἰωαννίδης, Π. Μαζαράκης, Ἄθ. Τσαούσης.

Ἐν Φαναρίῳ

Οἱ κύριοι Δ. Γρηγοριάδης, Π. Κούρτογλου, Ν. Μπάρας, Κ. Κούρτογλου.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γ. Ἀραβανοπούλου

Ι. Μαλλινόπουλος, Ρωμύλος Μαστοράκης, Γ. Ἀραβανόπουλος.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Λεωνίδα Παπάρογλου

Δ. Ἰωαννίδης, Π. Χατζάκης, Κ. Σταμίδης, Α. Γκιών, Εὐδουλία Παπᾶ, Αἰκατερίνη Παπάρογλου.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ἡρακλέους Μαγειροπούλου

Αἰκατερίνη Γαζιάδου, Ἄδελφοὶ Χριστοδούλου, Σ. Μαργαρίτης,

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Λεωνίδου Κυλάβου

Ι. Κελεμένης, Ι. Συμεωνίδης, Ι. Κουρκουλίδης, Χρ. Παυλικιανίδης

Δ. Πολίτης, Ι. Παντίρης, Γ. Παπαδόπουλος, Γ. Ίατρόπουλος, Μ. Ήρακλειδης, Ι. Άγγελίδης, Δ. Δάμπας, Κωνσταντίνος Παπαδανιήλ, Εδγ. Καλογιάννης, Μιχ. Κυρηγόπουλος, Άριστ. Πατσέλης, Παΐσιος Ιεροδιάκονος Ίθρητής.

Οί εν Χάσκιοϊ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ ἔλλογίμου κ. Φωτίου Σταυροπούλου

Θ. Ίωαννίδου (διευθ. Παρθεναγωγείου), Ι. Παπαμιχαήλ, Κ. Ήφραιμίδης, Α. Ροβέρτος, Ν. Νικολαΐδης, Σ. Ζαφειρόπουλος, Δ. Καλφόπουλος, Φ. Σταυρόπουλος, Γ. Δ. Φωτιάδης.

Οί εν Διπλοκονίω

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Χρήστου Α. Κυριακίδου

Γ. Ζηνόπουλος, Β. Βασιλειάδης, Μαρίκα Δρανίδου, Εὐδοξία Καραφυλλίδου, Αἰκατερίνη Βαλασιάδου, Ν. Μελαΐδης, Κ. Κωνσταντινίδης, Χ. Κυριακίδης.

Οί εν Μ. Ρεύματι

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γεωργίου Σκουλαροπούλου

Ε. Άγέλαστος, Κ. Φασουλάκης, Μ. Βαφειάδης, Κ. Κανίρης, Δαμιανού Ι. Μαμελιτζόγλους, Β. Νικολαΐδης, Α. Άντωνιάδης (Άνακού), Σ. Δημητριάδης, Κ. Βλάχος, Κ. Μακασταρίδης, Α. Μυριασιδης (Μαλακοπή), Α. Σκουραλόπουλος, Γ. Σκουλαρόπουλος, Άγγελική Σκουλαροπούλου, Αἰκατερίνη Βασάνοβιτς (Μεσαχώριον), Εὐδοξία Βασάνοβιτς (Μεσαχώριον), Εὐανθία Ώρολογοπούλου, Α. Άλεξιάδης, Γ. Μπαΐζκίνης, Ν. Βαφειάδης, Ν. Ήμμανουηλίδης, Ι. Σαλτζᾶς.

Οί εν Γενῆ Μαχαλῆ (ἄνω Βοσπόρου)

Οί κ. Ν. Κατσικόπουλος, Ήρ. Ε. Άγγελίδης, Β. Χαρισιάδης.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τῆς δεσποινίδος Ἑλένης Α. Κεχαγιοπούλου

Ἑλένη Κεχαγιοπούλου, Ίερὸδ. Τ. Ίορδανίδης, Ε. Σ. Βατίδης, Θ. Π. Χατζόπουλος, Ζ. Μείδανιδης, Δ. Κιατίπης, Ἑλένη Β. Κουτσαδοπούλου, Α. Συμεωνίδης, Θ. Άμαστραλίδης, Α. Παπαδόπουλος, Ι. Μιχαηλίδης, Ι. Παράσχου. Αἰκατερίνη Σύρογλου, Όλγα Δίθρα, Θ. Σουφλίδης.

Οί εν Τσεγκέλκιοϊ

Οί κύριοι Π. Μαρῖνος, Α. Μύρας, Κ. Άριστοτέλους, Ι. Κωνσταντινίδης.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Νικολάου Κ. Νικολαΐδου προέδρου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς

Άριάδνη Βαγιατζόγλου, Π. Μ. Βογιατζόγλους, Α. Στουγριανίδης, Ν. Χρηστίδης, Ν. Βαλσαμάκης, Γ. Μελετιάδης, Α. Βασιλειάδης, Μ. Ήφραιμίδης, Ν. Δελίδης, Ε. Εὐγενίδης, Γ. Ήλευθεριάδης (φοιτητής), Ν. Νικολαΐδης.

Οί εν Κουσογουνδζουκίω

Οί κύριοι Ε. Πανᾶς, Α. Άναστασιάδης, Δ. Δζινογλου, Β. Ραπτόπουλος, Κ. Σὺλβεστρος (φαρμακοποιός), Ο. Ίωαννίδης, Α. Άναστασιάδης.

Ἐν Μακροχωρίω

Οί κύριοι Όδ. Σαχίνης, Νικ. Κουτσουράδης, Λαγούτης, Β. Βασιλειάδης, Δ. Παπουτσόγλου, Κ. Άναστασιάδης, Σ. Άϊναδζόγλους, Φ. Κομβόπουλος, Α. Διαμαντόπουλος, Γ. Βακαλόπουλος, Φ. Θεοδωρίδης, Α. Άραλαιόπουλος.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τῆς ἔλλογίμου δεσποινίδος Κορίνης Π. Γεωργιάδου

Σοφία Σταυροπούλου. Άναστασία Χωραφιάδου (Ἐπιδάται,) Μαρίκα Τσακλιώτου, Νίνα Καμιναρίδου, Κόριννα Γεωργιάδου. Ν. Βέϊκος Ἐπιδάται, Κ. Κωνσταντινίδης, Θεοδώρα Κωνσταντινίδου, Όλγα Παρτσάογλου.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Θεμιστοκλέους Ζάμπογλου

Πανος. Σωκράτης Σταυρίδης, Α. Δ. Δαβίδ, Α. Ναζλόγλου, Αἰκατερίνη Μισαηλίδου, Β. Άθανασιάδης, Γ. Ν. Μαραγκός, Εὐθαλία Ζάμπογλου, Ε. Μεταξᾶς, Θ. Ζάμπογλου, Θ. Άσκητόγλους, Ι. Κολλητίδης, Ι. Φιλιππίδης, Α. Καλαριόνης, Μ. Προδομίδης (Φαρμακοποιός), Ν. Άνδρεάδης, Α. Σαββίδης, Π. Άραβανόπουλος, Π. Πολίτης, Σοφία Ζάμπογλου.

Οί εν Άγίω Στεφάνω

Οί κύριοι Ν. Κηρδζόγλους.

Ἐν Χαλκηδόνι

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Λεωνίδου Κυλάβου

Γ. Κοῦδάκης, Γ. Παύλου, Α. Γεωργόπουλος, Δ. Τραυλός, Μ. Χρηστίδης, Ι. Κύλαβος, Ἐμ. Παναγιώτου, Σ. Γιαννόπουλος.

Ἐν Χάλκῃ.

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ἀντωνίου Τσαγγάρη μαθητοῦ ἐν τῇ Ἑλλ. Ἐμπορικῇ Σχολῇ.

Α. Τσαγγάρης, Γ. Α. Δημητριάδης, Γ. Γ. Γρηγορίου, Γ. Δουρμούσογλου, Δ. Πούλιας, Ν. Τζουκάτος, Κ. Σ. Παπαδόπουλος, Δ. Κοκκόλης, Γ. Γρηγοράκης, Ζ. Γεωργίου, Ν. Ζαφειρίου, Δ. Καραθασίλης, Σ. Βαλασάκης, Ι. Σεϊτανίδης, Α. Μαυρίδης, Α. Π. Ἀντωνάτος, Ι. Σακογιάννης, Δ. Ζάγγος, Γ. Βελούδας, Ι. Πιαλόγλου, Ι. Μουρουνάκης, Ν. Νικολαΐδης, Σ. Μελίδης, Δ. Δημόπουλος, Γ. Ἀγαθακλής, Ε. Μπέης, Σ. Καραθασίλης, Μ. Ἀποστολίδης, Π. Πετριδης, Παπαδόπουλος, Ι. Βερβαίνης.

Οἱ Ἱεροσπουδασταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Τάξις Α'. Δ. Παπαδόπουλος (Ἀθηναῖος), Παντελεήμων Καρατζᾶς, Α. Παπᾶ Νικολάου (Καίσαρεὺς), Πέτρος Σταμέλος, Τάξις Β'. Στέφανος Ἱεροδιάκονος Ἰδριτίης, Παντελεήμων Βαλιούλης, Ἀναγνώστης Γαγγάνης, Κωνσταντῖνος Παπαδημητρίου, Κοραῆς Παπαντωνάκης, Θουκιδίδης Κωνσταντινίδης, Νικόλαος Δημητριάδης, Ἐμμανουὴλ Μαρκάκις, Νικόλαος Βαμβάκος, Κωνσταντῖνος Κελέκης, Κοσμᾶς Λαυριώτης. Τάξις Γ'. Ἱεροδιάκονος Βασίλειος Τσακιρόγλου, Ἰωάννης Παναγιωτίδης, Θωμᾶς Σαβδόπουλος, Παντελεήμων Κοτόκος (Μακεδών), Εὐστάθιος Χονδρόπουλος, Ἐμμανουὴλ Πετράκης (Κρής), Ἐμμανουὴλ [Καρπάθιος, Ἀναστάσιος Καβακόπουλος (Μακεδών). Τάξις Δ'. Ἱερομόναχος Ἰωάννης, Τάξις Ε'. Κυριακὸς Δογάνης, Δημήτριος Μαλαχίας, Ἱεροδιάκονος Ἀνθιμος, Τάξις Ζ'. Νικόλαος Σουμελίδης, Ἱεροδιάκονος Γεώργιος Μισαηλίδης, Ἰωάννης Παπαθεοδώρου, Σωκράτης Γιαννιάρης, Βασίλειος Παπαθεοφάνης, Ἱεροδιάκονος Ἰωακείμ Ζαγοριανός.

Οἱ ἐν Βλάχκῃ

τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ἀριστείδου Λεωνίδου ἀργυραμοιβοῦ

Κ. Μακρῆς, Κ. Δημητριάδης, Α. Χριστοδουλίδης, Α. Λεπιδίης, Ο. Τσαούσογλου, Σ. Χρήσου, Γ. Βλαχόπουλος, Ι. Σιγάλας, Ρίζος (Ἀρχιτέκτων), Δ. Βοσσοτάς.

Ἐν ταῖς Ἐπαρχείαις.

Οἱ ἐν Γιάλοβα.

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ν. Ἀρβανιτοπούλου.

Ν. Ἀρβανιτόπουλος, Γ. Σπάσου, Σ. Φιλιανάκης, Θ. Σπάσου, Γ. Τριγκόπουλος, Χ. Παπᾶ, Ἐρμολαΐδης, Α. Μαστροκιοῦζου, Β. Χρηστίδης, Σ. Χ' Ἰωάννου, Θ. Σαρλάκης, Ν. Πασματζής, Α. Γιαλίδης, Δ. Χ' Στυλιανοῦ, Κ. Καζάκος, Η. Φουσουράκης, Α. Ἀναγνώστης, Α. Ἐλευθεριάδης, Π. Φουσουράκης, Κ. Καφρικζάκης, Κ. Παπαθανασάκης, Κ. Μεμούρης, Α. Σερλάκης, Παπᾶ Κωνσταντῖνος, Α. Χ' Βασιλάκης, Παπᾶ Σαράντης, Τ. Σπάσου, Κ. Λαζάκης, Τ. Τριγκόπουλος, Κ. Κομουρτζής, Β. Στρατόπουλος, Κ. Καραγκιόζης, Γ. Εθαγγέλου.

Οἱ ἐν Τσιναρί.

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γ. Ἀλβανοπούλου.

Ἱερομόναχος Διονύσιος Χριστίδης, Δ. Τρυφωνίδης, Δ. Ἀκοκκαλίδης, Κ. Θεοδορίδης, Η. Κωνσταντινίδης, Μ. Τεντόνης, Ε. Διαμαντόπουλος, Γ. Α. Βέης, Κ. Κυριακίδης, Α. Κωνσταντινίδης, Μ. Δηληγιάννης, Α. Οικονομίδης, Ε. Ἀγγελίδης, Ε. Μαυρομάτης, Σ. Καρακασάνης.

Οἱ ἐν Νικομηδείᾳ

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Α. Πασχαλίδου

Μ. Κωνσταντινίδης, Δ. Δούβαρης, Δ. Σίμου, Δ. Ρούδης, Μ. Μαρσίδης, Γ. Κάριος, Ν. Ἰνδζέβης, Ι. Ἰακωβίδης, Κ. Χρηστίδης, Σ. Φωτίου, Π. Παντελίδης, Α. Πολυχρονιάδης, Δ. Ἀντίπας, Χ. Βαφειάδης, Δ. Κομνηνός, Β. Νικολαΐδης, Δ. Καραζάνης, Α. Μαυρίδης, Α. Βαλαμίδης, Δ. Γιώτης, Ε. Τσιρικιόπουλος, Π. Βουζβούνης, Χ. Ἀντωνίου, Ι. Βουλγαρόπουλος, Γ. Χαρτοφύλαξ, Μ. Μισαηλίδης, Ε. Πατρικίου, Ε. Κωνσταντινίδης, Π. Ματσούκης, Α. Πασχαλίδης.

Οἱ ἐν Μουδανίοις

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Στεφάνου Γαϊτάνου

Α. Γαϊτάνος, Π. Ἀβραμίδης, Θ. Στεφανίδης, Κ. Καντούδης, Α. Συμεωνίδης, Ν. Σταυρίδης, Ζ. Ζαφειρίου, Α. Τρυφωνίδης, Α. Πατούνας, Ζωή Βαβέ, Ι. Γ. Βοτίκας, Ε. Π. Ἰωαννίδης.

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Κ. Βαμβακοπούλου

Κ. Πανάρετος (Διευθυντής), Ν. Μικρούλης (Διδάσκαλος), Κ. Οἰκο-

νομήδης (διδάσκαλος) Ἄλ. Κωνσταντινίδης (ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Ἁγίου Προύσης), Ἀλεξάνδρα Μοσχογιαννίδου, Αἰμιλία Παπαθανασίου (διδάσκαλος) Ἐλένη Διαμαντῆ, Ρωξάνη Τομπάνογλου, Π. Τριτιλικού (Ράπτης), Σουλτάνα Βελισαρίου (Διδάσκαλος), Α. Χ' Σπύρου, Ι. Παπαευστρατίου, Ν. Κυρλόγλου, Θ. Σαββίδης, Γ. Κοντογιαννίδης, Ι. Ξανθόπουλος, Ν. Μιχαηλίδης, Κ. Μελαχροινός, Δ. Κουσαντώνης, Α. Ἀβραμίδης, Σ. Μερτανίδης, Σ. Σταυρίδης, Κ. Κουδαλάκης, Emiliios Koukettis, Γ. Ζήσος, Δ. Γεμενετζής, Ἀριστείδης (Τριγλιανός), Ν. Πολίτου, Κ. Ποθητός, Κ. Καραγεώργης, Ε. Μπαλάς, Π. Νικολαΐδης, Ε. Μαμέλης (Συγγή), Α. Κούρδογλου, Θ. Στεφανίδης, Σ. Ἀγγελῆς, Ν. Κιούρτογλου, Φ. Κωστούδης, Γ. Φραγκέλης, Ν. Κυρλής, Β. Σιρετούδης, Β. Κουτσοπασᾶς, Ι. Βαδόγλου, Ν. Κατσάνος (Φάλτης), Π. Κιαραμιδάς, Α. Θεογένους, Φ. Λαθίνας, Β. Βογιατζόγλου, Ι. Νασιόπουλος, Δ. Βασματζίδης.

Οἱ ἐν Κίῳ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Μακαρίου Βαϊκούση

Σ. Μαυρομιχάλης, Σακελλάριος Κωνσταντῖνος, Φιλίμων Ἰθιρίτης, Ε. Δροσόπουλος, Ἀρχιμανδρίτης Νίκανδρος Πινάτζης, Δ. Μακρῆς, Μ. Βαϊκούσης.

Οἱ ἐν Προύσῃ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Φωτίου Στυλιανίδου

Φ. Στυλιανίδης, Κ. Βαλασιάδης, Κ. Βασιλειάδης, Ἀθ. Γαβριηλίδης, Ε. Μαυρίδης, Μ. Σταυρίδης, Ι. Ἰπλιξόγλου, Α. Κωνσταντινίδης, Ο. Χ' Ἀναστασίου, Μ. Γεωργιάδης, Γ. Ἀϊναλῆς, Ι. Κίρτζαλης, Σ. Κωνσταντινίδης, Κ. Χ' Γεώργης, Ν. Παντελής, Π. Ν. Ἀγγελῆς, Σ. Βάρκας, Ι. Παπούκας, Ε. Κανταρτζής, Μ. Παπαδόπουλος.

Οἱ ἐν Γάνῳ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τῆς κ. Ἀσπαλείας Α. Ζαχαριάδου

Ἀσπαλεία Α. Ζαχαριάδου, Σοφία Σ. Αὔθεντίδου, Ἄννα Χ. Χρυσόβερρη, Ἐλένη Β. Ζαχαριάδου, Πολυξένη Θεοδωρίδου.

Οἱ ἐν Μαρμαρᾷ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Δημητρ. Βέββη Καραβιβέρη

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Προικοννήσου Σωφρόνιος, Δ. Βέββης (γραμμ-

ματεύς), Ε. Ἀποστολίδης, Γ. Γκιουλάκης, Ν. Πετρίδης, Σ. Κουμαρᾶς, Γ. Καλαμβουκίδης, Ι. Κυπαρισσιδης, Α. Ἰωαννίδης, Ν. Γκιουλάκης (Μουκτάρης).

Οἱ ἐν Ραιδεστῷ.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Σωτηρίου Δ. Κουρτέση

(Διευθυντοῦ τοῦ Ξενοδοχείου Προποντίς).

Γ. Διμαντόπουλος (Μηχανικός), Θ. Σταυρίδης, Α. Γεωργίου, Β. Γ. Στεργίου, Α. Χριστοδούλου, Γ. Γεωργιάδης (Ζαχαροπλάστης), Δ. Ἀνδρέου (Κρεοπώλης), Κ. Σωτηρίου, Μ. Μηντιαδάδης (Παντοπώλης), Ι. Μαυρίδης, Σ. Κουρτέσης.

Οἱ ἐν Ἀρτάκῃ.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Δ. Ψαθέρη.

Χ. Τάγιας, Μ. Δ. Ψαθέρης, Δ. Μουζᾶς, Α. Μακρῆς, Α. Καρούλης, Ν. Βαγιανός, Σ. Μουρουδελής, Θ. Νομίδης, Σ. Κριθαρελής, Ν. Καρίπογλου.

Οἱ ἐν Πανόρμῳ.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τῶν κ. Υἱῶν Ν. Κάλφα.

Δ. Ν. Κάλφας, Β. Ν. Κάλφας, Δ. Δημάκης, Ἀδαμάντιος Κατσαρός, Γ. Κατσαρός, Κ. Γρηγοριάδης, Δ. Χ' Παντελίδης, Π. Μπάνης, Α. Ἡλιάδης, Δ. Δημητριάδης, Μ. Σαρβάνης, Μισιρλόγλου καὶ Χ' Παντελίδης, Α. Λαμπρός, Δ. Νικολαΐδης, Ν. Ἀντωνιάδης, Π. Λαμπαδάριος, Σ. Βαχάρογλου, Ι. Ἰορδάνου, Α. Μαυρίδης, Λέσχη ἢ «Πρόδοξ».

Οἱ ἐν Περάμῳ

Σ. Χ' Συμεών, Κ. Κυριακίδης, Δ. Κυριακίδης, Σ. Ἀγύρογλου, Δ. Χ' Νικαλή, Ν. Κοῦζος, Χ' Α. Παπᾶ Κοκίνου, Φ. Ἰντζές.

Οἱ ἐν Περιστάσει

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Στυλ. Νεράντζη πρωτοψάλτου

Ἄγλατα Ὀρφανίδου, Μαριγίτσα Α. Νίκου, Κ. Πάρλας (Ἱατρός), Π. Ταυλαρίδης, Δ. Κουγιουμτζής, Κ. Παπάρογλου, Χ. Φίλιου, Ξ. Τσακώρης, Ι. Χ' Κωνσταντῆ, Β. Χαφίφης, Κ. Γρηγορίου (Ἀντιπρόσωπος

Ἐταιρίας Σίγγερ) Σ. Α. Βαρκούλης, Α. Δημητρίου (Διδάσκαλος) Χ. Νανελιάδης (Ιεροψάλτης), Σ. Χ' Ἀντωνιάδης (Φαρμακοποιός).

Οἱ ἐν Δαρδανελλίους

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Νικολάου Δέρα

Ν. Δέρας 2, Σ. Ἀντωνιάδης 2, Ζ. Γεωργιάδης 2, Ν. Τσινάκης, Γ. Μιλτιάδου, Ι. Λιάκης, Μ. Φύτος, Κ. Γιατζτζόγλους. Θ. Διαμαντίδης.

Οἱ ἐν Ρέγκιοι (Δαρδανελλίων)

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ αἰδεσιμωτάτου κ. Παπᾶ Ἰωάννου Ζωγράφου

Δ. Χαραλαμπίδης, Χ. Σταυράκης, Θ. Παπᾶ Δρόσου, Δ. Βακιρτζόγλους, Ι. Σμυρνιας, Δ. Δρακούλης, Χ. Γιωργάκας, Ν. Κομνηνός, Ζ. Μπογιατζόπουλος, Η. Ἀναγνώστου, Δ. Χ' Ἐλευθερίου, Ν. Κρυώνης, Ι. Φυλλάχτου, Ν. Καλέμτζόγλους, Ν. Εὐστρατιάδης, Α. Καραμιχάλης, Α. Κατσώνης, Α. Βασιλειάδης, Μ. Κουρμούζης, Παπᾶ Ἰωάννης Ζωγράφος (Οἱ ἐν Γενῇ Σελίρ), Ε. Στεφάνου, Μ. Μιμήκου, Δ. Πρέζου.

Οἱ ἐν Βίγα

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ Ἑλλογίμου κ. Κων. Χριστοδουλίδου διευθυντοῦ τῆς Ἀστ. Σχολῆς

Ἄβραάμ ἐφέντης Κουκκίδης (Γεωπόνος), Θ. Τσακάλογλους (Μουσικός), Ν. Χατζηδημητρίου, Δ. Χατζηπαναγιώτου, Β. Καράογλαν Κ. Ι. Χριστοδουλίδης.

Οἱ ἐν Βιζύη

Φροντίδι τοῦ Ἀναγνωστηρίου

Α. Ἀλεξιάδης, Χ' Κ. Ἀθανασίου, Χ' Ν. Ἀθανασίου, Α. Σάββα, Χ. Παντοπώλης, Μ. Χατζόπουλος, Π. Χαραλάμπους, Γ. Μαυρίδης, Μ. Γεωργίου, Α. Οἰκονομίδης.

Οἱ ἐν Μηδεία (Θράκης.)

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Α. Θ. Κιακίδου.

Α. Κιακίδης, Θ. Κορωνιάδης, Ι. Γεωργίου (Πλοίαρχος), Σ. Παπαδόπουλος, Κ. Κυριάκου (Ξενοδόχος), Π. Βαλαάς, Α. Κολοκοτρώνης, Α. Σοφιέλης (Πλοίαρχος), Σ. Χρυσάνθου, Γ. Μερασεντόγλου (Πλοίαρχος), Α. Παπαδόπουλος.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Σ. Θ. Κιακίδου.

Σ. Κιακίδης, Μ. Ἀθανασιάδης, Ε. Ἀθανασιάδης, Γ. Μόμας, Χ. Εὐαγγελίδης (Ἴατρος), Α. Πασχαλέλης, Χ. Βλασίου, Α. Καρά Γιώργης, Μ. Ματσάλας, Β. Ἰωάννου, Ν. Βαδάλας (Διδάσκαλος Ἀρτάκη), Ι. Παπαδόπουλος.

Οἱ ἐν Σκοπῶ (Θράκης).

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ν. Κωνσταντοπούλου.

Μαργίτσα Βαλιούλη, Καλλιόπη Ἀγγελάκη, Σύνδεσμος Κυριῶν καὶ Δεσποινίδων (Ἐλπίς), Χρυσῆ Χαραλάμπους, Ἐλένη Κωτσόγλου, Ἐλένη Χατζανέστου, Ἐλένη Κούδρου, Λουανίτσα Συμεωνίδου, καὶ Χρυσῆ Δημητριάδου, Χρῆστος Βούρας (Χημικός), Ν. Κωνσταντόπουλος.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ἀρ. Κωνσταντοπούλου

Ἀρχιμανδρίτης Ἰωακείμ 2, Ἀριστ. Κωνσταντόπουλος, Θ. Τσιλουτιάδης, Ι. Μαραγγός, Ν. Θεοφιλίδης, Σ. Βαλλιούλης, Ἀρχιμανδρίτης Οἰκονομίδης, Ἀναγνωστήριον «Ὁρφεὺς», Μ. Καλογιανίδης, Μ. Ἀγγελῆς, Κ. Χηνόπουλος, Π. Χηνόπουλος, Ι. Ἀνατόλογλους, Α. Ἐλευθεριάδης.

Οἱ ἐν Δεδέαγατς.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Π. Λεφάκη (Ἴατροῦ).

Ἰοκάστη Χρηστίδου. Αἰκατερίνη Λεφάκη, Ἄννα Λεονταρίδου Σ. Ἐφραϊμίδης, Ἐλένη Τσιμπόγλου.

Οἱ ἐν Κερμαστή.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Δ. Ἰωαννίδου.

Κ. Παπαϊωάννου, (Καταφυγιώτης), Π. Γεωργιάδης, Τ. Χ' Ἰωαννίδης, Δ. Ἀλεξανδρίδης, Α. Κ. Φυτανίδης, Χ. Ἀναστασιάδης, Δ. Ἰωαννίδης.

Οἱ ἐν Γκιουμουλκζίνη

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Σταύρου Μαργαριτοπούλου

Συμεὼν Κιριτσιῆς, Κ. Βασιλείου καὶ Σ. Παρασχίδης, Σ. Κομνηνός, Π. Δημητρίου, Γ. Κωνσταντινίδης, Μ. Παυλίδης, Σ. Μπάσπας, Α. Ἡρακλῆς, Π. Λάμπρου, Σ. Μαργαριτοπούλου.

Οί ἐν Ἀδριανουπόλει

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Χριστοφόρου Πανταζίδου

Μαρίκα Πανταζίδου, Σοφία Σουρτζίδου, Εὐφημία Τζελάπογλου, Μαρία Ἀσλανίδου, Ἀναστασία Βασιλειάδου, Εὐσεβία Πουλίδου, Μαρία Ἀντωνιάδου, Ἀλέξανδρος Παπαδόπουλος.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Δημ. Πετρίδου

Δ. Πετρίδης, Γ. Χηνοβίτης, Γ. Ἀβραμίδης, Π. Γεωργιάδης, Α. Μανρόπουλος, Β. Προδρόμου.

Οί ἐν Κεσσάνη.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι ταῦ κ. Εὐαγγέλου Μέλλιου.

Ε. Μέλλιος, Οἱ μαθηταὶ τῆς Ἀστικῆς Ἰσχυρῆς Σ. Χατζηκλεάνθους, Σ. Καραγεώργης, Οδ. Ἰωσήφ, Κ. Κερασώτης, Ι. Τουρτοιαπιδέζ, Α. Καρπούζης, Χ. Μιχαήλ, Ν. Μπελλιζής, Ι. Οικονομίδης.

Οί ἐν Σαράντα Ἐκκλησίαις.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ Ἐλλογίμου κ. Α. Ἀλεξιάδου.

Ἀρχιδιάκονος Ἀλέξανδρος Παπαδόπουλος, Σ. Γιαννακόπουλος, Γ. Χρυσόγνης, (διευθ. τῆς Κ. Ἀστ. Σχολῆς), Α. Ἀλεξιάδης (Διδάσκαλος), Δ. Χαχαμίδης, Π. Βάρναλης, Α. Παπᾶ Γεωργίου, Δ. Κοσμίδης, Ι. Ἰωαννίδης, Μαρία Κωφοπούλου (διδάσκαλος Κ. Παρθενωγαγίου), Θελεξιώπη Γεσηρ Γιαννάκη, Ἑλπινίκη Ἀλεξιάδου, Μ. Μοσχόπουλος, (διευθυντῆς Σχολῶν Ἁγίων Πάντων) Α. Τσότσος (διδάσκαλος), Ἐλισάβετ Κωνσταντινίδου (διευθύντρια Παρθ. Σχ. Μ. Μαρτύρων) Π. Πετρηνός (διδάσκαλος), Α. Παναγιώτου (διευθ. Σχ. Μ. Μαρτύρων), Ἐλένη Παπαδοπούλου (Διδάσκαλος.)

Ἐν Σαλτικίῳ.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ Ἐλλογίμου κ. Ἰω. Καραμπάτσα διευθ. τῶν Σχολῶν Σαλτικίου.

Ι. Καραμπάτσας, Π. Ναθαναήλ, Χ. Θεοδώρου, Δ. Ταταρίδην.

Οί ἐν Φέρραις.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ Ἐλλογίμου κ. Κ. Δημητριάδου.

Κ. Δημητριάδης, Παπᾶ Κωνσταντίνος, Π. Ἀθανασίου.

Οί ἐν Σάνθη

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ Ἐλλογίμου κ. Ι. Ἰακωβίδου

Γ. Δζελαλίδης, Μ. Καρύδης, Ε. Νούσιας, Ε. Χρηστίδης, Α. Πορτοκάλου, Ν. Βούρκας, Β. Ἀλεξίου (χοροπόλης), Χ. Παρασχίδης, Γ. Γεωργιάδης, Α. Ἰακωβίδης, Χ. Πάτρας, Ἀλεξάνδρα Μανώφ, Ι. Ἀντίκας.

Ἐν Ζογκουλδάκ

Δημοσθένης Φιλιππίδης 20.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τῶν κ. Ἀδελφῶν Ζαφειροπούλων

Ἀδελφοὶ Ζαφειρόπουλοι 2, Ν. Πετρόπουλος, Τ. Χρηστίδης (κουρέυς), Χ. Διζῆ Ὀγλούς, Π. Τομαξότοβιτς, Θ. Ραδίνοβιτς, Μ. Μονέδας, Ι. Λαζαρίδης, Κ. Μαντουδάκης, Καλιππη Μαντουδάκη, Β. Νικολαΐδης, Θ. Ἀναγνωστόπουλος, Ἀθ. Γενὴ Δουνιάς, Ν. Βενιέρης, Σ. Δοκίδης.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Χαράλ. Κ. Χαλτσοτάκη

Ν. Λιανός, Φ. Δελγιάννης, Β. Πέτρελης, Ν. Ἀμβουλός, Α. Βαφειάδης (Μετρηνός), Μ. Ἀγγελίδης, Π. Κοκκινάρης, Φαινός Ἀστήρ (Κ) Κ. Διβανίδης, Γ. Κυριαζοῦ, Δ. Βερβέρης, Τ. Τριανταφυλλίδης, Α. Πανάγου, Ε. Εὐστρατίου (Κοζλοῦ), Κ. Κόρακας, Ν. Σαχίνοβιτς, Χ. Κ. Χαλτσοτάκης.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι Δημητρίου Μαλαμᾶ

Ι. Παπαδόπουλος, Ε. Παπαδόπουλος, Θ. Χ΄ Σταυρίδης, Ν. Πετρόπουλος, Δέσποινα Βαφειάδου, Σ. Βελκόπουλος, Ν. Παράσχος, Ν. Κιτηλαντινίδης, Ν. Βενιέρης (Μηχανικός), Μ. Παπαδόπουλος, Γουίδος Κοέν, Ι. Καργατζόγλου, Χ. Ἰατρόπουλος, Α. Κωνσταντινίδης, Κ. Ροντάκης, Ἀθ. Γ. Πετρί, καὶ Κ. Τσερκέζογλου, Δ. Νικολαΐδης, Α. Τσοχόπουλος, Γ. Βαλλιανάτος, Γ. Μάσου, Φ. Κλειδαρῆς, Κ. Νικολάου, Κ. Κορακίδης, Α. Καραμπίνης, Δ. Μαλαμᾶς, Κ. Συμεωνίδης, Ι. Σταυρίδης, Α. Μαδζαρογλου, Κ. Σ. Μάνθος, Χ. Ἀδαμίδης, Α. Χαραζόγλου.

Οί ἐν Μηδεῖα

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τῆς Ἐλλογίμου δεσποινίδος Ἀθηνᾶς Μακρίδου

Π. Χριστοδούλου, Θ. Χριστοδούλου (Ἀλπᾶνης), Εὐφροσύνη Βο-

Ζικιάδου, Α. Σοφιανός, Μ. Ψαρρού, Π. Βαλαλά, Β. Βλασιάδης, Θ. Βράντσογλου, Ν. Παπάζογλου, Χ. Νικολάου, Δ. Βασιλικού, Α. Παπαδόπουλος, Θ. Παπαδόπουλος, Μ. Δημητρίου, Δ. Εύσταθίου, Ζ. Μιχαήλου, Ἀθηνᾶ Μακρίδου.

Οἱ ἐν Φάτσα.

τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Παναγ. Κωνσταντινίδου (φαρμακοποιοῦ)

Μ. Χοντολίδης, Ι. Χ' Ι. Τσακυρίδης, Κ. Μουλδουβανίδης, Μ. Εὐγενειάδης, Θ. Προυσαεὺς (ὀδοντοῖατρος), Ν. Κατσαμανίδης, Δ. Λυκούργου, Ε. Πιλεΐδης, Ἀθ. Κυριάκου, Ν. Δεληγιαννίδης, Α. Καλαντίδης, Ι. Χ' Σ. Πρωτίδης, Γ. Βαλαβάνης, Ι. Οὐσταπασίδης, Γ. Χιονίδης.

Οἱ ἐν Σινώπη.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γεωργίου Δαμιανοῦ.

Π. Γιαζιδζόγλου, Θ. Προύσαλης, Ν. Κακναβάτος, Κ. Γιολμός, Γ. Δαμιανός.

Οἱ ἐν Ἀμισῶ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ Ἀριστοτ. Ἀρχιτεκτονίδου.

Α. Ἀρχιτεκτονίδης, Α. Μαραγκόζογλους.

Οἱ ἐν Οἰνῶ.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Σταύρου Δεληγιάννη βιβλιοπώλου.

Σ. Γαβριηλίδης, Π. Τσεπέλης, Α. Ἐλευθεριάδης, Μ. Σαζινίδης, Θ. Π. Δεληγιάννης, Χ. Σ. Δεληγιάννης, Α. Πετζόγλους, Α. Τσακηρίδης, Κ. Γελεκλίδης, Γεωργία Οἰκονομίδου (Διευθύντρια), Ροδινὴ Κ. Τερεβεΐδου (Νηπιαγωγός).

Οἱ ἐν Πάφρα.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γ. Σιγάλα.

Γ. Σιγάλας (Ἄνδριος), Ι. Παλάζογλου, Ι. Δημητριάδης, Ἴεροδ. Ν. Ξανθόπουλος, Α. Ἀρζόγλου, Κ. Σουζιούρογλου. Γ. Δ. Γηγύλος, Τιμ. καὶ Πολ. Τσελέπογλου, Γ. Μαραγκόζογλου, Φιλοπρόοδος Σύλλογος «Προμηθεὺς», Δ. Δεδεπάλογλου.

Οἱ ἐν Βαλοῦκ Παζάρ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Κυρ. Χ' Φωτιάδου

Κ. Χ' Φωτιάδης, Α. Κεσίσογλους, Β. Θ. Χαραλαμπίδης, Σ. Ι. Βουκίδης, Ι. Β. Μουπαγατζής, Γ. Σ. Κωνσταντινίδης, Θ. Σ. Ἐθνόπουλος 3.

Γεώργιος Εὐλ. Ἰορδανίδης Βλάχκα.

Γρ. Ροΐδης Φερμενετζιέρ.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γαβριήλ Ἑγγλέζου

Θ. Συμεωνίδης, Δ. Κωνσταντινίδης, Δ. Μαυρουδής, Σ. Ἀρονόπουλος, Α. Λιναρδάκης.

Οἱ ἐν Κοτναεῖω.

Οἱ κ. Παπᾶ Παῦλος Φρέγγογλους, Σ. Ἐφραιμίδης.

Οἱ ἐν Ὁρτάκιοι (Βιδυνίας).

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γεωργίου Δ. Κασιγόνη ἀποφοίτου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Ἀρχιμ. Συμεὼν Παγκαλίδης, Ἀρχ. Ἐπίτροπος Ἀγ. Νικαίας Γ. Ἀναστασιάδης (διδάσκαλος), Μ. Νικολαΐδης (διδάσκαλος), Χ. Ἀργυρόπουλος, Π. Ἀμπατζίδης, Π. Ταγγόπουλος (Φωτογράφος), Δ. Καρελίδης, Γ. Τερζόγλους (Συνασιτής), Μ. Δαδασκαλόπουλος, Ε. Παχτίκος, Ν. Πατρίκιος, Α. Καπουσουζής, Α. Ἀράπογλους, Α. Ἀκκασόγλους, Γ. Φωτιάδης (Μαθητής), Φιλεκπαιδευτικὴ Ἀδελφότης (Ὁρθοδοξία.)

Οἱ ἐν Δεύκη (Βιδυνίας).

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τῆς ἐλλογίμου δεσποινίδος Δωροθέας Χρησιτίδου διευθυντρίας τοῦ Παρθεναγωγείου.

Ζαφειρῶ Πεστρεκιλίδου (Γαλατᾶ), Ν. Παπαδόπουλος ἰατρός (3), Κ. Οἰκονομίδης (Φανάριον Κων)πόλεως, Π. Νᾶκος (2) (Φανάριον Κων)πόλεως, Κ. Χρηστίδης (Χαλκηδόν).

Οἱ ἐν Ρεφαχίε.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γ. Γεωργιάδου,

Γεώργιος Γεωργιάδης, Γεώργιος Φούρναρης.

Οἱ ἐν Πέλιος

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Σταύρου Ἀϊβάζογλου

Σ. Ἀϊβάζογλους, Σ. Ἀναστασίου, Κ. Βασιλείου, Χαράλ. Παπᾶ

Ἰορδάνου, Β. Εὐστρατίου, Θ. Σταύρου, Σ. Νικολάου, Ε. Βασιλείου, Κ. Μουράτ, Κ. Ἀναστασίου, Ε. Κωνσταντίνου, Χ. Ἀγαπίου.

Οἱ ἐν Καρᾷ Χισσὰρ Σαρκῆ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τῶν κ. Ἀδελφῶν Καζαντζιδῶν

Ἀδελφοὶ Καζαντζίδαὶ 2, Ν. Βασιλειάδης, Γ. Παπαδόπουλος, Σταύρος Ἐρμιδῆς, Σ. Ζουμπουλίδης (Ἱεροδιδάσκαλος), Γ. Φιλιππίδης, Ε. Ἐμμανουηλίδης, Κ. Ἀνδρεάδης, Χ. Βαλαβάνης, Παπᾶ Κυρίλλος Παπαδόπουλος, Κ. Μαυρομελίδης.

Οἱ ἐν Νίγδῃ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ν. Παπαδοπούλου (Φαρμακοποιῦ)

Ν. Παπαδόπουλος (Πράκτωρ τῆς Ἀσφ. Ἐτ. Νέα Ὑόρκη 2), Γ. Τασοζιογλου (Καγιάπασα), Α. Γεωργιάδης (Φαρμακοποιός), Σ. Φαρασόπουλος 2 (ιατρός), Ι. Θεοδοσιάδης, Α. Ἰωαννίδης, Σ. Στεφανίδης, Ι. Ἀιδάζογλου (Καγιάπασα), Χ. Ἀβραμίδης, Α. Σουλδεστρίδης, Σ. Νικολαΐδης (Καγιάπασα), Ι. Τσιμένογλου, Α. Παπαδόπουλος (Πόρ), Ι. Μαυροφίδης.

Ὁ κ. Κωνσταντῖνος Μιχαήλ Ζαραφτζήκ.

Οἱ ἐν Φερτεκίῳ.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ ἔλλογίμου κ. Χρήστου Τσόγκα.

Χ. Τσόγκας, Σ. Ἀναστασιάδης, Παπᾶ Βασίλειος Ἰωαννίδης, Εὐδοξία Βαφσιάδου (Ἀραβανή), Ι. Τσιμένογλου, Γ. Κοντόπουλος (Νίγδη), Κ. Κισίσογλου (Νίγδη), Α. Γεωργιάδης (Φαρμακοποιός Νίγδη) Γαβριήλ Σαράφογλου, Α. Τσορπαδζόγλου, Ἐλένη Π. Φιλιππίδου, Δέσποινα Νικολάου.

Οἱ ἐν Σινασῶ.

Οἱ κ. Α. Πουλόπουλος, Η. Παλάζογλου, Χ. Ἀγγελίδης, Σ. Λεπτοურγίδης, Ν. Πετσαρᾶς, Π. Παπάζογλου, Β. Γ. Μακρόπουλος, Β. Καρακίτς, Ν. Ζουμπουλίδης, Δ. Παπαδόπουλος, Κυρ. Παπᾶ Κυρίλλου (Φαρμακοποιός).

Οἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Μαρ. Κυριαζίδου.

Στέφανος Σάββογλου, Β. Παπαδασυλείου.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γρηγορίου Νώτα

Α. Πολυζέπολλος, Σ. Ρίζος, Ν. Τότσος, Γ. Νώτας.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Μενελάου Σωτηροπούλου.

Μ. Σωτηρόπουλος (3), Ν. Μπαχαράκης, Δ. Κοντζιόπουλος, Σ. Βασιλείου, Γ. Σαριδῆς, Α. Χρηστίδης.

Οἱ ἐν Μοναστηρίῳ.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ἰωάννου Πίλλη (Βιβλιοπώλου).

Μ. Πέτρου (Καθηγητής), Γ. Κίζας (Καθηγητής), Γ. Χατζόπουλος, Λεωνίδας Παπαπούλου, Χ. Δονάτος, Σ. Μολλᾶς, Δ. Πελοπίδας, Ι. Α. Οἰκονομίδης, Ι. Πίλλης.

Οἱ ἐν Κορυτσᾷ

Οἱ κ. Λάζαρος Κ. Τσίπης καὶ Γίσι (20).

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ἀθανασίου Τσίτσου

Α. Βαγγέλης, Εὐλαλία Εὐαγγέλη, Ἐλένη Γοργούζη, Ἀθηνᾶ Τσάλλη, Εὐτέρπη Τσίτσου, Ἴφιγ. Βαλαούρη, Ἀθ. Τσίτσος, Κ. Φούντος.

Οἱ ἐν Στρωμνίτῃ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Σαμουήλ Γαβριηλίδου

Γραμματέος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

Σ. Γαβριηλίδης 2, Κ. Παπαϊωάννου, Σ. Ἀντωνιάδης, Ἐπ. Λιόπης Γρ Ταπεινός, Ἄλ. Ἰωαννίδης, Δ. Φουρτζής, Ἀθ. Τσουντας, Ε. Καλτσάκης, Γ. Παναγιώτου, Χ. Κουστουρλής, Κ. Κωτσάνας, Ἐμ. Ἀποστόλου, Ν. Χατζηβέλλου, Π. Βρεττᾶς, Γ. Καραπανώλης, Λιλή Βλάχου, Ἐμ. Κωνσταντίνου, Γ. Χατζηβέλλου.

Οἱ ἐν Ἰωαννίνοις.

Οἱ κ. Ἰωάνν. Π. Στ. Ἰωαννίδης καὶ Σα βιβλιοπώλαι (10), Κουμπλομάτης.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ἀναστασίου Βιδούρη.

Α. Βιδούρης, Α. Πανταζής, Π. Οἰκονομίδης, Ι. Κωνσταντινίδης, Χ. Καππᾶ, Α. Γρηγοριάδης, Γ. Κωνσταντινίδης, Μ. Οἰκονομίδης, Δ. Σύγκελλος, Π. Οἰκονομίδης, Θ. Ζωτίδης, Σ. Κούλιας, Σ. Λώλης, Ι. Ρωμαΐδης, Δ. Τσονίδης, Γ. Καππᾶς, Π. Ἀθανασιάδης, Π. Ἡγουμενίδης, Σ. Ρόμπας, Θ. Κοντονίκος.

Οἱ ἐν Παραμυθίᾳ.

Τῆ Σεπτῆ φροντίδι τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Παραμυθίας Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου κυρίου κυρίου Ἱεροθέου.

Ὁ Παραμυθίας Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου Ἱεροθέος, Ἀρχιδιάκονος

Ἄγ. Παραμυθίας Προκόπιος, Δ. Στατυρᾶς, Γ. Καραγιάννης, Ι. Γιάννης, Σ. Σαλούκας (Δικηγόρος), Χ. Στρογγάρης, Ι. Κραφίτης, Α. Ρίγγας, Σ. Βασιλείου, Π. Καραγιάννης, Γ. Τσαγγατός, Α. Λάμπρος (Ἐμπορος), Χ. Παπαθανασίου.

Οἱ ἐν Ἁγίοις 40.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Π. Γ. Λέζου.

Γ. Τσόγκας, Ν. Κουρεμένος, Οἰκονόμος Παπᾶ Χρήστου, Α. Μέλλος, Π. Τσονίδης, Δ. Λάπας, Π. Λέζος, Γ. Τσάκας.

Οἱ ἐν Βερατίῳ.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Κωνσταντίνου Μίχα ἱεροψάλτου.

Σ. Βάσκος, Παλάνης, Χ. Χριστοδούλου, Ν. Χριστοδούλου, Εὐφημία Δορράτου, Ἰάνθη Σιμωνίδου (διευθύντρια Παρθεναγωγείου), Δ. Πρεμέτης, Κ. Γκίκας, Γ. Μανούσης, Π. Παπᾶς, Χ. Παπαγεωργίου, Α. Κόνας, Κ. Μίχας (ἱεροψάλτης).

Οἱ ἐν Φιερίῳ.

Οἱ κ. Α. Παναγιωτίδης (Μεμούρης Ρεζής), Α. Τζώτζας, Π. Βεζάνης (Ἐμπορος).

Οἱ ἐν Αὐλώνι.

Οἱ κ. Θ. Κυριακίδης, Ι. Κῦρκος, Λουκᾶς Γικόντης.

Οἱ ἐν Πρεμετῆ.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Π. Παπαδοπούλου.

Π. Παπαδόπουλος, Ε. Ἀγγελίδης (Ράπτης καὶ Βιβλιοπώλης), Ἰωσήφ Γεωργίου (Ἱατρός), Δ. Ἰωάννου, Φ. Χρηστίδης, Α. Ζικτόμης (Ἐλεῦσα), Μ. Ἰωαννίδης, Β. Παπαδόπουλος (διευθ. τοῦ Ἀρεναγωγείου), Π. Ἀδαμίδης (Ἱατρός), Ζ. Ἀλεξίου (Ἱατρός).

Οἱ ἐν Δελβινακίῳ.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ ἐλλογίμου κ. Κ. Λούτση
Διευθυντοῦ τοῦ Ἀρεναγωγείου.

Κ. Λούτσης, Ἐφορεία Δελβινακίου (2), Α. Μούτσιος, Α. Γκιώκας, Κ. Νατσιόπουλος, Ι. Τσιακώνας.

Οἱ ἐν Δελβίνῳ.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Εὐαγγέλου Τσάκα (βιβλιοπώλου).

Οἶκον. Π. Στέφανος ἀρχιερ. Ἐπίτροπος, Σ. Παπαχρήστου (Διδά-

σκαλος), Α. Δενέκος, Θ. Λιάμης, Β. Χαρπαλής, Ε. Τρίχας, Α. Φείλης, Ἴηλιος Πελώλης, Ε. Τσάκας (βιβλιοπώλης), Δ. Παπαδόπουλος (Ράπτης), Οἶκον. Π. Χρήστος Γεωργόπουλος (Ἄγιοι 40).

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Δημ. Βαλκῶνης.

Δημήτριος Παπᾶς (Δέλθινον), Χ. Παπαδόπουλος, Κ. Μαραγγός, Σ. Δράλιος, Δ. Βαλκῶνης, Ι. Βέλης, Γ. Μαρτσέκης, Π. Γεωργίου, Μ. Τζιούμης (2), Ι. Τζέφος, Γεώργ. Χρυσόχοος, Χ. Οἰκονόμου.

Οἱ ἐν Παναγία (Θάσου)

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τῆς ἐλλογίμου δεσποινίδος
Θεογνωσίας Κιουλαχτσόγλου

Πρωθιερεὺς Ἀριστοτέλης, Γ. Χρηστίδης (Ἱατρός) 2, Ν. Πεπόνης, Α. Χατζιμανώλης, Κ. Λάϊος, Σ. Μεθόδιος, Κ. Καστρινός, Β. Σουλιώτης, Δέσποινα Ἰωαννίδου, Ν. Χρυσάφης, Θ. Κιουλαχτσόγλου 2.

Οἱ ἐν Τενέδῳ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ ἐλλογίμου κ. Κωνστ. Γεωργαντᾶ

Η. Λαζαρίδης, Γ. Σκορδίλης, Κ. Γεωργαντᾶς Σχολάρχης, Κ. Τζανόπουλος (διδάσκαλος), Α. Παναγιωτίδης (διδάσκαλος), Η. Ι. Λαζαρίδης (διδάσκαλος), Ἐλένη Κυριακίδου διδάσκαλος, Π. Αὔλωνης, Ι. Σεραφειμίδης.

Οἱ ἐν Ἀϊδινίῳ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ἐμμ. Χαραλαμπίδου

Α. Μανουσάκης, Π. Βουτυρᾶς, Α. Μεϊμάρογλου, Ν. Παναγιώτης, Ἐμμ. Χαραλαμπίδης.

Οἱ ἐν Κυδωνίῳ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Εὐστρ. Σοφιανοπούλου

Α. Σαντζιλιώτης, Ε. Σοφιανόπουλος, Κ. Φωμάκογλου, Δ. Χαφδατζέλης, Δ. Μαμουνής, Α. Γονατᾶς, Θ. Καραδοτσακισμένος, Α. Βαλσαμάκης, Γ. Αἰγυοστᾶς, Γ. Μαδέλης, Α. Τουφεκτσής, Ι. Ἀποστολάκης (Ἱατρός), Κ. Σοφιανόπουλος, Στυλ. Χ' Ἀντωνίου.

Οἱ ἐν Δικελῆ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ Συλλόγου «Ἐνωσις Πρόδοδος»

Ἄπ. Καραπαναγιώτης, Γ. Πανταζόπουλος, Σύλλογος «Ἐνωσις Πρόδοδος».

Οί ἐν Μιτυλήνῃ

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Προδρόμου Εὐστρατιάδου

Μ. Ξεάρχος, Α. Σάββας, Ε. Κομίλης, Μ. Μαντζουράνης. Ε. Στοματόπουλος, Ε. Σαλατέλλης, Γ. Διγκρός, Α. Νικολαΐδης, Εὐριπ. Πλάτων, Ε. Παρασκευαΐδης (Μανδαμάδος).

Οί ἐν Στύψῃ (Λέσβου)

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ Προεδρείου τῆς Λέσχης (Λεπέτυμος-

Π. Σταΐκος (διδάσκαλος), Ε. Καραβατέλλης, Γ. Καλλιπολίτης, Λέσχη ὁ «Λεπέτυμος, Γ. Βαλάσης, Π. Σαραντίδης, Γ. Παπαδόπουλος, Α. Μόσχου, Γ. Παπανικολάου, Ν. Τόμπρος, Παπᾶ Χριστομάτης, Π. Καλλιπολίτης, Π. Εὐστρατίου, Δημ. Ἀλεξίου, Κ. Βαλασέλλης, Δημ. Χονδρός, Ἰγνάτιος Δρακούλης, Κ. Καρανθάνης, Ν. Ἀνέστης, Ε. Παυλιόγλου.

Οί ἐν Ὑψηχομετέπῳ

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ Προεδρείου τῆς Λέσχης «Λεπέτυμος».

Γ. Ἀνδερσον, Γ. Χιωτέλλης, Εὐστράτιος Παύλου, Γ. Σαπουντζής, Κ. Βαλλιάνης, Γ. Καραφύλης (διδάσκαλος).

Ἐν Μερσίνῃ.

Ἰωάννης Σπυρίδης διευθυντῆς τοῦ Ἀρναγωγείου.

Οί ἐν Μάσαρι (Ρόδου).

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ Ἑλλογίμου κ. Θεοδοσίου Ἀναστασιάδου.

Θεοδόσιος Ἀναστασιάδης, Φ. Τριανταφύλλου, Γ. Παπαϊακώβου, Σ. Ζανέττος, Ἐμμανουήλ, Παπᾶ Στεφάνου, Παπᾶ Παύλου, Α. Καλαμπίχης (Μαλώνα), Γ. Δρακάκης (Μαλώνα).

Οί ἐκ Νινίτης (Χίου).

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Στεφάνου Λασκαρίδου.

Σ. Λασκαρίδης, Δ. Τσοῦκαλις, Γ. Λιανόπουλος, Α. Δαναΐνης, Μαργῶ Ἀτσάλη.

Οί ἐν Μιχαλισίῳ.

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ν. Βλαχοπούλου (Ἰατροῦ).

Ν. Βλαχόπουλος, Δ. Κυριακόπουλος (Φαρμακοποιός) Φ. Τσακάλου, Α. Δανιηλίδης (Ράπτης), Ε. Ρόπουλος, Π. Ρόπουλος, Κ. Παπαδόπουλος, Α. Βλάχος, Στ. Κραλίδης.

Οί ἐν Δουλὲ Βουργάζ,

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Μαργαρίτου Κυριαζίδου.

Δ. Γαβριηλίδης, Δ. Κατάκης, Κ. Φωτίου, Γ. Ἰωακείμ, Α. Ἰωακείμ, Γ. Μ. Χ' Γιαννάκης, Χ. Μπεζᾶς (Διανομὴς Ὁθ. Ταχυδρομείου) Α. Καραβίδης.

Οί ἐν Σουφλίῳ.

Τῇ σεπτῇ φροντίδι τοῦ Ὁσολογιστοῦ κ. Σπυρίδωνος

Ἡγουμένου Μ. Λαδιᾶς.

Σπυρίδων Δημητριάδης, Παπᾶ Ἀθανάσιος (Ἐφημέριος), Α. Παράσχου (Βεζάσης), Δ. Γιαννάκης (Ψάλτης). Κ. Σταύρου (Καφετζής) Να. Βίντσιου (Παντοπώλης), Κ. Γεωργ. Ἀλμπάντης, Ε. Γικιτζής, Δ. Χ' Τουλῶθας, Μ. Χ' Κόστα, Β. Καραγεωργίου, Ε. Στεφάνου, Ἡλ. Ἀραμπατζής, Π. Ἀντζίκα, Π. Μυρζέ, Ν. Δαλαβέρα, Π. Σουμάκης, Δῆμος Ἀλμπάτης.

Οί ἐν Ἐζίνε

Α. Παπαγεωργίου, Γ. Λαμπής, Ε. Παυλίδης, Γ. Βακιρτζής, Ε. Λαμπίδης, Περικλῆς Βακάλης, Χ. Κωνσταντίνου, Κ. Ἐλευθερίου, Π. Μαντζουράνης, Φ. Δημητρίου, Ζ. Καυκαλούδης (ἰατρός), Γ. Ἰωακείμης, Γεώργιος Ζωγράφου, Σταῦρος Κουγιοατμαζόγλου, Π. Ἀσκαρής, Ε. Μισιρλής, Θεοδώρα Χρυσοστόμου, Μαρ. Παυλίδου, Μηνοδώρα Γεωργιάδου, Ἀδελφοὶ Σπαθάρη, Ν. Γούναρης, Δ. Καζάκης, Α. Εὐαγγέλου, Γ. Πετράς, Θ. Φωτίου, Α. Καπτής, Σ. Ἐλευθερίου, Ἑλένη Ἡλιοῦ, Ν. Μαργιόλης, Π. Ἀντωνιάδης, Β. Θεοφυλακτίδης, Βασίλισσα Δ. Χ' Βασιλείου, Μαρία Γ. Ἀντωνιάδου, Ε. Σωτηρίου.

Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.

Οί ἐν Ζεΐτου (Καΐρου).

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γ. Παπαδοπούλου.

Α. Μιχαηλίδης, Μ. Φιλίππου, Π. Φιλίππου, Γ. Φιλίππου, Κ. Φιλίππου, Γ. Παπαδόπουλος, Χ. Παπαδόπουλος, Κ. Βουτσαδόπουλος (Φαρμακοποιός), Κ. Βασιλάκης, Γ. Ἀθανασιάδης, Κ. Βραβίλις, Μ. Σαμαρόπουλος, Χ. Φαράκης, Α. Μαλιαρός, Ν. Νίκος, Θ. Κωνσταντινίδης, Κ. Παλαιολόγος, Α. Κυρίκου.

Ἐν Ναυπλίῳ.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ἰωάννου Τερζάκη (δικηγόρου) (3).

Οἱ ἐν Ἀσσοῦν (Ἄνω Αἰγύπτου).

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Πέτρου Παρασκευοπούλου.

Π. Παρασκευόπουλος, Ἀθανάσιος Κωνσταντινίδης, Θωμᾶς Κωνσταντινίδης.

Ἐν Πόρτ Σαῖτ

Ἄγλαϊα Λογκίνη.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is written in a cursive script and includes the following lines:
1. A line of text that appears to be "Handwritten text" (mirrored bleed-through).
2. A second line of text, also mirrored bleed-through.
3. A third line of text, possibly "18 = 18" or similar, written at the bottom left.

